

Bulletin slovenskej advokácie

ZMENA TERMÍNU

Splnosť príspevku
– činnosť SAK
– sociálny fond

do 30. 6. 2021

Podmienky väzby
a výkonu trestu
odňatia slobody

Konanie o potvrdení
vydržania –
podmienky konania

Vydržanie
vlastníckeho práva
k nehnuteľnostiam
po novom

Advokátska úschova
v podmienkach
Slovenskej republiky

K novotám
v sporoch s ochranou
slabšej strany

časová os volieb do orgánov SAK

MÁTE PRÁVO NAKUPOVAŤ VÝHODNE!

**Ste v zozname Slovenskej advokátskej komory?
Na alza.sk teraz môžete využívať
špeciálny program s radom výhod.**

OSOBNÝ OBCHODNÍK

Privátny poradca vám bude k dispozícii na telefóne
či e-maili.

EXKLUZÍVNY CENNÍK A SPLATNOSŤ

Lepšie ceny a splatnosť dohodou, ako vám to znie?

VYJDEME VÁM V ÚSTRETY

Nenašli ste u nás vysnívaný produkt? Zoženieme ho.

RÝCHLE DODANIE PO CELEJ SR

Najneskôr do dvoch dní u vás alebo na pobočke.

Ako sa registrovať do programu? Stačí mať vytvorený účet na alza.sk
a potom sa nám ozvite na čísle +420 225 340 188 alebo e-mailom org@alza.sk

Všetky informácie a podmienky programu nájdete tu: www.alza.sk/advokati

Vydáva Slovenská advokátska komora
Kolárska 4, 813 42 Bratislava
IČO: 30 795 141

Vychádza desať ráz do roka
(8 riadnych čísel a dve dvojčísla)
Náklad 5 000 ks

Redakčná rada:

JUDr. Jozef Brázdil (predseda)
JUDr. Peter Kerecman, PhD. (podpredseda)
prof. JUDr. Milan Ďurica, PhD.
prof. JUDr. Svetlana Ficová, CSc.
doc. JUDr. Martina Jánošíková, PhD.
doc. JUDr. Marek Kordík, LL.M., PhD.
doc. JUDr. Ondrej Laciak, PhD.
prof. JUDr. Ján Mazák, PhD.
JUDr. Soňa Mesiarkinová
JUDr. Jana Mitterpachová, PhD.
JUDr. Ondrej Mularčík
prof. JUDr. Oľga Ovečková, DrSc.
JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.
JUDr. Eva Sihelniková, PhD.
JUDr. Alexander Škrinár, CSc.
prof. JUDr. Marek Števec, PhD.
JUDr. Andrea Tomlainová, PhD., LL.M.
prof. JUDr. Peter Vojčík, CSc.

Výkonná redaktorka:

PhDr. Nadá Ondrišová, tel.: 02/204 227 28
ondrisova@sak.sk

Administrácia:

Darina Stračinová, tel.: 02/204 227 26
darina.stracinova@sak.sk

Vizuálna koncepcia:

Ing. Ladislav Blecha

Predtlačová príprava:

Helondia, s. r. o., Bratislava

Tlač:

Printhall, s. r. o., Bratislava

Objednávky bulletinu a inzercie:

Darina Stračinová, tel.: 02/204 227 26
darina.stracinova@sak.sk

reg. č. MK SR: 4161/10

ISSN 1335-1079

Uzávierka odbornej časti: 24. 3. 2021

Uzávierka redakčnej časti: 19. 4. 2021

Toto číslo vyšlo 30. 4. 2021

AKTUÁLNE

- 4 **ROZHOVOR**
CCBE v dialógu s EÚ presadzuje hodnoty právneho štátu a advokácie
Margarete Gräfin von Galen
- 8 **DISKUSIA**
Prvé rozhodnutie veľkého senátu obchodnoprávneho kolégia NS SR
JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.

PRÁVNA TEÓRIA A PRAX

ČLÁNKY

- 10 Podmienky väzby a výkonu trestu odňatia slobody
z pohľadu medzinárodných európskych štandardov
JUDr. Marica Pirošíková
- 20 Konanie o potvrdení vydržania – podmienky konania
prof. JUDr. Svetlana Ficová, CSc.
- 28 Vydržanie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam po novom
JUDr. Peter Gabrik
- 34 Advokátska úschova v podmienkach Slovenskej republiky
JUDr. Zuzana Klincová, JUDr. Andrej Kostroš
- 44 K novotám v sporoch s ochranou slabšej strany
doc. JUDr. Peter Molnár, PhD., JUDr. Miroslava Kušníriková

JUDIKATÚRA

- 51 Voľný pohyb služieb advokátov a povinnosť spolupráce
- 54 Absencia nároku na náhradu trov dovolacieho konania
za oneskorene podané vyjadrenie k dovolaniu
- 56 Poriadková pokuta – šedá zóna medzi disciplinárnou
a trestnoprávnou sankciou

ADVOKÁCIA

SAK

- 60 Aktuálne udalosti
- 62 Vyhlásenie publikačnej súťaže *Bulletinu slovenskej advokácie*
- 63 Zo zasadnutí Predsedníctva SAK
- 65 Predžalobná výzva zaslaná advokátom protistrane klienta
- 66 Pýta(j)te sa predsedníctva

ZAHRANIČIE

- 68 Výber z aktuálneho diania na európskej a medzinárodnej úrovni
- 70 Akadémia európskeho práva
Vzdelávanie advokátov s európskym rozmerom
- 73 Vystavenie nepravdivého potvrdenia advokátom o prijatí zálohy
- 74 *Bulletin advokacie* prináša...

ZAUJÍMAVOSTI

- 76 **LITERATÚRA**
Organizácia advokácie na Slovensku v rokoch 1948 – 1989
- 77 Perzekúcie slovenských advokátov komunistickým režimom (1948 – 1989)
JUDr. PhDr. Rudolf Manik, PhD. MBA, MHA
- 83 Advokáti v sieti

Pokyny pre autorov príspevkov

1. Do redakcie treba poslať rukopis v elektronickej podobe (Microsoft Word), **ktorý doteraz nebol publikovaný v inom periodiku. Odborný a vedecký článok nesmie byť popisný a svojím obsahom musí byť prínosom k riešeniu aktuálnych problémov právnej praxe.**
 2. Treba uviesť meno a priezvisko autora (autorov), akademické tituly, vedecko-pedagogické tituly, prípadne vedeckú hodnosť, povolanie, adresu pracoviska a trvalého bydliska, rodné číslo, kontakty (telefónne číslo, e-mailovú adresu).
 3. Titulok príspevku má byť krátky, vecný, výstižný. Pred vlastný text treba pripojiť krátky úvod (**perex**) objasňujúci výber témy. Dlhý text je vhodné členiť medzitiulkami.
 4. V texte treba dôsledne dbať na presnú identifikáciu osôb a inštitúcií. U osôb je potrebné uviesť akademické tituly, vedecko-pedagogické tituly, prípadne vedeckú hodnosť. Ak nie je známy slovenský prepis zahraničných hodností alebo ich uvedenie nie je podstatné vzhľadom na informačnú a protokolárnu potrebu, tak ich možno vynechať. Názvy zahraničných a medzinárodných inštitúcií sa uvádzajú v plnom pôvodnom názve (prípadne so skratkou v zátvorke). Ak existuje zaužívaný slovenský prepis, treba ho dôsledne používať, inak je potrebný čo najpresnejší preklad do slovenčiny.
 5. Poznámky v texte treba označovať číslom bez zátvorky a bez bodky. Pri citovaní treba uvádzať bibliografické údaje podľa nasledovnej schémy:
Priezvisko1, M. – Priezvisko2, M.: Názov diela. Prípadný podtitul. Miesto vydania : Vydavateľ, ROK, s. XY.
 6. Autor pripojí krátku **anotáciu v rozsahu do 600 znakov** vrátane medzier, v ktorej zhrnie problematiku článku, svoje stanoviská a vývody. Redakcia zabezpečí preklad anotácie do angličtiny a nemčiny.
 7. Autor tiež napíše **stručnú informáciu o svojom aktuálnom odbornom pôsobení** a prípadne o iných skutočnostiach, ktoré považuje za dôležité v súvislosti s obsahom článku. Pripojí tiež **fotografiu 290 × 343 pixelov** (rozmer 25 × 29 mm pri rozlíšení 300 dpi), ktorá bude spolu s informáciou uverejnená na prvej strane príspevku v graficky odčlenenej plôške.
 8. **Maximálny odporúčaný rozsah** odborného a vedeckého článku je 34 000 znakov vrátane medzier, čo zodpovedá cca 6 stranám v bulletine. Maximálny odporúčaný rozsah recenzie, poznámky, správy z podujatia, úvahy na aktuálnu tému a pod. je 4 500 znakov vrátane medzier. Rozsah poznámok pod čiarou nesmie prekročiť 25 % rozsahu textu. K recenzii je potrebné dodať scan obálky knihy, pričom od jej vydania by mal uplynúť maximálne 1 rok.
 9. O zaradení príspevku do konkrétneho čísla a výške autorského honoráru rozhoduje redakčná rada Bulletinu slovenskej advokácie. Vyslovuje sa k obsahu a forme spracovania príspevku, prípadne konzultujete s autorom možné úpravy a doplnky. Môže požiadať autora o skrátenie príspevku alebo rozdeliť dlhý článok do viacerých čísiel. Vyhradzuje si tiež právo uverejniť svoj kolektívny názor k publikovanému príspevku. **Redakčná rada posudzuje anonymizované články.**
 10. Redakcia bulletinu si vyhradzuje právo upraviť názov príspevku, medzitiulky, vykonať v rukopise potrebné štylistické, jazykové a technické úpravy.
 11. Tesne pred publikovaním dostane autor svoj príspevok na odsúhlasenie redakčných zásahov a na prípadné doplnenie a aktualizáciu. Autorizovaný príspevok sa uverejní bez ďalších redakčných zásahov.
 12. Príspevky sa uverejňujú na základe písomného súhlasu autorov na osobitnom redakčnom formulári. Nevyžiadané rukopisy redakcia nevracia.
 13. **Všetky príspevky sú povinne recenzované.**
Recenzné konanie sa riadi princípmi anonymného, objektívneho posudzovania príspevkov, rešpektu k názorom autorov a takej pomoci autorom, ktorá umožní publikovanie príspevkov po ich úprave, prepracovaní alebo doplnení.
Recenzenti sú určení redakčnou radou Bulletinu slovenskej advokácie v počte zodpovedajúcom povahe príspevku. Vedecký alebo odborný príspevok však posudzujú vždy najmenej dvaja recenzenti. Posudzovatelia postupujú v recenznom konaní podľa všeobecne platných zásad na posudzovanie príspevkov zasielaných do vedeckých a odborných právnických časopisov, **postupujú objektívne a nestranné na základe vopred stanovených hodnotiacich kritérií so zohľadnením náročnosti spracovania témy, aktuálnosti, odbornej úrovne a používania odbornej terminológie, formálneho spracovania, použitia vedeckých metód spracovania, vedeckého prínosu a primeranosti rozsahu.**
Kvalita príspevku sa posudzuje najmä podľa jeho originalnosti a dôležitosti pre poznanie a rozvoj práva. Záver o chýbajúcej originalnosti alebo bezvýznamnosti príspevku musí byť podložený odkazom na už uverejnené práce alebo na skutočnosti, z ktorých vyplýva, že príspevok neprináša žiadne poznatky pre vedu alebo prax.
Recenzenti predložia recenzné posudky redakčnej rade v lehote, ktorá zodpovedá zložitosti posudzovaného textu alebo v rovnakej lehote navrhnú jeho úpravu, prepracovanie alebo doplnenie.
Požiadavky na úpravu, prepracovanie alebo doplnenie príspevku sa autorom zasielajú výlučne v mene redakčnej rady. Na úpravu, prepracovanie alebo doplnenie príspevku sa autorovi určí primeraná lehota. Po jej uplynutí redakčná rada posúdi, do akej miery autor splnil určené požiadavky a podľa výsledku rozhodne, ako naloží s príspevkom.
Po recenznom konaní o publikovaní všetkých príspevkov rozhoduje redakčná rada. Výsledok recenzného konania nezaväzuje redakčnú radu; redakčná rada však zásadne vychádza z jeho výsledku.
-

Milé kolegyně, milí kolegovia,

veľa aktivít Slovenskej advokátskej komory sa v dôsledku pandémie prenieslo do online priestoru. Cítíme však, že táto forma – napriek jej progresívnosti – nedokáže nahradiť osobné stretnutia, bezprostredný rozhovor ani priateľské posedenia, ktorých postupne ubúda. Súčasná doba degraduje aj kvalitu kontaktov medzi advokátmi – zvykáme si vidieť sa s klientmi aj s kolegami iba prostredníctvom elektronických sietí na monitoroch počítačov či cez displeje telefónov. Nemali by sme však pripustiť, aby pohodlné technické zjednodušenia nahradili svet advokácie v jeho doterajšej podobe.

Jedným z podujatí, ktoré do online priestoru nedokáže plnohodnotne preniesť ani technika, je Deň advokácie a s ním spojený Deň otvorených dverí Slovenskej advokátskej komory.

Myšlienka organizovania podujatí, ktoré majú pripomínať prijatie prvého zákona o slobodnej advokácii, vyzdvihnúť osobnosti advokácie ich verejným ocenením a prezentovať advokáciu smerom k verejnosti ako povolanie vážene, noblesné a vykonávané v záujme a na prospech klientov, sa naplnila v roku 2011. Nešlo o myšlienku novú, iba jej realizácia si vyžadovala čas.

Od prvého Dňa advokácie uplynie desať rokov. Konal sa v budove komory v skromnej, ale o to úprimnejšej atmosfére. Dostal' bolo za celoživotný prínos advokácii ocenených viac ako päťdesiat advokátov. Žiaľ, niektorí kolegovia už nie sú medzi nami, no aj vďaka tomuto podujatiu vstúpili do siene slávy slovenskej advokácie natrvalo.

V ďalších rokoch sa kládol dôraz aj na spoločenský rozmer podujatia. V roku 2012 sa Deň advokácie konal v bratislavskej Redute za účasti viac ako sto hostí z celého Slovenska. Podujatie si našlo množstvo priaznivcov. Ďalšie ročníky sa presunuli aj do iných miest (Košice, Banská Bystrica, Žilina a Prešov). Podujatie nadobudlo aj charitatívny rozmer. Advokáti naďalej sami navrhovali kolegov hodných ocenenia, prehlbovala sa stavovská spolupatričnosť. Nezabudnuteľný je frenetický potlesk v Carltone, ktorým všetci stojac ocenili prácu pani Vilmy Slopovskej (v roku 2021 sa v plnom pracovnom nasadení dožíva okrúhleho jubilea) či úprimný príhovor JUDr. Evy Bušovej v Košiciach; nemožno zabudnúť na predstavenie symbolov advokácie v Prešove. Každý rok sme si pripomenuli okolnosti a osobnosti, ktoré v roku 1990 prinavrátili advokácii slobodu, stretli sme sa a zhovárali o práci, o advokácii, jej smerovaní a budúcnosti. Vydobyté hranice slobody je stále potrebné chrániť, dnes možno viac než kedykoľvek za posledných tridsať rokov.

Od roku 2012 sa Deň advokácie spája s Dňom otvorených dverí. Jeho súčasťou sa stali prednášky pre študentov a verejnosť vysvetľujúce právo a propagujúce advokáciu, ale najmä poskytovanie bezplatných právnych porád občanom. Zapojením advokátov bola zvýraznená naša tradičná povinnosť poskytovať právnu pomoc bezplatne aj tým, ktorí ju potrebujú, no nemôžu zaplatiť. Aj táto časť Dňa advokácie sa postupne vyvíjala. V roku 2019 poskytovalo bezplatnú právnu pomoc viac než sto advokátov už v dvanástich mestách. Aj počas pandémie a obmedzení komora pokračuje v tradícii a spustila projekt Advokáti proti násiliu na pomoc zraniteľným osobám, ktoré sú terčom rôznych foriem násillia.

Žiaľ, minulý rok situácia znemožnila usporiadať slávnostné podujatie v Pezinku v znamení 30. výročia vzniku Slovenskej advokátskej komory. Scenár sa zopakoval aj v tomto roku. Namiesto osobných stretnutí neostáva nič iné iba si pripomenúť prechádzajúce ročníky, aspoň takto si spomenúť na prijatie zákona o advokácii pred tridsaťjeden rokmi a vysloviť nádej, že rok 2022 prinesie nielen zlepšenie situácie, ale umožní aj nadviazať na tradíciu Dňa advokácie aktivitami v podobe, na akú sme si zvykli a ktorá sa stala súčasťou života slovenských advokátov a komory.

JUDr. Peter Kerecman, PhD.
podpredseda redakčnej rady

ROZHOVOR

CCBE v dialógu s EÚ presadzuje hodnoty právneho štátu a advokácie

Rada advokátskych komôr Európy (CCBE) združuje advokátske komory zo 45 krajín, vrátane Slovenskej advokátskej komory, a zastupuje tak záujmy vyše 1 milióna európskych advokátov vo vzťahu k európskym inštitúciám. Od januára 2021 stojí na čele CCBE nemecká advokátka **Margarete Gräfin von Galen**, s ktorou sa rozprávame o tom, aké sú priority jej predsedníctva, o komunikácii CCBE s európskymi inštitúciami v praxi a o tom, čo sa aktuálne rieši na úrovni delegácií európskych advokátskych komôr.

■ Aká pracovná kariéra predchádzala vašej nominácii na post predsedníčky CCBE?

Som advokátkou od roku 1983 a trestnému právu sa venujem vyše 20 rokov. Pôsobila som v predsedníctve Berlínskej advokátskej komory ako aj v pozícii jej predsedníčky. Okrem toho, že vykonávam advokáciu ako obhajkyňa, venujem sa aj téme compliance a poskytujem odporúčania ako externá ombudsmanka pre niekoľko obchodných spoločností. V Ne-

mecku zásady zlučiteľnosti umožňujú aj to, aby som bola zároveň sudkyňou Ústavného súdu v Berlíne. Medzinárodnému aspektu advokácie som sa začala venovať na úrovni Nemeckej spolkovej advokátskej komory a ako členka výboru CCBE pre trestné právo od roku 2008. O desať rokov neskôr som bola zvolená za tretiu podpredsedníčku CCBE, na základe čoho som sa po troch rokoch stala predsedníčkou.

■ V súčasnosti sa spoločnosť čoraz viac venuje téme rovnováhy pracovného a osobného života. Môžete sa s nami podeliť o to, ako sa vám darí pri vašom vyťažení udržiavať správny balans?

Vďačím za to určite aj svojim štyrom deťom, z ktorých každé si vybralo celkom inú kariéru než je právo a tým naše spoločné rozhovory ponúkajú pre mňa oddych od pracovných tém. S manželom zdieľam lásku k divadlu a hudbe. Nezabúdam ani na pravidelný ranný beh v parku. Pre moju prácu mám veľké oduševnenie a v rámci CCBE sa môžem spoľahnúť na kompetentnosť a usilovnosť každého člena sekretariátu, ktorý predsedníctvu poskytuje obrovskú pracovnú podporu.

■ CCBE dňa 8. marca 2021 pri príležitosti Medzinárodného dňa žien organizovala podujatie spolu s European Women Lawyers Association (EWLA – Združenie európskych advokátok). Akým témam ste sa venovali?

Som veľmi rada, že podujatie malo úspech a vďaka 80 účastníkom aj veľmi živú diskusiu. Venovali sme sa téme možných opatrení, ktoré by prispeli k vyrovnaní počtu mužov a žien aktívne zapojených v delegáciách jednotlivých advokátskych komôr. Hoci v CCBE nevnímame žiadne prekážky pre advokátky v tomto smere, radi by sme išli príkladom a proaktívne pristúpili k motivovaniu advokátskych komôr, aby mali vo svojich delegáciách a vedeniach viac advokátok a tým adresovali vedomé či nevedomé predsudky. Druhý panel sa venoval technológiám a budúcnosti advokácie.

■ Krajiny Európy a celého sveta prežívajú ťažké obdobie v súvislosti s pandemiou COVID-19. Aký dopad mala na činnosť Rady advokátskych komôr Európy (CCBE)?

Nemožnosť realizovať spoločné osobné stretnutia zástupcov jednotlivých delegácií v určitej miere poznačilo charakter práce pre CCBE, ale v žiadnej miere neovplyvnilo tempo práce a efektívnosť. CCBE od začiatku prostredníctvom našich členských komôr mapovala vývoj opatrení v jednotlivých krajinách a vyzývala na dodržiavanie právneho štátu aj počas núdzového stavu. Poznatky sme zbierali a uverejňovali na našej webovej stránke, čo mnohé inštitúcie v počiatkoch pandémie veľmi ocenili.

Ako už vieme, ide o dlhodobejšiu činnosť než sme pôvodne čakali. Viaceré delegácie upozornili na porušovanie pravidiel transparentného a riadneho legislatívneho procesu, nedostatok predvídateľnosti opatrení či právnej istoty, čo sme v mene CCBE tlmočili aj v reakcii na verejnú konzultáciu Európskej komisie k druhej správe o stave právneho štátu v EÚ.

■ Aké má CCBE priority v roku 2021 pod vašim vedením?

Jednou z mojich priorít je práve otázka právneho štátu, ktorý vnímame ako základný kameň práce CCBE. Advokáti plnia nezastupiteľnú úlohu v systéme spravodlivosti a pri ochrane základných práv. Sú jedným z pilierov právneho štátu a mala by im byť táto úloha uznaná v ich každodennej praxi ako aj pri prijímaní nových právnych predpisov. S inštitúciami EÚ udržiava CCBE korektné vzťahy založené na dennom kontakte, čo však neznamená, že rôzne opatrenia a iniciatívy EÚ nemôžu mať z nášho pohľadu negatívny dopad na základné práva či výkon advokácie. Rovnako na vnútroštátnej úrovni je ochrana právneho štátu nikdy nekončiaca úloha. Aj preto sa aktívne zapájame do pripomienkovania správy Európskej komisie o stave právneho štátu v EÚ a v jednotlivých členských štátoch. Veľmi intenzívne sa ďalej venujeme výzvam spojeným s digitalizáciou justície, s bojom proti legalizácii príjmov z trestnej činnosti, či poskytnutiu podpory advokátom stíhaným či prenasledovaným z dôvodu výkonu ich práce.

Členkou predsedníctva som už štvrtý rok, ale v úlohe predsedníčky je mojou hlavnou úlohou prispieť k zviditeľneniu prítomnosti CCBE na úrovni EÚ a Rady Európy tak, aby hlas európskej advokácie bol vypočutý a uznávaný.

■ Ako prebieha komunikácia CCBE s európskymi inštitúciami v praxi?

CCBE vznikla v roku 1960 práve za účelom vytvorenia inštitúcie, ktorá by konala v záujme advokátov vo vzťahu k Európskemu hospodárskemu spoločenstvu. Už založením EHS sa črtali zásahy do nezávislosti profesie. Komunikácia s inštitúciami EÚ je teda už vyše 60 rokov základnou náplňou našej práce. Európske právo nadobúda v EÚ stále väčší význam a vplyv. Vykonávanie advokátskej profesie bez informácií z Bruselu je čoraz ťažšie. Za týmto účelom pravidelne pozývame zástupcov Európskej komisie na odbornú diskusiu v rámci našich výborov a pracovných skupín, aby sme si mohli navzájom vysvetliť svoje pozície, najmä vo fáze prípravy novej legislatívy. Vedeť aktívny dialóg s Eurokomisárom pre spravodlivosť a spotrebiteľov, ako aj so zástupcami

výborov Európskeho parlamentu, napr. LIBE. Aj tu rokujeme s jednotlivými poslancami a konkrétnymi pozmeňujúcimi a doplňujúcimi návrhmi môžeme prispieť z pohľadu advokácie. Sekretariát CCBE spracováva a analyzuje všetky relevantné návrhy. Celkovo by som povedala, že CCBE má na európskej úrovni veľký vplyv a uznanie. Podľa môjho názoru je kontakt s inštitúciami EÚ intenzívnejší a kolegiálnejší, ako ho poznám z Nemecka. O to viac nás sklamalo, keď sme zistili, že v prvej správe Komisie o právnom štáte nebol zohľadnený význam advokácie. Na druhej strane možno povedať, že na základe následných kritických diskusií bola advokácia prvýkrát zahrnutá v rámci hodnotiacej tabuľky spravodlivosti EÚ, 2021 EU Justice Scoreboard. Dotazník, ktorý Komisia vypracovala na tento účel, nám bol predložený pred jeho zverejnením a boli zohľadnené naše žiadosti o zmeny. Ako však naznačuje naša členská základňa, venujeme sa aj diania nad rámec EÚ. Minulý rok sme podpísali memorandum o užšej spolupráci s Radou Európy, ktorá sa v ostatnom období intenzívne venuje zámeru prijať európsky dohovor o povolaní advokáta.

■ Aký prínos by malo prijatie dohovoru o povolaní advokáta z pohľadu advokátskej praxe?

Minulý rok sme si pripomenuli 30. výročie prijatia základných princípov OSN týkajúcich sa úlohy advokátov. V roku 2000 bolo prijaté Odporúčanie č. (2000)21 Výboru ministrov Rady Európy členským štátom o slobodnom výkone profesie advokáta. Existujú aj ďalšie dokumenty poukazujúce na kľúčovú úlohu advokátov v systéme justície, ktoré sú zároveň reakciou na skutočnosť, že nezávislosť a sloboda samosprávy ako aj výkon povolania či dokonca život niektorých advokátov sú neustále v ohrození. Téma sa venuje aj osobitný spravodajca OSN pre nezávislosť sudcov a advokátov. Napriek tomu sú advokáti vo svete príliš často obeťou neoprávneného stíhania a ohrozovania či už z dôvodu ľudsko-právneho aktivizmu alebo z dôvodu obhajoby obvinených alebo jednoducho na základe výkonu ich profesie. Za ostatných 10 rokov CCBE evidovala 2500 takýchto prípadov a adresovala vládám vyše 500 listov, prostredníctvom ktorých sa snaží vyjadriť podporu týmto advokátom a upozorniť na ich situáciu – bez ohľadu na to, či ide o Poľsko, Turecko alebo Egypt. Problémom aj stotožňovanie advokáta s klientom zo strany médií. To sú dôvody, prečo CCBE podporuje prijatie záväzného dokumentu. Predchádzajúce dokumenty majú totiž charakter nezáväzný. Preto sme uvítali rozhodnutie Parlamentného zhromaždenia Rady Európy v roku 2018, ktoré podporilo túto myšlienku a zadalo Výboru ministrov pripraviť návrh.

■ Ktoré zmeny očakávate v systéme práva EÚ?

CCBE od začiatku pozorne sleduje vývoj Európskej prokuratúry, ktorá v roku 2021 začne svoje pôsobenie v Luxemburgu. Našou úlohou je ako vždy dohliadať na vyváženosť práv obvinených a podozrivých osôb, zabezpečenie základných záruk, brzd a protiváh. Európska komisia ďalej naznačila potrebu rozšíriť právomoci Európskeho orgánu dohľadu a prijatie nariadenia v oblasti prania špinavých peňazí. Hoci

individuálne prípady môžu vrhnúť zlé svetlo na advokáciu, našou úlohou je prispieť k tomu, aby verejnosť a zákonodarcovia mali povedomie o dôležitosti nezávislej advokácie a profesijnej samosprávy. V tomto smere nemožno hovoriť o inej alternatíve. Rovnako nemožno oslabiť zásadu mlčanlivosti, ktorá dnes dostáva úder z viacerých strán. Právo občanov na dôvernú komunikáciu s advokátom sa nesmie stať obeťou individuálnych zlyhaní. Apelujeme tiež na to, aby digitalizácia justície v EÚ nikdy nešla na úkor kvality justície. Hoci hospodárnosť konania je dôležitý princíp, nemôže byť jediným ukazovateľom. Technológie musia byť používané v súlade s etikou, spravodlivým procesom a človekom v centre záujmu. CCBE má v súčasnosti 27 výborov a pracovných skupín, z ktorých každá sa venuje určitému úseku európskeho práva a sme veľmi aktívni vo fáze pripomienkovania návrhov v rámci verejných konzultácií, vydávame stanoviská a sledujeme aj proces a hodnotenie implementácie.

■ Diskutuje sa na pôde EÚ aj o vyslovene advokátskej téme?

Komisia sa venuje téme vzťahu regulácie a kvality služby regulovaných povolání. CCBE zriadila pracovnú skupinu pre túto otázku, ktorá pracuje na dokumente o kvalite. Poslaním všetkých komôr je dbať na zabezpečenie kvalitatívnych štandardov právnej služby advokáta, na čo využíva niekoľko nástrojov. Na druhej strane ide o prácu, ktorej súčasťou je dôvernosť komunikácie s klientom a nemožno hodnotiť na základe analýzy prípadov. Takisto by sme sa k inému hodnoteniu kvality dostali v závislosti od výberu respondentov – inak poskytnutie služby hodnotí úspešný či neúspešný klient, inak protistrana, inak sudca či prokurátor a inak kolega advokát. Komunikácia s Komisiou v tejto oblasti bude pre nás výzva.

■ Čomu sa delegácie venovali na ostatnom zasadnutí stáleho výboru CCBE?

Hoci nové technológie zachránili fungovanie CCBE v čase koronakrízy, je mi veľmi ľúto, že je to presne rok, čo sme

nemali možnosť sa so zástupcami komôr stretnúť osobne. Napriek tomu musím povedať, že marcové rokovanie bolo veľmi plodné. Delegácie schválili znenie stanovísk, ktorými bude CCBE v mene európskych advokátov reagovať na viaceré aktuálne iniciatívy v EÚ z oblasti digitalizácie. CCBE s ohľadom na aktuálne portugalské predsedníctvo v Rade EÚ pozvalo aj portugalskú štátnu tajomníčku pre spravodlivosť, ktorá priblížila vízie v oblasti digitalizácie justície. Stály výbor schválil aj stanovisko CCBE k Stratégii vzdelávania právnikov v EÚ na obdobie 2021 – 2024, v ktorom, okrem iného, vyzývame Európsku komisiu na plnohodnotné využívanie Európskej vzdelávacej platformy (European training platform), ktorá začala ako projekt CCBE určený na ďalšie rozpracovanie zo strany Komisie. Myslíme si, že by mohla slúžiť ako centrálny bod pre vzdelávacie materiály a podujatia v EÚ. Tiež upozorňujeme, že je potrebné zjednodušiť postupy pri získavaní prostriedkov na vzdelávanie advokátov z eurofondov, čo by iste prispelo k dosahovaniu cieľov Komisie predstavených v stratégii, medzi ktoré patrí cieľ zabezpečiť školenie v oblasti práva EÚ minimálne 15 % európskych advokátov. Aktuálne sa spolu s Nadáciou európskych advokátov venujeme dvom väčším projektom – jedným je projekt o využívaní umelej inteligencie advokátmi a druhý sa zameriava na vytvorenie modelového vzdelávania v oblasti boja proti legalizácii príjmov z trestnej činnosti. Medzi témami nechýbali ani etické otázky. CCBE bude intervenovať v prípade pred Európskym súdom pre ľudské práva (ESLP), kde sťažovateľom je nemecký advokát, ktorý namietal porušenie dôvernosti komunikácie s klientom z dôvodu „strategického hromadného sledovania medzinárodnej komunikácie“ zo strany nemeckej Federálnej spravodajskej služby. Schválila sa aj téma ďalšieho ročníka Európskeho dňa advokácie, ktorý je príležitosťou komunikovať poslanie advokácie dovnútra i vonok. Tento rok sa zameriame na problematiku nezávislosti: „Niet spravodlivosti bez nezávislej advokácie“.

■ V roku 2017 ste sa zúčastnili na konferencii advokátov v Bratislave ešte ako zástupkyňa Nemeckej spolkovéj advokátskej komory. Tento rok nám situácia nedovolí vašu osobnú účasť v mene CCBE, napriek tomu, že ste pozvanie prijali. Dovoľte touto cestou požiadať o pár slov smerom k našim advokátom a koncipientom.

Spoluprácu so Slovenskou advokátskou komorou a činnosť jej delegácie v CCBE si veľmi vážim.

Ako predsedníčka CCBE som v prvom rade „Európanka“ a zastupujem všetky komory v rovnakej miere. Každá advokátska komora má svoje silné stránky, ktorými dáva ostatným v CCBE príklad. Navzájom sa učíme a posúvame. Mrzí ma, že sa nemôžem osobne zúčastniť na konferencii advokátov v Bratislave. Verím, že napriek protiepidemickým opatreniam sa všetko vydarí podľa vašich predstáv. Dovoľte mi pri príležitosti Dňa advokácie zaželať všetkým členom Slovenskej advokátskej komory veľa síl do ďalšieho osobného napredovania a veľa úspechov pri naplňovaní advokátskeho poslania.

UPOZORNENIE

Predsediectvo
Slovenskej advokátskej komory
kvôli pandémie COVID-19
predĺžilo termín splatnosti
príspevku na činnosť
Slovenskej advokátskej komory
a príspevku do sociálneho fondu
za rok 2021
do 30. júna 2021.

VZDELÁVACIE ŠTREDY na komore

Vzdelávacie podujatia pre advokátov
a koncipientov v najbližších týždňoch

Sledujte naše sociálne siete,
o upresneniach a možnostiach
registrácie na podujatie vás
budeme operatívne informovať

5. 5. 2021 9:00 – 11:00	Nadobudnutie vlastníckeho práva od nevlastníka, neplatnosť právneho úkonu Juraj Gyárfáš LL.M.
12. 5. 2021 9:00 – 12:00	Stavebný zákon Mgr. Ján Škrobák, PhD.
19. 5. 2021 9:00 – 11:00	Návrh zmien v advokátskych predpisoch JUDr. Ján Havlát – JUDr. Zuzana Čížová
26. 5. 2021 9:00 – 12:00	Rozhodnutie Súdneho dvora v prejudiciálnom konaní Mgr. Michal Kianička
2. 6. 2021	Vysporiadanie BSM po rozvoze a otázka valorizácie investícií za trvania manželstva Mgr. Lenka Dufalová, PhD.
9. 6. 2021 9:00 – 12:00	Riešenie medzinárodných obchodných sporov JUDr. Ľudovít Mičinský
16. 6. 2021 9:00 – 12:00	Predaj a prenájom nehnuteľností z pohľadu DPH Ing. Matúš Vagaský
23. 6. 2021 9:00 – 16:00	Účtovníctvo, likvidácia s. r. o. Ing. Mgr. Martin Tužinský, PhD.
30. 6. 2021 10:00 – 12:00	Exkurz do rakúskeho občianskeho procesného práva Leon Kopecký

Advokát Vojtech „Tatenko“ Rampášek nestor slovenskej advokácie

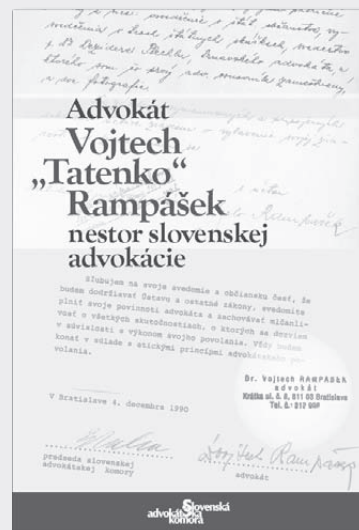
Slovenská advokátska komora vydala ďalšiu zo série publikácií venovaných osobnostiam slovenského kultúrneho života z radov advokátov, tentoraz venovanú bratislavskému advokátovi JUDr. Vojtechovi Rampášekovi. Knihu napísal jeho vnuk, advokát **JUDr. Michal Rampášek**.

Publikácia podrobne mapuje život JUDr. Vojtecha Rampášeka v tesnej väzbe na aktuálny vývoj v spoločnosti a právnej úprave výkonu advokácie. Práve zasadenie profesionálnej dráhy JUDr. Rampášeka v tomto kontexte je osobitne dôležité, keďže je zachytený pomerne dlhý a rôznorodý časový úsek 57 rokov histórie advokácie – od obdobia československej advokácie z konca 30. rokov až po znovuzrodenie slobodnej advokácie po roku 1990.

Publikácia je k dispozícii za 5 eur

V prípade záujmu o kúpu kontaktujte:

stracinova@sak.sk alebo ondrisova@sak.sk

DISKUSIA

Prvé rozhodnutie veľkého senátu obchodnoprávneho kolégia NS SR

Námety na nové témy, krátke glosy alebo poznámky do diskusnej rubriky zasielajte na e-mailovú adresu **office@sak.sk**. Vaše podnety publikačne spracuje **JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.**

Takmer päť rokov čakala slovenská právnická verejnosť na prvé rozhodnutie veľkého senátu obchodnoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky. Čas dozrel koncom februára, keď dovolací súd vydal uznesenie zo dňa 25. 2. 2021 sp. zn. 1VObd/1/2020.

Je až prekvapujúce, že za celé to obdobie sa v rámci obchodnoprávneho kolégia NS SR nevyskytla žiadna sporná právna otázka, ktorej riešenie by si formálne vyžadovalo uplatnenie kompetencie veľkého senátu v zmysle § 48 CSP. O hmotnoprávných otázkach to navyše platí naďalej, keďže aktuálne rozhodnutie sa týka procesnoprávnej problematiky.

Je však zároveň potrebné zdôrazniť, že samotné uznesenie sp. zn. 1VObd/1/2020 vykazuje pomerne slušné kvalitatívne atribúty a do určitej miery predstavuje akési nádejné opozitum proti niektorým skeptickým názorom, pokiaľ ide o rozhodovaciu prax veľkých senátov. Text rozhodnutia je síce neúčelne rozsiahly (takmer 50 odsekov), avšak argumentačná línia je prehľadná, zrozumiteľná a vecná.

Pôvodný trojčlenný senát dovolacieho súdu postúpil vec veľkému senátu v súvislosti s riešením otázky, či je subjekt, ktorého intervenciu súd právoplatným uznesením nepripustil (§ 83 CSP), oprávnený podať proti takémuto uzneseniu podnet na dovolanie generálneho prokurátora, napriek výslovnému zneniu § 458 ods. 3 CSP. S tým následne súvisí aj otázka, či je v prípade vyhovenia takémuto podnetu dovolanie generálneho prokurátora vo všeobecnosti prípustné.

Dôvodom na postúpenie veci bola existencia rozporuplnej rozhodovacej praxe Najvyššieho súdu SR, ktorý v uznesení zo dňa 26. 9. 2019 pod sp. zn. 2ObdoG/2/2017 (pozri aj ZSP č. 15/2020) konštatoval, že na podanie podnetu generálnemu prokurátorovi je oprávnená iba sporová strana, ktorou sú žalobca a žalovaný (§ 60 CSP); nie však intervenient. Bez postúpenia veci veľkému senátu sa o dva mesiace neskôr dovolací súd v uznesení zo dňa 28. 11. 2019 sp. zn. 4CdoGp 1/2019 od tohto názoru odklonil a prezentoval

záver, že popri sporových stranách môže kvalifikovaný podnet na podanie dovolania generálneho prokurátora podať aj osoba, vo vzťahu ku ktorej súd rozhodol o nepripustení intervencie.

Trojčlenný senát dospel ku korektnému záveru, že bez ohľadu na ním preferovaný názor o neprípustnosti takéhoto podnetu by sa v každom prípade nevyhnutne musel odkloniť od niektorého zo skorších rozhodnutí iného senátu najvyššieho súdu (§ 48 ods. 1 CSP). Z dôvodov, ktoré vyplývajú z ods. 30 až 45 uznesenia veľkého senátu, následne dovolací súd uzavrel, že intervenient ani osoba, ktorej intervenciu súd nepripustil, nie sú oprávnení na kvalifikovaný podnet na podanie dovolania generálneho prokurátora. Pokiaľ napriek tomu na základe takéhoto podnetu generálny prokurátor dovolanie podá, musí ho Najvyšší súd SR bez ďalšieho uznesením odmietnuť, čo veľký senát obchodnoprávneho kolégia aj urobil.

Pozitívnym paradoxom je, že na pozadí tohto menej významného problému sa najvyšší súd dôsledne venoval všeobecným procesným otázkam súvisiacim s pôsobnosťou veľkého senátu. Nemožno totiž opomenúť dve predchádzajúce rozhodnutia veľkého senátu občianskoprávneho kolégia NS SR sp. zn. 1VCdo 3/2019 a 1VCdo 4/2019, podľa ktorých sa za daných okolností (rozporuplná judikatúra) má trojčlenný senát prikloniť k niektorému zo vzájomne si odporujúcich dovolacích rozhodnutí, a to bez postúpenia veci veľkému senátu.

Odhliadnuc od dôvodov zmätočnosti podľa § 420 CSP sa teda pôsobnosť veľkého senátu redukuje na ojedinelé prípady, keď rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od právnej otázky, vo vzťahu ku ktorej existuje ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu, od ktorej sa odvolací súd odklonil a trojčlenný senát dovolacieho súdu sa s týmto odklonom stotožní alebo dospeje k inému relevantnému právnenému názoru, ktorý je odlišný od ustálenej rozhodovacej praxe (pozri

túto rubriku v BSA 6/2020 „Problematická pôsobnosť veľkého senátu Najvyššieho súdu SR“).

S týmto polemickým právnym názorom sa veľký senát obchodnoprávneho kolégia otvorene konfrontoval. Dospel pritom k racionálnemu záveru, že už samotná existencia dvoch alebo viacerých rozhodnutí dovolacieho súdu, ktoré si navzájom odporujú v interpretácii tej istej právnej normy, vedie nevyhnutne k povinnosti postúpiť vec veľkému senátu. Za daných okolností sa totiž z povahy veci nemožno vyhnúť odklonu od právneho názoru iného senátu v zmysle § 48 ods. 1 CSP, pokiaľ nejde o už ustálenú rozhodovaciu prax (pozri túto rubriku v BSA 9/2019).

Povzbudivo vyznieva aj konštatovanie, že v záujme naplnenia záväznosti rozhodnutí veľkého senátu podľa § 48 ods. 3 CSP „*musí veľký senát príslušného kolégia autoritatívnym spôsobom zaujať jednoznačné stanovisko k právnej otázke predloženej mu trojčlenným senátom najvyššieho súdu, a nie uznesením vrátiť vec trojčlennému senátu bez prejednávania veci s tým, že si má vybrať jeden z existujúcich právnych názorov, čím dochádza k prehlbovaniu právnej neistoty nielen v rámci rozhodovacej činnosti najvyššieho súdu, ale aj rozhodovacej činnosti súdov nižšej inštancie.*“ (ods. 19.2).

Tento záver plne korešponduje s nálezom Ústavného súdu SR sp. zn. II. ÚS 332/2018, uverejneným v Zbierke náleзов a uznesení ÚS SR pod č. 43/2018, v zmysle ktorého „*Za situácie, keď senát najvyššieho súdu dospeje k právnomu názoru, ktorý je odlišný od právneho názoru, ktorý už bol vyjadrený v rozhodnutí iného senátu najvyššieho súdu, pričom v danej právnej otázke neexistuje stanovisko veľkého senátu, ale ani publikované stanovisko senátu, je jeho zákonnou povinnosťou postúpiť vec na prejednanie a rozhodnutie veľkému senátu.*“.

Veľký senát obchodnoprávneho kolégia na viacerých miestach zdôraznil, že zjednocovanie rozhodovacej praxe je esenciálnou zákonnou úlohou najvyššieho súdu, ktorú musí táto inštitúcia plniť predvídateľným spôsobom a dôsledne. Až v situácii, keď je judikatúra najvyššieho súdu jednotná v inštitucionálnej podobe, môžu strany, odborná verejnosť a sudy nižších inštancií nadobudnúť vedomosť, čo predstavuje ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu (ods. 22.2).

S poukazom na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva dokonca Najvyšší súd SR *obiter dictum* zdôraznil, že porušením práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru je aj prípad, keď pri existencii rozdielnej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu nebola vec predložená veľkému senátu, alebo mu predložená bola, avšak ten sa odmietol vecou zaoberať a rozdielnu rozhodovaciu prax jednotlivých senátov najvyššieho súdu nezjednotil (ods. 23.1).

Zrod v poradí prvého rozhodnutia veľkého senátu obchodnoprávneho kolégia zároveň upriamil pozornosť na vzájomnú konkurenciu tohto typu rozhodnutí, ktorú Civilný sporový poriadok výslovne neupravuje. Možno vychádzať z predpokladu, že z hľadiska hmotného práva sa bude občianskoprávne kolégium primárne zaoberať interpretáciou noriem občianskeho práva a obchodnoprávne kolégium in-

terpretáciou noriem obchodného práva. Presah ale rozhodne nie je vylúčený.

V rámci procesného práva je však evidentné, že bez akéhokoľvek prioritizovania máme hneď dva plnohodnotné veľké senáty, ktorých rozhodnutia (ako v tomto prípade) si môžu navzájom odporovať. V záujme právnej istoty je nevyhnutné formulovať záver, že rozhodnutia veľkého senátu každého z kolégií sú v zmysle § 48 ods. 3 CSP záväzné pre jednotlivé senáty občianskoprávneho aj obchodnoprávneho kolégia.

Civilný sporový poriadok v § 48 ods. 3 CSP obsahuje pravidlo, podľa ktorého je odklon od právneho názoru vyjadreného v rozhodnutí veľkého senátu možný iba cez nové rozhodnutie veľkého senátu, ktoré sa následne stane záväzným na úkor svojho predchodcu. Toto pravidlo aplikoval aj príslušný senát obchodnoprávneho kolégia, keď v záujme odklonu od záverov veľkého senátu občianskoprávneho kolégia v rozhodnutiach sp. zn. 1 VCdo 3/2019 a 1 VCdo 4/2019 postúpil vec „svojmu“ veľkému senátu (ods. 16).

Najnovšie záväzné rozhodnutie veľkého senátu teda pre oblasť civilného procesu ako takého neguje v dotknutej otázke pôvodne záväzný právny názor, vyjadrený v rozhodnutiach veľkého senátu sp. zn. 1 VCdo 3/2019 a 1 VCdo 4/2019, a vytvára nový právny stav, záväzný pre všetky senáty Najvyššieho súdu Slovenskej republiky. ■

Martina Gajdošová – Peter Kerecman

Prvé ženy v slovenskej advokácii

Pred stopäťdesiatimi rokmi bolo slovo *advokátka* neznáme. Na Slovensku sa stalo realitou až v období Československa. Advokácia bola mužskou doménou.

*Ako sa advokácia zmenila,
keď do súdnych siení vstúpili ženy?
Aké to bolo, keď sa prvý advokát v krajine
rozhodol zamestnať prvú ženu ako osnovníčku,
čo ho k tomu viedlo a koľko to vydržal?
Ako a prečo sa pridávali ďalší?*

Od zápisu prvej ženy – advokátskej osnovníčky do zoznamu osnovníkov advokátskej komory uplynie v roku 2015 práve 90 rokov. Dnes je v advokácii približne rovnako veľa mužov ako žien. Čo ženy do advokácie priviedlo, ako vykonávali osnovníčku a advokátsku prax, ako sa im darilo, ako a prečo sa postupne rozširovali a znižovali ich počty – práve o tom je táto kniha.

Cena: 9 eur Kontakt: PhDr. Ondrišová,
tel.: 0903 600 805, ondrisova@sak.sk

Podmienky väzby a výkonu trestu odňatia slobody z pohľadu medzinárodných európskych štandardov

JUDr. Marica Pirošíková

Autorka v článku v nadväznosti na celospoločenskú diskusiu o podmienkach väzby približuje relevantnú judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva a zároveň v tejto súvislosti upozorňuje na dlhodobé ignorovanie odporúčaní adresovaných Slovenskej republike Európskym výborom na zabránenie mučenia a neľudského či ponižujúceho zaobchádzania alebo trestania.

Úvod

V súčasnosti sa vedie celospoločenská diskusia o podmienkach väzby.¹ Obvinené osoby sa sťažujú na jej neľudské podmienky. Už samotné pozbavenie osobnej slobody má vplyv na duševný stav osoby. Psychický stav osoby v tzv. kolúznej väzbe nepochybne zhoršuje to, že je 23 hodín na cele bez možnosti ďalších aktivít a sú jej umožnené len veľmi obmedzené kontakty s vonkajším svetom. Takýto stav je v rozpore s európskymi štandardmi a Slovenská republika je dlhodobo vyzývaná na zmeny v tejto oblasti. Tiež pripomíname, že väzenské služby sa majú v súlade s Európskymi väzenskými pravidlami snažiť o zníženie negatívneho vplyvu väzby na psychický stav osôb a vytvoriť postupy na monitorovanie jednotlivých väzňov. Cieľom článku je oboznámiť s medzinárodnými štandardmi v tomto ohľade. Prvá časť sa venuje analýze súvisiacej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „Súd“), druhá časť približuje odporúčania adresované Slovenskej republike Európskym výborom na zabránenie mučenia a neľudského či ponižujúceho zaobchádzania alebo trestania (ďalej len „CPT“) a analýzu súčasnej situácie na Slovensku.

1. Judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva

1.1. Zákaz mučenia, neľudského a ponižujúceho zaobchádzania

Pokiaľ ide o osoby pozbavené osobnej slobody, článok 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“) ukladá štátu, aby sa uistil, že každý väzeň je väznený za podmienok, ktoré sú zlučiteľné s úctou k ľudskej dôstojnosti, že podmienky výkonu opatrenia nevystavujú dotyčného tiesni alebo pocitom utrpenia takej intenzity, ktorá prevyšuje nevyhnutnú mieru vlastnú pozbaveniu slobody, a že s ohľadom na praktické požiadavky budú zdravie a blaho väzňa zaistené adekvátnym spôsobom. Skutočnosť, že podmienky, ktorým bol odsúdený vystavený, neboli vytvorené úmyselne, nie je z hľadiska článku 3 relevantná. Rovnako štát neľudské alebo ponižujúce podmienky vo väzbe nemôže ospravedlniť nedostatkom finančných prostriedkov.² Základným, ale nie rozhodujúcim kritériom je priestor, ktorý v danej cele pripadá na jednu osobu. Ďalej sa posudzuje prístup denného svetla, vetranie, osvetlenie, kúrenie alebo sanitárne podmienky ciel, možnosti prechádzok, aktivít mimo cely, možnosti návštev, kontakty s blízkymi, ako aj poskytovanie adekvátnej zdravotnej starostlivosti. V tomto ohľade sú pre Súd relevantné štandardy stanovené CPT.

1 Pozri napr.: [spravy.pravda.sk/-domace/clanok/573650-ozval-sa-syn-tibora-gaspara-ludske-hyeny-ich-dostali-do-izolacie/](http://spravy.pravda.sk/domace/clanok/573650-ozval-sa-syn-tibora-gaspara-ludske-hyeny-ich-dostali-do-izolacie/); [www.topky.sk/l/10/2026855-Advokatska-komora-bije-na-poplach-Vazba-pravnika-Ribara-je-podla-nej-protiustavna](http://www.topky.sk/l/10/2026855-Advokatska-komora-bije-na-poplach-Vazba-pravnika-Ribara-je-podla-nej-protiustavna;); spravy.pravda.sk/domace/-clanok/573650-ozval-sa-syn-tibora-gaspara-ludske-hyeny-ich-dostali-do-izolacie/; plus7dni.pluska.sk/domov/-cesky-odbornik-trestne-pravo-pripade-lucansky-koluzna-vazba-mala-pouzivat-menej-beta.ucps.sk/marica-pirosikova-ku-koluznej-vazbe-z-pohladu-medzinarodno-pravnej-ochrany-zakladnych-prav-a-slobod/; www1.pluska.sk/spravy/z-domova/pirosikova-dochadza-porusovaniu-principov-pravneho-statu-ako-pravnic-ka-reaguje-kolikovu/3.

2 K všeobecným podmienkam pozri napr. rozsudok *Orchowsski v. Poľsko* z 22. októbra 2009.

Osobám pozbaveným osobnej slobody by mala byť v porovnaní s ostatnou populáciou poskytovaná ekvivalentná zdravotná starostlivosť. Štátne orgány musia zabezpečiť, že diagnóza a liečba budú rýchle a adekvátne, v prípade potreby sprevádzané systematickým a pravidelným sledovaním zdravotného stavu a budú zahŕňať komplexnú terapeutickú stratégiu zameranú na vyliečenie zdravotných problémov alebo predchádzanie ich zhoršenia. Súd prihliada na to, že prostriedky lekárskeho zariadenia sú v porovnaní s bežnými zdravotníckymi zariadeniami obmedzené a poskytnutú zdravotnú starostlivosť posudzuje podľa okolností konkrétneho prípadu. Úroveň zdravotnej starostlivosti musí byť v súlade s ľudskou dôstojnosťou.³

3 Pozri napr. rozsudok *Pakhomov v. Rusko* z 30. septembra 2010, či *Gladkiy v. Rusko* z 21. decembra 2010.

4 Rozsudok z 19. apríla 2001.

V prípade *Peers v. Grécko*⁴ Súd dospel k záveru o porušení článku 3 Dohovoru z dôvodu, že sťažovateľ počas najmenej dvoch mesiacov musel stráviť prevažnú časť dňa na posteli v cele bez vetrania a okien, v ktorej bolo často neznesiteľné teplo. Sťažovateľ tiež musel používať záchod v prítomnosti spoluväzňa a byť prítomný pri jeho používaní spoluväzňom, pretože záchod bol vedľa postelí a neoddeľovala ho od zvyšku cely žiadna plenta. Vzduch bol zatuchnutý a z ciel vychádzal zápach. Niektorí väzni sa sťažovali na krysy v celách. Podľa Súdu neexistoval dôkaz o úmysle pokoriť alebo ponížiť sťažovateľa. Absencia takéhoto účelu však nemôže brániť konštatovaniu porušenia článku 3 Dohovoru. Podľa názoru Súdu vyššie uvedené podmienky, na ktoré sa sťažovateľ sťažoval znížili jeho ľudskú dôstojnosť, vyvolali u neho pocity utrpenia a menejcennosti spôsobilé ho pokoriť a ponížiť a možno zlomiť jeho fyzický či psychický odpor. Tieto podmienky preto dosiahli stupeň ponížujúceho zaobchádzania. Súd mu priznal z titulu nemajetkovej ujmy 5 000 000 drachiem.

5 Rozsudok zo 7. apríla 2005.

V prípade *Karalevičius v. Litva*⁵ sa sťažovateľ sťažoval na porušenie článku 3 v dôsledku nedôstojných podmienok väzby. Sťažovateľ sa počas trestného konania nachádzal v Ústave na výkon väzby v Šiauliai. Životný priestor na jedného väzňa v tomto zariadení predstavoval 1,5 m². Sťažovateľ vyhlásil, že žil a spal v cele, ktorá mala menej ako 20 m² a v ktorej bolo spolu 10 – 15 väzňov. V každej cele sa nachádzalo otvorené sociálne zariadenie. V celách nebola ventilácia a v dôsledku fajčenia a používania toaliet bol v celách zápach. Cely boli vlhké a studené, a to najmä v zime. Nedostatočné životné podmienky boli ešte sťažené krátkym časom na vychádzku na väzenskom dvore (jedna hodina denne). Posteľe v celách boli špinavé a v zlom stave. Väzni sa mohli umývať len v umývadle. Pravidelne netiekla teplá a studená voda. Sťažovateľ mal možnosť osprchovať sa len raz za 15 dní. Strava bola pripravovaná a poskytovaná v hrozných podmienkach.

Súd poznamenal, že sťažovateľ strávil viac ako tri roky v ústave, ktorý bol podľa vlády preplnený o viac ako sto percent. Vláda nepoprela jeho tvrdenie, že vychádzky boli obmedzené na jednu hodinu denne. Tiež potvrdila veľkosť ciel a priestoru pripadajúceho na jedného väzňa. Súd preto rozhodol, že hoci existovali určité faktory, ktoré neodôvodňovali označenie podmienok za „ponížujúce“ (vetranie, osvetlenie, kúrenie alebo sanitárne podmienky), boli významné vo vzťahu ku kľúčovému faktoru preplnenia väznice. Súd dospel k záveru, že

JUDr. Marica Pirošiková vyštudovala právo na Právnickej fakulte UK v Bratislave. Od roku 2000 pôsobila v Kancelárii zástupcu Slovenskej republiky pred Európskym súdom pre ľudské práva, v rokoch 2002 až 2007 ako spoluzástupkyňa a od roku 2007 do roku 2020 ako zástupkyňa Slovenskej republiky v konaní pred Európskym súdom pre ľudské práva. V súčasnosti pôsobí ako advokátka a aj na Katedre občianskeho práva Právnickej fakulty Univerzity Mateja Bela a na Katedre medicínskeho práva SZU. Je autorkou monografie *Komentár k vybraným článkom Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd*. Na pôde Rady Európy pôsobila vo Výbore expertov pre skvalitnenie mechanizmov ochrany ľudských práv (DH-PR), vo Výbore expertov k účinným prostriedkom nápravy vo vzťahu k neprimeranej dĺžke konania (DH-RE), vo Výbore expertov pre reformu Európskeho súdu pre ľudské práva (DH-GDR) a bola aj členkou Skupiny expertov na systém Európskeho dohovoru o ľudských právach (DH-SYSC). Pôsobila ako členka Komisie pre rekodifikáciu Občianskeho súdneho poriadku a Komisie pre rekodifikáciu občianskeho práva. Je čestnou členkou Asociácie rodinných sudcov.

namietané podmienky väzby sťažovateľa prekročili mieru, ktorú povoľuje článok 3 Dohovoru. Súd zistil ešte aj porušenie ďalších článkov Dohovoru (5 ods. 1 a 8) a priznal mu nemajetkovú ujmu vo výške 12 000 eur.

V prípade *Jirásek v. Česká republika*⁶ sa sťažovateľ sťažoval na podmienky vo Väznici Valdice v období november 2000 – január 2001. Sťažovateľ bol v cele s rozmerom 36 m² spolu s ďalšími deviatimi odsúdenými. Pred oknami cely bola vo vzdialenosti 1,5 metra umiestnená zábrana zo žltého priehľadného sklolaminátu, ktorá mala zabrániť vizuálnemu kontaktu s obytným domom nachádzajúcim sa oproti. Sťažovateľ tvrdil, že nebolo možné otvárať okná, a preto bol v cele úplne vydýchaný vzduch, ktorý nakoniec spôsobil, že sa mu pri zostupovaní z poschodovej postele zatočila hlava, v dôsledku čoho spadol a zlomil si členok.

Vzhľadom na to, že na sťažovateľa pripadalo len 3,6 m² podlahovej plochy, Súd sa podrobne zaoberal všetkými ostatnými relevantnými aspektmi. Súd najskôr uviedol, že sťažovateľ v cele strávil 2,5 mesiaca, čo je značná doba. Na druhej strane ale usúdil, že celkový rozmer cely bol pomerne veľký, umožňoval sťažovateľovi dostatočný pohyb a sťažovateľ tak nebol nútený tráviť väčšinu času na lôžku. Navyše bol sťažovateľ po celú dobu pracovne zaradený a trávil tak v súvislosti s prácou 9 hodín denne mimo celu. Ďalej mal tiež možnosť ďalšiu jednu hodinu denne byť na vychádzkovom dvore a zúčastniť sa aj iných voľnočasových aktivít mimo cely. V cele boli dve veľká okná a podľa Súdu ani sklolaminátová zábrana úplne nezabraňovala prístupu denného svetla. Vetranie síce záviselo na dohode spolu odsúdených a nemuselo byť najmä v zimných mesiacoch také časté, ale bolo možné. Podľa Súdu boli sťažovateľove tvrdenia o nedostatočnom kúrení neverohodné, pretože ich po prvý raz uplatnil až v konaní pred ním a v žiadnej zo svojich početných sťažností, ktoré adresoval vnútroštátnym orgánom ich neuviedol. Podľa Súdu mohla jedna toaleta pre desať osôb spôsobiť sťažovateľovi určité nepohodlie, ale vzhľadom na to, že poskytovala dostatok súkromia, nespôsobovala porušenie článku 3 Dohovoru. Súd nakoniec podotkol, že sa síce sťažovateľ nemohol kedykoľvek sprchovať, ale mal túto možnosť dvakrát týždenne, mal na cele k dispozícii umývadlo so studenou vodou a navyše sa mohol umyť po práci. Preto aj hygienické podmienky vyhovovali článku 3 Dohovoru. Po zvážení všetkých týchto faktorov Súd dospel k záveru, že v danom prípade neboli podmienky sťažovateľovho výkonu trestu odňatia slobody v rozpore s článkom 3 Dohovoru.

Pokiaľ ide adekvátnu liečbu, sťažovateľ si myslel, že členok má len vyvrtnutý, vzal si lieky proti bolesti a nevyhľadal lekára. Ráno už bola bolesť neznesiteľná a nemohol došliapnúť, preto bol odnesený na ošetrovňu. Lekár dospel k záveru, že je silne intoxikovaný a jeho stav vylučuje prevoz do nemocnice. Vzhľadom na to, že nebola prítomná obsluha röntgenu, bol umiestnený do samostatnej cely bez ďalšieho ošetrovania. Do nemocnice bol prevezený ďalší deň ráno, kde bol následne operovaný. Podľa Súdu dôvody uvedené vnútroštátnymi orgánmi pre neposkytnutie okamžitej náležitej lekárskej starostlivosti boli úplne neprijateľné, ale nie každé oneskorenie je možné vyhodnotiť ako neľudské alebo ponižujúce zaobchádzanie. V predmetnom prípade bola podľa Súdu následná liečba kvalitná, jeho stav ďalej kontrolovaný a sledovaný, bola mu poskytnutá rehabilitácia. Pokiaľ ide o následky zranenia, tieto neboli spôsobené prieťahmi pri zahájení liečby. Podľa Súdu došlo pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti k pochybeniam, ale neboli takého stupňa závažnosti, že by mali za následok porušenie článku 3 Dohovoru.

Dohovor neobsahuje ustanovenie osobitne sa vzťahujúce na situáciu osôb pozbavených osobnej slobody, ktoré sú choré, ale Súd vo svojej judikatúre nevylúčil, že trest odňatia slobody u chorej osoby môže nastoliť problémy podľa článku 3 Dohovoru.⁷

V zmysle judikatúry orgánov Dohovoru, ak nie je možné prepustiť väzňa zo zdravotných dôvodov, článok 3 Dohovoru ukladá štátu, aby chránil telesnú integritu osôb pozbavených osobnej slobody, najmä prostredníctvom poskytovania požadovanej zdravotnej starostlivosti.⁸

Pri preskúvaní zdravotného stavu väzňa a vplyvu pobytu vo väzení na vývoj jeho zdravotného stavu má Súd za to, že isté spôsoby zaobchádzania (liečby) porušujú článok 3 Dohovoru tým, že sú ponižujúce pre osobu trpiacu psychickými problémami.⁹

V prípade *Serifis v. Grécko*¹⁰ sa sťažovateľ obrátil na Súd s námietkou, že jeho pokračujúca väzba predstavovala neľudské zaobchádzanie. Sťažovateľovi v dôsledku autonehody ochrnula ľavá ruka. Od roku 1996 sťažovateľ trpel roztrúsenou sklerózou, teda postupujúcou chorobou, ktorá ovplyvňovala mozog a miechu a spôsobovala rôzne problémy ovplyvňujúce

6 Rozsudok z 5. apríla 2012.

7 Správa Komisie z 8. decembra 1982 vo veci *Chartier v. Taliansko*, rozhodnutie Komisie z 9. mája 1983 vo veci *De Vargha-Hirsch v. Francúzsko*, rozhodnutie B. v. SRN z 10. marca 1988.

8 Pozri rozhodnutie Komisie vo veci *Hurtado v. Švajčiarsko* z 28. januára 1994, ods. 79.

9 Pozri napr. rozsudok vo veci *Keenan v. Spojené kráľovstvo* z 3. apríla 2001, ods. 111 – 115.

10 Rozsudok z 2. novembra 2006.

neurologické, motorické funkcie, rovnováhu a zrak. Choroba si vyžadovala starostlivosť viacerých odborníkov z rôznych oblastí medicíny, terapeutickú, symptomatickú liečbu a fyzioterapiu. V júli 2002 sťažovateľa zatkla polícia a bol vzatý do väzby pre podozrenie z členstva v teroristickej organizácii. Sťažovateľ mal vlastnú celu veľkú 12 m² s oddelenou časťou na bývanie, toaletou a sprchou. V decembri 2002 požiadal o podmienené prepustenie. Okrem iného tvrdil, že jeho choroba vyžaduje neurologickú starostlivosť v nemocnici. Jeho žiadosť bola zamietnutá, pričom bola vzatá do úvahy nebezpečnosť sťažovateľa a možnosť, že ujde alebo sa bude skrývať. Bolo uvedené, že sťažovateľ sa môže liečiť vo väzenskej nemocnici. V júni 2003 bolo rozhodnuté o predĺžení väzby sťažovateľa. V decembri 2003 bol sťažovateľ odsúdený za členstvo v teroristickej organizácii na osemročný trest odňatia slobody. Sťažovateľ podal odvolanie. V januári 2004 opäť požiadal o prepustenie z väzby. Odvolával sa na lekárske správy. Na žiadosť prokurátora sťažovateľa vyšetrili dvaja lekári a konštatovali, že jeho zdravotný stav je veľmi zlý. Požiadali o dodatočné testy a odporučili jeho liečbu na neurologickej klinike. Žiadosť sťažovateľa o prepustenie z väzby bola zamietnutá, ale sťažovateľ bol medzi 14. júlom 2004 a 30. januárom 2005 sedemkrát prevezený do nemocnice na testy alebo liečbu. V tom istom čase dostával fyzioterapeutickú liečbu vo väzenskej nemocnici. V decembri 2004 sťažovateľ znovu požiadal o prepustenie z väzby. Bol prepustený na kauciu a bol mu nariadený súdny dohľad.

Súd pri posudzovaní sťažnosti poukázal na to, že napriek závažnosti choroby, ktorou trpel sťažovateľ, grécke štátne orgány počas jeho väzby otáľali s poskytnutím potrebnej lekárskej pomoci. Sťažovateľ nemohol dosiahnuť pravidelnú kontrolu vývoja svojej choroby v špecializovanej klinike a čeliť rôznym problémom spôsobeným sklerózou prostredníctvom liekov predpísaných s ohľadom na jeho aktuálny stav. Takáto situácia trvala až do leta 2004, keď bol prijatý liečebný plán prispôbený jeho zdravotnému stavu a sťažovateľ mohol podstúpiť fyzioterapeutické stretnutia vo väznici. Potreba pravidelnej lekárskej starostlivosti však bola dôvodom jeho podmieneného prepustenia. Za týchto okolností Súd rozhodol, že spôsob, akým grécke štátne orgány zaobchádzali so sťažovateľom počas prvých dvoch rokov väzby, mu spôsobili útrapy a utrpenie takej intenzity, ktorá prekročila nevyhnutnú mieru utrpenia počas pobytu vo väzbe. Článok 3 bol preto porušený. Súd mu priznal z titulu nemajetkovej ujmy 10 000 eur.

11 Rozsudok zo 14. novembra 2002.

V prípade *Mousiel v. Francúzsko*¹¹ sťažovateľ trpiaci na leukémiu bol presvedčený, že jeho držanie vo výkone trestu odňatia slobody bolo v rozpore s článkom 3 Dohovoru. Uviedol, že jeho umiestnenie do cely spoločne s inými väzňami až do júna 2000 bez akýchkoľvek zdravotných opatrení, hoci chemoterapeutická liečba silne oslabil jeho imunitný systém, predstavovalo neľudské a ponižujúce zaobchádzanie. Ďalej, že trpel a bol v ponižujúcej situácii aj tým, že zhoršenie jeho zdravotného stavu bolo výsledkom skutočnosti, že bol spútaný, hoci nikdy nehľadal cestu úniku. Podľa sťažovateľa jeho preprava v zamrežovanom prepravnom aute (sanitný voz na prevoz do nemocnice sa začal používať až od mája 2000) bola bolestivá. Ďalej tvrdil, že počas chemoterapie mal nohy spútané a jedno zápästie pripútané k nemocničnej posteli. Pripútaný bol aj počas operácie, ktorá sa uskutočnila koncom roka 1999 za prítomnosti eskorty žandárov. Sťažovateľ mal za to, že nasadzovanie pút bolo neospravedlňiteľné vzhľadom na jeho fyzickú slabosť a čistý disciplinárny spis, a bol presvedčený, že neexistoval žiaden dôvod, pre ktorý by mohol byť považovaný za nebezpečného. Nakoniec sťažovateľ vypovedal o podmienkach starostlivosti za prítomnosti príslušníkov poriadkových síl. Bola to najmä ich ponižujúca prítomnosť, ktorá prinútila sťažovateľa odmietnuť súhlas s lekárskou starostlivosťou v júni 2000. Sťažovateľ uzavrel, že bol vystavený penitenciárnemu zaobchádzaniu neprispôbenému jeho chorobe, ktorou trpel a ktorá zapríčinila fyzické a psychické utrpenie rovnajúce sa neľudskému a ponižujúcemu zaobchádzaniu.

Súd *inter alia* uviedol, že podmienky prevozu sťažovateľa do nemocničného prostredia boli problematické. Bolo nepochybné, že sťažovateľ bol spútaný dokonca aj počas prevozov a nasadenie okov bolo v rozpore s liečbou indikovanou lekármi. Naproti tomu spútanie počas liečby a prítomnosť príslušníkov väzenskej stráže (penitenciárnej eskorty) pri tejto príležitosti nebolo možné dokázať. Súd však poznamenal, že odpoveď krajského riaditeľa správy väznice vo veci nasadenia pút naznačila, že choroba sťažovateľa ho pút nezavaruje a že ich použitie je normálnym konaním spojeným s výkonom trestu odňatia slobody. V prejednávanom prípade Súd svoju pozornosť zameral okrem zdravotného stavu sťažovateľa aj na skutočnosť

hospitalizácie, nepohodnosť priebehu chemoterapie a fyzickú slabosť dotknutej osoby, aby posúdil, či nasadenie pút bolo primerané potrebe bezpečnosti. Pokiaľ ide o nebezpečnosť sťažovateľa, Súd napriek jeho kriminálnej minulosti pripomenul nedostatok predchádzajúcich skutočností a referencií, ktoré by mohli odôvodňovať vážnu obavu z útoku alebo násillia. Súd bol toho názoru, že vnútroštátne orgány nezohľadnili zdravotný stav sťažovateľa. Jeho pobyt vo väzení zasiahol do jeho dôstojnosti. Bol pre sťažovateľa obzvlášť namáhavou skúškou a na druhej strane zapríčinil jeho útrapy. Súd preto dospel k záveru, že došlo k porušeniu článku 3 Dohovoru a priznal mu z titulu nemajetkovej ujmy 15 000 eur.

Žiadne ustanovenie Dohovoru nezakazuje pozbavenie slobody nad určitou vekovou hranicou ako takou. Napriek tomu Súd vo svojej judikatúre uviedol, že za určitých podmienok by pokračovanie pozbavenia osobnej slobody u osôb vysokého veku mohlo byť problematické z hľadiska článku 3 Dohovoru. Vždy je, samozrejme, potrebné prihliadnúť na konkrétne okolnosti prípadu.¹²

V prípade *Papon v. Francúzsko*¹³ sa sťažovateľ domnieval, že v dôsledku vysokého veku a zdravotného stavu bolo jeho väznenie v rozpore s článkom 3 Dohovoru. Súd sa oboznámil so všetkými dokumentmi, z ktorých vyplynulo, že aj keď mal sťažovateľ viac ako 90 rokov a zdravotné problémy, ktoré obmedzujú jeho voľnosť pohybu (najmä problémy so srdcom), jeho celkový stav je charakterizovaný lekárom ako „dobrý“ s „perfektným vedomím a jasným myslením“ a nejaví žiadne známky závislosti. Súd ďalej poznamenal, že aj keď sťažovateľ v niektorých bodoch spochybnil lekárske dohľad, bol pravidelne sledovaný a zo strany lekárskeho a pomocného lekárskeho personálu väzenského zariadenia alebo v rámci konzultácií či hospitalizácie v nemocnici a bola mu poskytnutá náležitá lekárska starostlivosť. Súd tiež preskúmal podmienky väzby sťažovateľa a považoval ich za vyhovujúce. Zároveň poznamenal, že sťažovateľ udržiava spoločenský život a pravidelne prijíma návštevy rodiny, priateľov a svojich advokátov. Súd preto dospel k záveru o zjavnej nepodloženosti sťažnosti.

1.2 Zákaz diskriminácie

Článok 14 Dohovoru chráni jednotlivcov v rovnakých situáciách pred odlišným zaobchádzaním bez odôvodnenia pri požívaní svojich práv a slobôd podľa Dohovoru. Toto ustanovenie neexistuje nezávisle, pretože má účinnosť iba v súvislosti s právami a slobodami zaručenými ostatnými hmotnými ustanoveniami Dohovoru a jeho protokolov. Akokoľvek, aplikácia článku 14 vopred nepredpokladá porušenie takýchto ustanovení a v tomto ohľade je autonómny. Aby bol článok 14 aplikovateľný, postačuje, aby skutkové okolnosti prípadu spadali do rámca iného hmotného ustanovenia Dohovoru alebo jeho protokolov.¹⁴

V prípade *Laduna v. Slovensko*¹⁵ sa sťažovateľ pred Súdom sťažoval na zákaz porušenia diskriminácie v súvislosti s právom na súkromný život podmienkami vo väznici. Sťažovateľ najmä tvrdil, že počas väzby mu bolo umožnené prijímať návštevy iba raz za mesiac, a že ich dĺžka bola vždy obmedzená na zákonné minimum, konkrétne tridsať minút. Nebolo mu dovolené mať priamy kontakt s návštevníkmi, od ktorých bol oddelený priehradkou a mohol s nimi hovoriť iba cez telefón. Dĺžka návštev bola kratšia než tá, na ktorú mali právo odsúdení. Počas trvania väzby mohol sťažovateľ počúvať iba rozhlasové programy na dvoch staniciach vybratých správou väznice, jednej verejnej a jednej súkromnej, ktoré sa striedali obdeň a boli dostupné cez vnútorný káblový systém. Sledovať televíziu mu nebolo umožnené vôbec. Sťažovateľ trval na tom, že na rozdiel od neho odsúdení mohli sledovať televíziu každý deň v miestnostiach zriadených na tento účel a mať súkromný rádiový prijímač vo svojich celách, na ktorom si mohli zvoliť vysielanie, ktoré chceli počúvať. Navyše, počas väzby sa sťažovateľ nemohol zúčastňovať na rôznych športových aktivitách, navštevovať kultúrne udalosti a pracovať v rôznych voľnočasových skupinách, ktoré boli dostupné pre odsúdených.

Súd poznamenal, že sťažovateľ bol vo väzbe počas trestného konania od 1. septembra 2001 do 9. februára 2006. Počas tohto obdobia sa jeho väzba riadila zákonom o výkone väzby z roku 1993. Podľa § 10 ods. 1 a 5 všetky obvinené osoby vo väzbe mali počas trestného konania právo na prijatie návštevy raz za mesiac, a to v trvaní najmenej 30 minút. Návštevy sa uskutočňovali bez priameho kontaktu medzi obvineným a návštevníkom. Ďalšie opatrenia boli v právomoci riaditeľa väznice. Akokoľvek, z predložených dokumentov nevyplýva, že by takéto opatrenia boli vo všeobecnosti, alebo konkrétne vo vzťahu k sťažovateľovi, často

12 Pozri napr. rozhodnutie *Papon v. Francúzsko* zo 7. júna 2001.

13 Pozri rozhodnutie cit. v pozn. 391.

14 Pozri rozsudok *Sidabras a Džiautas v. Lotyšsko* 27. júla 2004, ods. 38.

15 Rozsudok z 13. decembra 2011.

realizované. V tom istom období bolo zákonné trvanie návštev odsúdených určené na minimálne dve hodiny. Od 1. septembra 2001 do 31. decembra 2005 sa frekvencia návštev, na ktorú mali odsúdení nárok, posudzovala podľa stupňa nápravno-výchovnej skupiny. Návštevy odsúdených ich blízkymi priateľmi a/alebo príbuznými boli umožnené najmenej raz za dva týždne pre odsúdených v najnižšej nápravno-výchovnej skupine a v týchto prípadoch bol umožnený priamy kontakt medzi návštevníkmi a odsúdeným. V prípade väzňov vo vyšších nápravno-výchovných skupinách sa návštevy uskutočňovali pod dohľadom väzenského dozorca a nebol umožnený priamy kontakt medzi odsúdeným a návštevníkom.

Podľa názoru Súdu ani vyššie uvedené ustanovenia, ani argumenty predložené vládou, neposkytli objektívne a primerané zdôvodnenie pre obmedzenie návštevných práv osôb vo výkone väzby – ktoré sú považované za nevinné, kým sa nedokáže ich vina – vo väčšom rozsahu ako práva odsúdených, vo vzťahu k vyššie uvedenému a všeobecným spôsobom. Úpravu návštev na mieste kritizoval aj CPT vo svojich správach o návštevách Slovenska, ktoré sa uskutočnili v rokoch 1995, 2000 a 2005. Čo sa týka nemožnosti mať priamy kontakt s návštevníkmi, Súd znovu pripomenul, že v inom prípade skonštatoval, že osoba vo väzbe, ktorá bola fyzicky oddelená od svojich návštevníkov počas svojej väzby, ktorá trvala tri a pol roka pri absencii akejkoľvek preukázateľnej potreby ako napríklad z dôvodu bezpečnosti, nebola odôvodnená podľa druhého odseku článku. Ďalej poznamenal, že okrem výnimky, ktorá bola v právomoci riaditeľa väznice, zákon účinný v relevantnom čase neopravňoval osoby vo väzbe, aby mali priamy kontakt so svojimi návštevníkmi bez ohľadu na konkrétnu situáciu. Súd súhlasil s názorom vyjadreným v správe zo 6. decembra 2001 o návšteve CPT na Slovensku, podľa ktorého v určitých prípadoch môžu byť z dôvodov bezpečnosti alebo ochrany legitímnych záujmov vyšetrovania určitým spôsobom obmedzené návštevné práva osôb vo väzbe. Akokoľvek, tento cieľ možno dosiahnuť inými prostriedkami, ktoré sa nedotýkajú všetkých osôb vo väzbe bez ohľadu na to, či sú tieto opatrenia skutočne potrebné, ako napríklad ustanovenie rôznych kategórií výkonu väzby alebo konkrétne obmedzenia, ktoré môžu byť vyžadované na základe skutkových okolností konkrétneho prípadu. Vyššie uvedený postoj je taktiež v súlade s relevantnými medzinárodnými dokumentmi. Článok 10 ods. 2 písm. a) Medzinárodného dohovoru o občianskych a politických právach *inter alia* vyžaduje, aby obvinená osoba bola okrem výnimočných okolností predmetom osobitného zaobchádzania primeraného jej postaveniu ako neodsúdenej osoby, ktorá požíva právo na prezumpciu neviny. Európske väzenské pravidlá z roku 1987 stanovili, že neodsúdené osoby, o ktorých sa predpokladá že sú nevinné, až kým sa nedokáže ich vina, by mali byť podrobené iba takým obmedzeniam ktoré sú nevyhnutné pre trestné konanie a bezpečnosť inštitúcie. Nakoniec, Európske väzenské pravidlá z roku 2006, ktoré boli prijaté krátko pred tým, ako sťažovateľovi väzba skončila, konkrétne ustanovili, že pokiaľ neexistuje špecifický dôvod, neodsúdené osoby by mali prijímať návštevy a malo by im umožnené komunikovať s rodinou a ďalšími osobami rovnakým spôsobom ako odsúdeným osobám. Súd konštatoval, že následná legislatíva, konkrétne zákon o výkone väzby z roku 2006, rozšírila návštevné práva osôb vo väzbe a umožnila rozlišovanie medzi nimi s ohľadom na zabezpečenie, aby uložené obmedzenia zodpovedali objektívnej potrebe. Akokoľvek, táto zmena nemohla ovplyvniť postoj v predmetnom prípade. S ohľadom na vyššie uvedené Súd dospel k záveru, že sťažovateľove obmedzenia návštev jeho rodinných príslušníkov počas väzby predstavovali neprimerané opatrenie, v rozpore s jeho právami podľa článku 14 v spojení s článkom 8 Dohovoru. Čo sa týka nedostatku prístupu k televíznemu vysielaniu, zákon ktorý upravoval väzbu v relevantnom čase nezakotvoval takúto možnosť. Naproti tomu v čase, keď bol sťažovateľ vo väzbe, odsúdené osoby mali právo a bolo im umožnené spoločne sledovať televízne programy v špeciálnych izbách vo väznici. Pri absencii relevantných argumentov zo strany vlády Súd nezistil žiadne objektívne ospravedlnenie pre takýto rozdiel v zaobchádzaní medzi osobami vo väzbe a odsúdenými. Prikladal váhu skutočnosti, že možnosť sledovať televízne vysielanie sa pokladá za časť kultúrnych a vzdelávacích aktivít organizovaných pre odsúdených, zatiaľ čo osobám vo väzbe takéto aktivity podľa zákona účinného v relevantnom čase umožnené neboli. Toto taktiež kritizoval CPT. Je pravdou, že generálne riaditeľstvo vydalo v roku 2003 metodický pokyn, ktorý umožnil osobám pozbaveným slobody, aby mali v celách svoj vlastný televízny prijímač. Toto však nemôže ovplyvniť postoj Súdu v predmetnom prípade, nakoľko táto možnosť bola dostupná iba pre osoby, ktoré si mohli dovoliť uhrádzať náklady s tým

spojené a v každom prípade to ani nebolo technicky možné vo väzenskom krídle, v ktorom bol umiestnený sťažovateľ. Preto bol podľa Súdu porušený článok 14 Dohovoru v spojení s článkom 8 Dohovoru a sťažovateľovi Súd priznal 9 000 eur z titulu nemajetkovej ujmy.

2. Správy CPT týkajúce sa Slovenskej republiky

CPT opakovane po svojich návštevách miest, kde sa vykonáva väzba adresoval Slovenskej republike viaceré odporúčania. Mnohé z nich nie sú stále rešpektované. CPT preto pri poslednej návšteve v roku 2018 zdôraznil, že zásada spolupráce ustanovená v článku 3 Dohovoru na zabránenie mučenia sa neobmedzuje iba na ulahčenie práce navštevujúcich delegácií, ale vyžaduje, aby sa odporúčania CPT aj účinne vykonávali v praxi. V tomto ohľade CPT veľmi znepokojil nedostatok pokroku od návštevy v roku 2013 v niekoľkých oblastiach, najmä pokiaľ ide o zaobchádzanie s osobami zaistenými políciou, pripútavanie osôb k upevneným objektom políciou, veľmi restriktívny režim a drastické bezpečnostné opatrenia uplatňované v prípade odsúdených na doživotie, ako aj ochudobnený režim ponúkaný obvineným vo výkone väzby.

Relevantné časti správ týkajúce sa podmienok väzby možno zosumarizovať nasledovne.

Dňa 6. decembra 2001 CPT zverejnil svoju správu o návšteve na Slovensku, ktorá sa konala od 9. do 18. októbra 2000. Príslušné časti znejú nasledovne: „79. V správe o návšteve v roku 1995 (pozri body 126 až 130 CPT / Inf (97) 2), CPT zdôraznil význam toho, aby bolo väzňom umožnené zachovať si dobrý kontakt s vonkajším svetom. S ohľadom na situáciu v roku 1995 výbor odporučil, aby nárok obvinených na návštevu vo väznici v Bratislave bol podstatne vyšší, a vyzval slovenské úrady, aby preskúmali možnosť ponúknuť viac ústretovejších podmienok návštev pre týchto väzňov... 80. Vo svojich odpovediach slovenské orgány vyjadrili pochybnosti o prístupe navrhnutom CPT, hlavne z dôvodu zachovania záujmov spravodlivosti (zabránenie ovplyvňovania svedkov, atď.) Nie je preto prekvapujúce, že delegácia, ktorá vykonala návštevu v roku 2000 spozorovala malé, resp. žiadne zmeny v tejto oblasti. Najmä nároky obvinených na návštevy ostali aj naďalej obmedzené iba na 30 minút každý mesiac ..., aj keď mohli občas dostať ďalšiu návštevu podľa úvahy riaditeľa. Ďalej, návštevy týchto väzňov sa naďalej konali v kabínkach, v ktorých boli väzni od návštevníkov oddelení sklom... 81. CPT uznáva, že v niektorých prípadoch to bude opodstatnené zo súvisiacich bezpečnostných dôvodov alebo z dôvodu ochrany legitímnych záujmov vyšetrovania, aby sa návštevy konali v kabínkach a/alebo boli monitorované. Akokoľvek, CPT chce ešte raz vyzvať slovenské orgány o pokrok smerom k viac otvoreným opatreniam návštev pre obvinených vo všeobecnosti ... Tvrdenia vychádzajúce z potreby chrániť záujmy spravodlivosti sú úplne nepresvedčivé ako zdôvodnenie pre súčasné nedostatočné práva na návštevy pre obvinených. CPT preto zdôrazňuje svoje odporúčanie, aby sa práva na návštevy pre väzňov vo výkone väzby podstatne zvýšili (napr. na 30 minút každý týždeň).“

Dňa 2. februára 2006 CPT zverejnil správu o návšteve na Slovensku, ktorá sa konala od 22. februára do 3. marca 2005. Príslušné časti znejú takto: „46. Pokiaľ ide o väzňov vo výkone väzby v Slovenskej republike, základným problémom je absolútny nedostatok ponúkaných aktivít mimo cely týchto väzňov. V čase návštevy boli obvinení držaní po 23 hodín denne vo svojich celách v stave vynútenej nečinnosti; ich jediný zdroj rozptýlenia bolo čítanie kníh z väzenskej knižnice a počúvanie rádia, a v obmedzenom počte prípadov, sledovanie televízie. Týmto väzňom nebola ponúknutá žiadna práca a možnosti športových aktivít bolo málo, ak boli vôbec k dispozícii... Nepriaznivé účinky takéhoto obmedzeného režimu sa zhoršili v dôsledku dlhých lehôt, po ktoré mohli byť osoby držané vo väzbe... CPT vyzýva slovenské úrady, aby prioritne podnikli kroky na navrhnutie a realizovanie komplexného režimu aktivít mimo cely (vrátane aktivít skupinových združení) pre osoby vo vyšetrovacej väzbe. Cieľom by bolo zabezpečiť, aby všetci väzni mali možnosť stráviť primeranú časť dňa mimo cely, zaoberajúc sa účelnými aktivitami rôzneho typu (aktivity skupinových združení; práca, predovšetkým s odbornou hodnotou; vzdelávanie; šport). Legislatívny rámec upravujúci výkon väzby by mal byť adekvátne prepracovaný...“

Príslušné časti správy CPT o návšteve na Slovensku, ktorá sa konala od 19. až 28. marca 2018 znejú nasledovne: „...CPT však zdôrazňuje, že zásada spolupráce ustanovená v článku

3 Dohovoru sa neobmedzuje iba na uľahčenie práce navštevujúcich delegácií, ale vyžaduje, aby sa odporúčania Výboru aj účinne vykonávali v praxi. V tomto ohľade Výbor veľmi znepokojuje nedostatok pokroku od návštevy v roku 2013 v niekoľkých oblastiach, najmä pokiaľ ide o zaobchádzanie s osobami zaistenými políciou, pripútavanie osôb k upevneným objektom políciou, veľmi reštriktívny režim a drastické bezpečnostné opatrenia uplatňované v prípade odsúdených na doživotie, ako aj ochudobnený režim ponúkaný obvineným vo výkone väzby. So zreteľom na článok 3 a článok 10 ods. 2 Dohovoru CPT vyzýva slovenské orgány, aby prijali účinné opatrenia na implementáciu odporúčaní výboru. Pokiaľ ide o ubytovaciu plochu väzňov (odsúdených aj obvinených), Výbor konštatuje, že zákonom zaručená minimálna plocha na dospelého muža je naďalej 3,5 m² na osobu. Počas návštevy však slovenské orgány delegáciu informovali, že v novej väznici v Rimavskej Sobotke bude platiť norma 4 m² na jedného väzňa, ktorá sa po dokončení prebiehajúcich rekonštrukčných prác bude uplatňovať aj v ústavoch v Bratislave a v Dubnici nad Váhom. Uviedli tiež, že po skončení týchto prác bude minimálna plocha 4 m² na jednu osobu ustanovená zákonom. Výbor tento vývoj víta. CPT by rád dostal potvrdenie toho, že minimálna ubytovacia plocha 4 m² na jedného väzňa vo viacmiestnych celách (bez započítania plochy sociálneho zariadenia vo vnútri cely) je ustanovená zákonom, a že v súlade s tým boli prepočítané oficiálne kapacity väzníc...

c. bezpečnostné otázky

Dôkladné osobné prehliadky väzňov sa vo všetkých navštívených ústavoch stále vyskytovali často. Napríklad v ústave v Banskej Bystrici boli väzni rutinne povinní vyzliecť sa donaha a urobiť drep pred a po každej kontaktnej návšteve a kedykoľvek opúšťali ústav alebo sa doň vracali (napr. aby boli predvedení pred sudcu). CPT musí pripomenúť, že dôkladná osobná prehliadka je veľmi invazívne a potenciálne ponížujúce opatrenie. Preto by sa dôkladná osobná prehliadka mala vykonávať len na základe individuálneho posúdenia. S cieľom zmierniť nepríjemné pocity by väzni, keď sú podrobovaní dôkladnej osobnej prehliadke, nemali byť za bežných okolností žiadaní vyzliecť sa úplne donaha naraz, napr. osobe by malo byť umožnené, aby sa najprv vyzliekla do pol pása a znova sa obliekla skôr, ako si vyzlečie ďalšie šatstvo. CPT opätovne zdôrazňuje svoje odporúčanie, aby slovenské orgány zabezpečili účinné uplatňovanie týchto zásad vo všetkých ústavoch na Slovensku...

d. kontakt s vonkajším svetom

Legislatívne novely z roku 2014 (pozri bod 36) priniesli zlepšenia z hľadiska možnosti návštev a telefonických hovorov. Všetci väzni majú teraz nárok minimálne na jednu návštevu mesačne v trvaní dvoch hodín, pričom zákonom stanovené minimum pre telefonické hovory sa zvýšilo z 15 na 20 minút dvakrát do mesiaca. ... Napriek uvedenému musí CPT opätovne pripomenúť, že všetci väzni by mali mať nárok a v praxi aj možnosť uskutočniť minimálne jeden telefonický hovor primeranej dĺžky týždenne a na ekvivalent aspoň jednej hodiny návštevneho času týždenne (podľa možnosti by mali mať možnosť prijať návštevu každý týždeň). Navyše, návštevy, ktoré dostávajú osoby vo výkone väzby a osoby vo výkone trestu zaradené do maximálneho stupňa stráženia sa systematicky uskutočňovali tak, že väzňa od jeho návštevníkov delil sklenený panel. Riaditeľ ústavu mohol povoliť návštevy bez takéhoto oddelenia len v "opodstatnených prípadoch"... Výbor opätovne zdôrazňuje svoje odporúčanie, aby sa všetkým väzňom povolilo prijímať návštevy bez deliaceho panelu, okrem individuálnych prípadov, v ktorých by mohli nepochybne existovať obavy o bezpečnosť. ... Vzhľadom na dôležitosť styku väzňov s vonkajším svetom, najmä v kontexte ich sociálnej rehabilitácie, CPT vyzýva slovenské orgány, aby prijali potrebné kroky na zabezpečenie toho, aby bola v rámci celého väzenského systému daná možnosť väzňom bez dostatočných finančných prostriedkov pravidelne posielat listy a uskutočňovať telefonické hovory (vrátane po ich prijatí do ústavu)."

3. Súčasný stav v Slovenskej republike z pohľadu medzinárodných štandardov

V najhoršej situácii sú v súčasnosti osoby v tzv. kolúznej väzbe, ktoré sa sťažujú na pobyt v cele počas 23 hodín denne; nočné budenie vzhľadom na ktoré trpia spánkovou depriváciou; vychádzky bez priameho slnečného svetla; nemožnosť športovej a záujmovej činnosti

či vzdelávania; nemožnosť prístupu ku knihám; nemožnosť pracovať; nemožnosť dostať žiadnu poštu od rodiny; nemožnosť včasného doručenia listov blízkym; nemožnosť návštev s rodinou; nedostatočnú frekvenciu návštev s rodinou a ich bezkontaktnosť; neumožnenie prístupu k doplnkovým liekom; či nedostatočnú lekárska starostlivosť.¹⁶ Situácia v Slovenskej republike nie je v tomto ohľade v súlade s európskymi štandardmi ako ich vykladá Súd, ktorý pri svojom rozhodovaní berie do úvahy Európske väzenské pravidlá, správy CPT a jeho odporúčania adresované štátom.

Uvedené podmienky podstatne ovplyvňuje aj neprimeraná dĺžka väzby, ktorá významne zhoršuje situáciu obvineného. Odborná verejnosť kritizuje aj to, že viaceré osoby sú vo väzbe len na základe výpovedí tzv. spolupracujúcich svedkov, ktorí za takéto svedectvo získavajú neprimerané výhody, pričom upozorňujú v tomto ohľade na rozpor s relevantnou judikatúrou Súdu.¹⁷ Viacerí experti vyjadrili obavy, že uvedené vo svojom súhrne má za následok využívanie väzby ako nátlakového prostriedku na priznanie obvineného, čo je neprípustné.¹⁸

Pripomíname, že podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu k článku 154c ústavy (napr. I. ÚS 36/02): „Dohovor a judikatúra naň sa vzťahujúca predstavujú pre vnútroštátne orgány aplikácie práva záväznú výkladovú smernicu pre výklad a uplatňovanie zákonnej úpravy základných práv a slobôd zakotvených v druhej hlave ústavy, a tým normujú rámec, ktorý tieto orgány v konkrétnom prípade nemôžu prekročiť.“ Pri výkone prokurátorského dozoru podľa § 59 zákona č. 221/2006 Z. z. o výkone väzby vo vzťahu k podmienkam väzby je potrebné vziať uvedené náležite do úvahy.

Pokiaľ ide o porušenie práv majúcich pôvod v právnej úprave je možné obrátiť sa priamo na Súd v Štrasburgu. Urobil tak napríklad sťažovateľ Laduna, ktorého sťažnosť bola vyhlásená za prijateľnú s tým, že nemá na vnútroštátnej úrovni vnútroštátny prostriedok nápravy. Súd v podobných prípadoch poukázal na konštantnú judikatúru ústavného súdu, podľa ktorej je ústavný súd pri rozhodovaní o individuálnych sťažnostiach podľa článku 127 ústavy viazaný prezumpciou ústavnosti a zákonnosti právnych aktov. V takomto konaní teda nie je možné rozhodovať o súlade právnych predpisov (napr. rozhodnutia III. ÚS 10/07 a IV. ÚS 253/08). Keďže ústavný súd nemal právomoc tieto sťažnosti preskúmať, Súd vyslovil, že sťažovatelia majú k nemu priamy prístup. V ostatných prípadoch Súd považuje za účinný prostriedok nápravy zákon o zodpovednosti štátu za škodu, či žalobu na ochranu osobnosti. Súd vyhlásil pre nevyčerpanie analogických prostriedkov nápravy za neprijateľné sťažnosti proti Českej republike týkajúce sa výhrad osôb pozbavených osobnej slobody vo vzťahu k poskytnutej zdravotnej starostlivosti.¹⁹

Záver

Je evidentné, že práva obvinených osôb vo väzbe sa porušujú. Nezosúladenie právnej úpravy a praxe s európskymi štandardmi môže mať za následok úspešné podávanie sťažností na Súd. CPT opakovane (naposledy v roku 2018) vyzval slovenské úrady, aby prioritne podnikli kroky na navrhnutie a realizovanie komplexného režimu aktivít mimo cely (vrátane aktivít skupinových združení) pre osoby vo vyšetrovacej väzbe. Cieľom je, aby všetci väzni mali možnosť stráviť primeranú časť dňa mimo cely, zaoberajúc sa účelnými aktivitami rôzneho typu – aktivity skupinových združení; práca, predovšetkým s odbornou hodnotou; vzdelávanie; šport. Pokiaľ ide o práva obvinených na návštevy, výboru vadí nízka frekvencia návštev obvinených, ktoré by mali byť realizované v zásade kontaktne, pričom „bezkontaktné“ návštevy by mali byť len výnimkou. Podľa Európskych väzenských pravidiel, ak neexistuje špecifický dôvod, neodsúdené osoby by mali prijímať návštevy a malo by im umožnené komunikovať s rodinou a ďalšími osobami rovnakým spôsobom ako odsúdeným osobám. Situáciu zhoršujú dlhé lehoty, počas ktorých sú obvinení vo väzbe. Nastal čas na zmenu. Kompetentní už pripúšťajú diskusie o zmene právnej úpravy. Dúfame, že k tomu čoskoro dôjde. Príkladom, pokiaľ ide o právnu úpravu dĺžky väzby (vrátane tzv. kolúznej väzby) môže byť susedné Česko, ktoré ju limituje tromi mesiacmi. Dovtedy je potrebné vykladať existujúcu právnu úpravu v súlade s judikatúrou Súdu k článku 5 Dohovoru. Pokiaľ ide o podmienky väzby, z odporúčaní CPT je

16 Pozri napr. www.pravne-listy.sk/clanky/a918-pohlad-z-oboch-stran-mrezi-na-naduzivanie-koluznej-vazby-a-institutu-kajucnika-v-trestnych-konaniach.

17 Pozri napr. Čentěš J.; Beleš A.: „Európske aspekty inštitútu spolupracujúceho obvineného“; Justičná revue č. 3/2020.

18 Šamko, P.: Kult kajúcnika ako trend roku 2020 alebo čo nás môže naučiť prípad prokurátora JUDr. Jozefa Mamráka; Právne listy; In: www.pravne-listy.sk/clanky/a914-kult-kajucnika-ako-trend-roku-2020-alebo-co-nas-moze-naucit-pripad-prokuratora-judr-jozefa-mamraka

19 Pozri rozhodnutia *Holoubek v. Česká republika* z 9. októbra 2012 a *Stepankin v. Česká republika* z 23. októbra 2012.

úplne jasné, ako treba postupovať. Aj v tomto ohľade je potrebné v aplikačnej praxi zohľadniť európske štandardy a do budúcnosti zmeniť zákon o výkone väzby. ■

RESUMÉ

Podmienky väzby a výkonu trestu odňatia slobody z pohľadu medzinárodných európskych štandardov

Autorka na základe analýzy judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva a odporúčaní adresovaných Slovenskej republike Európskym výborom na zabránenie mučenia a neľudského či ponižujúceho zaobchádzania alebo trestania poukazuje na to, že podmienky väzby v Slovenskej republike nie sú v súlade s európskymi štandardami. Upozorňuje na to, že je potrebné uskutočniť legislatívne zmeny, pretože viaceré porušenia majú pôvod v právnej úprave. Vo vzťahu k týmto porušeniam majú osoby nachádzajúce sa vo väzbe vzhľadom na absenciu účinného prostriedku nápravy priamy prístup na Európsky súd pre ľudské práva.

SUMMARY

Conditions of detention and execution of imprisonment from the perspective of the international European standards

The author, on the basis of the analysis of the case law of the European Court of Human Rights and recommendations addressed to the Slovak Republic by the European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment points out that the conditions of detention in the Slovak Republic do not comply with European standards. She points out that it is necessary to make legislative changes, as several violations originate in legislation. In relation to these violations, persons in detention have due to the absence of an effective remedy direct access to the European Court of Human Rights.

ZUSAMMENFASSUNG

Bedingungen der Haft und des Freiheitsstrafvollzugs aus der Sicht der internationalen europäischen Reglements

Die Autorin weist aufgrund der Analyse der Judikatur des Europäischen Gerichtshofes für Menschenrechte sowie der Empfehlungen, gerichtet an die Slowakische Republik vom Europäischen Ausschuss für Verhütung von Folter und unmenschlicher oder erniedrigender Behandlung oder Strafe, darauf hin, dass die Haftbedingungen in der Slowakischen Republik mit den europäischen Reglements nicht konform sind. Sie macht aufmerksam darauf, dass diesbezüglich legislative Änderungen vorzunehmen sind, weil mehrere Verletzungen auf die Rechtsregelung zurückzuführen sind. Hinsichtlich dieser Verletzungen haben Personen in der Haft wegen des Fehlens eines wirksamen Besserungsmittels einen direkten Zugang zum Europäischen Gerichtshof für Menschenrechte.

Konanie o potvrdení vydržania – podmienky konania

prof. JUDr. Svetlana Ficová, CSc.

Do Civilného mimosporového poriadku bolo zakotvené s účinnosťou od 1. mája 2021 nové konanie o potvrdení vydržania. Ide o novú právnu úpravu, ktorá si zaslúži analýzu.

Civilný mimosporový poriadok, zákon č. 161/2015 Z. z. (ďalej len CMP) bol dotknutý treťou novelou. Tá bola vykonaná zákonom č. 68/2021 Z. z., účinnosť ktorej nastane 1. mája 2021.

Novela ja zaujímavá tým, že zavádza nové konanie o potvrdení vydržania, úprava ktorého sa nachádza v § 359a až § 359k CMP.

I. Výlučná právomoc súdu a obligatornosť konania

Ako vyplýva zo všeobecnej časti dôvodovej správy, ide o presun právomoci z notárov na súd. Nejde teda o rozšírenie právomoci aj na ďalší subjekt (súd) pri zachovaní súčasnej právomoci notárov. To znamená, že počnúc dňom 1. mája 2021 notári stratia oprávnenie vydávať osvedčenie vyhlásenia o vydržaní vlastníckeho práva k nehnuteľnosti alebo o vydržaní práva zodpovedajúceho vecnému bremenu podľa § 63 Notárskeho poriadku (zákon č. 323/1992 Zb. o notároch a notárskej činnosti). Ako dôvod pre presun právomoci sa uvádza evidovanie problémov pri aplikácii súčasnej právnej úpravy v rámci vydávania osvedčení o vyhlásení vydržania notármi, resp. v niektorých prípadoch aj zneužitie tohto právneho inštitútu na úkor ústavnej ochrany vlastníckeho práva. Počnúc dňom 1. mája 2021 tak bude súd jediným subjektom oprávneným potvrdzovať vydržanie.

Súčasne treba zdôrazniť, že uskutočnenie súdneho konania bude obligatorné. To znamená, že sa bude musieť uskutočniť vždy, ak ten, kto vydržal právo, bude chcieť získať podklad pre zápis do katastra nehnuteľností. A to napriek tomu, že rozhodnutie súdu bude mať len deklaratórne účinky. To znamená, bude len potvrdzovať, že k vydržaniu príslušného práva došlo už skôr splnením všetkých predpokladov vydržania u oprávneného držiteľa. Možno len zopakovať, že podľa § 134 OZ sú predpokladmi vydržania a) oprávnenosť držby, b) spôsobilý predmet, c) nepretržitosť držby a d) dĺžka doby držby.

Ich súčasným splnením dôjde k originárnemu nadobudnutiu práva priamo zo zákona (ex lege) a súdne rozhodnutie, ktorým sa vyhovie návrhu na začatie konania, bude len akousi garanciou, že vydržanie prebehlo v súlade so zákonom. Súdne rozhodnutie teda nebude právnu skutočnosťou, pretože sa s ním nespája vznik, zmena ani zánik práv a povinností. Bude však nevyhnutým dokumentom pre zápis nového vlastníka, resp. oprávneného z vecného bremena do katastra nehnuteľností. Aj keď pôjde len o zápis formou záznamu, bez súdneho rozhodnutia, ktorým sa vyhovie návrhu, nebude okresný úrad, odbor katastrálny oprávnený zmenu na liste vlastníctva vo vzťahu k vydržateľovi vykonať.

II. Predmet konania

Predmet konania na súde sa v porovnaní s predmetom osvedčovacího oprávnenia notára nemení. Aj v súdnom konaní sa môže potvrdzovať len vydržanie

- a) vlastníckeho práva k nehnuteľnosti alebo
- b) práva zodpovedajúceho vecnému bremenu.

Ad a) Z hľadiska *nehnutelnosti* môže ísť o vydržanie pozemku alebo stavby spojené so zemou pevným základom, celej veci, časti veci (či už časti pozemku¹ alebo časti stavby, ak je vertikálne stavebne oddelená²) alebo spoluvlastníckeho podielu.³

V zmysle jedného zo základných princípov ovládajúcich mimosporové konania, ktorý je vymedzený v čl. 5 ods. 1 CMP, je, že predmet konania vymedzuje zákon. Z toho by malo vyplývať, že nič iné, ako to, čo vymedzuje § 359a CMP, nemôže byť predmetom konania o potvrdení vydržania. Striktné zotrvanie len na tomto princípe by bolo súčasne porušením princípu vymedzeného v čl. 2

ods. 2 CMP, v zmysle ktorého sa nikto nesmie dovoľávať slov a viet Civilného mimosporového poriadku proti ich účelu a zmyslu vymedzeného v odseku 1 citovaného článku. To znamená, že každé ustanovenie Civilného mimosporového poriadku je potrebné vykladať v súlade s Ústavou Slovenskej republiky, verejným poriadkom, princípmi, na ktorých Civilný mimosporový poriadok spočíva, s medzinárodnoprávnymi záväzkami Slovenskej republiky, ktoré majú prednosť pred zákonom, judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva a Súdneho dvora Európskej únie, a to s trvalým zreteľom na hodnoty, ktoré sú nimi vyjadrené a chránené.

S odvolaním sa na tento princíp preto treba úpravu konania o potvrdení vydržania, čo sa týka jeho predmetu, vykladať širšie, a to v súlade s § 118 OZ. V ňom je upravený predmet občiansko-právneho vzťahu. Podľa ods. 2 citovaného paragrafu sú samostatným predmetom občiansko-právneho vzťahu aj byty a nebytové priestory. Nie sú

teda nehnuteľnosťou v pravom zmysle slova. Zákon č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov však vo svojom § 3 ods. 2 zakotvením subsidiárneho použitia ustanovení Občianskeho zákonníka, ktoré sa týkajú nehnuteľností, aj na právne vzťahy k bytom a nebytovým priestorom v domoch, subsumuje tento predmet občiansko-právneho vzťahu pod právny režim nehnuteľností. Vytvára tak len fikciu ich povahy nehnuteľných vecí.⁴ Vzhľadom na túto skutočnosť, ako aj vzhľadom na to, že sa v zmysle § 6 ods. 1 písm. d) zákona č. 162/1995 Zb. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon) zapisujú do katastra nehnuteľností aj právne vzťahy k bytom a nebytovým priestorom v súvislosti so vznikom, zmenou alebo zánikom práva k nim (i keď sa evidujú len v súbore popisných informácií katastra údajmi o číslovaní, vlastníkoch a vlastníckych vzťahoch), možno vysloviť záver, že súdne konanie o potvrdení vydržania sa bude aj pri bytoch a nebytových priestoroch vyžadovať ako predpoklad pre zápis do katastra nehnuteľností. Výklad, ktorý by takýto záver nepodporoval, by bol v rozpore s princípom analógie vymedzeným v čl. 3 ods. 1 CMP, podľa ktorého, ak sa právna vec nedá prejednať a rozhodnúť na základe výslovného ustanovenia tohto zákona, posúdi sa podľa ustanovenia tohto alebo iného zákona, ktoré upravuje právnu vec čo do obsahu a účelu najbližšiu posudzovanej právnej veci. Rovnako by bol výklad v rozpore aj s princípom vymedzeným v čl. 1 CMP, podľa ktorého súd postupuje v konaní v súlade s ochranou verejného záujmu a práv zaručených zákonom.

Výklad však nie je možné rozširovať ešte ďalej. Preto sa návrhom na začatie takéhoto konania nemožno úspešne domáhať vydania rozhodnutia o potvrdení vydržania hnutelnej veci, iného majetkového práva, aj keby sa zapisovalo do určitého registra (napr. obchodný podiel) alebo zvierata, ktoré je síce samostatným predmetom občiansko-právneho vzťahu, ale vzťahujú sa naň ustanovenia o hnutel'nych veciach (§ 119 ods. 3 OZ).

1 Rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky zo dňa 17. 11. 1999, sp. zn. 22 Cdo 837/98, uverejnený v Zbierke súdnych rozhodnutí pod č. Rč 40/2000.

2 Fekete, I.: Občiansky zákonník. 2. zväzok. Vecné práva. Zodpovednosť za škodu a za bezdôvodné obohatenie. Veľký komentár. Bratislava : Eurokódex 2015, s. 194.

3 Fekete, I.: Občiansky zákonník. 2. zväzok. Vecné práva. Zodpovednosť za škodu a za bezdôvodné obohatenie. Veľký komentár. Bratislava : Eurokódex 2015, s. 194.

4 Skorková, V. in: Števec, M., Dulak, A., Bajánková, J., Fečík, M., Sedlačko, F., Tomašovič, M. a kol. Občiansky zákonník I. § 1 – 450. Komentár. Praha : C. H. Beck, 2015, s. 745.

Prof. JUDr. Svetlana Ficová, CSc. pôsobí na Univerzite Komenského v Bratislave, Právnickej fakulte, Katedre občianskeho práva od

roku 1987 ako vedecko-pedagogický pracovník. Súčasne tam pôsobí ako hlavná garantka 3. stupňa vysokoškolského štúdia v študijnom odbore

30. právo, v študijnom programe občianske právo a tiež ako hlavná garantka pre habilitačné konanie a konanie na vymenovanie za profesora (inauguračné konanie) v odbore občianske právo. Je členkou International Association of Procedural Law. Dlhoročne spolupracuje s občiansko-právnym kolégiom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pri vypracovávaní stanovísk.

Ad b) Možnosť vydržať právo zodpovedajúce vecnému bremenu nie je nijako obmedzená. Predmetom konania na súde môže byť preto aj vecné bremeno in rem, t. j. právo zodpovedajúce vecnému bremenu, ktoré je spojené s vlastníctvom určitej nehnuteľnosti, ale tiež aj vecné bremeno in personam, t. j. právo zodpovedajúce vecnému bremenu, ktoré patrí určitej osobe (§ 151n ods. 1 OZ).

III. Príslušnosť súdu

V zmysle § 359b v spojení s § 3 ods. 1 CMP je na konanie miestne príslušný súd, v obvode ktorého je nehnuteľnosť.

Civilný mimosporový poriadok tak pri tomto druhu osobitného konania upravuje len miestnu príslušnosť. Na určenie vecnej príslušnosti súdu preto treba postupovať podľa § 2 ods. 1 CMP, ktorý odkazuje na subsidiárne použitie Civilného sporového poriadku, zákon č. 160/2015 Z. z. (ďalej len CSP). Podľa § 12 CSP je na konanie v prvej inštancii príslušný okresný súd, ak tento zákon neustanovuje inak. Výnimku pre toto konanie, prirodzene, Civilný sporový poriadok nezakotvuje. Z uvedeného preto vyplýva, že vecne príslušný na konanie o potvrdení vydržania bude okresný súd.

Ďalšou otázkou je určenie miestne príslušného súdu.

1. Ak je predmetom konania potvrdenie **vydržania vlastníckeho práva k nehnuteľnosti**, niet pochýb o tom, ktorý súd bude miestne príslušný. Samozrejme, za predpokladu, ak sa nehnuteľnosť nachádza v územnom obvode jedného súdu. Život však prináša rôzne kombinácie.

a) Nemožno napr. vylúčiť, že sa *nehnutelnosť môže nachádzať aj v územnom obvode viacerých súdov* (aspoň dvoch). Obdobnú situáciu, t. j. keď sa nehnuteľnosť nachádza v územnom obvode viacerých okresných úradov, predpokladá a rieši § 22 ods. 3 katastrálneho zákona pre prípad zápisu práv k nehnuteľnosti vkladom. Civilný mimosporový poriadok nedáva odpoveď na to, ako v danom prípade postupovať. Opäť však možno nájsť odpoveď v Civilnom sporovom poriadku, na subsidiárne použitie ktorého odkazuje § 2 ods. 1 CMP. Podľa § 37 CSP, ak je na konanie miestne príslušných niekoľko súdov, môže sa konať na ktoromkoľvek z nich. Ak sa preto nehnuteľnosť, ku ktorej sa žiada o potvrdenie vydržania vlastníckeho práva, nachádza v obvode viacerých súdov, je možné podať návrh na začatie konania na ktorýkoľvek z nich. Je len na rozhodnutí navrhovateľa, na ktorý z týchto súdov návrh na začatie konania podá.

Ďalšou na to nadväzujúcou otázkou je, aké sú možnosti, ak chce navrhovateľ dosiahnuť potvrdenie vydržania vlastníckeho práva *k viacerým nehnuteľnostiam*. Tieto nehnuteľnosti sa môžu nachádzať v územnom obvode jedného súdu alebo viacerých súdov. Je zrejme, že vo vzťahu ku každej nehnuteľnosti môže iniciovať samostatné konanie. V záujme hospodárnosti konania je však otázne, či môže vo vzťahu ku všetkým nehnuteľnostiam iniciovať len jedno konanie.

b) Ak sa *viaceré nehnuteľnosti nachádzajú v územnom obvode toho istého súdu*, neexistuje žiadne ustanovenie ani v Civilnom sporovom poriadku ani v Civilnom mimosporovom poriadku, ktoré by navrhovateľovi bránilo žiadať v jednom návrhu na začatie konania potvrdenie vydržania vo vzťahu ku všetkým nehnuteľnostiam. Právny základ pre takýto záver možno vyvodíť aj z § 166 ods. 1 CSP v spojení s § 2 ods. 1 CMP, podľa ktorého aj súd sám môže v záujme hospodárnosti konania spojiť na spoločné konanie viaceré konania, ak sú súčasne splnené dve podmienky. Prvou podmienkou je, že sa dané konania začali na tom istom súde (nemuseli však pripadnúť rozvrhom práce tomu istému sudcovi). Druhou podmienkou je, že konania budú skutkovo spolu súvisia alebo sa týkajú tých istých účastníkov. Skutková súvislosť nie je daná automaticky len tým, že sa žiada o potvrdenie vydržania. Malo by ísť o skutkovú súvislosť vo vzťahu k splneniu podmienok vydržania u každej nehnuteľnosti. Teda najmä rovnaký právny dôvod na založenie dobromyseľnosti držiteľa, resp. rovnaká doba držby aj keď by bola každá založená na inom právnom dôvode.

c) Rovnaký záver však nemožno vysloviť v prípade, ak sa *viaceré nehnuteľnosti nachádzajú v územných obvodoch rôznych súdov* (výnimkou by bol len prípad, ak by sa napr. jedna nehnuteľnosť nachádzala v obvode jedného okresného súdu a druhá nehnuteľnosť by sa nachádzala v obvode dvoch okresných súdov, pričom jedným z nich by bol súd, v obvode ktorého sa nachádza aj prvá nehnuteľnosť). To znamená, že by navrhovateľ musel podať toľko samostatných návrhov, každý na iný súd, voči koľkým nehnuteľnostiam by sa dožadoval potvrdenia

o vydržaní. Podanie jedného návrhu na začatie konania by bolo porušením § 359b CMP o výlučnej miestnej príslušnosti súdu. Ako by mal súd v takom prípade postupovať?

Podľa § 6 ods. 1 CMP ak súd zistí, že nie je príslušný, bezodkladne postúpi vec príslušnému súdu bez rozhodnutia a upovedomí o tom účastníkov. V modelom prípade je však súd miestne príslušný na rozhodnutie o jednom z uplatnených nárokov, na rozhodnutie o druhom miestne príslušný nie je. Nemôže preto postúpiť celú vec príslušnému súdu. Právny základ pre riešenie možno nájsť len v § 166 ods. 2 CSP v spojení s § 2 ods. 1 CMP. V zmysle neho môže súd niektorú vec vylúčiť na samostatné konanie, ak sa v návrhu uvádzajú veci, ktoré sa na spojenie nehodia. Okrem vecí, ktoré skutkovo spolu nesúvisia alebo ktoré sa netýkajú tých istých účastníkov, by sa pri voľnejšom výklade, za použitia princípu analógie zakotveného v čl. 3 ods. 1 CMP mali pod tento pojem subsumovať aj veci, pre ktoré je daná výlučná miestna príslušnosť rôznych súdov. Postup súdu by preto mal byť taký, že najprv ohľadne nehnuteľnosti, ktorá sa nenachádza v jeho obvode, vylúči vec na samostatné konanie z dôvodu, že sa nehodí na spojenie vzhľadom na rozdielnu výlučnú miestnu príslušnosť a následne postúpi vec príslušnému súdu.

d) Poslednou otázkou je možnosť spojenia do jedného konania vecí týkajúce sa *viacerých subjektov, ktoré vydržali tú istú alebo tie isté nehnuteľnosti*. Môže ísť o osoby, ktoré vydržali právo ako manželia do bezpodielového spoluvlastníctva manželov⁵ alebo ako osoby do podielového spoluvlastníctva.

Ak ide o manželov, domáhať sa vydania potvrdenia o vydržaní môžu len v jednom konaní, nie každý sám za seba v samostatnom konaní. Preto výklady o miestne príslušnom súde uvedené vyššie budú rovnako platiť aj na manželov, a to v závislosti od toho, či pôjde o vydržanie jednej nehnuteľnosti, viacerých nehnuteľností v tom istom územnom obvode alebo viacerých nehnuteľností v rôznych územných obvodoch, resp. o vydržanie spoluvlastníckeho podielu do BSM.

Právny režim podielových spoluvlastníkov je však iný. Spoluvlastnícky podiel predstavujúci ideálny podiel na spoločnej veci prislúcha vždy len jednému podielovému spoluvlastníkovi. Tak, ako je spoluvlastnícky podiel samostatným predmetom občiansko-právneho vzťahu, je aj spôsobilým predmetom vydržania.⁶ Preto aj žiadať o vydanie potvrdenia o vydržaní spoluvlastníckeho podielu môže vždy len sám za seba ten podielový spoluvlastník, ktorý predmetný podiel vydržal. Z uvedeného vyplýva, že ak viacero podielových spoluvlastníkov vydržalo rôzne spoluvlastnícke podiely, každý môže iniciovať samostatné konanie. Môžu však podať aj spoločný návrh na začatie konania. Keďže ide o spoluvlastnícky podiel k tej istej nehnuteľnosti, bude splnená podmienka toho istého miestne príslušného súdu. Ak budú svoju dobromyseľnosť odvodzovať aj od toho istého právneho dôvodu, nemal by existovať ani dôvod na vylúčenie veci na samostatné konanie postupom súdu podľa § 166 ods. 2 CSP v spojení s § 2 ods. 1 CMP.

2. Všetky uvedené výklady sa rovnako vzťahujú aj na konanie, predmetom ktorého je potvrdenie **vydržania práva zodpovedajúceho vecnému bremenu**. Pre vecné bremeno in rem sa bude miestna príslušnosť vždy určovať podľa nehnuteľnosti, ktorá by mala byť zafixovaná vecným bremenom, nikdy nie podľa panujúcej nehnuteľnosti (t. j. v prospech ktorej svedčí vydržanie práva zodpovedajúceho vecnému bremenu).

IV. Účastníci konania

Podľa § 359d ods. 1 CMP možno začať konanie o potvrdení vydržania len na návrh. V spojení s § 7 ods. 1 CMP preto platí, že účastníkom konania je len ten, koho zákon za účastníka označuje. Konkrétne pre toto konanie sú podľa § 359c ods. 2 CMP účastníkmi konania:

- a) navrhovateľ
- b) ten, kto má v čase začatia konania o potvrdení vydržania zapísané na liste vlastníctva vlastnícke právo k nehnuteľnosti alebo vecné právo k nehnuteľnosti, ktorej sa konanie o potvrdení vydržania týka,
- c) správca lesného pozemku a
- d) Slovenský pozemkový fond.

5 Bližšie k podmienkam, za ktorých môžu manželia nadobudnúť vec do bezpodielového spoluvlastníctva na základe vydržania, pozri v: Zmeková, I.: Bezpodielové spoluvlastníctvo manželov. Vybrané otázky aplikačnej praxe. Bratislava : Iuris Libri, 2018, s. 50 – 53.

6 Stanovisko Najvyššieho súdu SR zo dňa 8. 3. 1972, sp. zn. Cpj 8/72, uverejnené v Zbierke stanovísk NS SR a rozhodnutí súdov SR pod č. R 54/1973, s. 390.

Takéto vymedzenie účastníkov konania platí k okamihu začatia konania. Nie je však konečné.

e) Podľa § 359c ods. 3 CMP sa v ďalšej fáze konania – po vydaní vyzývacieho uznesenia – stáva účastníkom konania aj ten, kto podal námietky (ak už nie je účastníkom konania podľa kritéria, ktoré sa uplatňuje v čase začatia konania).

Ad a) *Navrhovateľom* môže byť fyzická osoba (aj maloletá),⁷ právnická osoba alebo štát ako subjekty spôsobilé nadobudnúť právo vydržaním. I keď status procesného účastníka konania prislúcha každému, kto podá návrh na začatie konania, z hľadiska potenciálneho úspechu v konaní môže byť navrhovateľom iba ten, kto o sebe tvrdí, že vydržaním nadobudol vlastnícke právo k nehnuteľnosti alebo právo zodpovedajúce vecnému bremenu. Ak toto materiálne poňatie navrhovateľa nebude spĺňať, súd jeho návrh uznesením odmietne (§ 359e ods. 1 v spojení s § 8 ods. 1 CMP).

Ad b) Ďalej má postavenie účastníka konania ten, kto súčasne spĺňa dve podmienky.

Prvou podmienkou je, že je *na liste vlastníctva zapísaný ako vlastník nehnuteľnosti*, ktorej sa konanie o potvrdení vydržania týka alebo *má na liste vlastníctva zapísané k tejto nehnuteľnosti vecné právo*.

Druhou podmienkou je, že sa príslušný *zápis nachádza na liste vlastníctva ku dňu začatia konania*.

ba) Prvá podmienka, ktorá je rýdzo hmotnoprávna, je formulovaná alternatívne. V zásade je však zákonným podkladom pre účasť viacerých subjektov v konaní.

Jedným z týchto subjektov je *vlastník nehnuteľnosti*. Prirodzene, že pod pojmom vlastník treba rozumieť aj spoluvlastníka, a to bez ohľadu na to, či je spoluvlastníkom podielovým alebo bezpodielovým. Možno vysloviť názor, že účastníkom konania by mali byť všetci podieloví spoluvlastníci. Teda nielen ten z podielových spoluvlastníkov, ktorého podiel mal byť vydržaný. Analogicky tento záver možno oprieť o názor, že podieloví spoluvlastníci, či už spoločne alebo len niektorí z nich, prípadne aj jeden z nich môžu použiť všetky právne prostriedky na ochranu svojho vlastníckeho práva.⁸

Ďalším subjektom je *ten, kto má k nehnuteľnosti zapísané na liste vlastníctva vecné právo*. Vecnými právami, ktoré sa zapisujú na list vlastníctva, sú právo vlastnícke (tiež aj spoluvlastnícke) a vecné práva k cudzej veci. Takými je záložné právo, predkupné právo, právo zodpovedajúce vecnému bremenu a iné práva, ak boli dohodnuté ako vecné práva [§ 8 ods. 1 písm. b) katastrálneho zákona].

Pre vymedzenie účastníka konania podľa § 359c ods. 2 písm. b) CMP by preto stačilo, aby mal na liste vlastníctva zapísané vecné právo k dotknutej nehnuteľnosti. Osobitná zmienka o zápise jeho vlastníckeho práva je nadbytočná.

Čo viedlo zákonodarcu k tomu, aby rozšíril okruh účastníkov konania aj na všetkých, ktorým prislúcha vecné právo k cudzej veci?

Prvým z týchto práv je *záložné právo*.

Vydržanie predstavuje originárny spôsob nadobudnutia vlastníckeho práva. To znamená, že vlastnícke právo nadobúdateľa nie je odvodené a závislé od vlastníckeho práva jeho právneho predchodcu.⁹ Pre ďalšiu existenciu záložného práva to má zásadný význam.

V zmysle § 151h ods. 1 OZ pôsobí záložné právo voči nadobúdateľovi zálohu len pri prevode alebo prechode zálohu (okrem zákonných výnimiek). Výkladom a contrario tohto ustanovenia to znamená, že pri nadobudnutí vlastníckeho práva k zálohu na základe vydržania nebude záložné právo pôsobiť voči vydržateľovi. Okamihom vydržania preto záložný veriteľ stráca zabezpečenie svojej pohľadávky a jej príslušenstva. Existuje preto dôvod, aby bol účastníkom konania o potvrdení vydržania a mal možnosť zvrátiť právny stav vo svoj prospech. Nedá sa totiž vylúčiť, že záložca a vydržateľ len predstierajú splnenie podmienok vydržania, resp., že záložca nemá záujem na ďalšom bránení svojho vlastníckeho práva, o ktoré by výkonom záložného práva tak či tak prišiel.

Druhým právom je predkupné právo, ktoré môže byť zákonné a zmluvné.

Zákonným predkupným právom je právo podielového spoluvlastníka (§ 140 OZ) ale aj právo podľa iného zákona.

Pokiaľ ide o podielových spoluvlastníkov, nie je problém. Tí budú účastníkmi konania ako osoby, ktorých vlastnícke právo je zapísané na liste vlastníctva (viď výklad vyššie). Predmetnou právnou úpravou však nie sú chránené iné subjekty, ktoré zatiaľ nie sú spoluvlastníkmi, len majú zákonné predkupné právo na základe iného zákona.¹⁰ Ich zákonné predkupné právo sa na list vlastníctva nezapisuje. Preto v zmysle doslovného znenia § 359c ods. 2 písm. b) CMP, ktoré priznáva štatút účastníka konania len tomu, koho vecné právo

7 Rozsudok

Najvyššieho súdu SR zo dňa 26. 5. 2004, sp. zn. 4 Cdo 21/2004, uverejnené v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 27/2005. Dostupné na: https://www.nsud.sk/-data/files/-1049_2005-3.pdf

8 Kubíčková, G. in:

Lazar, J. a kolektív: Občianske právo hmotné. Všeobecná časť. Rodinné právo. Vecné práva. Dedičské právo. Bratislava : Iuris Libri 2014, s. 504.

9 Fekete, I.: Občiansky

zákoník. 2. zväzok. Vecné práva. Zodpovednosť za škodu a za bezdôvodné obohatenie. Veľký komentár. Bratislava : Eurokódex 2015, s. 185.

10 Napríklad predkupné právo štátu podľa § 63 zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny.

k nehnuteľnosti je zapísané na liste vlastníctva (nestačí teda, že vyplýva zo zákona), by takéto osoby nemali byť účastníkmi konania. Napriek tomu, že aj v prípade vydržania ostáva zachované ich predkupné právo, možno si položiť otázku, či je právna úprava dostatočnou garanciou práva oprávnenej osoby. Najmä, ak citovaný osobitný zákon súčasne predpokladá aj možnosti zániku predkupného práva štátu.

Zmluvné predkupné právo sa zapisuje na list vlastníctva, ak je zriadené ako vecné právo. Preto osoba, ktorej takéto právo svedčí, bude vždy účastníkom konania. Dôvodom je skutočnosť, že predkupné právo jej prislúcha len voči kupujúcemu, ktorý sľúbil vec ponúknuť na predaj a voči jeho právnenému nástupcovi (§ 603 OZ). Vydržateľ však nie je právnym nástupcom kupujúceho, pretože vydržanie je originárnym spôsobom nadobudnutia vlastníckeho práva. Výkladom a contrario § 603 OZ to znamená, že zmluvné predkupné právo zanikne napriek tomu, že bolo zriadené ako vecné právo. Práve kvôli takémuto dopadu na práva je dôvodné, aby osoba, ktorej zmluvné predkupné právo je zapísané na liste vlastníctva, mala možnosť byť účastníkom konania a hájiť v ňom svoje prípadné právo.

Posledným právom je *právo zodpovedajúce vecnému bremenu*. To môže byť zriadené ako in rem alebo in personam. Podľa znenia právnej úpravy by mal byť účastníkom konania každý, koho právo zodpovedajúce vecnému bremenu je zapísané na liste vlastníctva.

V zmysle § 151p ods. 1 OZ môžu vecné bremená zaniknúť buď rozhodnutím súdu alebo zo zákona alebo dohodou a následným vkladom do katastra nehnuteľností. V literatúre¹¹ sa možno stretnúť s popisáním aj iných právnych skutočností spôsobujúcich zánik vecného bremena, a to uplynutím doby, na ktorú bolo vecné bremeno zriadené, splnením rozvázovacej podmienky, vzdaním sa práva zodpovedajúceho vecnému bremenu, splnením osoby povinnej a oprávnenej z vecného bremena a zánikom veci, na ktorej viazne vecné bremeno. Vydržanie vlastníckeho práva alebo práva zodpovedajúceho vecnému bremenu sa medzi spôsobmi zániku vecného bremena nenachádza. Možno preto predpokladať, že právo zodpovedajúce vecnému bremenu zapísané na liste vlastníctva nebude dotknuté zmenou vlastníka v dôsledku vydržania.

Iné dôsledky však už môže mať vydržanie práva zodpovedajúce vecnému bremenu. Svojím obsahom nemusí nijako obmedzovať osobu už zapísanú na liste vlastníctva ako oprávneného z vecného bremena, ale aj môže. Nemusí ju obmedzovať napr. pri práve prechodu cez ten istý zaťažený pozemok. Určite ju ale bude obmedzovať napr. v prípade, ak osoba zapísaná na liste vlastníctva ako oprávnená z vecného bremena má právo doživotného užívania celej nehnuteľnosti a vydržateľ by vydržal právo doživotného užívania tiež k celej nehnuteľnosti alebo k jej časti.

Možno si preto položiť otázku, prečo osoba, ktorej právo zodpovedajúce vecnému bremenu nebude nijako dotknuté vydržaním práva zodpovedajúceho vecnému bremenu inou osobou, by mala byť účastníkom konania.

bb) Na to, aby všetky spomenuté subjekty mohli mať postavenie účastníka konania, musia súčasne spĺňať aj druhú podmienku. Tou je, že svoje vecné právo majú *zapísané na liste vlastníctva ku dňu začatia konania*.

V žiadnom konaní nie je možné vylúčiť zmenu u niektorého účastníka konania, ktorá môže nastať z dôvodu prevodu alebo prechodu práva po začatí konania. Okruh účastníkov konania vymedzený kritériom času zápisu vecného práva má preto význam len ku dňu začatia konania. Ak ale po začatí konania nastane zmena v právnom postavení takto určeného účastníka konania, na základe ktorej bude namiesto neho zapísaný na liste vlastníctva iný subjekt, musí navrhovateľ navrhnúť súdu zmenu takéhoto účastníka v zmysle § 80 ods. 1 CSP v spojení s § 2 ods. 1 CMP. Následne by mal súd zmenu povoliť v zmysle § 80 ods. 2 CSP v spojení s § 2 ods. 1 CMP. Inak by postupom súdu došlo u takéhoto subjektu k zásahu do jeho práva na spravodlivý proces.

Ad c) *Správca lesného pozemku*. Právna úprava správcu lesného pozemku sa nachádza v zákone č. 326/2005 Z. z. o lesoch. V zmysle § 2 písm. q) cit. zákona je správcom právnická osoba, ktorej je zakladateľ alebo zriaďovateľ zveril do správy lesný majetok vo vlastníctve štátu. Tiež je správcom aj právnická osoba, ktorá má takéto postavenie podľa osobitných predpisov (napr. podľa § 6 ods. 1 a 2 zákona č. 281/1997 Z. z. o vojenských obvodoch). Vo všetkých prípadoch pozemky spĺňajú dve podmienky. Sú to lesné pozemky a sú vo vlastníctve štátu. Účastníkom by preto mal byť ten správca lesného pozemku, ktorého sa konanie o potvrdení vydržania týka. Ust. § 359c ods. 2 písm. c) CMP

11 Bližšie pozri napr. Fekete, I.: Občiansky zákonník. 2. zväzok. Vecné práva. Zodpovednosť za škodu a za bezdôvodné obohatenie. Veľký komentár. Bratislava : Eurokódex 2015, s. 569 – 569.

však správcu lesného pozemku ako účastníka konania nevymedzuje žiadnym kritériom. Ide teda len o procesné vymedzenie účastníka konania?

To by vyvolávalo nasledovnú otázku. Je dôvodné, aby bol správca lesného pozemku účastníkom v každom konaní o potvrdení vydržania, teda aj v konaní, predmetom ktorého je vydržanie napr. vlastníckeho práva k záhrade (bytu) vo vlastníctve konkrétnej fyzickej osoby?

Logická odpoveď by bola nie, pretože v takom prípade nemá správca lesného pozemku žiaden hmotnoprávny dôvod byť účastníkom konania. Zákonodarca mal však názor iný. Jasne ho vyjadril v dôvodovej správe k § 359c. Z nej jednoznačne vyplýva, že správca lesného pozemku je účastníkom konania aj keď sa ho predmet konania netýka. V takom konaní mu dovoľuje byť nečinným. Je známe, že dôvodová správa nie je záväzná.

Z uvedeného by vyplýval absurdný záver: navrhovateľ musí označiť v návrhu ktoréhokoľvek správcu lesného pozemku, inak dôjde k porušeniu ustanovení Civilného mimosporového poriadku. Nemal by však ako odôvodniť, prečo označuje práve daného správcu a nie napr. iného. Je preto možné riešiť situáciu cez základné princípy mimosporového konania? Je pravda, že podľa čl. 2 ods. 2 CMP výklad sa nemôže protirečiť tomu, čo je v jeho slovách a vetách jasné a nepochybné. Súčasne sa však nikto nesmie dovoľávať slov a viet Civilného mimosporového poriadku proti ich účelu a zmyslu. Účel a zmysel je vyjadrený v čl. 2 ods. 1 CMP, podľa ktorého je každé ustanovenie Civilného mimosporového poriadku potrebné vykladať v súlade s Ústavou Slovenskej republiky, verejným poriadkom, princípmi a tak ďalej. Hneď sa možno odvolať na ústavu ako základný prameň práva. Z jej čl. 46 ods. 1 vyplýva, že každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom *svojho práva* na súde. V mimosporovom konaní teda aj v postavení iného účastníka konania ako je navrhovateľ. Musí však byť nositeľom ohrozeného alebo porušeného práva a právom chráneného záujmu, o ktoré v konaní ide. Ak preto nie je predmetom konania o potvrdení vydržania právo k takej nehnuteľnosti, ktorá má charakter lesného pozemku a súčasne je v správe správcu lesného pozemku, tak by sa malo konať bez tohto účastníka konania, a to bez toho, aby bolo následne konštatované porušenie ustanovení Civilného mimosporového poriadku o účastníkoch konania. Z hľadiska vylúčenia pochybností pri určovaní okruhu účastníkov v tom-ktorom konaní by stačilo, keby zákon za účastníka považoval len toho správcu lesného pozemku, ktorý má podľa osobitného zákona právo k nehnuteľnosti, ktorej sa vydržanie týka.

Ad d) Slovenský pozemkový fond je v zmysle § 34 ods. 1 zákona č. 330/1991 Zb. o pozemkových úpravách, usporiadaní pozemkového vlastníctva, pozemkových úradoch, pozemkovom fonde a o pozemkových spoločenstvách, právnickou osobou. Na rozdiel od správcu lesného pozemku je právnickou osobou s celoštátnou pôsobnosťou. Jeho právomoci sú v § 34 ods. 3 cit. zákona vymedzené taxatívnym spôsobom nasledovne:

- spravuje poľnohospodárske nehnuteľnosti vo vlastníctve štátu ustanovené osobitným predpisom,
- spravuje podiely spoločnej nehnuteľnosti vo vlastníctve štátu ustanovené osobitným predpisom,
- nakladá s pozemkami, ktorých vlastníci nie je známy okrem pozemkov, ktoré sú lesnými pozemkami,
- nakladá s podielmi spoločnej nehnuteľnosti, ktorých vlastníci nie je známy.

Osobitne je ešte Slovenský pozemkový fond oprávnený konať pred súdom za štát a neznámych vlastníkov vo veciach

- nehnuteľností uvedených v osobitnom predpise,
- podielov spoločnej nehnuteľnosti uvedených v osobitnom predpise,
- pozemkov, ktorých vlastníci nie je známy,

a to aj vtedy, ak vlastnícke právo štátu a neznámych vlastníkov je sporné (§ 34 ods. 14 cit. zákona).

Spoločným menovateľom vo všetkých prípadoch je nehnuteľnosť, ktorá je buď vo vlastníctve štátu alebo vo vlastníctve neznámeho vlastníka. Preto osobitná úprava konania o potvrdení vydržania, ktorá považuje Slovenský pozemkový fond za účastníka konania bez splnenia akejkoľvek ďalšej podmienky vzťahujúcej sa na jeho oprávnenia podľa zákona č. 330/1991 Zb., vyvoláva pochybnosti o jej úplnosti a správnosti. Ešte zvlášťnejšie vyznieva dôvodová správa k § 359c CMP, podľa ktorej je účastníkom konania aj Slovenský pozemkový fond, pričom môže byť v konaní nečinný, ak sa ho predmet konania o potvrdení vydržania netýka. Na jednej strane možno chápať snahu zákonodarcu o zabezpečenie ochrany vlastníctva štátu a neznámeho vlastníka. Na druhej strane sa však nedá pochopiť dopad zákonnej úpravy, ktorá nad rozumnú mieru zaťažuje súdy v podobe doručovania

všetkých písomností aj Slovenskému pozemkovému fondu, ktorý s konaním nemá nič spoločné. A pritom by stačilo, keby bol Slovenský pozemkový fond účastníkom konania o potvrdení vydržania len vtedy, ak by bolo predmetom konania právo k nehnuteľnosti, ktorá je vo vlastníctve štátu alebo neznámeho vlastníka, teda v tých prípadoch, v ktorých je oprávnený konať podľa osobitného zákona. Súd by mohol byť zaťažený len povinnosťou oznámiť Slovenskému pozemkovému fondu začatie konania a ten by buď vstúpil do konania ako účastník alebo by súdu oznámil, že sa ho predmetné konanie netýka. Tak by sa dostala do súladu úprava zakotvená v § 359c ods. 2 písm. d) CMP, s úpravou zakotvenou v zákone č. 330/1991 Zb.

Úvaha by sa mala týkať len otázky, či má byť Slovenský pozemkový fond účastníkom konania o potvrdení vydržania vtedy, ak je predmetom konania právo k nehnuteľnosti, ktorej vlastník je síce zapísaný na liste vlastníctva, ale miesto jeho pobytu nie je známe. V konaní o pozemkových úpravách totiž v takom prípade vykonáva práva vlastníka k predmetnému pozemku Slovenský pozemkový fond (§ 6 ods. 5 a § 17 zákona č. 330/1991 Zb.).

Účastníkom konania môže byť len Slovenský pozemkový fond, nie jeho územné organizačné útvary (§ 34 ods. 1 zákona č. 330/1991 Zb.), ktoré nie sú právnickou osobou, a preto nemajú ani právnu subjektivitu.

Ad e) Konanie o potvrdení vydržania pozostáva z dvoch fáz. Možno ich označiť ako konanie o vydanie vyzývacieho uznesenia a konanie po vydaní vyzývacieho uznesenia. *Ďalší subjekt* sa tak môže stať účastníkom konania až v druhej fáze konania, a to na základe vlastnej aktivity tým, že *podá námietky proti vyzývaciemu uzneseniu*. Nie je dôležité, či sú námietky dôvodné alebo nie. Ide preto len o procesné účastníctvo tejto osoby. ■

RESUMÉ

Konanie o potvrdení vydržania – podmienky konania

Príspevok ponúka analýzu časti právnej úpravy konania o potvrdení vydržania. Analýza sa týka potreby rozšírenia predmetu konania, vymedzenia príslušnosti súdu v závislosti od toho, či sa nehnuteľnosť, resp. viaceré nehnuteľnosti nachádzajú v územnom obvode jedného alebo viacerých súdov a ďalej v závislosti od počtu subjektov vydržania s možnosťou spojenia vecí do jedného konania. Osobitný výklad je venovaný jednotlivým účastníkom konania. Právna úprava vyvoláva niekoľko otázok, ktoré môžu spôsobiť interpretačné problémy. Príspevok sa preto pokúša hľadať riešenia.

SUMMARY

Proceedings to Confirm Prescription – Conditions of the Proceedings

The article analyses a part of the legislation applicable to the proceedings to confirm prescription. The analysis concerns the need to extend the subject matter of the proceedings, to define jurisdiction of the court depending on whether the real property is located within the territorial limits of one court or of several courts, and also depending on the number of prescription entities with the possibility to merge several cases into a single proceeding. Individual parties to the proceedings are dealt with and interpreted separately. The legislation raises several issues that can cause interpretation problems. The article therefore tries to find solutions.

ZUSAMMENFASSUNG

Verfahren wegen Bestätigung der Ersitzung – die Bedingungen des Verfahrens

Im Beitrag wird die Analyse eines Teiles von der Rechtsregelung zum Verfahren, geführt wegen Bestätigung der Ersitzung, angeboten. Die Analyse betrifft die Notwendigkeit der Erweiterung des Verfahrensgegenstandes, der Abgrenzung der gerichtlichen Zuständigkeit in Abhängigkeit davon, ob sich die Liegenschaft bzw. mehrere Liegenschaften im territorialen Bereich eines oder mehrerer Gerichte befinden und weiter in Abhängigkeit von der Zahl der Ersitzungssubjekte mit möglicher Verbindung mehrerer Sachen in einem Verfahren. Eine besondere Auslegung wird den einzelnen Verfahrensparteien gewidmet. Die Rechtsregelung eröffnet mehrere Fragen, die Schwierigkeiten bei deren Interpretation verursachen können. Der Beitrag versucht deswegen mögliche Lösungen zu finden.

Vydržanie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam po novom

JUDr. Peter Gabrik

Inštitút vydržania je zakotvený v právnom poriadku, s prestávkami a zmenami už pomerne dlho,¹ a to z dôvodu jeho užitočnosti pri náprave nedostatkov v evidencii vlastníctva nehnuteľností. Hmotnoprávne je inštitút v súčasnosti zakotvený v § 134 Občianskeho zákonníka. Na faktické zohľadnenie vydržania v evidencii katastra je však potrebný aj istý procesný postup. Preklenúť vydržanie do platnej evidencie katastra je dnes možné cez osvedčenie vyhlásenia o vydržaní alebo v prípade nesúhlasu posledných evidovaných vlastníkov – sporu, súdnou cestou.² Ministerstvo spravodlivosti SR však uskutočnilo svoj legislatívny zámer a zrušilo osvedčenie vyhlásenia o vydržaní a nahradilo ho súdnym konaním o potvrdení vydržania.

Úvod

V odbornej i laickej verejnosti bolo dlhodobo známe, že sa inštitút vydržania často zneužíval, resp. sa k nemu pristupovalo rôzne od prípadu k prípadu. V našich podmienkach rozdrobenosti pozemkov a dedičstva bývalého režimu (kedy boli ľudia odtrhnutí od vlastníctva pôdy) sa javí inštitút vydržania ako užitočný. Z rôznych dôvodov dochádzalo v minulosti (najmä pred rokom 1989) k právne neperfektným prevodom vlastníckeho práva. Síce sa strany dohodli, vyplatili kúpnu cenu, avšak zmenu vlastníctva nepreviedli do pozemkovej knihy alebo do listu vlastníctva. Pozemky následne v dobrej viere užívali mnoho rokov a prípadne v takomto užívaní plynule pokračovali ich právni nástupcovia. V prípade zistenia, že pozemky im formálne nepatria, by bolo zrejme nespravodlivé žiadať, aby ich prestali užívať alebo ich znova odkúpili. Preto má vydržanie zmysel. Nie však v prípade, keď sa zneužíva do tej miery, že sa inštitút celkom zdiskredituje. Ministerstvo spravodlivosti SR aj preto odňalo vydržanie z pôsobnosti notárov a zverilo ho do kompetencie súdom.

1. Zmena je platná a účinná od 1. mája 2021

Zmena sa dotýka (do 30. apríla 2021 stále platného) § 63 zákona č. 323/1992 Zb. o notároch a notárskej činnosti (ďalej aj ako „Notársky poriadok“), v ktorom je upravené osvedčenie vyhlásenia o vydržaní tak, že sa celý § 63 Notárskeho poriadku ruší. Vydržanie postupom podľa § 63 Notárskeho poriadku sa natoľko zneužívalo, až bolo potrebné zasiahnuť. Zneužívanie prebiehalo rôznymi spôsobmi v súčinnosti vydržiteľov a niektorých notárskych úradov. Často sa prehládalo nesplnenie podmienok vyhlásenia o vydržaní, prípadne boli vo svojich postupoch notárske úrady nejednotné až do tej miery, že v rozpore s platným znením zákona osvedčovali vyhlásenia o vydržaní vlastníckeho práva. Sú známe mnohé prípady, ktoré sa skončili trestným stíhaním notárov prípadne vydržiteľov. Poškodený subjekt sa následne veľmi komplikovane musel domáhať nápravy. Napriek tomu, aj po viacnásobnej novelizácii § 63 Notárskeho poriadku, sa nezákonné vydržania naďalej vyskytovali. Nezákonnosť spočívala často v tom, že nebola reálne splnená podmienka dobromyseľnej desaťročnej držby, prípadne nebol doložený súhlas posledne evidovaného vlastníka,

1 Vydržanie platilo na území Slovenska už počas Uhorského obyčajového práva (avšak za podstatne dlhších vydržacích dôb) – FAJNOR, V. – ZÁTURECKÝ A.: Nástin súkromného práva platného na Slovensku a Podkarpatskej Rusi. Bratislava : Heuréka, 2018. 608 s., ISBN 8096765345

2 V zásade žalobou o určenie vlastníckeho práva, resp. o určenie, že nehnuteľnosť patrí do dedičstva za splnenia podmienok podľa § 137 c) Civilného sporového poriadku

resp. jeho nástupcu s vydržaním (v prípade viacerých dedičov všetkých z nich), prípadne ani súhlas správcu. Často boli vydržané pozemky neznámych vlastníkov, ktorí sa nemôžu brániť.

Problém so zneužívaním inštitútu už otvorene priznáva aj Ministerstvo spravodlivosti SR, ktoré pripravilo novelu Civilného mimosporového poriadku, ktorou chce definitívne odňať vydržania notárom a zveriť ich do právomoci súdov.

Národná rada SR **schválila dňa 27. januára 2021 návrh novely Civilného mimosporového poriadku**³ pod č. **68/2021 Z. z.**,⁴ ktorú podpísala prezidentka a nadobudne účinnosť 1. mája 2021. Novela celkovo **ruší § 63 Notárskeho poriadku**, teda úplne vyníma vydržanie z činností notárov. Vydržanie má byť po novom upravené v Civilnom mimosporovom poriadku v § 359a a nasl. ako **Konanie o potvrdení vydržania**, teda plne v právomoci súdov, ako napríklad konanie o dedičstve, starostlivosť o maloletých a pod.

2. Čo si Ministerstvo spravodlivosti SR od novely sľubuje

Už z názvu nového konania je zrejmé, že keďže vydržanie je originálnym spôsobom nadobudnutia vlastníckeho práva, je žiaduci vstup orgánu verejnej moci (po novom súdu). Do konca apríla 2021 je vydržanie upravené v § 63 Notárskeho poriadku ako Osvedčenie vyhlásenia o vydržaní. Notársky poriadok radí vydržanie medzi „osvedčenia právne významných skutočností, ktoré by mohli byť podkladom pre uplatnenie práv, alebo ktorými by mohli byť spôsobené právne následky“. Notár pri vydržovaní vlastníckeho práva teda len procesne upraveným postupom osvedčí, že pred ním dotyčná osoba vyhlásila, že splnila podmienky vydržania podľa osobitného predpisu (§ 134 Občianskeho zákonníka), najmä okolnosti odôvodňujúce začatie oprávnenej držby, trvanie a nepretržitosť držby⁵. K vyhláseniu je účastník povinný doložiť potrebné listiny. Keďže osvedčenie notár vydáva vo forme notárskej zápisnice (ktorá je verejnou listinou), táto je záznamom zapisateľná do katastra nehnuteľností.⁶ Tak zásadná právna skutočnosť, ako je originálne nadobudnutie vlastníckeho práva by sa podľa mienky autora nemala diať len vyhlásením osoby, hoci pred notárom. Notár za súčasného nastavenia nerozhoduje o vydržaní ani ho „nepotvrďuje“, avšak procesný výsledok je takmer rovnaký, pretože bez osvedčenia vyhlásenia notárom vo forme notárskej zápisnice vyhlásenie oprávnenej osoby nemá praktický význam.

Za súčasného nastavenia de facto o vydržaní rozhoduje notár, ktorý sa však často mohol brániť, že len osvedčuje vyhlásenie účastníka. Ako už bolo uvedené, celé nastavenie sa v praxi ukázalo ako nedostatočné. Ministerstvo spravodlivosti SR v dôvodovej správe k novele uvádza:

„Cieľom návrhu zákona je zmena spôsobu deklarovania vydržania vlastníckeho práva k nehnuteľnosti a práva zodpovedajúceho vecnému bremenu tak, aby bola zabezpečená ochrana vlastníckeho práva za súčasného zachovania princípu právnej istoty. **Toto oprávnenie sa vyníma z právomoci notárov, nakoľko v rámci vydávania osvedčení o vyhlásení vydržania notármi boli evidované určité problémy pri aplikácii súčasnej právnej úpravy a v niektorých prípadoch došlo aj k zneužitiu tohto právneho inštitútu na úkor ústavnej ochrany vlastníckeho práva.** Aj vzhľadom na uvedené, ako aj vzhľadom na samotný charakter právneho

3 <https://www.nrsr.sk/web/-Default.aspx?sid=zakony/-zakon&MasterID=8024>

4 <https://www.slov-lex.sk/-pravne-predpisy/SK/ZZ/-2015/161/20210501.html-#paragraf-359a>

5 VALOVÁ, K. a kol.: Notársky poriadok. Komentár, Bratislava : C. H. Beck, 2016. 687 s., ISBN 9788089603442

6 HALAMA, O.: Katastrálny zákon – komentár, Bratislava : Wolters Kluwer, 2014. 87 s., ISBN 9789081680151

JUDr. Peter Gabrik po absolvovaní Právnickej fakulty Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach pôsobil na právnom odbore Slovenského pozemkového fondu, odd. sporovej agendy.

Neskôr pôsobil ako advokátsky koncipient v dvoch advokátskych kanceláriách. V súčasnosti vykonáva advokátsku prax a zameriava sa na pozemkové právo, právo nehnuteľností a tiež na medicínske právo. Pôsobí ako externý doktorand na katedre Občianskeho práva Právnickej fakulty Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach. Je autorom portálu www.neznamyvlastnik.eu.

inštitútu vydržania vlastníckeho práva k nehnuteľnosti alebo práva zodpovedajúceho vecnému bremenu, ktorý je špecifický nadobudnutím vecného práva ex lege bez konštitutívneho rozhodnutia príslušného orgánu verejnej moci, sa **navrhuje prenesenie tejto právomoci na súd, ktorý v rámci zákonom ustanoveného procesu potvrdí nadobudnutie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti alebo práva zodpovedajúceho vecnému bremenu vydržaním, alebo návrh na vydanie takéhoto rozhodnutia zamietne ak zistí, že neboli splnené hmotnoprávne podmienky vydržania navrhovateľom.** Na účely právnej istoty sa v rámci konania o potvrdení vydržania zabezpečuje zverejnenie informácie o tomto procese (publicita). Okrem uvedeného sa navrhuje aj zmena právnej úpravy týkajúca sa mlčanlivosti notárov a zapožičiavania spisov oprávneným osobám tak, aby došlo k odstráneniu nadbytočnej a neefektívnej administratívnej záťaže a súčasne aj k odstráneniu konaní, ktoré smerujú k znemožňovaniu alebo k sťažovaniu výkonu štátneho dohľadu nad činnosťou notárov.“

3. Podmienky nového konania o potvrdení vydržania

Keďže po novom by malo byť vydržanie samostatným súdnym konaním, je potrebné si definovať príslušnosť súdu, účastníkov konania, náležitosti návrhu, formu rozhodnutia a ďalšie procesné pravidlá.

Na konanie bude príslušný súd, v ktorého obvode sa nachádza nehnuteľnosť, ktorá sa má vydržať. Návrh na začatie konania je oprávnený podať ten, kto o sebe tvrdí, že vydržaním nadobudol vlastnícke právo k nehnuteľnosti alebo právo zodpovedajúce vecnému bremenu. Účastníkom konania má byť aj ten, kto má v čase začatia konania o potvrdení vydržania zapísané na liste vlastníctva vlastnícke právo alebo vecné právo k nehnuteľnosti, ktorej sa konanie o potvrdení vydržania týka. V prípade neznámych vlastníkov je účastníkom aj Slovenský pozemkový fond, resp. Lesy SR, š. p.

Návrh na začatie konania o potvrdení vydržania musí okrem všeobecných náležitostí návrhu obsahovať opísanie skutočností, z ktorých vyplýva, že navrhovateľ splnil predpoklady pre nadobudnutie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti alebo práva zodpovedajúceho vecnému bremenu vydržaním, označenie nehnuteľnosti podľa údajov z katastra nehnuteľností a označenie dňa, kedy navrhovateľ nadobudol vlastnícke právo k nehnuteľnosti alebo právo zodpovedajúce vecnému bremenu vydržaním. Skutočnosti podľa predchádzajúcej vety musí navrhovateľ zároveň osvedčiť. Keďže ide o mimosporové konanie v zmysle Civilného mimosporového poriadku, **súd je oprávnený vykonať aj také dôkazy, ktoré navrhovateľ nenavrhol alebo nedoložil.**⁷

Súd bude mať v prvej fáze možnosť odmietnuť návrh, ak bude podaný neoprávnenou osobou alebo bude zjavne neopodstatnený. Po preskúmaní podkladov môže súd návrh ešte aj zamietnuť, ak síce návrh podala oprávnená osoba a nejde o zmätočné podanie, ale napr. z doložených podkladov alebo zo súdom zabezpečených podkladov vyjde najavo, že navrhovateľ nemohol užívať pozemok po dobu 10 rokov, prípadne, že nemohol byť dobromyseľný pri vstupe do držby a pod. Ak súd návrh odmietne alebo zamietne, neupovedomuje o tom žiadneho ďalšieho účastníka konania okrem navrhovateľa.

Ak súd po predbežnom posúdení návrhu nevzhliadne zásadné rozpory, vydá tzv. **Vyzývacie uznesenie.** Vo vyzývacom uznesení (v ktorom je popis nehnuteľností a dôvodov vydržania) **súd vyzve na uplatnenie námietok proti vydaniu uznesenia o potvrdení vydržania v lehote najmenej 6 mesiacov.**

Vyzývacie uznesenie sa **zverejní** jednak:

- verejnou vyhláškou v Obchodnom vestníku,
- na úradnej tabuli obce, v katastrálnom území ktorej je nehnuteľnosť; verejná vyhláška môže byť zverejnená aj prostredníctvom hromadných oznamovacích prostriedkov, okrem toho sa Vyzývacie uznesenie **doručuje** (okrem navrhovateľa a okresného úradu):
 - **vlastníkovi zapísanému na liste vlastníctva do vlastných rúk,**
 - v prípade, že ide o **neznámych vlastníkov, doručuje sa Vyzývacie uznesenie aj správcom,** Slovenskému pozemkovému fondu a Lesom SR, š. p..

⁷ SMYČKOVÁ, R. a kol.: Civilný mimosporový poriadok, Bratislava : C. H. Beck, 2017, 65 s., ISBN 9788089603541

Navyše sa **do katastra zapíše informatívna poznámka**, že vo vzťahu k tejto nehnuteľnosti je vedené konanie o potvrdení vydržania, resp., že bolo vydané vyzývacie uznesenie.

Teda o Vyzývacom uznesení by sa mali dozvedieť dotknuté subjekty na oveľa lepšej platforme, ako tomu je za súčasných podmienok. Zverejnenie v Obchodnom vestníku a na úradnej tabuli v obci má za cieľ, aby svoje námietky mohli vznášať aj iné subjekty (okrem posledne evidovaných vlastníkov), **ktoré majú vedomosť, že neboli splnené podmienky vydržania.**

Všetky uvedené osoby a teda **ktokoľvek, kto má relevantné informácie, môže podať námietky na súd v uznesení stanovenej lehote.** Ak sú tieto relevantné, súd návrh ako taký zamietne. Pred zamietnutím môže vykonať ďalšie dokazovanie na preverenie tvrdení z námietok prípadne môže na ten účel nariadiť aj pojednávanie. Súd potvrdí vydržanie, len ak v zmysle dokazovania budú preukázané podmienky pre vydržanie a nebudú podané žiadne námietky, alebo sa ukážu ako nedôvodné.

4. Novela prináša veľa výhod, avšak aj isté právne riziká

Je zrejmé, že celý popísaný procesný postup je kvalitatívne na inej úrovni, ako je tomu dnes pri osvedčovaní vydržania. Vecou sa zaoberá súd, vyhodnocuje vznesené námietky, vykonáva dokazovanie a môže nariadiť pojednávanie. V súčasnosti sa dotknuté osoby často môžu dozvedieť o vydržaní až v čase, kedy je už vlastnícke právo na liste vlastníctva zmenené. Nikto nevyhodnocuje nezávisle a vo všetkých súvislostiach splnenie podmienok pre vydržanie (pretože notári len osvedčujú vyhlásenie). Súdne rozhodnutie vydané po predpísanom procese oveľa viac chráni ústavné práva vlastníkov zapísaných na liste vlastníctva.

Aj v tomto na prvý pohľad vhodnom a potrebnom zásahu do právnej úpravy je namieste upozorniť aj na riziká. Tie spočívajú v zmeškaní lehoty na podanie námietok. Ak na liste vlastníctva zapísaná osoba prevezme Vyzývacie uznesenie do vlastných rúk a nepodá námietky do vydania uznesenia o potvrdení vydržania, bude ťahať za kratší koniec, hoci by mala relevantné dôkazy o nesplnení podmienok vydržania. O to viac by mali aj iné osoby venovať pozornosť Obchodnému vestníku, úradnej tabuli alebo evidencii katastra, pretože im sa Vyzývacie uznesenie nedoručuje priamo do vlastných rúk.

Ak totiž súd uznesením potvrdí vydržanie (súčasne toto rozhodnutie nadobudne právoplatnosť), **a vydržiteľ prevedie ním potvrdené vlastnícke právo následne na tretiu osobu, je tento nový vlastník chránený tak, akoby toto vlastníctvo nadobudol od oprávneného vlastníka (§ 359k ods. 3 CMP).** Toto pravidlo naráža na dlhotrvajúcu právnu polemiku, koho právo je silnejšie. Či právo vlastníka, ktorému v rozpore so zákonom (absolútne neplatným právnym úkonom) bolo vlastnícke právo prepísané na inú osobu, alebo právo dobromyseľného nadobúdateľa, ktorý nehnuteľnosť kúpil v dobrej viere, zaplatil za ňu a nemal vedomosť o spornosti vlastníckeho práva.⁸ Pre prípad tohto nového konania o potvrdení vydržania sa zákonodarca rozhodol túto spornosť explicitne pre tento prípad vyriešiť.

Preto, ak už súd potvrdí vydržanie a nadobúdateľ nehnuteľnosť predá, bude pôvodný vlastník v slabšej pozícii. Bude musieť preukázať, že nadobúdateľ nehnuteľnosti vedel alebo mal vedieť, že vydržiteľ klamal pri návrhu resp., že mu súd vydržanie potvrdil v rozpore so zákonom. Ak toto nepreukáže, súd bude chrániť nového vlastníka.

Kým vydržiteľ neprevedie súdom priznanú nehnuteľnosť na tretiu osobu, bude môcť aj po zmeškaní lehoty podať účastník konania na súd žalobu a domáhať sa svojho vlastníckeho práva, len ak osvedčí, že skutočnosti a námietky, na ktorých žalobu zakladá, nemohol bez svojej viny uplatniť námietkami podľa tohto zákona.

Riziko alebo možná nevýhoda oproti súčasnému zneniu je v tom, že dnes v prípade nezákonného vydržania je možné podať určovaciu žalobu na súd a domáhať sa svojho vlastníckeho práva s použitím všetkých relevantných dôkazov. Súd za súčasného znenia nemá zakotvené explicitne pravidlo chrániť dobromyseľného nadobúdateľa, ak vydržiteľ nezákonne vydržanú nehnuteľnosť prevedie na tretiu osobu (hoci, ako je naznačené vyššie, judikatúra

8 Právny vývoj v tejto otázke je zrejmy aj z judikatúry (pôvodne prevládanie zásady *nemo plus iuris ad alium transferre potest quem ipse habet*) Ústavného súdu SR v uznesení I. ÚS 50/2010 zo dňa 10. februára 2010 a inklinácia k väčšej ochrane dobromyseľného nadobúdateľa v náleze I. ÚS 549/2015 zo 16. marca 2016 alebo náleze II. ÚS 484/2015 zo dňa 14. novembra 2018, premietnutá aj v rozsudku Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4 Cdo 142/2019 zo dňa 29. apríla 2020

sa preklápa do ochrany dobromyseľného nadobudnutia vlastníckeho práva od nevlastníka). **Novelu je teda možné vnímať aj tak, že pred potvrdením vydržania ďaleko viac chráni zapísaného vlastníka, avšak ak si tento neodôvodnenie neuplatní v konaní svoje nároky, neskôr bude v slabšej pozícii oproti dnes platnému právnomu nastaveniu.**

5. Záver

Ministerstvo spravodlivosti SR sa rozhodlo riešiť neblahú prax, kedy sa často zneužíval inštitút vydržania. Tento krok hodnotím ako vysoko žiaduci, pretože súčasná právna úprava bola zjavne nedostatočná. Aby sa úplne nezrušil inštitút vydržania, bola zvolená kvalitatívne lepšia forma, a to súdne rozhodnutie. Je preto potrebné sa zo strany advokátskej praxe pripraviť na využívanie tohto nového inštitútu a vhodne o ňom poučiť svojich klientov.

Je potrebné vysloviť nádej, že schválené zmeny napomôžu lepšej ochrane vlastníckeho práva dotknutých subjektov. Neporovnateľne sa podľa mojej mienky zvýši transparentnosť vydržania a mám za to, že budú potvrdené skutočne len tie vydržania, ktoré sú dôvodné a skutočne naplnia obsahovú náplň hmotnoprávnej úpravy vydržania. Na liste vlastníctva evidovaní vlastníci však budú musieť včas vzniesť svoje námietky, pretože ich nečinnosť sa už prekloní do výhody dobromyseľného nadobúdateľa vlastníckeho práva (hoci aj keď sa neskôr ukáže, že od nevlastníka). Bude veľmi zaujímavé sledovať, ako sa novela uplatní v praxi a či sa ukážu aj niektoré slabšie miesta, ktoré sa teraz dajú ťažko identifikovať z dôvodu doterajšej ešte podstatne strohejšej úpravy. ■

RESUMÉ

Vydržanie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam po novom

Príspevok sa zaoberá inštitútom vydržania vlastníckeho práva a zásadnej legislatívnej zmene v jeho procesnom uplatnení. Od 1. mája 2021 nadobudne účinnosť novela Civilného mimosporového poriadku, ktorá zavádza úplne nové konanie o potvrdení vydržania v § 359a a nasl. a naproti tomu novela úplne ruší § 63 v Notárskom poriadku. Vydržanie sa tak z činnosti notárov presúva na súdy. Kvalitatívne ide o prínos, pretože súd v konaní vydá deklaratórne rozhodnutie (vo forme uznesenia o potvrdení vydržania), pričom má právo vykonať aj nenavrnuté dôkazy. Procesná forma je omnoho jasnejšia aj pre uplatnenie práv dotknutých účastníkov, ktorí za dosiaľ platného stavu – pri osvedčovaní vyhlásení o vydržaní, sa o zmene vlastníka dozvedeli často neskoro a náprava bola komplikovaná. Bolo potrebné aktívne žalovať o určenie vlastníckeho práva.

Novela však veľmi inovatívne zrkadlí vývoj judikatúry v oblasti ochrany dobromyseľného nadobúdateľa nehnuteľností od nevlastníka, a pre tento prípad vydržania uvedenú judikatúru premieta aj do kogentnej právnej úpravy – teda ak na liste vlastníctva evidovaný vlastník neuplatní včas námietky proti vydržaniu (vyzývaciemu uzneseniu), bude sa môcť dovolať nápravy len ak osvedčí, že existujú skutočnosti, ktoré bez vlastnej viny nemohol uplatniť námietkami v stanovenej lehote.

SUMMARY

Prescription of the Ownership Right and Title to Real Property – New Aspects

The article deals with the concept of prescription of the ownership right and title and with a fundamental legislative change in its procedural application. As from 1 May 2021, an amendment to the Code of Civil Non-Litigation Procedure will enter into force, which in its Sec. 359a et seq. introduces a completely new procedure to confirm prescription; on the

other hand, the amendment completely repeals Sec. 63 of the Notarial Code. Prescription is thus transferred from notaries to courts. Speaking in terms of quality, it has a beneficial effect, because the court will in the proceedings make a declaratory decision (in the form of a court order confirming prescription), while the court also has the right to take evidence that was not previously produced and proposed. The procedural form is also much clearer in terms of exercising the rights of the parties concerned who under legal rules applicable so far – when certifying declarations of prescription – often learnt of the change in the owner rather late and it was rather complicated to remedy the situation because the determination of the ownership right and title had to be actively sued and a civil action had to be brought.

However, the amendment very innovatively reflects the development of the case law applicable to the protection of a bona fide transferee who acquired the ownership right and title from a non-owner, and for this case of prescription it transposes the case law into mandatory legislation – if the owner registered in the title deed fails to raise objections to the prescription in time, he/she may seek redress only if he/she is able to prove the existence of facts which, through no fault of his/her own, he/she was not able to present in good time within the prescribed time period.

ZUSAMMENFASSUNG

Ersitzung des Eigentumsrechtes an Liegenschaften nach dem Neuen

Der Artikel befasst sich mit dem Instrument der Ersitzung des Eigentumsrechtes und mit der grundsätzlichen legislativen Änderung bei dessen prozessualer Geltendmachung. Ab dem 1. Mai 2021 tritt die Novelle der Zivilaußerstreitordnung in Kraft, mit der im § 359a und ff. ein vollständig neues Verfahren über die Bestätigung der Ersitzung eingeführt wird und andererseits wird durch diese Novelle der Paragraph 63 in der Notariatsordnung vollständig aufgehoben. Die Ersitzung wird demnach von der Tätigkeit der Notare auf die Gerichte übertragen. Qualitativmäßig ist es ein Beitrag, weil das Gericht im Verfahren eine deklaratorische Entscheidung (in Form von Beschluss über die Bestätigung der Ersitzung) erlässt, wobei es befugt ist, auch nicht vorgeschlagene Beweisaufnahme vorzunehmen. Die prozessuale Form ist weitaus deutlicher auch für die Geltendmachung der Rechte betroffener Parteien, die unter dem bisher geltenden Zustand – bei der Bescheinigung der Ersitzungserklärungen, von der Änderung in der Person des Eigentümers oft zu spät Kenntnis erlangt haben und die Heilung danach sehr kompliziert war. Es war dann erforderlich, aktiv auf die Feststellung des Eigentumsrechtes zu klagen.

Die Novelle widerspiegelt aber sehr innovativ die Entwicklung der Judikatur im Bereich des Schutzes eines gutgläubigen Erwerbers der Liegenschaften von einem Nichteigentümer und für diesen Fall der Ersitzung wird die bezeichnete Judikatur auch in der zwingenden Rechtsregelung berücksichtigt, d.h. sollte der in der Eigentumsurkunde eingetragene Eigentümer die Einrede gegen die Ersitzung (gegen die Aufforderungsentscheidung) zeitgerecht nicht erheben, er kann die Heilung nur begehren, wenn er nachweisen kann, dass Tatsachen vorliegen, die ihn unverschuldetmaßen an einer fristgerechten Erhebung der Einwendungen verhindert haben.

Advokátska úschova v podmienkach Slovenskej republiky¹

JUDr. Zuzana Klincová

JUDr. Andrej Kostroš

Právny poriadok Slovenskej republiky medzi činnosťami spadajúcimi pod množinu výkonu advokácie zaraďuje aj správu majetku klientov, ktorú možno realizovať cez inštitút advokátskej úschovy. Naša úprava však v okolnostiach konkretizácie podmienok výkonu tejto činnosti mlčí, čo v praxi môže advokátov ponúkajúcich úschovné služby priviesť k viacerým šedým zónam. Interpretáčnej vyplnenie niektorých nejasností je primárnym účelom tohto príspevku, pričom v hypotézach príspevku poukazujeme na právnu úpravu advokátskej úschovy v Českej republike.²

Výkonom advokátskeho povolania dochádza k praktickej realizácii práva na súdnu a inú právnu ochranu, ktorá je garantovaná v čl. 46 a nasledujúcich zákona č. 460/1992 Zb. Ústava Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov, a to tým, že advokát poskytuje právnu pomoc a právne služby. V súvislosti s inštitútom advokátskej úschovy vystupuje do popredia otázka hmotnoprávnej úpravy tohto inštitútu v právnom poriadku Slovenskej republiky. Skúmanie hmotnoprávnej substancie predstavuje základné východisko pre zodpovedanie ďalších parciálnych otázok týkajúcich sa najmä poistenia zodpovednosti za škodu, vlastníctva finančných prostriedkov na účte advokátskej úschovy, ako aj povinností, ktoré advokátovi ako povinnej osobe vyplývajú zo zákona č. 297/2008 Z. z. o ochrane pred legalizáciou príjmov z trestnej činnosti a o ochrane pred financovaním terorizmu a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „Zákon o AML SR“) vo vzťahu k osobe zložiteľa finančných prostriedkov, ako aj vo vzťahu k pôvodu zložených prostriedkov. V článku budeme analyzovať možnosti poskytovania tejto služby aj prostredníctvom komparatívneho pohľadu na reguláciu v Českej republike.

Advokátska úschova v Českej republike

Inštitút advokátskej úschovy je stabilným prvkom právneho poriadku Českej republiky. Legislatívnym východiskom advokátskej úpravy v Českej republike sú § 2402 – § 2408 zákona č. 89/2012 Sb. Občiansky zákoník v aktuálnom znení (ďalej len „Občiansky zákonník ČR“), ktorý v predmetných ustanoveniach všeobecne upravuje inštitút úschovy. Tieto ustanovenia sa použijú ako normy *lex generalis*, teda podporne, ak osobitné zákony, medzi ktoré zaraďujeme zákon č. 85/1996 Sb. o advokácii v aktuálnom znení (ďalej len „Zákon o advokácii ČR“) a zákon č. 253/2008 Sb. o niektorých opatreniach proti legalizácii príjmov z trestnej činnosti a financovaní terorizmu v aktuálnom znení (ďalej len „Zákon o AML ČR“), neustanovujú inak. Predsedníctvo Českej advokátskej komory (ďalej len „ČAK“) okrem toho prijalo uznesenie predstavenstva ČAK č. 7/2004 o realizácii úschov peňazí, cenných papierov alebo iného majetku klienta advokátom (ďalej len „Uznesenie ČAK“), ktoré upravuje podmienky realizácie advokátskej úschovy, ako aj uznesenie predstavenstva ČAK č. 2/2008, ktorým sa

1 Tento výstup bol podporený Agentúrou na podporu výskumu a vývoja na základe Zmluvy č. APVV-18-0199.

2 Článok v základoch vychádza z príspevku pod názvom „Zastupovanie klienta vo veciach správy majetku“, ktorý v rámci podujatia Bratislavské právnické fórum 2020 prezentovala JUDr. Zuzana Klincová.

stanovujú podrobnosti o povinnostiach advokátov a postupe kontroly ČAK k zákonu o niektorých opatreniach proti legalizácii príjmov z trestnej činnosti a financovania terorizmu.

1. Zákon č. 85/1996 Zb. o advokácii v aktuálnom znení (ČR)

Zákon o advokácii ČR upravuje v § 56 a nasl. správu cudzieho majetku advokátom. V zmysle predmetného zákona je advokát oprávnený spravovať cudzí majetok, vrátane prijímania peňazí a listín do úschovy za účelom ich následného vydania ďalším osobám. V tejto súvislosti je advokát oprávnený prijať úhradu nákladov súvisiacich so správou majetku od klienta. Zákon o advokácii ČR upravuje podmienky výkonu advokátskej úschovy v základných črtách pričom tieto sú následne duplikované stavovským predpisom. Zákon o advokácii ČR stipuluje základnú podmienku, v zmysle ktorej je advokát **povinný uložiť prijatý majetok klienta na zvláštny účet v banke alebo u inej osoby oprávnenej na prijatie vkladov alebo správu majetku**. Medzi základné povinnosti advokáta patrí **vyhotovenie zmluvy o správe majetku** a následné uschovanie zmluvy, vyhotoveného splnomocnenia, ako aj iných prípadne súvisiacich dokumentov, a to po dobu najmenej 10 rokov od ukončenia záväzkovo právneho vzťahu založeného zmluvou o advokátskej úschove. Legislatívna regulácia zakotvuje aj **kontrolný mechanizmus**, ktorý je v správe kontrolnej rady ČAK a môže vyústiť do predbežného pozastavenia vykonávania advokátskej úschovy. Zákon o advokácii stanovuje, že osobitné podmienky advokátskej úschovy upravuje stavovský predpis, ktorým je Uznesenie ČAK.

2. Uznesenie ČAK č. 7/2004 o realizácii úschov peňazí, cenných papierov alebo iného majetku klienta advokátom (ČR)

Predstavenstvo ČAK prijalo dňa 28. 6. 2004 s účinnosťou od 1. 09. 2004 uznesenie o realizácii úschov peňazí, cenných papierov a iného majetku klienta, ktoré bolo vo Vestníku publikované pod č. 7/2004.³ Uznesenie ČAK č. 7/2004 bolo vydané v nadväznosti na znenie § 56a ods. 4 Zákona o advokácii ČR. Uznesenie ČAK č. 7/2004 v článku 1 stanovuje **obligatórnu písomnú formu** pre všetky zmluvy o advokátskej úschove. Medzi obsahové náležitosti zmlúv zaraďuje jednak exaktnú identifikáciu osoby, ktorá peniaze alebo cenné papiere skladá do úschovy advokáta, výšku peňažnej čiastky s uvedením konkrétnej svetovej meny, prípadne súpis cenných papierov, ktorý garantuje kategorickú identifikáciu.

Článok 2 Uznesenia ČAK č. 7/2004 podrobnejšie upravuje **spôsoby úschovy finančných prostriedkov** a prebratia peňazí klienta do advokátskej úschovy, pričom ako možné alternatívy prichádzajú do úvahy zloženie finančných prostriedkov v hotovosti s limitáciou max. 270 000 Kč, čo je približne 10 700 eur.⁴ Ďalšou možnosťou je zloženie finančných prostriedkov priamo na osobitný účet úschovy v banke alebo bezhotovostným prevodom na tento účet, pričom účet musí byť vedený obligatórne na meno advokáta a z označenia účtu musí jednoznačne vyplývať, že sú na ňom uložené prostriedky advokátskej úschovy. Pre každého klienta musí mať advokát v banke zriadený osobitný účet tak, aby nedošlo ku kumulácii finančných prostriedkov viacerých z nich. Platby v prospech advokáta, najmä z titulu odmeny alebo v prospech iných osôb (napríklad z titulu povinnosti zaplatiť kúpnu cenu za predmet kúpy) sú prípustné

3 Predmetné Uznesenie ČAK bolo niekoľkokrát novelizované, a to uzneseniami č. 3/2008, č. 1/2012, č. 1/2015 a č. 3/2019.

4 Paragraf 4 ods. 2 zákona č. 254/2004 Sb., o obmedzení platieb v hotovosti a o zmene zákona č. 337/1992 Sb., o správe daní a poplatkov, v znení neskorších predpisov:

„(1) Poskytovateľ platby, jejž výše prekračuje čiastku 270000 Kč (ďalej jen „limit“) je povinen provést platbu bezhotovostně.

(2) Příjemce platby, jejž výše prekračuje limit, nesmí tuto platbu přijmout, jestliže nebyla provedena bezhotovostně.“

JUDr. Zuzana Klincová ukončila Právnickú fakultu Univerzity Komenského v Bratislave v roku 2018 a následne pokračuje v dennom štúdiu na doktorandskom stupni na katedre občianskeho práva Právnickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave. Pôsobí ako advokátska koncipientka v advokátskej kancelárii Konečná & Zacha, s. r. o.

JUDr. Andrej Kostroš ukončil štúdium na Právnickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave v roku 2018. V súčasnosti pôsobí ako advokátsky koncipient v advokátskej kancelárii Bartošík Šváby s. r. o. a ako externý vyučujúci na Právnickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave.

len pokiaľ k tomu dal klient písomný súhlas alebo to vyplýva priamo zo zmluvy o advokátskej úschove, rozhodnutia súdu alebo iného príslušného orgánu.

Pokiaľ tvoria predmet advokátskej úschovy **cenné papiere**, musia byť uschované v bezpečnostnej schránke. Na tento účel musí advokát uzatvoriť zmluvu o nájme bezpečnostnej schránky. Prístup do nej môže mať iba samotný advokát alebo iná splnomocnená osoba. Iný majetok sa zvyčajne ukladá do trezoru advokáta, ak sa tým zabezpečí dostatočná ochrana. Vydanie cenných papierov alebo iného majetku je rovnako ako pri finančných prostriedkoch viazané na podmienku, ktorou je predloženie splnomocnenia s úradne overeným podpisom klienta (ak to advokát vyžaduje). O všetkých druhoch advokátskych úschov je advokát povinný viesť osobitnú dokumentáciu,⁵ ktorú je povinný kedykoľvek na požiadanie klientovi predložiť.

ČAK v súvislosti s inštitútom advokátskych úschov konkretizovala **systém kontroly**, ktorého základy vytvára Zákon o advokácii ČR. Kontrola je primárne spojená s ohlasovacou a informačnou povinnosťou advokáta. Ohlasovacia povinnosť sa viaže na vytvorenie systému elektronickej knihy úschov, a to priamo v ČAK. V nadväznosti na ohlasovaciu povinnosť musí advokát následne do elektronickej knihy úschov zapísať bez zbytočného odkladu stanovené údaje v rozsahu: meno, priezvisko a evidenčné číslo advokáta, značku advokátskeho spisu alebo iný vhodný identifikátor, číslo bankového účtu úschovy s dátumom prijatia prostriedkov klienta do advokátskej úschovy.

Hmotnoprávny základ advokátskej úschovy v Slovenskej republike

Inštitút advokátskej úschovy nie je na rozdiel od Českej republiky v podmienkach Slovenskej republiky explicitne upravený. Z tohto dôvodu je namieste skúmať, či a na základe akých právnych predpisov môže advokát úschovu majetku realizovať. Pri hľadaní odpovede na vyššie uvedené je potrebné primárne vychádzať z § 1 ods. 2 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii v znení neskorších predpisov (ďalej len „Zákon o advokácii“), ktorý pozitívne stanovuje obsah a rozsah pojmu „výkon advokácie“, resp. pojmu „právne služby“ nasledovne: „Výkon advokácie je zastupovanie klientov v konaní pred súdmi, orgánmi verejnej moci a inými právnymi subjektmi, obhajoba v trestnom konaní, poskytovanie právnych rád, spisovanie listín o právnych úkonoch, spracúvanie právnych rozborov, **správa majetku klientov** a ďalšie formy právneho poradenstva a právnej pomoci, ak sa vykonáva sústavne a za odmenu.“ Z definície podľa predchádzajúcej vety vieme vyvodiť, že pojem výkon advokácie nezahŕňa len zastupovanie klientov pre súdmi či inými orgánmi verejnej moci, ale počíta aj s menej frekvencovanými právnymi službami spočívajúcimi aj v správe majetku klienta. Zákon o advokácii však neposkytuje taxatívny výpočet činností, ktoré je advokát oprávnený realizovať. Práve naopak, uvedenou textáciou je ponechaný pomerne široký priestor aj pre ďalšie činnosti, ktoré sa spájajú s výkonom advokátskeho povolania, avšak nie sú v aktuálnom znení zákona exaktne vymedzené. Podmienka sústavného poskytovania služieb v dikcii vyššie uvedeného ustanovenia neznamená, že advokát musí spravovať majetok klienta každý deň, či dokonca nepretržite. Tento pojem je potrebné vykladať extenzívne, zahŕňajúc aj sezónnu činnosť či činnosť prerušovanú. Uvedené služby musí ďalej advokát poskytovať za odmenu, čo však neznamená, že účelom musí byť dosiahnutie zisku.⁶

Zákon o advokácii v § 1 ods. 4 ďalej stanovuje, že výkonom advokácie, ako sme ho vymedzili vyššie, nie je dotknuté oprávnenie iných vymedzených subjektov, vrátane notárov, poskytovať niektoré právne služby v súlade s osobitnými predpismi. Uvedené sa týka aj inštitútu notárskej úschovy, ktorú upravuje zákon č. 323/1992 Zb. o notároch a notárskej činnosti v znení neskorších predpisov (ďalej len „Notársky poriadok“), ktorý v § 3 ods. 1 písm. c) do obsahu pojmu „notárska činnosť“ zaraďuje aj konania vo veciach notárskych úschov. Notársky poriadok priamo oprávňuje notára k výkonu notárskej úschovy, ba čo viac, v § 5 Notárskeho poriadku stanovuje, že spolu s výkonom notárskej činnosti je notár oprávnený vykonávať samotnú správu majetku, ako aj zastupovať tretie osoby pri správe ich majetku.

5 Uznesenie predstavenstva Českej advokátskej komory č. 9/1999 Vestníka, ktorým sa stanovujú niektoré podrobnosti o dokumentácii advokáta vedenej pri poskytovaní právnych služieb, v znení neskorších stanoviskových predpisov

6 HREŽŔDOVIČ, Ľubomír, KALATA, Peter. § 1 [Poslanie advokácie]. In: OLEJ, Jozef, BIROŠČÁKOVÁ, Janka, DRAŠKABA, Boris, ERBEN, Pavol, FIAČAN, Ivan, GALANDA, Milan, HAVLÁT, Ján, HELLENBART, Viktória, HREŽŔDOVIČ, Ľubomír, CHRENKOVÁ, Mária, KALATA, Peter, KARKÓ, Richard, KEREČMAN, Peter, MULARČÍK, Ondrej, ONDRIŠ, Štefan, PROCHÁZKA, Radoslav, VEVERKA, Juraj. Zákon o advokácii. 1. vydanie. Bratislava : Nakladateľstvi C. H. Beck, 2013, ISBN 978-80-89603-11-4.

7 Problematiku zániku záväzkov prostredníctvom advokátskej úschovy analyzujeme v samostatnej časti tohto článku. Klient však môže finančné prostriedky zložiť u advokáta, samozrejme, aj s inou motiváciou. Vylúčiť nemožno, že prostredníctvom úschovy budú zabezpečené aj peňažné nároky advokáta voči klientovi.

8 Ako príklad uvádzame ustanovenie § 110 Civilného sporového poriadku:
„Ak má strana zástupcu so splnomocnením na celé konanie, doručuje sa písomnosť len tomuto zástupcovi. Písomnosť sa doručuje aj strane, ak strana má osobne v konaní niečo vykonať alebo ak o tom súd rozhodne s ohľadom na povahu veci. Výzva na zaplatenie súdneho poplatku, ako aj procesné poučenia vydané súdom sa doručujú iba zástupcovi.“

9 Rozsudok NS ČR, zo dňa 26. 11. 2003, sp. zn.: 20 Cdo 1981/2002, Rozsudok NS ČR, zo dňa 31. 1. 2006, sp. zn.: 29 Odo 399/2003

Z vyššie uvedeného možno vyvodíť záver, že žiadny existujúci právny predpis Slovenskej republiky neobmedzuje advokáta realizovať advokátsku úschovu. Analýzou slovného spojenia „správa majetku klienta“ dospejeme ku konštatácii, že Zákon o advokácii dokonca priamo legitimuje advokáta k poskytovaniu právnej služby spočívajúcej v advokátskej úschove. Uvedenej konklúzii nebráni ani inštitút v právnych vzťahoch frekventovanejšej notárskej úschovy.

Je potrebné priblížiť, aké všetky majetkové zložky klienta možno zaradiť pod legislatívne široko koncipovaný pojem „**správa majetku klienta**“. Najčastejším uschovávaným majetkom klienta sú podľa nášho názoru finančné hotovostné prostriedky, najmä na účely zániku záväzku klienta.⁷ Týmto však nie je enumerácia predmetu advokátskej úschovy vyčerpaná. Predmet úschovy advokáta môžu tvoriť taktiež cenné papiere, ale aj iné majetkové hodnoty klienta s nižšou mierou likvidity. Treba zdôrazniť, že advokát pri právnom zastupovaní uchováva vo svojej dispozičnej sfére široký rádius vecí klienta. Najčastejšie ide o originály listinných dokumentov ako sú zmluvy, faktúry, lekárske správy, protokoly či rozhodnutia orgánov štátnej správy. Zmluvy o poskytovaní právnych služieb spravidla obsahujú legitímáciu advokáta na dispozíciu s uvedenými dokumentmi, pričom toto oprávnenie podporuje aj právny poriadok Slovenskej republiky, keď sa rozhodnutia štátnych orgánov doručujú priamo advokátom.⁸ Advokát pri výkone svojej činnosti však môže prísť do kontaktu s rôznorodou škálou predmetov vo vlastníctve klienta. V prípadnom sporovom konaní môže klient spravidla cez advokáta predkladať rôzne druhy vecí v jeho vlastníctve, pričom advokát bude po dobu zotrvania predmetov v jeho dispozičnej sfére figurovať v pozícii uschovávateľa. Možno tak konštatovať, že množina majetku klienta, ktorý má advokát oprávnenie spravovať, nie je z legislatívneho hľadiska limitovaná. Z praktického hľadiska advokáta môžu v správe majetku klienta obmedzovať najmä objektívne okolnosti.

Zväzkovo-právny režim advokátskej úschovy a zánik záväzku prostredníctvom advokátskej úschovy

Vzhľadom na absenciu legislatívneho ukotvenia zmluvy o advokátskej úschove ako nominálneho kontraktu, bude zväzkovo-právna subsumpcia vzťahu advokáta a klienta pod konkrétne paragrafové znenie variovať v závislosti od toho, čo bude predmetom úschovy a aká je právna povaha účastníkov predmetného vzťahu. Dôležitú úlohu tiež zohráva, s akou motiváciou klient prostriedky u advokáta ukladá. S prihliadnutím na povahu subjektov možno rozlišovať viacero základných druhov advokátskej úschovy.

S vysokou mierou frekvencie sa vyskytujú vzťahy výlučne medzi advokátom a klientom. Ako bolo naznačené, k praktickému výskytu tohto druhu vzťahov dochádza pri klasickom výkone advokátskej činnosti, kedy advokát aj bez potreby uzavretia osobitného kontraktu preberá do úschovy veci klienta. Existencia advokátskej činnosti je v tomto prípade len prirodzeným dôsledkom poskytovania právnych služieb a advokáti si mnohokrát právny status predmetnej aktivity neuvedomujú.

Druhou možnosťou je uzavretie dvojstrannej zmluvy medzi advokátom a klientom, ktorej účelom je poskytnutie plnenia v prospech tretej osoby neúčastniacej sa na pôvodnom obligáčnom vzťahu. V predmetnej eventualite pristupuje k regulácii právneho vzťahu aj § 50 Občianskeho zákonníka upravujúci zmluvu v prospech tretej osoby. Prirodené však budú povinnosti advokáta pri uschovaní poskytnutých vecí spravované aj režimom reglementujúcim úschovu, resp. uloženie vecí.

Tretou eventualitou je uzatvorenie trojstrannej zmluvy so subjektmi vystupujúcimi v rôznom postavení. Najčastejšie ide o kontrakt medzi dvoma osobami s cieľom naplnenia vzájomných obligácií, ku ktorému pristupuje advokát ako garant zavŕšenia záväzku. Existenciu uvedeného druhu zmlúv, ktorému prislúcha označenie **tzv. zverenecká zmluva**, explicitne deklarovala súdna prax v Českej republike.⁹ V týchto prípadoch však dochádza k uzatvoreniu inominátnej zmluvy podľa § 51 Občianskeho zákonníka, kedy kontrakt nebude uzatvárať výlučne advokát a jeho klient, ale aj tretia osoba, v prospech ktorej majú byť finančné

prostriedky vyplatené. Pre upresnenie dodávame, že v praxi budú časté aj prípady, kedy klientom advokáta budú obidva, resp. všetky subjekty zvereneckej zmluvy, keďže zložiteľom môže byť na základe dohody ktorákoľvek zmluvná strana odlišná od advokáta. Kauzou takejto zmluvy je zvýšenie ochrany subjektívnych práv a povinností účastníkov záväzkového hmotnoprávneho vzťahu. V týchto prípadoch si dlžník môže byť istý, že len čo dôjde k uloženiu peňažných prostriedkov na osobitný bankový účet advokáta, **dôjde aj k zániku záväzku splnením**, a to bez ohľadu na, či sa finančné prostriedky dostanú riadne a včas do dispozície veriteľa. Týmto spôsobom „si veriteľ zaistuje svoje právo na výplatu peňažných prostriedkov od „nestrannej“ a „dôveryhodnej“ osoby, na ktorej sa obaja účastníci záväzkovo-právneho vzťahu dohodli“.¹⁰

Osobitne by sme chceli zdôrazniť, že obe formy zaistovacej úschovy, a teda advokátska úschova založená dvojstrannou zmluvou o advokátskej úschove, ako aj trojstranná zverenecká zmluva predstavujú **inštitúty odlišné od úschovy upravenej v § 568 Občianskeho zákonníka**, ktorý normuje, že „ak dlžník nemôže splniť svoj záväzok veriteľovi, pretože veriteľ je neprítomný alebo je v omeškaní alebo ak dlžník má odôvodnené pochybnosti, kto je veriteľom, alebo veriteľa nepozná, nastávajú účinky splnenia záväzku, ak jeho predmet dlžník uloží do notárskej úschovy na účely splnenia záväzku. Vynaložené potrebné náklady s tým spojené znáša veriteľ.“ Tento inštitút (pôvodne išlo o tzv. solučnú úschovu) slúži výlučne na splnenie záväzku dlžníka, ak nastanú skutočnosti predikované v dikcii tohto ustanovenia. Splnenie dlžníka advokátovi na účet advokátskej úschovy nemusí vždy predstavovať jeden zo spôsobov zániku záväzku. Avšak aj v prípade, ak bude medzi zmluvnými stranami dojednaná niektorá forma zaistovacej úschovy a advokát, ktorý prevezme do úschovy predmet plnenia, nebude schopný splniť záväzok tretej osobe (veriteľovi) – z dôvodu, že ten je neprítomný alebo je v omeškaní, alebo má pochybnosti o tom, kto je veriteľ, prípadne ho nepozná – môže využiť svoje právo a splniť záväzok dlžníka v súlade s § 568 Občianskeho zákonníka a zložiť predmet úschovy do notárskej úschovy, a tým zabezpečiť splnenie záväzku klienta, eventuálne aj len jedného z klientov v prípade zvereneckej zmluvy. Ak však nenastala žiadna z vyššie uvedených skutočností, advokát nie je v postavení uschovávateľa oprávnený zložiť predmet úschovy do notárskej úschovy, ani keby tak bolo priamo dohodnuté v zmluve o advokátskej úschove. Uvedené platí bezvýhradne z dôvodu, že § 568 Občianskeho zákonníka obsahuje taxatívny výpočet dôvodov notárskej úschovy a má v zmysle § 2 ods. 3 Občianskeho zákonníka kogentný charakter.¹¹ Predmetná dohoda by tak v zmysle § 39 Občianskeho zákonníka bola pre rozpor so zákonom neplatná,¹² pričom zloženie finančných prostriedkov do notárskej úschovy by nenieslo so sebou následky v podobe zániku záväzku jeho splnením.

Z pohľadu legislatívneho vyjadrenia konkrétneho režimu advokátskej úschovy sa v prípade občianskoprávneho vzťahu primárne aplikuje § 747 a nasl. Občianskeho zákonníka upravujúci zmluvu o úschove. V prípade, ak advokát prijme do úschovy veci klienta, uzatvorí medzi sebou **zmluvu o advokátskej úschove**, ktorá sa bude primárne riadiť § 747 a nasl. Občianskeho zákonníka upravujúcim všeobecne zmluvu o úschove. Prijatím finančných prostriedkov klienta sa však advokát nestáva dlžníkom osoby, ktorej má podľa dojednaní v zmluve o advokátskej úschove peniaze vydať. Je to z toho dôvodu, že tretia osoba nie je účastníkom právneho vzťahu medzi advokátom a jeho klientom. V dôsledkom toho, že „zmluva o advokátskej úschove zakladá právny vzťah výlučne medzi advokátom a jeho klientom, ktorý finančné prostriedky na osobitný bankový účet ukladá, preto zložením finančných prostriedkov, ktoré majú byť podľa podmienok v zmluve o advokátskej úschove vyplatené tretej osobe, sa klient v postavení dlžníka nezbavuje svojho záväzku voči veriteľovi splnením do advokátskej úschovy, okrem prípadu, ak je v zmysle dohody dlžníka a veriteľa miesto plnenia záväzku osobitný bankový účet advokáta.“¹³ Domnievame sa, že uvedené neplatí v prípade tzv. zvereneckej zmluvy, o ktorej sme sa zmienili vyššie v tomto príspevku, bez ohľadu na to, či je klientom advokáta len zložiteľ finančných prostriedkov ako dlžník alebo aj veriteľ.

Osobitný prípad vzniká, ak sa zmluvné strany (napríklad v kúpnej zmluve o prevode nehnuteľnosti) dohodli, že miestom plnenia záväzku bude osobitný účet advokátskej úschovy, potom ani skutočnosť, že predávajúci (veriteľ) nie je zmluvnou stranou zmluvy o advokátskej úschove, nebráni zániku záväzku predávajúceho zaplatením kúpnej ceny na účet advokátskej

10 Rozsudok NS ČR
zo dňa 14. 1. 2014,
sp. zn.: 28 Cdo 3382/2013

11 Paragraf 2 ods. 3
Občianskeho zákonníka:
„účastníci občianskoprávnych
vzťahov si môžu vzájomné
práva a povinnosti upraviť doho-
dou odchylnou od zákona, ak to
zákon výslovne nezakazuje a ak
z povahy ustanovení zákona
nevyplýva, že sa od neho
nemožno odchyliť.“

12 Paragraf 39
Občianskeho zákonníka:
„neplatný je právny úkon, ktorý
svojím obsahom alebo účelom
odporuje zákonu alebo ho ob-
chádza alebo sa prieči dobrým
mravom.“

13 Rozsudok NS ČR
zo dňa 14. 1. 2014,
sp. zn.: 28 Cdo 3382/2013,
Rozsudok NS ČR
zo dňa 27. 4. 2011,
sp. zn. 33 Cdo 2025/2010,
Rozsudok NS ČR
zo dňa 31. 10. 2011,
sp. zn. 33 Cdo 3077/2010

14 Uznesenie NS ČR
zo dňa 30. 1. 2013,
sp. zn. 20 Cdo 3134/2012

15 Paragraf 567 ods. 1
Občianskeho zákonníka:
„(1) Dlh sa plní na mieste
určenom dohodou účastníkov.
Ak nie je miesto plnenia takto
určené, je ním bydlisko alebo
sídlu dlžníka.“

16 Paragraf 61k ods. 1
Exekučného poriadku:
„Súd exekúciu zastaví v celom
rozsahu alebo v časti, (a) ak
po vzniku exekučného titulu
nastali okolnosti, ktoré spôsobili
zánik vymáhaného nároku“

17 Paragraf 516
Obchodného zákonníka:
„Zmluvou o uložení sa zaväzuje
opatrovateľ, že bude pre uložiteľa
dočasne bezplatne opatrovať
vec, ktorú má u seba v súvislosti
s obchodným stykom s uložiteľom.“

18 Rozsudok NS ČR
zo dňa 4. 02. 2010,
sp. zn. 28 Cdo 2771/2009,
Rozsudok NS ČR,
zo dňa 27. 11. 2014,
sp. zn. 29 Cdo 3315/2012

19 Fekete I.: „Občiansky zákonník.
Veľký komentár. 4. zväzok.
(Záväzkové právo – zmluvy).
2. aktualizované a rozšírené
vydanie. § 588 – § 880“.
Bratislava. Eurokódex. 2015,
s. 778.

20 Rozsudok NS ČR
zo dňa 13. 12. 2005,
sp. zn. 29 Odo 1005/2003

úschovy.¹⁴ Občiansky zákonník totiž jasne prioritizuje dohodu účastníkov záväzkovo právneho vzťahu na mieste plnenia, pričom iba ak takáto dohoda absentuje, nastupuje zákonná právna úprava.¹⁵ Z uvedeného dôvodu preto aj plnením do advokátskej úschovy môže potenciálne dôjsť k splneniu predpokladov pre zastavenie exekúcie podľa § 61 k zákona č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti v aktuálnom znení (ďalej len „Exekučný poriadok“).¹⁶ Praktický problém, ktorý v tomto prípade vzniká, sa týka nemožnosti súdneho exekútora siahnuť na finančné prostriedky v advokátskej úschove, pokiaľ sú tieto uložené na osobitnom účte advokáta.

V prípade, že účastníci právneho vzťahu spadajú pod obchodnoprávnu reguláciu je, podľa nášho názoru, napriek absencii úpravy zmluvy o úschove, potrebné uvažovať o aplikácii zmluvných štandardov obchodnoprávnej úpravy. Primárne je možné uvažovať nad využitím § 516 a nasl. Obchodného zákonníka, ktorý upravuje **zmluvu o uložení vecí**.¹⁷ Ako sme už naznačili, dočasné prevzatie vecí klienta nie je v advokátskej praxi raritou. Pokiaľ sa uvedená činnosť uskutočňuje bez nároku na odplatu v súvislosti s existujúcim obchodným stykom, bude aplikácia ustanovení upravujúcich zmluvu o uložení vecí na mieste. Odplata je advokátovi poskytovaná na základe primárne dohodnutého vzťahu zo zmluvy o poskytovaní právnych služieb. V súvislosti s advokátskou činnosťou je dôležitý fakt, že podmienkou platnosti zmluvy o uložení vecí nie je písomná forma.

Ak sú predmetom úschovy advokáta cenné papiere, nachádzame legislatívnu úpravu záväzkovo-právneho vzťahu v zákone č. 566/2001 Z. z. o cenných papieroch a investičných službách v znení neskorších predpisov (ďalej len „Zákon o cenných papieroch“). Príslušná úprava je normovaná v § 39 a nasl. Zákona o cenných papieroch, pričom aplikácia konkrétneho zmluvného typu bude diferencovaná v závislosti od práv a povinností advokáta v súvislosti s uloženými cennými papiermi. **Zmluvy o úschove cenných papierov**, ktoré sú uskutočňované za odplatu, predstavujú v zmysle § 261 ods. 6 písm. c) Obchodného zákonníka druh absolútnych obchodno-záväzkových vzťahov.

Úschova finančných prostriedkov: zmluva o vklade, zmluva o advokátskej úschove, alebo kto je vlastníkom peňazí?

V praktickom uplatnení vyvstáva v súvislosti s advokátskou úschovou viaceré zaujímavých otázok. Jedna z nich sa týka určenia právnej povahy účtu advokátskej úschovy, pretože jej zmyslom je, aby finančné prostriedky na účte advokátskej úschovy zostali aktívom klienta a zároveň boli oddelené od majetku advokáta. Exemplifikatívne uvádzame, že právny poriadok Českej republiky (v zákonnej, ako aj stavovskej právnej úprave) stanovuje jednoznačnú povinnosť separácie zverených prostriedkov klienta od majetku advokáta, čo považujeme za racionálne riešenie poskytujúce zvýšenú mieru ochrany klientov. Napriek tomu je však potrebné pristaviť sa pri otázke (a to najmä v dôsledku absencie explicitnej legislatívnej úpravy advokátskej úschovy v podmienkach Slovenskej republiky), či prípadné plnenie z prostriedkov advokátskej úschovy plní advokát z prostriedkov patriacich do jeho vlastníctva alebo z majetku klienta.

Na tomto mieste je potrebné vymedziť, že advokát a banka pri úschove finančných prostriedkov uzatvoria za účelom vytvorenia separátneho účtu advokátskej úschovy **zmluvu o vklade**. Vychádzajúc zo zmluvy o vklade (či už zmluvy o bežnom účte alebo vkladovom účte), ako jednostranne zaväzujúcej zmluvy, finančné prostriedky, ktoré vkladateľ odovzdá peňažnému ústavu sa stávajú majetkom peňažného ústavu, ktorý s nimi môže voľne disponovať.¹⁸ Vkladateľovi tým vzniká pohľadávka voči peňažnému ústavu na výplatu vkladu, zatiaľ čo peňažnému ústavu vzniká záväzok vyplatiť vklad vkladateľovi.¹⁹ Tento právny názor vychádza z premisy, že peniaze, ktoré vkladateľ banke odovzdá nie sú oddeliteľné od finančných prostriedkov iných vkladateľov či vlastných finančných prostriedkov banky.²⁰

Druhou, právne relevantnou zmluvou, je **zmluva o advokátskej úschove**, uzatvorená medzi advokátom a klientom, ktorá predstavuje *conditio sine qua non* vzniku advokátskej úschovy. Ak je predmetom depozitu zastupiteľná vec (čo v prípade finančných prostriedkov,

ktoré majú byť predmetom advokátskej úschovy platí), typová kategorizácia zmluvy o úschove bude závisieť od skutočnosti, akým spôsobom advokát úschovu realizuje. Domnievame sa, že v prípade advokátskej úschovy bude potrebné rozlišovať viaceré situácie.

Prvou z nich je, ak bude advokát realizovať úschovu v hotovosti, ktorú bude viesť **mimo účtu advokátskej úschovy** (napríklad v trezore kancelárie). V danej situácii hovoríme o tzv. **paušálnej úschove**, kedy vlastníctvo k finančným prostriedkom ostáva zachované zložiteľovi (klientovi advokáta). Napriek zachovaniu vlastníctva zložiteľovi, je otázne, či by súdny exekútor mohol siahnuť na zložený predmet advokátskej úschovy.²¹ Zákon o advokácii na rozdiel od Notárskeho poriadku neobsahuje konkrétne povinnosti advokáta vo vzťahu k uspokojovaniu nárokov tretích osôb. Z uvedeného dôvodu by advokát mal predmet úschovy vydať exekútorovi. V prípade nedobrovoľného vydania veci je exekútor oprávnený prístup si vynútiť, musel by však postupovať s veľkou opatrnosťou vzhľadom na status advokáta a jeho povinnosti vyplývajúce zo Zákona o advokácii. Máme za to, že paušálna advokátska úschova (aktuálne bez osobitnej zákonnej úpravy) podlieha exekúcii, pretože nemožno vylúčiť majetok z exekúcie tým, že bude odovzdaný inému subjektu (v našom prípade advokátovi) pod záväzkom odovzdať ho tretej osobe.

Na druhej strane, ak dôjde k úschove finančných prostriedkov **na účte advokáta v banke**, ide o **nepravidelnú úschovu**, pri ktorej dôjde k zmiešaniu finančných prostriedkov primárne s prostriedkami advokáta a následne s prostriedkami finančného ústavu. Vzťah klienta, ktorý nie je vlastníkom účtu v banke, ale zloží peňažné prostriedky na tento účet na základe zmluvy o advokátskej úschove, reflektuje česká judikatúra tak, že považuje úschovu finančných prostriedkov (vrátane úschovy prostriedkov na bankovom účte) za **tzv. nepravidelnú úschovu** (*lat. depositum irregulare*), pri ktorej sa predmet úschovy stáva majetkom uschovateľa (teda priamo finančnej inštitúcie), preto môže banka s predmetom advokátskej úschovy voľne nakladať, pričom jej záväzok tvorí povinnosť vrátiť rovnaké množstvo vecí (finančných prostriedkov) toho istého druhu.²² Z hľadiska exekučného práva súdny exekútor nemá možnosť siahnuť na finančné prostriedky povinného uložené na účte advokátskej úschovy, pretože účet v banke je vedený priamo na advokáta a vo všeobecnosti platí, že súdny exekútor postihuje pohľadávku majiteľa účtu voči banke a nie konkrétne peniaze.

Tretou právne relevantnou situáciou je zloženie finančných prostriedkov **na osobitnom účte v banke**, čím dochádza k zabezpečeniu separácie finančných prostriedkov klientov od finančných prostriedkov advokáta. Účet v banke je však rovnako vedený na meno advokáta, preto by uvedené nepredstavovalo odchyľku z možnosti exekútora siahnuť na prostriedky povinného uložené na účte advokátskej úschovy. Danú situáciu možno rovnako subsumovať **pod nepravidelnú úschovu**.

Výhody a riziká advokátskej úschovy

(Ne)výhodnosť využitia advokátskej úschovy je v Slovenskej republike vo veľkej miere ovplyvnená absenciou legislatívnej regulácie tohto inštitútu. Za hlavnú výhodu oproti frekventovanej aplikovanej notárskej úschove považujeme **vysokú mieru zmluvnej voľnosti**, ktorú môžu advokát a klient pri úprave podmienok advokátskej úschovy pretaviť do konkrétnych kontraktuálnych ustanovení. Z hľadiska záujmov klienta je to najmä možnosť voľného dojednanja **ceny úschovy**, ktorá nepodlieha tarifnej regulácii.

Advokátska úschova má svoje uplatnenie najmä pri transakciách zahŕňajúcich väčší obnos transakčnej sumy, kde, navyše, absentuje zmluvná história medzi účastníkmi právneho vzťahu. S najvyššou mierou periodicity pôjde o vzťahy pokrývajúce práva k nehnuteľnostiam. Treba zdôrazniť, že v uvedenom kontexte sa nezriedka vyskytuje koncept s potenciálnym označením realitná úschova, v rámci ktorého realitné kancelárie zaraďujú medzi svoje služby aj eventualitu zloženia kúpnej ceny do úschovy. Predmetný druh operácie si – popri mnohých iných („právnych“) službách – dovoľujeme označiť za prekračujúci podnikateľské oprávnenia realitných kancelárií.

Pri advokátoch je súčasne potrebné zdôrazniť, že sú zo zákona povinní uzavrieť **poistenie pre prípad zodpovednosti za škodu**, ktorá môže byť spôsobená výkonom advokátskej

21 Paragraf 65 ods. 6 zákona č. 323/2002 Zb. o notároch a notárskej činnosti (Notársky poriadok) v znení neskorších predpisov (ďalej len „Notársky poriadok“):

„Počas trvania úschovy notár môže nakladať s predmetom úschovy len spôsobom zabezpečujúcim splnenie účelu úschovy. Notár nie je oprávnený z predmetu úschovy uspokojiť nároky tretích osôb vyplývajúce z osobitných predpisov.“

22 Rozsudok NS ČR zo dňa 27. 11. 2014, sp.zn. 33 Cdo 2677/2014

činnosti. V súvislosti s poisťným krytím je však na mieste skúmať, či advokátsku úschovu môžeme zaradiť medzi výkon profesijnej činnosti. V závislosti od toho budú, resp. nebudú zodpovednostné vzťahy kryté poistením advokáta. Problematika poisťného krytia advokáta v prípadoch úschov je však otázkou nespádajúcou do regulačného normatívneho portfólia, ale je výsostne determinovaná jednotlivými poisťnými zmluvami. Súčasne nastavené poisťné mechanizmy podľa nášho názoru pripúšťajú rôzny výklad, čo potenciálne môže viesť k sporom medzi advokátom a poisťovateľom pri uplatnení nároku na poisťné plnenie. Unifikovaná interpretácia poisťných podmienok je však prirodzene priamo úmerná frekvencii poskytovania služieb advokátskej úschovy.

Potenciálne riziko pre zložiteľa môže vyplývať v prípade, keď advokát zložené prostriedky klienta neseparuje od svojho majetku. Pri podobnom zmiešaní ostáva majetok klienta bez právnej ochrany a prípadný zásah do majetkového aparátu advokáta (napr. v dôsledku exekučného konania) postihne aj majetok klienta, ktorý môže paradoxne doplatiť na dôveru v status vybraného subjektu. Okrem spoľahnutia na prirodzenú morálnu kredibilitu advokáta je predostretá situácia elegantne riešiteľná prostredníctvom regulácie po vzore Českej republiky.

Advokátska úschova z pohľadu AML v Slovenskej republike

V súvislosti s inštitútom advokátskej úschovy vystupuje do popredia taktiež otázka ochrany pred legalizáciou príjmov z trestnej činnosti a ochrany pred financovaním terorizmu. Rovnako ako v Českej republike,²³ aj slovenská právna upravuje základné práva a povinnosti vyvstávajúce z tejto problematiky v osobitnom Zákone o AML SR. Pertraktovaný zákon zaraďuje v zmysle § 5 ods. 1 písm. j) medzi výpočet povinných osôb aj advokáta, ak ten poskytuje klientovi právnu službu týkajúcu sa finančnej operácie alebo iného konania, ktoré smeruje k pohybu finančných prostriedkov alebo ak ho priamo vyvolá pri kúpe a predaji nehnuteľnosti alebo podniku, prípadne ich častí, pri založení účtu v banke alebo v pobočke zahraničnej banky alebo účtu cenných papierov a pri ich správe, pri založení, činnosti alebo riadení obchodnej spoločnosti, združenia fyzických osôb, združenia právnických osôb, účelového združenia majetku alebo inej právnickej osoby ako **aj pri správe alebo úschove finančných prostriedkov, cenných papierov alebo iného majetku**. Z uvedeného vyplýva, že nejde o vyčerpávajúci výpočet činností advokáta. Dikcia Zákona o AML SR umožňuje pomerne extenzívny výklad.

Proces, a najmä rozsah realizácie jednotlivých úkonov advokáta vo vzťahu ku klientovi bude závisieť od druhu starostlivosti, ktorú bude advokát ako povinná osoba v zmysle Zákona o AML SR realizovať. Môže ísť jednak o základnú starostlivosť, prípadne zjednodušenú starostlivosť alebo zvýšenú starostlivosť.

V prípade realizácie advokátskej úschovy zložením finančných prostriedkov v banke, je z pohľadu AML zaujímavá situácia, že v postavení povinnej osoby vystupuje jednak advokát, ktorý nakladá s majetkom klienta, ale aj banka, v ktorej sú finančné prostriedky klienta uložené. Oba subjekty sú povinné plniť všetky povinnosti, ktoré im z právnej úpravy týkajúcej sa ochrany pred legalizáciou príjmov z trestnej činnosti a ochrany pred financovaním terorizmu vyplývajú. Z praktickej stránky sa za klienta banky a majiteľa vkladového účtu považuje advokát na základe zmluvy o vklade, nie samotná osoba zložiteľa finančných prostriedkov. Otázkou je, či by aj banka mala realizovať úkony jej vyplývajúce z postavenia povinnej osoby podľa § 5 ods. 1 písm. a) Zákona o AML SR vo vzťahu ku klientovi advokáta, teda k osobe zložiteľa finančných prostriedkov na účte advokátskej úschovy, a to aj napriek skutočnosti, že nejde o klienta banky.

V prvom rade máme za to, že banka nemôže dopytovať priamo vlastníka finančných prostriedkov,²⁴ aby poskytol informácie týkajúce sa predmetnej transakcie, pretože nejde o jej klienta. Domnievame sa, že dopytovacie oprávnenie banky by malo smerovať k advokátovi, ktorý klientom banky je. Ten bude povinný poskytnúť informácie týkajúce sa plánovanej transakcie. V zmysle aktuálnej právnej úpravy, dopytovaciemu oprávneniu banky nebráni

23 Zákon č. 253/2008 Sb. o niektorých opatreniach proti legalizácii príjmov z trestnej činnosti a financovaní terorizmu v aktuálnom znení

24 Autori majú na mysli klienta advokáta, ktorý skladá finančné prostriedky na účet advokátskej úschovy.

ani povinnosť mlčanlivosti advokáta, ktorá je zakotvená v § 23 ods. 1 Zákona o advokácii, ktorý stanovuje, že: „advokát je povinný zachovávať mlčanlivosť o všetkých skutočnostiach, o ktorých sa dozvedel v súvislosti s výkonom advokácie, ak osobitný predpis na úseku predchádzania a odhalovania legalizácie príjmov z trestnej činnosti a financovania terorizmu neustanovuje inak.“ Zákon o advokácii priamo odkazuje na Zákon o AML SR, ktorý v ustanovení § 18 ods. 12 stanovuje, že: „plnenie povinností podľa tohto zákona nie je obmedzené zákonom ustanovenou povinnosťou zachovávať mlčanlivosť podľa osobitných predpisov.“ Ako príklad osobitného predpisu predmetný zákon spätne odkazuje na Zákon o advokácii ako celok.

V praktickej rovine však dochádza k situáciám, kedy sa banka dožaduje informácií priamo od vlastníka finančných prostriedkov. Domnievame sa však, že bez právneho dôvodu. V nadväznosti na uvedené vyslovujeme názor, že aktuálna dvojité kontrola zo strany advokáta a banky je nadbytočná a môže vyvolávať problémy najmä v prípade neochoty spolupracovať medzi klientom advokáta a bankou, ktorí medzi sebou nemajú žiadny záväzkovo právny vzťah.

Za vhodnú preto považujeme legislatívnu modifikáciu dotknutých ustanovení. Ako pozitívny príklad uvádzame právnú úpravu Českej republiky, v zmysle ktorej má banka dopytovacie oprávnenia osobitne upravené v § 41c ods. 3 a § 41f ods. 5 zákona č. 21/1992 Sb. o bankách v aktuálnom znení (ďalej len „Zákon o bankách ČR“), ktorý stanovuje povinnosť majiteľa účtu (v našom prípade advokáta), ktorý nie je skutočným vlastníkom peňažnej čiastky identifikovať skutočného vlastníka peňažných prostriedkov (v našom prípade zložiteľa). Identifikáciu vlastníka prostriedkov na účte v banke teda **nebude banka realizovať postupom, ktorý je stanovený v Zákone o AML ČR, keďže identifikáciu v zmysle tohto zákona je povinný zrealizovať advokát**, ktorému ďalej vzniká dodatočná povinnosť vyplývajúca zo Zákona o bankách ČR, a to oznámiť banke identifikačné údaje o fyzických a právnických osobách v rozsahu vymedzenom zákonom. Uvedenou legislatívnou úpravou dochádza k vylúčeniu situácií, pri ktorých sa banka bude dožadovať vykonania kontroly priamo u vlastníka finančných prostriedkov.

Záverom dodávame, že po vzore Českej republiky²⁵ by stálo za uváženie prijatie interného predpisu Slovenskou advokátskou komorou, ktorý by nadväzoval na Zákon o AML SR a presným spôsobom by advokátom určil postup realizácie kontroly klienta. Tým by sa jednoznačne vyriešila otázka možnosti realizácie advokátskych úschov a jasne sa vymedzili povinnosti advokáta ako povinnej osoby z hľadiska legalizácie príjmov z trestnej činnosti.

Záver

Advokátska úschova predstavuje hmotnoprávny inštitút súkromného práva, ktorého explicitná právna úprava v právnom poriadku Slovenskej republiky zdanlivo absentuje. Aplikáciou elementárnych výkladových metód sme však dospeli k záveru, že Zákon o advokácii advokátsku úschovu nepriamo zaraďuje pod množinu právnych služieb poskytovaných advokátom. Advokátska úschova by podľa nášho názoru v budúcnosti mohla predstavovať jeden zo základných nástrojov splnenia záväzku, na tento účel je však nevyhnutné precizovať podmienky realizácie pertraktovaného inštitútu. Z hľadiska ochrany pred legalizáciou príjmov z trestnej činnosti možno najmä konštatovať, že Zákon o AML SR nedostatočne presne upravuje povinnosti advokáta vo vzťahu k advokátskej úschove.

Absencia jasnej normatívnej regulácie prináša so sebou viacero otáznikov, ktoré môžu v konečnom dôsledku znamenať negatívny finančný dopad tak na osobu advokáta, ako aj klienta. Priestor pre elegantné riešenie situácie, ktoré by určilo základné garančné mechanizmy pre účastníkov vzťahov z advokátskej úschovy vidíme po vzore ČAK v prijatí uznesenia upravujúceho podmienky poskytovania predmetnej právnej služby. Veľkou výhodou je, že uvedenú reguláciu možno vykonať aj bez ingerencie zákonodarcu na celoštátnej úrovni. ■

25 Uznesenie č. 2/2008, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o povinnostiach advokátov a postupu kontrolnej rady ČAK vo vzťahu k zákonu o niektorých opatreniach proti legalizácii príjmov v trestnej činnosti a financovaní terorizmu

RESUMÉ

Advokátska úschova v podmienkach Slovenskej republiky

Autori sa v príspevku zaoberajú inštitútom advokátskej úschovy a jeho uplatniteľnosti v Slovenskej republike, s prihliadnutím na absenciu explicitnej legislatívnej úpravy. Analyzujú hmotnoprávnu legitimitáciu poskytovania predmetného druhu právnej služby, vlastníctvo k prostriedkom v úschove, možnosti splnenia záväzku prostredníctvom úschovy advokáta, výhody a nevýhody úschovy, ako aj povinnosti advokátov z hľadiska ochrany pred legalizáciou príjmov z trestnej činnosti. Závěry autorov sú sprevádzané komparatívnym odkazom na úpravu v Českej republike.

SUMMARY

Keeping Client Money by Lawyers in the Slovak Republic

The authors deal with the concept of keeping and holding client money by lawyers (client money custody) and its application in the Slovak Republic, taking into account the absence of the explicit legislation governing the same. They analyse substantive legitimacy of providing this type of legal service in question, ownership of funds held by the lawyer, possibility of fulfilling the obligation through the client money custody by the lawyer, pros and cons of such client money custody, as well as obligations of lawyers in terms of protection against money laundering. Conclusions drawn by the authors also take into account comparative references to the Czech legislation.

ZUSAMMENFASSUNG

Treuhänderische anwaltliche Verwahrung unter den Bedingungen der Slowakischen Republik

Die Autoren befassen sich in dem Beitrag mit dem Instrument der treuhänderischen anwaltlichen Verwahrung und mit Möglichkeit deren Geltendmachung in der Slowakischen Republik unter Bezugnahme auf mangelnde explizite legislative Regelung. Sie analysieren die materiell-rechtliche Legitimierung bei der Erbringung dieser Rechtsdienstleistungsart, das Eigentum an den Mitteln in der Verwahrung, die Möglichkeiten der Erfüllung der Verbindlichkeit über die Verwahrung beim Rechtsanwalt, die Vorteile und Nachteile der Verwahrung sowie die Pflichten der Rechtsanwälte vom Sichtpunkt des Schutzes vor Legalisierung der Einkünfte aus strafbaren Handlungen. Die Schlussfolgerungen der Autoren werden durch einen komparativen Hinweis auf diese Rechtsregelung in der Tschechischen Republik begleitet.

K novotám v sporoch s ochranou slabšej strany¹

doc. JUDr. Peter Molnár, PhD.

JUDr. Miroslava Kušnířiková

Civilný sporový proces v jeho aktuálnej podobe sa pridžiava prejednacieho princípu v čistejšej podobe, ako to bolo v čase účinnosti predchádzajúcej právnej úpravy, čo v spojení s prísnejším uplatnením koncentračného princípu výrazne zvyšuje požiadavky na procesnú aktivitu sporovej strany. Pripustenie dodatočného uplatnenia prostriedkov procesného útoku a procesnej obrany po „premárnení šance“ je preto otázkou možného zvrátenia výsledku konania. Zákonodarca vychádza v tomto smere slabším stranám v ústrety, avšak je otázne, aké sú hranice niektorých aspektov jeho ústretovosti.

1. Úvodné poznámky

Meritórne (ale aj akékoľvek iné) súdne rozhodnutie je postavené na skutkovom a právnom základe. Ktoré skutkové zistenia súd „zaradí“ do skutkového základu svojho rozhodnutia, a na ktorých (a akých) právnych záveroch založí svoje rozhodnutie, je úlohou a zodpovednosťou súdu. Pokiaľ ide o skutkové zistenia, súd je v sporovom konaní, pravda, do značnej miery obmedzený procesnou aktivitou sporových strán (výnimkou sú spory s ochranou slabšej strany). Sporové strany sa (v závislosti od miery svojho úspechu v konaní na prvej inštancii) nezriedka snažia zvrátiť výsledok sporu v opravnom konaní, a to aj prostriedkami procesného útoku a procesnej obrany, ktoré v doterajšom priebehu konania nepoužili. Procesná teória (s určitou dávkou zjednodušenia) nazýva tieto „až teraz“ využité prostriedky novotami. Prípustnosť novôt v odvolacom konaní právna úprava normuje dvojakým spôsobom a determinantmi sú charakter novôt a zavinenie ich neuplatnenia v doterajšom priebehu konania. Osobitným (a ešte prísnejším) spôsobom je upravená otázka novôt v mimoriadnych opravných konaniach, v ktorých zákonnosť a vecná správnosť súdneho rozhodnutia do určitej miery „súperí“ s princípom právnej istoty, vyplývajúcim z právoplatnosti súdneho rozhodnutia.² Predmetom tohto príspevku sú však novoty v sporoch s ochranou slabšej strany predovšetkým v odvolacom konaní.

2. Všeobecne k novotám v civilnom procese a ich konštrukcia podľa CSP

Klasická procesualistika³ chápe novú skutočnosť tak, ako ju v konaní pred prvostupňovým súdom neuviedol žiadny z účastníkov, a nevyplývala ani z vykonávania iných dôkazných prostriedkov. Ako uvádza prof. Ficová, za nové skutočnosti treba považovať také, ktoré v čase rozhodovania súdu prvého stupňa existovali a boli alebo mali byť účastníkovi známe, no on s nimi súd z akýchkoľvek dôvodov neoboznámil a tiež také skutočnosti, ktoré v čase rozhodovania súdu prvého stupňa síce existovali, ale účastníkom, a teda ani súdu neboli známe.⁴ Nové skutočnosti sa môžu vzťahovať tak na právne pomery upravené hmotným právom, ako aj na právne pomery upravené procesným právom.⁵ Novotami označujeme nielen skutočnosti, ale aj dôkazy alebo rozhodnutia, ktoré účastník uvádza až v opravnom konaní, avšak s podmienkou, že sa nimi majú preukázať skutočnosti existujúce v predchádzajúcom konaní.

1 Príspevok je publikovaný v rámci projektu VEGA č. 1/0765/20 s názvom Ochrana ľudských hodnôt v súkromnom práve v kontexte moderných trendov a prebiehajúcej rekodifikácie súkromného práva.

2 Predovšetkým máme na mysli dovolacie konanie, v ktorom dovolací súd nedotvára skutkový základ napadnutého rozhodnutia, ale „len“ preskúmava odvolacie rozhodnutie a konanie, ktoré mu predchádzalo, avšak výlučne v rozsahu a z dôvodov, uvedených v dovolaní. Argumentácia, použitá dovolateľom, je, naviac, posudzovaná prísne formálne. Novoty v dovolacom konaní sú prípustné len na preukázanie prípustnosti a včasnosti dovolania (§ 435 CSP).

3 napr. Bajcura, A., a kol., *Občianske procesné právo*. Bratislava: Vydavateľské oddelenie Právnickej fakulty Univerzity Komenského Bratislava, 1995, s. 172; Winterová, A., Macková, A. a kol. *Civilné právo procesné*.

Díl první: řízení nalézací.
9. aktualizované vydání.
Praha: Leges, 2018, s. 515;
Mazák, J. – Jánošíková, M.:
*Učebnica občianskeho
procesného práva. 1,*
Košice : Iuris Libri. 2012,
s. 461

4 Ficová, S. a kol. *Občianske
právo procesné: Základ-
né konanie.* 1. vydanie.
Bratislava : Vydavateľské
oddelenie Právnickej fakul-
ty Univerzity Komenského
Bratislava 2005. s. 300

5 Ficová, S. *Systém oprav-
ných prostriedkov v civil-
nom procese.* 1. vydanie.
Bratislava: MANZ, 1998,
s. 38

6 S prihliadnutím na ustanov-
venie § 181 ods. 4 CSP však
sudcovská koncentrácia ko-
nania môže byť prelomená,
ak súd určí na pojednávaní
lehotu na dodatočné spl-
nenie povinnosti predniesť
podstatné a rozhodujúce
skutkové tvrdenia a ozna-
čiť/predložiť dôkazy na ich
preukázanie v prípade, že
strana (príp. jej zástupca)
nie sú schopní túto povin-
nosť splniť.

7 Uvedené konštatovanie
platí aj pre osobitné druhy
rozsudkov, pri vydaní
ktorých súd tiež ukončil zis-
tovanie skutkového stavu,
aj keď z iných dôvodov.

V zmysle Civilného sporového poriadku sa za novoty považujú prostriedky procesného útoku a procesnej obrany, ktoré strana neuplatnila v konaní na súde prvej inštancie (§ 366 CSP). Legálne demonštratívne vymedzenie pojmu prostriedky procesného útoku a procesnej obrany obsahuje § 149 CSP, podľa ktorého sú nimi najmä skutkové tvrdenia a ich popretie protistranou, návrh na vykonanie dôkazu a námietky protistrany voči týmto návrhom a hmotnoprávne námietky. Uvedená skutočnosť má priamy súvis s prejednacím princípom, ktorého podstatu predstavujú procesné povinnosti a na nich naviazané procesné bremená, s neunesením ktorých je spätý procesný neúspech strany. Vymedzenie prvkov tejto množiny (hoci demonštratívne) považujeme za významné z hľadiska výkladu pojmov, použitých zákonodarcom práve pri riešení otázky prípustnosti novôt (pozri ďalej).

Ak strany pristupujú k sporu s náležitou starostlivosťou, všetky podstatné a rozhodujúce skutočnosti, relevantné pre daný spor, by mali byť známe tak súdu, ako aj stranám po duplike, t. j. pred samotným pojednávaním, príp. predbežným prejednaním sporu a prednášanie ďalších (nových) skutočností by v zásade už pripustené byť nemalo.⁶ Vychádzajúc zo skutočnosti, že sudcovská koncentrácia sa vzťahuje na všetky prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany (§ 153 CSP), je pri striktnom výklade poučenia o sudcovskej koncentrácii vo výzve súdu sporovým stranám na predloženie repliky a dupliky (§ 167 ods. 3 a 4 *in fine* CSP) po realizovaní týchto procesných úkonov procesných strán možné uvažovať o neprípustnosti akéhokoľvek „oneskoreného“ prostriedku procesnej obrany alebo prostriedku procesného útoku.

3. Novoty v odvolacom konaní

K vydaniu meritórneho rozhodnutia súd pristúpil po ukončení zisťovania skutkového stavu veci.⁷ Rozsah, kvalita a komplexnosť zisteného skutkového stavu je, ako už bolo uvedené, priamo závislá od procesnej aktivity strán (a úspešnosti pri unesení dôkazného bremena). Logickým „pokračovaním“ prísnej procesnej zodpovednosti sporových strán za výsledok konania, vyplývajúcej z uplatnenia relevantných základných procesných princípov, je obmedzenie možnosti uvádzať novoty pri snahe o preskúmanie vydaného súdneho rozhodnutia.

Prípustnosť novôt v odvolacom konaní normuje § 366 CSP, umožňujúci použitie prostriedkov procesného útoku alebo procesnej obrany, ktoré strana neuplatnila v konaní na súde prvej inštancie, len v prípade, ak:

- a) sa týkajú procesných podmienok,
- b) sa týkajú vylúčenia sudcu alebo nesprávneho obsadenia súdu,
- c) má byť nimi preukázané, že v konaní došlo k vadám, ktoré mohli mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci alebo

Doc. JUDr. Peter Molnár, PhD. vyštudoval Právnickú fakultu Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach. Je sudcom Ústavného

súdu SR a vysokoškolským učiteľom na Katedre občianskeho práva svojej alma mater. Vedecky a pedagogicky sa venuje civilnému právu procesnému a exekučnému právu.

Je autorom a spoluautorom viacerých monografií, komentárov, vysokoškolských učebníc a vedeckých prác. Je externým členom pedagogického zboru Justičnej akadémie SR a náhradným členom Európskej komisie pre demokraciu prostredníctvom práva (Benátska komisia).

JUDr. Miroslava Kušníriková absolvovala magisterské štúdium na Právnickej fakulte Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach.

Je externou študentkou doktorandského štúdia v študijnom programe občianske právo na Právnickej fakulte UPJŠ v Košiciach a vysokoškolskou učiteľkou na Katedre

občianskeho práva tejto fakulty. Vedecky a pedagogicky sa zameriava na civilné právo procesné a občianske právo hmotné. Zároveň pôsobí ako advokátska koncipientka v Advokátskej kancelárii GOGA a spol. s r. o.

d) ich odvolateľ bez svojej viny nemohol uplatniť v konaní pred súdom prvej inštancie.

Aplikačná prax⁸ správne chápe novoty v odvolacom konaní ako reštriktívnu výnimku z pravidiel, podľa ktorého v konaní pred súdom druhej inštancie prostriedky procesného útoku alebo obrany, ktoré neboli procesnou stranou uplatnené pred súdom prvej inštancie, prípustné nie sú. Toto vnímanie len podčiarkuje skutočnosť, že ťažisko procesnej aktivity strán je sústredené do prvoinštančného konania a porušenie procesnej diligencie strany sporu nebudú môcť dodatočne napraviť v odvolacom konaní, s výnimkou odvolacích dôvodov, kde záujem na tom, aby boli vady odstránené, prevyšuje aj nad prípadným zavinením strán sporu. Uplatnenie novôt v konaní o odvolaní je naviazané buď na konkrétny odvolací dôvod, alebo ich uplatnenie odvolateľom je pripustené na základe toho, že ich nemohol uplatniť v prvoinštančnom konaní bez svojho zavinenia.

V prvom prípade zákonodarca určité vady považuje za tak závažné, že záujem na tom, aby boli odstránené, prevyšuje nad „tvrdosťou“ sporového konania, ktorú zosobňuje koncentrácia konania. Koncentračný princíp preto ustupuje a, bez ohľadu na zavinenie strany sporu, v odvolacom konaní môžu byť odstránené zákonom stanovené vady prostredníctvom ich tvrdenia v odvolaní a možnosti uvádzať novoty na ich preukázanie. Nemožno úplne vylúčiť, že „ústretové“ nastavenie práva uvádzať novoty na preukázanie vád konania v odvolacom konaní môže byť predmetom zneužitia, ak by sporová strana mala vedomosť o nedostatku procesnej podmienky, avšak túto skutočnosť použije až v prípade svojho neúspechu v konaní na súde prvej inštancie.⁹

V druhom prípade (t. j. pri odvolacích dôvodoch odlišných od vád konania) je možné uvádzať novoty len vtedy, ak ich nepoužitie v prvoinštančnom konaní nemožno dávať za vinu strane sporu. Ide o prejav koncentračného princípu, ktorý bol prítomný v konaní na prvej inštancii už od výzvy na podanie repliky a dupliky, avšak tentoraz ide o koncentráciu zákonnú. Ešte prísnejšie uplatnenie koncentrácie je namieste, pretože, ako bolo uvedené, zisťovanie skutkového stavu už bolo súdom ukončené. Ďalšia modifikácia skutkového základu súdneho rozhodnutia by preto nemala byť samozrejmosťou. Ak budú programom odvolacieho konania odvolacie dôvody tejto „druhej skupiny“ [§ 365 ods. 1 písm. b), e) až h) CSP], bude úlohou odvolateľa v odvolaní a protistrany vo vyjadrení k odvolaniu dokázať, že nové prostriedky procesného útoku a nové prostriedky procesnej obrany, ktoré uvádzajú „až teraz“, nemohli v doterajšom priebehu konania použiť bez svojej viny.¹⁰ V opačnom prípade na nich súd pri podrobení napadnutého rozhodnutia odvolaciemu prieskumu nebude môcť prihliadnuť, zohľadniť ich a priznať im procesné účinky.

Z pohľadu predmetu tohto príspevku špecifickú pozornosť si zasluhuje predovšetkým odvolací dôvod podľa § 365 ods. 1 písm. g) CSP,¹¹ ktorého podstatou je práve to, na čo prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany slúžia – čo najspohľadlivejšie zistenie skutkového stavu. Mieru poznania skutočnosti by bolo možné azda v každom konaní zvýšiť. Limitácia budovania skutkového základu rozhodnutia v civilnom sporovom procese je pri trvaní na procesnej diligencii sporových strán prísna, avšak spravodlivá. Uvedený odvolací dôvod – za predpokladu preukázania neporušenia procesnej disciplíny sporovou stranou (ani formou nedbanlivosti) – umožňuje skutkový základ dotvoriť, nakoľko skutočne nemožno vylúčiť, že vedomosť o relevantnom prostriedku procesného útoku alebo obrany sporová strana získa až „dodatočne“. Formuláciou „zistený skutkový stav neobstojí“ zákonodarca potvrdzuje, že nerezignoval na „ideál“ čo najväčšieho priblíženia sa k objektívnej pravde ohľadom hmotnoprávneho vzťahu, o ochranu ktorého ide. Úlohou koncentračného princípu je dodržanie ostražitosťi a procesnej disciplíny sporových strán, nie obmedzovanie kvality skutkového základu súdneho rozhodnutia. Z logiky prejednávacieho princípu vyplýva, že uvedený odvolací dôvod – napriek tomu, že odvolateľ napáda rozhodnutie súdu prvej inštancie a domáha sa jeho zmeny alebo zrušenia – nie je odvolacím dôvodom, ktorým by odvolateľ vytýkal súdu pochybenie.¹²

Krátku poznámku vyžadujú aj novoty v prípade odvolacieho dôvodu podľa § 365 ods. 1 písm. b) CSP (porušenie práva odvolateľa na spravodlivý proces), ktorý. v porovnaní s ostatnými odvolacími dôvodmi možno do určitej miery považovať za prienikový, pretože vzhľadom na zložky práva na spravodlivý proces konkrétna vada v postupe súdu môže znamenať splnenie odvolacieho dôvodu normovaného samostatne (napr. rozhodnutie vydal vylúčený sudca), ale zároveň ide aj o porušenie práva na spravodlivý proces, ako jednej z jeho zložiek.¹³ Súd je na jednej strane viazaný odvolacími dôvodmi (§ 380 ods. 1 CSP), avšak nominálne označenie

8 Napríklad Uznesenie Krajského súdu Trnava zo dňa 31. januára 2019, sp. zn. 10Co/273/2018, bod 19

9 K zneužitiu práva v procese pozri Čollák, J.: *Procesnoprávne zneužitie práva: vlastnosti, aplikácia a následky v civilnom súdnom procese*. In: *Justičná revue*, 11/2020, s. 1298 – 1310

10 Molnár, P. In: Števec, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M. a kol.: *Civilný sporový poriadok. Komentár*. Praha : C. H. Beck, 2016, s. 1244

11 Pri odvolacích dôvodoch podľa § 365 ods. 1 písm. e), f) a h) CSP z povahy veci vyplýva, že novoty uplatnené nebudú.

12 Pre úplnosť sa žiada doplniť, že „dodatočné dobudovanie“ skutkového základu rozhodnutia je možné dokonca aj po právoplatnosti rozhodnutia, a to v konaní po povolení obnovy konania, kedy súd vec znovu prejedná, berúc [za splnenia predpokladov, uvedených v § 397 písm. a) a b) CSP] do úvahy skutočnosti, rozhodnutia alebo dôkazy, ktoré v prvoinštančnom (ani prípadnom odvolacom) konaní zohľadnené neboli. Podmienkou však je kladné posúdenie ich prípustnosti v konaní o povolení obnovy konania.

13 Molnár, P. In: Števec, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M. a kol.: *Civilný sporový poriadok. Komentár*. Praha : C. H. Beck, 2016, s. 1244

odvolacieho dôvodu ako dôvodu podľa § 365 ods. 1 písm. b) CSP môže obsahovo predstavovať napríklad už spomenutý dôvod podľa § 365 ods. 1 písm. c) CSP. Vychádzajúc z princípu preferencie obsahu procesných úkonov, resp. princípu neformálnosti (čl. 11 ods. 1 a § 124 ods. 1 CSP) sa domnievame, že viazanosť súdu odvolacími dôvodmi sa vzťahuje predovšetkým na obsahovú stránku odvolania, nie na formálne označenie dôvodu. Preto, napríklad, pri odvolaní, iniciovanom s odôvodnením, podľa ktorého bolo porušené právo odvolateľa na spravodlivý proces tým, že vec prejednal a rozhodol vylúčený sudca, bude musieť súd prihliadnuť na skutočnosti, uvedené odvolateľom, bez ohľadu na jeho prípadné zavinené neuvedenie relevantných skutočností v konaní na prvej inštancii.

4. Právo novôt pri sporoch s ochranou slabšej strany

a) Koncentrácia v konaní na súde prvej inštancie

Prísne nastavenie procesnej zodpovednosti sporových strán je legitímne vzhľadom na úlohu štátu zabezpečiť rýchle a efektívne poskytnutie súdnej ochrany tvrdenému ohrozenému alebo porušenému právu. Požiadavky (a následky ich nesplnenia) smerujú k obidvom sporovým stranám rovnako a obidve sporové strany vedia o týchto skutočnostiach vopred. V niektorých (typovo určených) prípadoch by však striktné vyžadovanie plnenia „štandardných“ procesných povinností bolo potenciálne nespravodlivé, keďže v daných druhoch sporov je jedna zo sporových strán (väčšinou) v objektívne slabšom postavení. Jedným z mechanizmov, ktorými zákonodarca posilňuje postavenie slabšej strany je, že veľmi tvrdé pravidlá o koncentrácii ustupujú do úzadia. Ako uvádza Filičko,¹⁴ z dekoncentrácie spotrebiteľského sporu (uvedené však vzťahujeme na všetky spory s ochranou slabšej strany) možno taktiež vyvodiť záver, že CSP kladie na ochranu slabšej strany vyšší dôraz ako na rýchlosť konania. V zmysle § 296, § 312 a § 320 CSP môže slabšia strana označiť a predložiť všetky skutočnosti a dôkazy na preukázanie svojich tvrdení až do vyhlásenia rozhodnutia vo veci samej; ustanovenia o sudcovskej a zákonnej koncentrácii konania sa pri sporoch s ochranou slabšej strany nepoužijú. V sporoch s ochranou slabšej strany teda dochádza k vylúčeniu sudcovskej koncentrácie konania (sudca nemôže uplatniť spätne procesnú preklúziu). Pokiaľ však ide o zákonnú koncentráciu, „nepoužitie ustanovení o zákonnej koncentrácii“ nie je možné chápať absolútne. Vo vzťahu k slabšej strane sa zákonná koncentrácia nevyklučuje, ale „posúva sa“ do momentu vyhlásenia meritórneho rozhodnutia súdu. Generálna zákonná koncentrácia (moment vyhlásenia uznesenia o skončení dokazovania) bude jednostranne zaväzovať dodávateľa, zamestnávateľa a žalovaného v antidiskriminačnom spore, a slabšia strana môže predložiť alebo označiť všetky skutočnosti a dôkazy na preukázanie svojich tvrdení najneskôr do vyhlásenia rozhodnutia súdu vo veci samej.¹⁵ Výnimku predstavuje prípad, keď sa spotrebiteľ v spotrebiteľskom spore nechá zastúpiť advokátom – spotrebiteľ stratí charakter slabšej strany a vo vzťahu k spotrebiteľovi sa bude uplatňovať vo svojej štandardnej podobe tak sudcovská, ako aj zákonná koncentrácia (§ 291 ods. 3 CSP).

Po zodpovedaní otázky „dĺžky“ koncentrácie považujeme za vhodné zamyslieť sa aj nad „šírkou“ koncentrácie. Pri porovnaní znenia § 149 CSP a §§ 296, 312 a 320 CSP, si dovoľíme podotknúť, že platná právna úprava môže vzbudzovať otázky ohľadom rozsahu „pomoci“ slabšej strane. Termín „prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany“ je množinou, ktorej prvky exemplifikatívne ustanovuje § 149 CSP. Naproti tomu, §§ 296, 312 a 320 CSP umožňujú slabšej strane „za výhodnejších podmienok“ použiť len „všetky skutočnosti a dôkazy“. Prvé vety predmetných ustanovení teda nezasahujú do štandardnej úpravy koncentračného princípu vo vzťahu ku všetkým (akýmkoľvek) prostriedkom procesného útoku a procesnej obrany, ale favorizujú len dva prvky danej množiny. Pokiaľ pripustíme (a táto úvaha nie je nelogická), že druhé vety predmetných ustanovení dokonávajú odlišnosť sporov s ochranou slabšej strany len vo vzťahu k „prvkom“, uvedeným v prvých vetách, pri striktnom výklade týchto ustanovení môže dôjsť napríklad k tomu, že súd vo výzve na podanie repliky a dupliky poučí o koncentrácii¹⁶ (vo vzťahu k iným prostriedkom, než k tvrdeniam a dôkazným návrhom) aj slabšiu stranu a bude ju voči nej aj uplatňovať (napr. v individuálnom pracovnoprávnom spore nepripustí hmotnoprávnu námietku premlčania, vznesenú zamestnancom v neskoršom štádiu konania). Zaiste, proti tejto úvahe možno argumentovať spôsobom, že termín „všetky skutočnosti“ zahŕňa všetky

14 Filičko, V.: *Nové prostriedky ochrany spotrebiteľa v spotrebiteľských sporoch podľa CSP* In: *STUDIA IURIDICA Cassoviensia*, č. 1, ročník 6, rok 2018, s. 84. ISSN 1339-3995

15 pozri Pagáč, L. In: Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M. a kol.: *Civilný sporový poriadok. Komentár*. Praha : C. H. Beck, 2016, 1033

16 k úvahe nad obligatórnou formou sudcovskej koncentrácie konania v civilnom sporovom procese pozri KOLVEKOVÁ, V. *Sudcovská koncentrácia konania vo svetle budovania skutkového základu súdneho rozhodnutia v civilnom sporovom konaní*. In: *STUDIA IURIDICA Cassoviensia*, roč. 9, 2021, č. 1. s. 34 – 43. ISSN 1339-3995

prvky množiny, uvedenej v § 149 CSP (okrem dôkazov), ale, s prihliadnutím na skutočnosť, že porovnávané normy vznikli v tom istom čase, je skutočne otázne, prečo v nich nie je použitá rovnaká terminológia, ktorá by nevzbudzovala otázky. Záver o tom, že námietka premlčania zo svojej podstaty nie je skutočnosťou ani dôkazom, sa vyskytuje v odbornej spisbe,¹⁷ ako aj v judikatúre.¹⁸

b) Koncentrácia v odvolacom konaní

S osobitnou úpravou, ktorá modifikuje uplatnenie koncentrácie v konaní na súde prvej inštancie, súvisí potreba bližšie sa zaoberať prípustnosťou novôt podľa § 366 písm. d) CSP, t. j. prípustnosťou novôt len v prípade, ak ich neuplatnenie v prvoinštančnom konaní nebolo zavinené stranou.

Pre posúdenie toho, či sa obmedzenie novôt podľa § 366 písm. d) CSP aplikuje v odvolacom konaní aj na slabšiu stranu, je potrebné sa vysporiadať s účinkami ustanovení § 296, § 312 a § 320 CSP.

Súdna prax ukazuje, že na uvedené ustanovenie sa dá aplikovať tzv. extenzívny výklad, ktorý bude mať za následok stav, že slabšia strana bude môcť uvádzať novoty neobmedzene aj v odvolacom konaní,¹⁹ alebo výklad gramatický a logický, pri ktorom sa § 366 písm. d) CSP bude svojimi účinkami vzťahovať aj na slabšiu stranu.

Extenzívny výklad termínu „do vyhlásenia rozhodnutia vo veci samej“ rozširuje neuplatnenie koncentrácie až do momentu vyhlásenia rozhodnutia odvolacieho súdu. Uvedený náhľad vychádza zrejme z druhých viet §§ 296, 312 a 320 CSP, podľa ktorých sa ustanovenia o sudcovskej a zákonnej koncentrácii pri sporoch s ochranou slabšej strany nepoužijú. Tento výklad znamená, že zamestnanec, žalobca v antidiskriminačnom spore a spotrebiteľ (s výnimkou prípadu, ak je zastúpený advokátom), bude môcť uplatňovať nové prostriedky procesného útoku a obrany aj v odvolacom konaní (na odôvodnenie iných odvolacích dôvodov, než vád konania) bez toho, aby súd posudzoval ich prípustnosť z hľadiska nezavinenia ich neuplatnenia v konaní na súde prvej inštancie. Inak povedané, slabšia strana by mohla uplatniť novoty úplne neobmedzene aj v odvolacom konaní (čím by, samozrejme, mohlo dôjsť k výraznej modifikácii skutkového základu súdneho rozhodnutia).

Extenzívnu líniu výkladu prípustnosti novôt v odvolacom konaní, uplatnených slabšou stranou, zvolil Krajský súd Žilina,²⁰ ktorý prihliadol na námietku premlčania, uplatnenú spotrebiteľkou až v odvolacom konaní, pretože táto nebola zastúpená advokátom, pričom odvolací súd argumentoval tým, že „do vyhlásenia rozhodnutia vo veci samej“ v prípade podaného odvolania je potrebné chápať až rozhodnutie odvolacieho súdu, a preto je slabšia strana oprávnená uviesť nový prostriedok procesného útoku alebo obrany bez ohľadu na to, či o tomto mala vedomosť už počas prvoinštančného konania. Podotýkame, že v zmysle tohto výkladu by sa neobmedzenie práva uplatňovať novoty podľa § 366 písm. d) CSP vzťahovalo na zamestnanca a žalobcu v antidiskriminačnom spore dokonca aj v prípade, ak by boli v konaní zastúpení advokátom, a to vzhľadom na absenciu obdobného ustanovenia, akým je § 291 ods. 3 CSP vo vzťahu k spotrebiteľovi, pri ostatných slabších stranách.

S používaním extenzívneho výkladu slovného spojenia „do vyhlásenia rozhodnutia vo veci samej“ v uvedených ustanoveniach v rozhodovacej praxi sa nestotožňujeme a máme za to, že je potrebné vykladať ho gramatickým a logickým výkladom tak, aby nedochádzalo k neprimeranému favorizovaniu slabšej strany (ktorý následok podľa nášho názoru extenzívny výklad prináša).

Domnievame sa, že pod vyhlásením rozhodnutia vo veci samej, uvedeným v §§ 296, 312 a 320 CSP, je potrebné rozumieť vyhlásenie meritórneho rozhodnutia súdu prvej inštancie. K tomuto záveru nás vedú dve hlavné skutočnosti.

V prvom rade je to zaradenie sporov s ochranou slabšej strany z hľadiska systematiky Civilného sporového poriadku. Tieto spory sú zaradené do druhej hlavy tretej časti („Osobitné procesné postupy“), ktorá upravuje osobitosti oproti právnej úprave štandardného priebehu konania na súde prvej inštancie. Úprava osobitných procesných postupov, určených (aj) pre spory s ochranou slabšej strany, svojím zaradením predchádza úprave priebehu opravných konaní, ktoré sú predmetom úpravy až nadväzujúcej štvrtej časti Civilného sporového poriadku („Opravné prostriedky“). Špecifiká sporov s ochranou slabšej strany, uvedené v druhej hlave tretej časti CSP, sú teda – systematicky – výnimkami z generálnej úpravy konania v prvej inštancii, nie však výnimkami z úpravy opravných prostriedkov.

17 pozri Vojčík, P. a kol. *Občiansky zákonník*. Stručný komentár. Tretie, prepracované a doplnené vydanie. Bratislava: IURA EDITION, 2010, s. 221

18 napríklad Najvyšší súd SR v Uznesení z 13. októbra 2009, sp. zn. 5 Cdo 120/2009, Krajský súd Trenčín v Rozsudku z 19. decembra 2019, sp. zn. 17Co/34/2019, bod 9

19 pre príklon k extenzívne-mu výkladu pozri napr. PONIŠT, V. *K uplatneniu námietky premlčania v odvolacom konaní*. In: Bulletin Slovenskej advokácie, ročník XXV, č. 12/2019, str. 13 – 19

20 Rozsudok Krajského súdu Žilina zo dňa 25. apríla 2018, sp. zn. 7Co/69/2018, bod 12

21 Pre úplnosť (aj keď mimo základného rámca tohto príspevku) považujeme za potrebné poukázať na skutočnosť, že aj keď zákonodarca odchyľku v majetkovom cenze pre dovolanie podľa uvedeného ustanovenia formuloval pre spory s ochranou slabšej strany bez ďalšieho zúženia, aplikačná prax dovolacieho súdu bola neprimerane reštriktívna, keď znížený majetkový cenzus dovolacích súd akceptoval len v prípadoch, ak bol dovolateľom spotrebiteľ (pozri napr. Nález Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 332/2019 zo 4. februára 2020 a Nález Ústavného súdu SR sp. zn. II. ÚS 57/2020

z 23. júna 2020). V prípade, kedy právna úprava odchyľku v spore s ochranou slabšej strany pre opravné konanie neobsahuje, je teda niekedy súdna prax extenzívna a, naopak, v prípade, kedy odchyľku pre opravné konanie v sporoch s ochranou slabšej strany právna úprava normuje bez ďalšieho obmedzenia, bola súdna prax restriktívna.

22 Tomašovič, M. In: Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M. a kol.: Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha : C. H. Beck, 2016, s. 584

23 Rozsudok Krajského súdu Banská Bystrica zo dňa 23. januára 2019, sp. zn. 17Co/8/2018, bod 26

24 Rozsudok Krajského súdu Banská Bystrica zo dňa 27. marca 2018, sp. zn. 14Co/55/2018, bod 17

25 Pozri aj Sedlačko, F. In: Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M. a kol.: Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha : C. H. Beck, 2016, s. 1257

V druhom rade, ak by zámerom zákonodarcu bolo, aby slabšia strana mohla uplatňovať novoty neobmedzene aj v odvolacom konaní, túto skutočnosť by zákonodarcu výslovne upravil v štvrtej časti CSP [napr. v § 366 písm. d) CSP] podobne, ako je to v prípade dovolania, kde v § 422 ods. 1 písm. b) CSP odlišne upravil tzv. majetkový cenzus pri sporoch s ochranou slabšej strany.²¹ Odlišnosti, ktoré sa pre spory s ochranou slabšej strany majú uplatniť v tom-ktorom opravnom konaní, teda podľa nášho názoru zákonodarcu upravuje priamo *in concreto* vo štvrtej časti CSP.

Vychádzajúc z vyššie uvedeného a vzhľadom na to, že § 366 CSP (t. j. norma, upravujúca prípustnosť novôt v odvolacom konaní) neupravuje osobitným spôsobom prípustnosť uplatňovania novôt slabšou stranou tak máme za to, že ich prípustnosť musí súd posudzovať rovnako, ako v štandardnom sporovom procese, t. j. novoty, odôvodňujúce iné odvolacie dôvody ako vady konania budú prípustné jedine za predpokladu, že ich slabšia strana nepoužila v doterajšom priebehu konania bez vlastnej viny. Obmedzené vnímanie práva novôt slabšej strany v odvolacom konaní má podporu aj v odbornej spisbe.²²

Ku gramatickému a logickému výkladu sa prikláňa aj Krajský súd Banská Bystrica, ktorý pri posúdení prípustnosti novôt uplatnených slabšou stranou v odvolacom konaní vychádzal z toho, že zákonná koncentrácia pri týchto sporoch nastáva vyhlásením rozhodnutia prvoinštančného súdu, a preto na námietku premičania, vznesenú spotrebiteľkou až v priebehu odvolacieho konania neprihliadol práve z dôvodu, že táto bola uplatnená oneskorene.²³ Obdobne posúdil Krajský súd Banská Bystrica situáciu, kedy žalobkyňa – spotrebiteľka namietala až v odvolacom konaní chýbajúce predpoklady pre výpočet RPMN, pričom, ako poukázal odvolací súd, tento prostriedok procesného útoku odvolateľka mohla (a mala) uplatniť v konaní na súde prvej inštancie, čo má za následok nesplnenie podmienok v zmysle § 366 písm. d) CSP, a preto na novoty odvolací súd neprihliadol.²⁴

Rôzny prístup súdov k stanoveniu časového momentu, do ktorého je možné realizovať (rozšírené) právo novôt, spôsobuje odlišné podmienky pre dotváranie skutkového základu odvolacích súdnych rozhodnutí v závislosti od toho, ktorý súd bude príslušný na prejednanie a rozhodnutie toho-ktorého sporu ako súd druhej inštancie. Takýto stav ovplyvňuje kvalitu poskytovania súdnej ochrany a považujeme ho v konečnom dôsledku za nezlučiteľný s atribútmi právneho štátu. Preto je žiadúce, aby sa rozhodovacia prax súdov v tejto otázke zjednotila.

Skutočnosť, že právna úprava odvolacieho konania neupravuje odlišnosti (osobitnú reguláciu) pre spory s ochranou slabšej strany, sa podľa nášho názoru prejavuje aj v zákonnej koncentrácii odvolacieho konania, normovanej v § 365 ods. 3 CSP (koncentrácia voči odvolateľovi vo vzťahu k zmene alebo doplneniu odvolacích dôvodov a dôkazov na ich preukázanie k momentu uplynutia lehoty na podanie odvolania) a v § 373 ods. 4 CSP (koncentrácia voči protistrane vo vzťahu k uplatneniu „jej“ novôt k momentu uplynutia lehoty na vyjadrenie k odvolaniu), a to bez ohľadu na to, na ktorej strane slabšia strana v odvolacom konaní vystupuje.²⁵

5. Záver

Súd pri vydaní každého súdneho rozhodnutia v civilnom sporovom konaní vychádza zo zisteného skutkového stavu a jeho právneho posúdenia. Sporové strany nesú procesnú zodpovednosť za výsledok budovania skutkového základu súdneho rozhodnutia a ak svoje procesné povinnosti nesplnia, možnosť zmeny výsledku konania formou uvádzania novôt je obmedzená. V sporoch s ochranou slabšej strany je procesná úprava nastavená menej prísne, a zákonodarcu slabšej strane „vychádza v ústrety“ aj vo vzťahu k právu uvádzať novoty v konaní na súde prvej inštancie tým, že sudcovskú koncentráciu vylučuje (aj keď, vzhľadom na použitú formuláciu, možno uvažovať o tom, že tento inštrument sa netýka celej množiny prostriedkov procesného útoku a procesnej obrany) a zákonnú koncentráciu posúva až k momentu vyhlásenia rozhodnutia vo veci samej. Pokiaľ však ide o odvolacie konanie, vzhľadom na systematicku Civilného sporového poriadku, dikciu jednotlivých noriem a ich logický výklad máme za to, že v §§ 296, 312 a 320 CSP sa „vyhlásením rozhodnutia vo veci samej“ má na mysli rozhodnutie prvoinštančného súdu. Preto, ak slabšia strana má v úmysle novotami odôvodniť odvolacie dôvody, odlišné od väd konania [§ 366 písm. d) CSP], musí uniesť dôkazné bremeno vo vzťahu k tomu,

že ich bez svojej viny nemohla uplatniť do vyhlásenia rozhodnutia vo veci samej prvoinštančným súdom. Slabšia strana nemá iné postavenie ani pokiaľ ide o koncentráciu odvolacieho konania voči odvolateľovi a jeho protistrane. ■

RESUMÉ

K novotám v sporoch s ochranou slabšej strany

Cieľom článku bol bližší pohľad na problematiku prípustnosti novôt v odvolacom konaní v civilnom sporovom procese, s osobitným dôrazom na spory s ochranou slabšej strany. Autori poskytli vlastný pohľad na účinky právnej úpravy, a dospievajú k záveru, že v týchto sporoch v konaní pred súdom prvej inštancie v skutočnosti dochádza k „posunutiu“ zákonnej koncentrácie konania, a nie k jej vylúčeniu. Pri striktnom výklade legálneho obsahu pojmu prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany a jednotlivých prostriedkov, vo vzťahu ku ktorým právna úprava výslovne vylučuje použitie koncentrácie, by bolo možné uvažovať o tom, že vo vzťahu k hmotnoprávnej námietke sa koncentrácia použije štandardne. V situácii, kedy sa v praxi vyskytujú dva výklady koncentrácie v odvolacom konaní so slabšou stranou autori zastávajú názor, že v sporoch s ochranou slabšej strany nie je de lege lata priestor pre uplatnenie žiadnej výnimky v porovnaní so všeobecnou úpravou odvolacieho konania.

SUMMARY

Novelties in Disputes with the Protection of Weaker Parties

The article focuses on the admissibility of novelties in the appellate proceedings in civil litigation, with special emphasis on disputes with the protection of weaker parties. The authors give their own view of the effects of the legislation and come to a conclusion that in these disputes in the first-instance proceedings, there is in fact a “shift” of the legal concentration of the proceedings, not the exclusion thereof. If strictly interpreting legal contents of the term ‘means of procedural demurrer’ and ‘means of procedural defence’ and individual means, in relation to which the legislation expressly excludes the use of concentration, one might consider that with regard to the substantive objection, concentration may be used as a standard practice. In a situation where, in practice, there are two interpretations of concentration in the appellate proceedings with weaker parties, the authors take the view that in disputes with the protection of weaker parties there is de lege lata no room for any exception compared to the general rules applicable to the appellate proceedings.

ZUSAMMENFASSUNG

Zu den Neuigkeiten in den Streitigkeiten mit dem Schutz der schwächeren Partei

Das Ziel des Artikels ist, die Problematik der Zulässigkeit von Neuigkeiten in einem Berufungsverfahren im Zivilprozess mit besonderem Nachdruck auf die Streitfälle mit dem Schutz einer schwächeren Prozesspartei, näher zu betrachten. Die Autoren bieten deren eigene Ansicht auf die Wirkungen der Rechtsregelung und kommen zur Schlussfolgerung, dass es in diesen Streitigkeiten im Verfahren vor Gericht der ersten Instanz tatsächlich zur „Verschiebung“ der gesetzlichen Konzentration des Verfahrens und nicht zu deren Ausschließung kommt. Bei einer strikten Auslegung des legalen Inhaltes des Begriffes die Mittel des prozessualen Eingriffes und die Mittel der prozessualen Verteidigung sowie einzelner Mittel, bei denen die Rechtsregelung die Anwendung der Konzentration ausdrücklich ausschließt, wäre es möglich darüber nachzudenken, dass in Bezug auf die materiell-rechtliche Einrede die Konzentration standardmäßig angewendet wird. In der Lage, wann in der Praxis zwei Auslegungen der Konzentration im Berufungsverfahren mit einer schwächeren Partei vorliegen, sind die Autoren der Anschauung, dass in den Streitfällen mit dem Schutz der schwächeren Partei de lege lata kein Raum für die Geltendmachung einer Ausnahme im Vergleich zur allgemeinen Regelung vorliegt.

Z JUDIKATÚRY SÚDNEHO DVORA EURÓPSKEJ ÚNIE

Vol'ný pohyb služieb advokátov a povinnosť spolupráce

Článok 5 smernice Rady 77/249/EHS z 22. marca 1977 na uľahčenie účinného výkonu slobody právnikov poskytovať služby sa má vykladať v tom zmysle, že:

- sám osebe nebráni tomu, aby vzhľadom na cieľ riadneho výkonu spravodlivosti bola právnikovi, ktorý poskytuje služby zastupovania svojho klienta, uložená povinnosť pracovať v spojení s právnikom, ktorý vykonáva činnosť pred konajúcim súdom a ktorý by v prípade potreby niesol potrebnú zodpovednosť voči tomuto súdu, v rámci systému stanovujúcemu právnikom také procesné a stavovské povinnosti, ako je povinnosť predložiť na účely riadneho priebehu konania danému súdu každú skutočnosť, ktorá môže vyplývať z práva, právnej úpravy alebo judikatúry, a od ktorej je osoba podliehajúca súdnej právomoci oslobodená, ak sa rozhodne sama zabezpečovať svoju obranu,
- povinnosť hosťujúceho právnicka pracovať v spojení s právnikom, ktorý vykonáva činnosť pred konajúcim súdom, v systéme, ktorý ponecháva na týchto právnikoch, aby si definovali svoje jednotlivé úlohy, pričom úlohou právnicka, ktorý vykonáva činnosť pred súdom konajúcim vo veci je vo všeobecnosti len pomôcť hosťujúcemu právnikovi, aby sa mu umožnilo zabezpečiť riadne zastupovanie klienta a správne plnenie povinností voči danému súdu, nie je vzhľadom na cieľ riadneho výkonu spravodlivosti neprimeraná,
- všeobecná povinnosť pracovať v spojení s právnikom, ktorý vykonáva činnosť pred konajúcim súdom a ktorá neumožňuje zohľadniť skúsenosti hosťujúceho právnicka, ide nad rámec toho, čo je nevyhnutné na dosiahnutie sledovaného cieľa riadneho výkonu spravodlivosti.

*Rozsudok Súdneho dvora z 10. marca 2021 vo veci C-739/19,
An Bord Pleanála – ECLI:EU:C:2021:185*

Otázka povinnosti spolupráce hosťujúceho advokáta s domácim advokátom v súvislosti s voľným pohybom služieb v rámci vnútorného trhu Európskej únie vznikla pri vyčísľovaní trov súdneho konania, ktoré inicioval pán VK a ktoré skončilo zamietnutím jeho žaloby.

Ešte v roku 2004 sa VK rozhodol bojovať proti výstavbe zariadenia na obhliadku zvierat uhytných na celom území Írska, ktoré sa malo nachádzať v blízkosti jeho farmy. Najprv požiadal írsky High Court o povolenie napadnúť na súde stavebné povolenie vydané pre uvedené zariadenie. Uvedené povolenie síce získal, ale jeho žaloba bola v konečnom dôsledku rozsudkom High Court z roku 2008 zamietnutá. Následne High Court rozhodol o povinnosti VK nahradiť

trovy konania, ktoré vznikli žalovanej strane, teda subjektu vydávajúcemu stavebné povolenie. V júni 2010 vydal súdny úradník rozhodnutie, ktorým bola stanovená výška trov konania na 86 000 eur. Práve toto rozhodnutie o určení výšky trov konania je predmetom odvolania, o ktorom rozhoduje írsky Supreme Court.

Pred Supreme Court vznikla zaujímavá situácia, keď sa tento súd rozhodol dvakrát v tom istom konaní prerušiť konanie a predložiť Súdnemu dvoru Európskej únie (ďalej len „Súdny dvor“) prejudiciálne otázky. Prvý návrh je v registri Súdného dvora vedený pod číslom C-167/17 a Súdny dvor o ňom rozhodol rozsudkom zo 17. októbra 2018.¹ Supreme Court v svojom návrhu žiadal o výklad smernice 85/337 o posudzovaní vplyvov určitých verejných a súkromných projektov na životné prostredie v súvislosti s požiadavkou, aby prípadné súdne konanie nebolo pre dotknutú verejnosť nedostupne drahé.

Druhý návrh na začatie prejudiciálneho konania pred Súdnym dvorom, ktorého výsledkom je rozoberaný rozsudok, súvisí s otázkou právneho zastúpenia VK v konaní pred Supreme Court. VK sa totiž pôvodne rozhodol, že v konaní pred Supreme Court si bude sám zabezpečovať svoju obranu. V prejudiciálnom konaní pred Súdnym dvorom však platí zásada povinného právneho zastúpenia a tak si VK pre účely prejudiciálneho konania vo veci C-167/17 zvolil advokátku, ktorej služby sa následne rozhodol využiť aj v rámci ďalšieho konania pred írskym Supreme Court. Zvolená advokátka však nie je advokátkou usadenou v Írsku a tak podľa vnútroštátnej právnej úpravy by mala byť povinná pracovať v spojení s advokátom, ktorý je oprávnený konať pred daným súdnym orgánom a ktorý by v prípade potreby niesol potrebnú zodpovednosť voči tomuto orgánu. Supreme Court sa za tejto situácie rozhodol opätovne prerušiť konanie a predložiť Súdnemu dvoru prejudiciálne otázky, tentoraz smerujúce k výkladu smernice 77/249 na uľahčenie účinného výkonu slobody právnikov poskytovať služby (ďalej len „smernica 77/249“).² Uvedená smernica v článku 5 umožňuje členským štátom, aby podmienili výkon činností súvisiacich so zastupovaním klienta v súdnom konaní advokátmi z iných členských štátov splnením požiadavky spolupráce s advokátom, ktorý koná pred daným súdnym orgánom a ktorý by v prípade potreby niesol potrebnú zodpovednosť voči tomuto orgánu. Írsky Supreme Court sa snaží zistiť, či môže štát zaviesť požiadavku spolupráce advokáta usadeného v inom členskom štáte s domácim advokátom aj v prípade, keď ide o konanie, v ktorom je účastník konania oprávnený zastupovať sa aj sám, čo je aj prípad prebiehajúceho konania pred Supreme Court.

Na prvý pohľad by sa mohlo zdať, že odpoveď na túto otázku už vyplýva z predchádzajúcej judikatúry Súdného dvora. V rozsudku vo veci 427/85, Komisia/Nemecko³ Súdny dvor uviedol, že sa zdá, že nijaký dôvod všeobecného záujmu nemôže odôvodniť, v prípade konaní, v ktorých sa podľa vnútroštátneho práva nevyžaduje povinná pomoc advokáta, aby bola advokátovi zapísanému v advokátskej komore iného členského štátu, ktorý poskytuje svoje služby v rámci výkonu svojho povolania, uložená povinnosť konať v spolupráci s nemeckým advokátom. Takúto právnu úpravu, ktorá stanovuje povinnosť spolupráce aj v prípadoch, keď sa nejedná o povinné zastúpenie advokátom, považuje Súdny dvor za takú, ktorá je v rozpore so smernicou 77/249 a článkami 56 a 57 Zmluvy o fungovaní Európskej únie upravujúcimi voľný pohyb služieb. Podobný záver vyplýva aj z rozsudku vo veci C-294/89, Komisia/Francúzsko.⁴

Súdny dvor však poukázal na to, že situácia v Írsku je odlišná od nemeckej a francúzskej situácie. Vo všetkých troch prípadoch síce hovoríme o konaniach, v ktorých nie je zastúpenie advokátom povinné, ale v prípade Írska sa mení prístup súdu k účastníkovi konania v závislosti od toho, či sa zastupuje sám, alebo sa rozhodne využiť služby advokáta. V prípadoch, keď je účastník konania zastúpený advokátom, je úlohou tohto advokáta, aby pred írskymi súdmi vykonal podstatnú časť právneho zisťovania potrebného na riadny priebeh konania, a to bez ohľadu na to, či ide o povinné zastúpenie advokátom alebo nie. Ak účastník konania nie je zastúpený advokátom a rozhodne sa sám zabezpečovať svoju obranu, právne zisťovanie potrebné na riadny priebeh konania zabezpečuje samotný súd. Predovšetkým kvôli tejto skutočnosti Súdny dvor uznal, že snaha o zabezpečenie riadneho výkonu spravodlivosti, čo je naliehavý dôvod všeobecného záujmu, ospravedlňuje prekážku voľného pohybu služieb advokátov spočívajúcu v požiadavke spolupráce advokáta usadeného v inom členskom štáte s advokátom usadeným v Írsku aj v prípade nepovinného zastúpenia účastníka konania advokátom.

Súdny dvor však súčasne pripomenul, že prekážka voľného pohybu služieb musí nielen sledovať cieľ všeobecného záujmu, ale musí spĺňať aj požiadavku proporcionality a teda niešť nad rámec toho, čo je nevyhnutné na dosiahnutie cieľa, ktorým je riadny výkon spravodlivosti. Lenže

1 Rozsudok Súdného dvora zo 17. októbra 2018 vo veci C-167/17, Klohn, EU:C:2018:833.

2 Nie je celkom zrejmé, prečo sa prekladatelia rozhodli pri vytváraní slovenského znenia tejto smernice pre pojem „právnik“. V žiadnom prípade totiž smernica neupravuje voľný pohyb služieb právnikov vo všeobecnosti, ale len advokátov. Podobný problém je aj pri smernici 98/5 o uľahčení trvalého výkonu právnického povolania v inom členskom štáte ako v tom, kde bola získaná kvalifikácia, ktorá rovnako neupravuje slobodu usadiť sa pre všetky právnické povolania, ale len pre advokátov.

3 Rozsudok Súdného dvora z 25. februára 1988 vo veci 427/85, Komisia/Nemecko, EU:C:1988:98, body 14 a 15.

4 Rozsudok Súdného dvora z 10. júla 1991 vo veci C-249/89, Komisia/Francúzsko, EU:C:1991:302.

írska právna úprava nepočíta so žiadnou výnimkou z povinnosti hosťujúceho advokáta pracovať v spojení s advokátom, ktorý vykonáva činnosť pred konajúcim súdom. Pritom za určitých okolností sa táto povinnosť môže ukázať ako zbytočná, a teda by mohla ísť nad rámec toho, čo je nevyhnutné na dosiahnutie cieľa riadneho výkonu spravodlivosti. Podľa Súdneho dvora by bola táto povinnosť zbytočná napríklad v prípade hosťujúceho advokáta, ktorý by bol vzhľadom na svoje profesijné skúsenosti schopný zastupovať osobu podliehajúcu súdnej právomoci rovnakým spôsobom ako advokát, ktorý obvykle koná pred daným vnútroštátnym súdom. Preto je úlohou vnútroštátneho súdu túto okolnosť v tomto konkrétnom prípade overiť, keďže advokátka, ktorú si VK zvolil, pôsobila niekoľko rokov ako advokátka v Írsku za podmienok stanovených smernicou 98/5 o uľahčení trvalého výkonu právnického povolania v inom členskom štáte ako v tom, kde bola získaná kvalifikácia, čo by mohlo viesť k záveru, že by mohla zastupovať osobu podliehajúcu súdnej právomoci rovnakým spôsobom ako advokát, ktorý je oprávnený vykonávať činnosť pred konajúcim súdom.

Slovenská republika podobne ako iné členské štáty využila možnosť vyplývajúcu z článku 5 smernice 77/249 podmieniť výkon činností súvisiacich so zastupovaním klienta v súdnom konaní advokátmi z iných členských štátov splnením požiadavky spolupráce s advokátom, ktorý koná pred daným súdnym orgánom a ktorý by v prípade potreby niesol potrebnú zodpovednosť voči tomuto orgánu. Právna úprava tejto situácie sa nachádza v § 32 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov. Až do roku 2013 však táto úprava nebola v súlade s judikatúrou Súdneho dvora, keď povinnosť spolupráce bola pre hosťujúceho euroadvokáta stanovená vždy pri zastupovaní účastníka konania v konaní pred súdom alebo iným orgánom verejnej moci a pri obhajobe obvineného v trestnom konaní. V zmysle rozsudkov Súdneho dvora vo veciach 427/85 a C-294/89 však mohla byť takáto povinnosť pre hosťujúceho euroadvokáta stanovená len v prípade povinného zastúpenia advokátom.

Až novelizáciou vykonanou zákonom č. 339/2013 Z. z.⁵ bola povinnosť spolupráce hosťujúceho euroadvokáta obmedzená len na prípady zastupovania účastníka konania v konaní pred súdom, v ktorom musí byť účastník konania zastúpený advokátom alebo v ktorom môže byť zástupcom len advokát, a obhajoby obvineného v trestnom konaní.

Ani aktuálna právna úprava však nemusí byť úplne jednoznačne v súlade s právom Únie a to hlavne vo vzťahu ku konaniu, v ktorom môže byť zástupcom len advokát. Keďže v tomto prípade nejde o povinné zastúpenie advokátom, v zmysle rozoberaného rozsudku Súdneho dvora by bolo v prípade pochybnosti potrebné preukázať, že sa touto úpravou sleduje snaha o zabezpečenie riadneho výkonu spravodlivosti ako cieľa všeobecného záujmu, napríklad s odkazom na § 160 ods. 3 písm. b) Civilného sporového poriadku, z ktorého vyplýva, že súd vo vzťahu k všeobecnej poučovacej povinnosti inak pristupuje k účastníkom konania v závislosti od toho, či sú zastúpení advokátom. Následne by ešte bolo potrebné v prípade každého hosťujúceho euroadvokáta skúmať, či v jeho prípade je takéto obmedzenie voľného pohybu služieb proporcionálne.

Rozhodnutie spracovala: **doc. JUDr. Martina Jánošíková, Ph.D.**

*Ústav medzinárodného práva a európskeho práva
UPJŠ v Košiciach, Právnická fakulta*

5 Z dôvodovej správy k zákonu (dostupná na <https://www.nrsr.sk/web/Dynamic/Document-Preview.aspx?DocID=387193>) nie je úplne jednoznačné, prečo Slovenská republika uvedenú zmenu vykonala. V osobitnej časti dôvodovej správy je uvedené, že to bolo na základe požiadavky Európskej komisie. Slovenská republika sa svojou rýchlou reakciou vyhla oficiálnemu konaniu zo strany Európskej komisie spočívajúcemu v zaslaní výzvy, odôvodneného stanoviska a následnej žaloby v zmysle článku 258 Zmluvy o fungovaní Európskej únie.

Z ROZHODNUTÍ NAJvyššieho súdu SR

Absencia nároku na náhradu trov dovolacieho konania za oneskorene podané vyjadrenie k dovolaniu

Ak strana sporu nevyužila svoje právo včas sa vyjadriť k podanému dovolaniu v lehote stanovenej súdom, vzhľadom na čo dovolací súd na jej vyjadrenie neprihliadol, nemá nárok na náhradu trov dovolacieho konania za tento úkon právnej služby, hoci bola v dovolacom konaní úspešná.

*Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 28. decembra 2020
sp. zn. 2Obdo/56/2020*

Dotknuté ustanovenia:

– § 181 ods. 2, § 255 ods. 1, § 436 ods. 3 Civilného sporového poriadku č. 160/2015 Z. z.

Súd prvej inštancie v konaní o zapltenie rozsudkom zamietol žalobu a žalobcovi uložil povinnosť nahradiť žalovanému trovy konania v celom rozsahu. Na základe odvolania žalobcu krajský súd potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie a žalovanému priznal nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Rozsudok dovolacieho súdu napadol dovolaním žalobca z dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP a navrhol, aby dovolací súd zrušil napadnutý rozsudok dovolacieho súdu ako aj súdu prvej inštancie. Nesprávny procesný postup súdu podľa jeho názoru spočíval v nesprávnom posúdení a vyhodnotení procesných úkonov sporových strán vrátane tvrdení protistrany a následnom nesprávnom určení sporných skutočností, v súvislosti s čím namietal porušenie § 181 ods. 2 CSP a následné nesprávne posúdenie vykonaných dôkazov.

Žalovaný nevyužil svoje právo včas sa vyjadriť k podanému dovolaniu. Výzva súdu prvej inštancie na vyjadrenie sa k dovolaniu bola doručená právnemu zástupcovi žalovaného s tým, aby sa vyjadril v lehote 10 dní od doručenia výzvy. Predmetné vyjadrenie však bolo podané elektronicky až po uplynutí stanovenej lehoty, t. j. oneskorene, a to bez akejkoľvek žiadosti o predĺženie lehoty na podanie vyjadrenia. Z uvedených dôvodov dovolací súd na neskôr podané vyjadrenie neprihliadol v zmysle § 436 ods. 3 CSP.¹

Z odôvodnenia rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky:

Relevantné znaky, ktoré charakterizujú procesnú vadu v zmysle § 420 písm. f) CSP sú a) zásah súdu do práva na spravodlivý súdny proces a b) nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva. Ustanovenie § 420

¹ § 436 ods. 3 CSP:

Dovolanie doručí súd prvej inštancie protistrane, vyzve ju, aby sa k dovolaniu vyjadrila a určí na vyjadrenie lehotu nie kratšiu ako desať dní. Na neskôr podané vyjadrenie sa neprihliada.

2 § 181 ods. 1, ods. 2 CSP:

(1) Po vyvolaní veci a úkonoch podľa § 180 žalobca prednesie podstatný obsah žaloby a vyjadrení podľa § 167. Žalovaný má právo vyjadriť sa k prednesu žalobcu. Strana môže odkázať na svoje písomné podanie.

(2) Po úkonoch podľa odseku 1 súd určí, ktoré skutkové tvrdenia sú medzi stranami sporné, ktoré skutkové tvrdenia považuje za nesporné, ktoré dôkazy vykoná a ktoré dôkazy nevykoná. Súd tiež uvedie svoje predbežné právne posúdenie veci. To neplatí, ak tak už postupoval pri predbežnom prejednaní sporu.

3 § 255 ods. 1 CSP:

Súd prizná strane náhradu trov konania podľa pomeru jej úspechu vo veci.

písm. f) CSP zakladá prípustnosť a dôvodnosť dovolania v prípade, ak miera porušenia procesných práv strany, v dôsledku nesprávneho procesného postupu súdu, nadobudla značnú, výraznú, resp. relevantnú intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces.

K dovolateľom namietanému postupu súdu prvej inštancie v rozpore s § 181 ods. 2 CSP² dovolací súd uviedol, že z obsahu spisu síce vyplýva, že súd na pojednávaní neoboznámil strany sporu s tým, ktoré skutkové tvrdenia považuje za sporné a nesporné, ktoré dôkazy vykoná a ktoré nevykoná a neuviedol svoje predbežné právne posúdenie veci, zároveň však z neho vyplýva, že súd vyzval strany na prípadné doplnenie návrhov na vykonanie dokazovania, na čo strany zhodne uviedli, že ďalšie návrhy nemajú.

V zásade platí, že postup súdu podľa § 181 ods. 2 CSP je pre strany sporu a ich zástupcov na základe uvedených úkonov predvídateľný a transparentný, avšak zároveň sa kladie väčší dôraz na zodpovednosť strany za jej vlastnú procesnú aktivitu a transparentné substancovanie skutkových tvrdení a dôkazných návrhov. Súd rozhoduje na základe zisteného skutkového stavu, berie do úvahy iba skutočnosti, ktoré vyšli najavo počas konania a pri zisťovaní skutkového stavu vychádza zo zhodných tvrdení strán, ak neexistuje dôvodná pochybnosť o ich pravdivosti. Súd pri výkone spravodlivosti nesmie byť obmedzovaný tak pôvodnými predbežnými závermi o skutkovej stránke veci, ako ani prípadným vlastným predbežným právnym posúdením.

Civilný sporový poriadok v § 181 ods. 2 CSP v podstatných črtách prevzal úpravu priebehu pojednávania po prednesoch strán podľa § 118 ods. 2 OSP. Ak samosudca toto zákonné ustanovenie nedodrží, nemá to žiaden priamy dosah na možnosť vylúčenia strany sporu z jej procesných práv, ktoré jej Civilný sporový poriadok priznáva. Porušenie citovaného ustanovenia teda žiadnym spôsobom nediskvalifikuje stranu sporu napr. v práve zúčastniť sa na pojednávaní, robiť prednesy, navrhovať dôkazy, vyjadrovať sa k vykonaným dôkazom, v práve na záver pojednávania zhrnúť svoje návrhy a pod.

Striktné nedodržanie postupu podľa § 118 ods. 2 OSP (teraz § 181 ods. 2 CSP) zo strany súdu možno hodnotiť len ako tzv. inú vadu konania, ktorou možno dovolanie v zmysle § 241 ods. 2 písm. b) OSP odôvodniť. Existencia tejto vady sama osebe však nezakladá zmätočnosť rozhodnutia a nie je procesnou vadou konania v zmysle § 237 písm. f) OSP (NS SR sp. zn. 4Cdo/167/2012). Dovolací súd v nadväznosti na uvedenú judikatúru uvádza, že § 237 písm. f) OSP korešponduje podľa novej právnej úpravy § 420 písm. f) CSP, pričom pojem „odňatie možnosti konať pred súdom“ sa nahradil pojmom „právo na spravodlivý proces“, čím právna úprava CSP precizuje podmienky prípustnosti dovolania z dôvodu zmätočnosti.

Cieľom § 181 ods. 2 CSP je zamerať procesnú aktivitu strán na skutočnosti, ktoré sú podľa posúdenia súdu sporné, teda viesť strany už počas konania k tomu, aby dokázali predvídať rozhodnutie súdu. Okrem toho je cieľom zrýchliť a zjednodušiť konanie tak, aby sa nevykonávali zbytočné dôkazy, ktoré súd nepovažuje za dôležité a nevenovala sa pozornosť bezdôvodným skutkovým tvrdeniam, ktoré sú podľa názoru súdu buď nesporné alebo právne bezvýznamné. Porušenie uvedeného ustanovenia však nelimituje stranu sporu pri realizácii jej procesných práv. Súd až v samotnom rozhodnutí vo veci vyjadrí svoj definitívny právny názor týkajúci sa konkrétnej prejednávanej veci.

S poukazom na vyššie uvedené dovolací súd dospel k záveru, že postupom odvolacieho súdu nedošlo k vade v zmysle § 420 písm. f) CSP, ktorá by zakladala porušenie práva dovolateľa na spravodlivý súdny proces a v preskúmvanej veci tak nebola splnená podmienka prípustnosti dovolania, čo zakladá dôvod na odmietnutie dovolania v zmysle § 447 písm. c) CSP.

K rozhodnutiu o nároku na náhradu trov dovolacieho konania Najvyšší súd Slovenskej republiky v súlade s § 255 ods. 1 CSP³ uviedol, že žalovaný bol síce v dovolacom konaní úspešnou stranou sporu, avšak z dôvodu, že nevyužil svoje právo včas sa vyjadriť k podanému dovolaniu, dovolací súd na jeho vyjadrenie neprihliadol, na základe čoho mu nárok na náhradu trov dovolacieho konania nepriznal.

Odôvodnenie je redakčne krátené a upravované.

Z JUDIKATÚRY EURÓPSKEHO SÚDU PRE ĽUDSKÉ PRÁVA

Poriadková pokuta – šedá zóna medzi disciplinárnou a trestnoprávnou sankciou

Uloženie poriadkovej pokuty súdom v trestnom konaní obhajcovi za to, že spôsobil svojou bezdôvodnou neúčastou odročenie hlavného pojednávania nemožno spravidla považovať za trestné obvinenie podľa čl. 6 Dohovoru a poriadkovú pokutu za trest podľa čl. 7 Dohovoru. Pre posúdenie tejto otázky sú však vždy významné: právna kvalifikácia skutku podľa vnútroštátneho práva, charakter skutku ako aj druh a výmera uloženej sankcie (tzv. „Engelove kritéria“). Ak za takéto konanie obhajcov nie je možné uložiť podľa vnútroštátneho práva trest odňatia slobody a to ani ako alternatívu nezaplatenia pokuty a uloženie poriadkovej pokuty sa nezapisuje do registra trestov, ide skôr o sankciu disciplinárneho než trestného charakteru, v dôsledku čoho sa na uloženie takejto sankcie potom nevzťahujú čl. 6 a 7 Dohovoru.

Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Gestur Jónsson a Ragnar Halldór Hall proti Islandu zo dňa 22. decembra 2020, týkajúci sa sťažnosti 68273/14 a 68271/14

Dotknuté ustanovenia:

- Článok 6 ods. 1 až 3 Európskeho dohovoru o ľudských právach (právo na spravodlivý súdny proces)¹
- Článok 7 Európskeho dohovoru o ľudských právach (uloženie trestu výlučne na základe zákon)²

Skutkové okolnosti prípadu

Sťažovateľmi boli dvaja islandskí advokáti pôsobiaci v Reykjavíku, ktorí boli ustanovení za obhajcov dvom osobám obvineným z podvodu a manipulácie s trhom. Na pozadí trestného konania v tejto veci bola finančná kríza z roku 2008, ktorá mala vážne následky pre islandský finančný sektor. Dňa 7. marca 2012 bola podaná obžaloba, pričom obžalovaní trvali na svojej nevine.

V decembri 2012 sudca stanovil dátum súdneho konania na dni od 11. do 23. apríla 2013. Sťažovatelia v pozícii obhajcov však namietali, že dátum by mal byť stanovený až po tom, čo prokurátor predloží dôkazy, príp. zoznam svedkov, v zmysle žiadosti obhajoby, na čo sudca nereagoval. V januári a marci 2013 prokuratúra predložila nové dôkazy a obhajoba v oboch prípadoch požiadala o dlhší čas na prípravu. Súd tieto žiadosti zamietol. Oba sťažovatelia

1 Článok 6 – Právo na spravodlivé súdne konanie

(1) Každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o akomkoľvek trestnom čine, z ktorého je obvinený. Rozsudok musí byť vyhlásený verejne, ale tlač a verejnosť môžu byť vylúčené buď po dobu celého alebo časti procesu v záujme mravnosti, verejného poriadku alebo národnej bezpečnosti v demokratickej spoločnosti, keď to vyžadujú záujmy maloletých alebo ochrana súkromného života účastníkov alebo, v rozsahu považovanom súdom za úplne nevyhnutný, pokiaľ by vzhľadom na osobitné okolnosti mohla byť verejnosť konania na ujmu záujmom spravodlivosti.

(2) Každý, kto je obvinený z trestného činu, považuje sa za nevinného, dokiaľ jeho vina nebola preukázaná zákonným spôsobom.

(3) Každý, kto je obvinený z trestného činu, má tieto minimálne práva: a) byť bez meškania a v jazyku, ktorému rozumie, podrobne oboznámený s povahou a dôvodom

obvinenia vzneseného proti nemu; b) mať primeraný čas a možnosti na prípravu svojej obhajoby; c) obhajovať sa osobne alebo prostredníctvom obhajcu podľa vlastného výberu, alebo pokiaľ nemá dostatok prostriedkov na zaplatenie obhajcu, aby sa mu poskytol bezplatne, ak to záujmy spravodlivosti vyžadujú; d) vypočúvať alebo dať vypočúvať svedkov proti sebe a dosiahnuť predvolanie na vypočúvanie svedkov vo svoj prospech za rovnakých podmienok, ako v prípade svedkov proti nemu; e) mať bezplatnú pomoc tlmočníka, ak nerozumie jazyku používanému pred súdom, alebo ak týmto jazykom nehovorí. (...)

2 Článok 7 – Uloženie trestu výlučne na základe zákona

(1) Nikoho nemožno uznať za vinného zo spáchania trestného činu na základe skutku alebo opomenutia, ktoré v čase jeho spáchania nie je považované podľa vnútroštátneho alebo medzinárodného práva za trestný čin. Takisto nesmie byť uložený trest prísnejší, než aký bolo možné uložiť v čase spáchania trestného činu.
(2) Tento článok nebráni súdneniu a potrestaniu osoby za konanie alebo opomenutie, ktoré v čase, keď bolo spáchané, bolo trestné podľa všeobecných právnych zásad uznávaných civilizovanými národmi

3 Pozri Engel a ostatní proti Holandsku, sťažnosť č. 5100/71, § 82

4 Pozri Öztürk proti Nemeckej spolkovej republike, sťažnosť č. 8544/79, § 50, Weber proti Švajčiarsku, sťažnosť č. 27783/95, § 34, Ravnsborg proti Švédsku, sťažnosť č. 14220/88 § 35

5 Prvé kritérium má relatívnu váhu a slúži iba ako východiskový bod. Druhé kritérium prihliada na nasledovné okolnosti: či sa predmetná právna norma týka výlučne určitej

v reakcii na to adresovali súdu list, v ktorom požiadali o zrušenie ich ustanovenia za obhajcov v danej veci z dôvodu porušovania práv klientov a porušenia rovnosti zbraní, keďže prokuratúra odpočúvala rozhovory s klientmi a obhajcovia na základe opomenutia povinností zo strany prokurátora nemali prístup k zásadným dokumentom. Sudca odpovedal, že obhajca nemôže odvolať súhlas s ustanovením, ak tým spôsobí prieťahy v konaní. Obaja obhajcovia vyjadrili rozhodnutie nedostať sa na pojednávanie, keďže takýto postup súdu, ktorým boli nútení k prevzatíu obhajoby bol proti ich vôli, svedomiu a zároveň v rozpore so zákonom. Následkom nedostavenia sa obhajcov na súdne pojednávanie sudca musel ustanoviť nových obhajcov a pojednávanie bolo odročené na neurčito. Prokurátor konanie obhajoby považoval za zámerné v snahe spôsobiť prieťahy v konaní a navrhol udeliť im poriadkovú pokutu.

Po vynesení odsudzujúceho rozsudku voči obžalovaným neskôr v roku 2013 sa súd zaoberal aj vyčíslením odmeny za zastupovanie všetkých obhajcov a zároveň v neprítomnosti sťažovateľov rozhodol o udelení pokuty sťažovateľom vo výške 6 200 eur za spôsobené prieťahy a pohrdanie súdom. Odvolania sťažovateľov voči tomuto rozhodnutiu boli zamietnuté. Sťažovatelia považovali rozhodnutie súdu v rozpore s právom na spravodlivý proces v zmysle článku 6 ods. 1 až 3 Dohovoru a článku 7 Dohovoru (uloženie trestu výlučne na základe zákona) a obrátili sa na Európsky súd pre ľudské práva.

Podľa vyjadrenia sťažovateľov sa na okolnosti prípadu vzťahoval trestnoprávny rozmer článku 6 Dohovoru, keďže pokuta bola uložená podľa ustanovení Trestného poriadku a voči uzneseniu o uložení pokuty bolo možné podať odvolanie na najvyšší súd na základe žiadosti podanej generálnemu prokurátorovi. Ďalej sa opierali o rozhodnutie islandského najvyššieho súdu, ktorý síce nevyhovел odvolaniu a konanie sťažovateľov považoval za závažné porušenie profesijných povinností, v odôvodnení však uviedol, že uložená pokuta bola značne vysoká a možno ju považovať po materiálnej stránke za formu trestu.

Rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva

Európsky súd pre ľudské práva sa v predmetnej veci zaoberal otázkou, či na uloženie poriadkovej pokuty sťažovateľom v tomto prípade možno aplikovať článok 6 Dohovoru. V opačnom prípade by bola sťažnosť neprijateľná.

ESĽP pripomenul, že na zodpovedanie otázky, či sa na okolnosti prípadu vzťahuje článok 6 Dohovoru, je nutné skúmať splnenie tzv. Engelovských kritérií,³ ktorými sú 1) právna kvalifikácia skutku podľa vnútroštátneho práva; 2) povaha (protiprávneho) skutku; 3) druh trestu⁴ a závažnosť trestu, ktorý môže byť alebo bol dotknutej osobe uložený.⁵ Samotný druh alebo miera závažnosti trestu nie je nevyhnutne ukazovateľom uplatniteľnosti článku 6 Dohovoru, t. j., absencia trestu odňatia slobody za daný čin nevylučuje trestnoprávny charakter konania. ESĽP sa preto už viackrát vo svojej judikatúre zaoberal uplatnením článku 6 v prípadoch týkajúcich sa údajného pohrdania súdom či konania právnikov, ktoré bolo v rozpore s profesijnými predpismi, pričom zvažoval jednotlivé kritériá v závislosti od okolností prípadu. ESĽP skúmal rôzne aspekty Engelovských kritérií, a to, v ktorom právnom predpise bola peňažná pokuta upravená, či sa udelenie peňažnej pokuty zaznamenalo v registri trestov, či išlo o pokutu súvisiacu s riadnym priebehom súdneho konania alebo z iného dôvodu, či išlo o zanedbateľnú výšku pokuty alebo vysokú sumu, resp., či bola využitá spodná hranica pokuty alebo naopak horná, či vôbec vnútroštátne právo stanovuje hornú hranicu pokuty, či rozhodnutie o pokute bolo preskúmateľné súdom v odvolacom konaní, či v prípade nezaplatenia pokuty bolo možné pokutu zmeniť na trest odňatia slobody na základe súdneho konania alebo naopak, bez možnosti dotknutej osoby vyjadriť sa a pod.

Dohovor umožňuje štátom ako ochrancom verejného záujmu určiť hranicu medzi trestným a disciplinárnym postihom, avšak len na základe určitých podmienok.

Dohovor ponecháva štátom voľnosť pri určení, ktoré konanie alebo opomenutie konaf vymykajúce sa z bežného výkonu niektorého z práv bude považované za trestné, čím sa automaticky naň vzťahuje aj článok 6 a 7 Dohovoru. V opačnom prípade, kedy štát kvalifikuje určité protiprávne konanie ako disciplinárne previnenie, podlieha toto rozhodnutie preskúmaniu zo strany Európskeho súdu pre ľudské práva, keďže následkom je nemožnosť aplikovať v takom prípade Dohovor a dochádza k zúženiu ochrany práv. Ak by zmluvné štáty viedli proti páchatelovi „zmiešaného“ činu disciplinárne a nie trestné konanie, pôsobnosť

základných ustanovení článkov 6 a 7 Dohovoru by bola podriadená ich suverénnej vôli. Takáto voľnosť by mohla viesť k následkom, ktoré by neboli v súlade s účelom a cieľom Dohovoru.

Pojem „trestnoprávny“ teda požíva určitú autonómiu, avšak táto „pôsobí takpovediac iba jedným smerom“.⁶

V predmetnom prípade ESLP pri skúmaní splnenia prvého kritéria vychádzal z právnej kvalifikácie vo vnútroštátnom práve. Poriadková pokuta, ktorá bola uložená sťažovateľom, mala svoj právny základ v islandskom Trestnom poriadku v časti o poriadkových pokutách a nie v Trestnom zákone alebo špeciálnom trestnoprávnom predpise. Hoci najvyšší súd poukázal na to, že s ohľadom na absenciu hornej hranice pokuty v zákone a značnú výšku uloženej pokuty išlo „v podstate“ o uloženie trestu, z rozhodnutia najvyššieho súdu nevyplýva, že toto konanie možno kvalifikovať ako trestné vo vnútroštátnom práve. Prvé kritérium má však len relatívnu váhu a ESLP pristúpil k druhému kritériu, ktorým je povaha protiprávneho činu.

Pokiaľ ide o povahu protiprávneho činu, pokuta bola sťažovateľom uložená podľa ustanovenia Trestného poriadku pod písm. „a) úmyselné spôsobenie prietahov v súdnom konaní“ a písmenom „d) správanie, ktorým urazili dôstojnosť súdu počas pojednávania“. Protiprávneho konania podľa písm. d) sa môžu dopustiť ktorékoľvek osoby účastné na súdnom konaní, nielen príslušníci určitej skupiny, napríklad advokáti. Tento aspekt viackrát v judikatúre ESLP zavážil smerom k hodnoteniu protiprávneho konania ako trestného v zmysle článku 6 Dohovoru.⁷ Na druhej strane, konania podľa písm. a) sa môžu dopustiť len určité kategórie osôb požívajúce určitý status, vrátane obhajcov, čo nasvedčuje skôr disciplinárnemu charakteru pokuty.

ESLP opakovane v ustálenej judikatúre pripomína, že advokáti majú ústrednú úlohu v systéme spravodlivosti ako sprostredkovatelia medzi verejnosťou a súdmi, a na to, aby mohla verejnosť dôverovať vo výkon spravodlivosti, musí mať v prvom rade dôveru v schopnosť advokáta poskytnúť jednotlivcom účinné právne zastupovanie pred súdmi.⁸ Špecifické postavenie advokátov však so sebou nesie aj rad povinností, ktoré kladú požiadavky na to, aby správanie advokátov bolo diskrétné, čestné a dôstojné. Právomoc súdov uložiť pokutu za neprimerané správanie je bežnou súčasťou vnútroštátnych právnych poriadkov európskych štátov a vyplýva z nevyhnutnosti zabezpečiť riadny priebeh súdneho konania. V tomto smere ide skôr o disciplinárny postih, než o trestnoprávny postih, presnú hranicu však v závislosti od závažnosti určuje štát.⁹ ESLP preto musel pristúpiť k vyhodnoteniu tretieho kritéria, ktorým je povaha a závažnosť trestu.

Ako uviedli sťažovatelia, rozhodnutie najvyššieho súdu môže nasvedčovať tomu, že uplatnil tretie kritérium, keď v odôvodnení uviedol, že s ohľadom na výšku pokuty a absenciu hornej hranice vo vnútroštátnej právnej úprave, uloženie pokuty možno považovať „v podstate“ za trest. ESLP však v tomto smere musí vec posúdiť sám, hoci nič nebráni štátom uplatniť širší výklad Dohovoru a poskytnúť silnejšiu ochranu práv a slobôd v rámci vnútroštátneho právneho systému (článok 53 Dohovoru).

ESLP v prvom kroku uviedol, že konanie, za ktoré sťažovatelia niesli zodpovednosť, nebolo možné v zmysle vnútroštátneho práva potrestať odňatím slobody. V predchádzajúcich prípadoch týkajúcich sa trestov za pohrdanie súdom, v ktorých ESLP rozhodol o porušení článku 6 Dohovoru, išlo o uloženie trestu odňatia slobody sťažovateľom. Navyše, v prípade nezaplatenia tejto pokuty, islandské právo neumožňovalo zmeniť poriadkovú pokutu na trest odňatia slobody.¹⁰ Uložené pokuty neboli ani zaznamenané v registri trestov. Hoci pokuta bola nepochybne vysoká, to samo osebe nestačí na naplnenie podmienky závažnosti sankcie, ktorá by viedla k autonómnej interpretácii sankcie ako trestnoprávnej v zmysle článku 6 Dohovoru.¹¹

Na základe tejto úvahy ESLP dospel nadpolovičnou väčšinou hlasov k záveru, že sťažnosť nespĺňa podmienku materiálneho rozsahu pôsobnosti Dohovoru a je teda neprijateľná (viď článok 35 ods. 3 a) a ods. 4 Dohovoru).¹²

Odôvodnenie je redakčne krátené a upravované.

Rozhodnutie spracovala: **Mgr. Michaela Chládeková, PhD.**

Odbor medzinárodných vzťahov SAK

skupiny alebo či má všeobecne záväzný charakter, či je konanie vedené orgánom verejnej moci so zákonnými právomocami v oblasti vymáhania práva, či predmetná právna norma má represívny alebo odstrašujúci účel, či predmetná právna norma chráni všeobecné záujmy spoločnosti spravidla chránené trestným právom, či je uloženie trestu podmienené zistením viny, ako sú obdobné konania kvalifikované v iných členských štátoch Rady Európy. Tretie kritérium sa skúma so zreteľom na najvyšší možný trest, ktorý môže byť uložený podľa príslušného právneho poriadku. Druhé a tretie kritérium nemusia byť nevyhnutne kumulatívne.

6 Pozri Engel a ostatní proti Holandsku, sťažnosť č. 5100/71, § 81

7 Pozri Kyprianou proti Cypru, sťažnosť č. 73797/01, Zaicevs proti Lotyšsku, sťažnosť č. 65022/01

8 Pozri Kyprianou proti Cypru, sťažnosť č. 73797/01, § 173, Correia de Matos proti Portugalsku, sťažnosť č. 56402/12, § 139

9 Ravensborg proti Švédsku, sťažnosť č. 14220/88, § 34

10 Porovnaj Ravensborg proti Švédsku, sťažnosť č. 14220/88, Putz proti Rakúsku, sťažnosť č. 18892/91

11 Pozri tiež Müller-Hartburg proti Rakúsku, sťažnosť č. 47195/06, § 47, Ramos Nunes de Carvalho e Sá, sťažnosť č. 55391/13 a ďalšie, § 25, § 71, § 126 a § 217, Mamidakis proti Grécku, sťažnosť č. 35533/04, § 21, Grande Stevens a ostatní proti Taliansku, sťažnosti č. 18640/10 a ďalšie, § 99, Produkcija Plus Storitveno podjetje d.o.o. proti Slovinsku, sťažnosť č. 47072/15, § 10 a § 45

12 Článok 35 (4) – Súd odmietne každú sťažnosť, ktorú považuje za neprijateľnú podľa tohto článku. Môže tak rozhodnúť v ktoromkoľvek štádiu konania.

Aktuálne udalosti

Voľby do orgánov advokátskej samosprávy

Prvé kolo volieb, teda nominačná časť bola ukončená 1. apríla 2021 o polnoci. Možnosť nominovať advokátov do orgánov Slovenskej advokátskej komory elektronickou formou v prvom kole využilo 1 227 advokátov z celkového počtu 6 046 oprávnených nominujúcich čo je 20,26 % zapojených kolegyň a kolegov.

Nasledujúci deň po ukončení nominačného kola členovia Predsedníctva SAK na mimoriadnom rokovaní 2. apríla 2021 otvorili anonymizované elektronické „obálky“ s výsledkami a zverejnili sme poradie jednotlivých nominantov určené prideleným počtom hlasov – ešte pred kontrolou všetkých kritérií.

Na riadnom rokovaní 9. apríla 2021 predsedníctvo schválilo zoznam nominantov zvolených v prvom kole po zohľadnení pravidla *1 advokát – 1 hlas – 1 nominant*. Následne kancelária komory do 10. mája 2021 zabezpečí kontrolu splnenia základných zákonných a stavovských podmienok nominácie – preverenie, či sa nominácia advokáta uskutočnila

v súlade s volebným poriadkom, má v čase schválenia kandidátky predsedníctvom komory aktívny výkon advokácie, nebol evidovaný podľa osobitného predpisu (Ústav pamäti národa) a nebolo mu právoplatne uložené disciplinárne opatrenie, ktoré nie je zahladené. Advokátov nominovaných v prvom kole komora osloví, aby sa vyjadrili ku svojej kandidatúre a komore zaslali písomný súhlas s kandidatúrou.

Po overení všetkých uvedených podmienok kancelária komory zostaví kandidátske listiny pre voľbu v druhom kole, ktoré po schválení Predsedníctvom SAK zverejní najneskôr do 14. mája 2021.

Komora medzitým pracuje na organizácii konferencie advokátov a druhého kola volieb. Vzhľadom na pandemickú situáciu a neustále sa meniace podmienky a obmedzenia ide o naozaj náročnú úlohu. Preto je našou snahou pripraviť sa na viacero scenárov, ako je možné konferenciu usporiadať: prezenčne, kombinovanou formou – hybridne (možnosť zúčastniť sa osobne alebo prostredníctvom elektronických prostriedkov on-line), alebo len on-line formou.

Všetci dúfame, že sa 11. júna 2021 na konferencii advokátov 2021v bratislavskej Inchebe budeme môcť stretnúť aj osobne.

Vyhlasenie SAK vo veci podozrení zo závažného porušovania princípov právneho štátu v oblasti trestného práva

Zdroj: SAK, 18. 3. 2021

Slovenská advokátska komora dlhodobo upozorňuje na viaceré oblasti trestného práva, ktoré vníma ako problematické. Či už ide o problematiku väzby, predovšetkým z nášho pohľadu o nadmerné využívanie inštitútu kolúznej väzby a jeho dĺžky, ale aj napríklad drakonické tresty za niektoré činy, ktoré v iných (aj blízky) krajinách často ani nie sú trestné. V poslednom období, z výrazným aj prebiehajúcou pandémie však možno vo väčšej miere pozorujeme prípady, ktoré sa nám javia ako výrazne excesívne. Z týchto dôvodov Slovenská advokátska komora 18. 3. 2021 zaslala médiám vyjadrenie:

Množiac sa podozrenia z excesívneho nadužívania nástrojov trestného práva dosahujú v poslednom období mieru, ktorá začína čoraz vážnejšie spochybňovať charakter právneho štátu. Demonstrácia hrubej sily pri zadržávaní podozrivých, postup vo väzobných stíhaniach a ďalšie okolnosti vyvolávajú dôvodnú pochybnosť o tom, či sa trestné konania vedú celkom v plnom súlade so zákonnými základnými zásadami, najmä proporčionalitou zásahov do základných ľudských práv a slobôd. Konania vo viacerých prípadoch dosahujú intenzitu obzvlášť krutého zaobchádzania a mučenia tak, ako sú popísané aj v rozhodovacej činnosti Európskeho súdu pre ľudské práva. Zásada prezumpcie nevinoty je hrubo pošlapávaná už v úvodných štádiách trestných konaní pri zjavne neodôvodnenom nasadzovaní ťažkoodencov pred televíznymi kamerami. Nedá sa v tejto súvislosti ubrániť dojmu, že trestné kona-

nia sa v mnohých prípadoch robia (aj) kvôli mediálnemu efektu a teda zjavne sledujú aj iné ciele ako tie, ktoré sú definované v Trestnom poriadku. Takéto postupy sú nielen nezlučiteľné s charakterom právneho štátu, ale sú spôsobilé vážne kompromitovať aj dobre mienený boj proti zločinu.

Vyspelosť právneho štátu sa podľa ustálenej európskej právnej doktríny posudzuje aj podľa toho, ako sa verejná moc správa k osobám, ktoré sú objektom spoločenského opovrhnutia. Nie je v poriadku téza, že k (potenciálnym) zločincom sa môže štát správať kruto. A už vôbec nie je v poriadku, ak sa množí počet trestne stíhaných ľudí, ktorí počas výkonu väzby prišli o život, respektíve došlo k vážnemu poškodeniu ich zdravia. Túto situáciu vnímame ako vyvrcholenie dlhodobého ignorovania problémov v trestnoprávnej praxi, opakovaných správ Výboru Rady Európy proti mučeniu a tiež opakovaných upozornení odbornej verejnosti na vážne nedostatky trestnej politiky. Zároveň považujeme za smutné, že táto téma začína vo verejnosti ako-tak rezonovať, až keď sú objektom obzvlášť krutého zaobchádzania mediálne známe osoby. V skutočnosti sme presvedčení o tom, že ide iba o vrchol ľadovca a k porušovaniu práv dochádza dlhodobo, vo veľkom rozsahu, pričom obeťou sú spravidla sociálne slabšie a iné marginalizované skupiny.

Situácia podľa nášho názoru dospela do štádia, keď treba prijať okamžité nápravy v záujme ochrany základných ľudských práv a slobôd v súlade s európskym štandardom 21. storočia a plnenia medzinárodných záväzkov Slovenskej republiky. Ani politická nestabilita, ani prebiehajúca pandémia nemôžu byť zámienkou na ďalšie odkladanie týchto vážnych problémov, keďže sa týkajú ochrany základných práv a slobôd ľudí.

Predseda SAK navštívil nového generálneho riaditeľa Zboru väzenskej a justičnej stráže

Predseda SAK **Viliam Karas** a podpredseda **Ondrej Laciak** boli navštíviť nového Generálneho riaditeľa Zboru väzenskej a justičnej stráže **Róberta Mudrončeka**.

Prvou témou boli možnosti zabezpečenia porady obvinených a odsúdených s obhajcami prostredníctvom elektronických prostriedkov. V Českej republike už elektronické obhajoby fungujú takmer rok a majú s nimi dobré skúsenosti. U nás ich spusteniu bránia viaceré prekážky, predovšetkým legislatívne. Zástupcovia inštitúcií sa dohodli na vzájomnej podpore a spolupráci pri snahe o ich odstránenie a spustenie tohto projektu.

Druhou témou bolo zabezpečenie zdravotnej starostlivosti v ústavoch na výkon trestu a výkon väzby. Zástupcovia ZVJS informovali komoru, že v ústavoch je zabezpečený systém starostlivosti o osoby pozitívne testované na COVID-19, jediné čím nedisponujú, je možnosť napojenia na pľúcnu ventiláciu, pretože okrem samostatného zariadenia je nevyhnutná včasná dostupnosť laboratórnej diagnostiky a taktiež si vyžaduje špecializovaný personál, ktorého je celkovo nedostatok.

Ako tretiu tému účastníci stretnutia otvorili možnosť zmien podmienok väzby, ako aj podmienok pri samotnom výkone väzby a výkone trestu odňatia slobody. Na Ministerstve spravodlivosti SR sú momentálne zriadené dve pracovné skupiny, jedna na zmenu Trestného zákona a Trestného poriadku a druhá na zmenu zákona o výkone väzby a zákona o výkone trestu odňatia slobody. Zhodli sa na vzájomnej podpore cieľov zmeny v trestnej politike štátu smerom k väčšiemu uplatňovaniu nástrojov restoratívnej justície.

Okrúhly stôl SAK k rozvoju rozhodcovského konania na Slovensku

Slovenská advokátska komora zorganizovala 23. marca 2021 okrúhly stôl k téme rozvoja súkromného rozhodcovského konania na Slovensku. Odborné on-line diskusné podujatie sa uskutočnilo za účasti významných predstaviteľov justície, akademickej obce, legislatívy a praxe obchodnej arbitráže. Zámerom stretnutia bolo založenie stabilnej odbornej platformy, ktorej cieľom je zvyšovanie dôvery v nástroje rozhodcovského konania ako vhodnej alternatívy k činnosti všeobecných súdov.

Hlavnými témami rokovania boli otázky etiky výkonu funkcie rozhodcu a rozhodovacia činnosť všeobecných súdov vo vzťahu k rozhodcovskému konaniu. Podujatie za súdnicstvo zastrelila **Andrea Moravčíková**, podpredsedníčka Najvyššieho súdu SR, za účasti ďalších kolegyň a kolegov zo všeobecných súdov (Okresný súd Bratislava V a Okresný súd Banská Bystrica). Pozvanie na diskusiu prijal **Martin Maliar**, generálny riaditeľ Sekcie civilného práva MS SR, **Miroslav Slašťan** za Radu Justičnej akadémie SR, a tiež predstavitelia Americkej obchodnej komory na Slovensku a *Iniciatívy za vládu zákona (Rule-of-Law Initiative)*, s ktorými SAK dlhodobo spolupracuje na téme rozvoja obchodnej arbitráže. Prítomní sa zhodli na tom, že obchodná arbitráž je vítaným doplnkom činnosti všeobecných súdov a vnímajú potenciál na ďalší rozvoj tejto oblasti práva.

Predseda SAK Viliam Karas zdôraznil, že Slovenská advokátska komora okrem výkonu vlastnej funkcie nezávislej samosprávnej organizácie advokátov dlhodobo vyvíja aktivity na podporu idey právneho štátu a vymožitelnosti práva. „Úspešným príkladom takýchto aktivít je aj činnosť nášho Rozhodcovského súdu SAK, ktorý už niekoľko rokov poskytuje dôveryhodný a efektívny spôsob riešenia obchodných sporov.“ Predseda SAK zdôraznil, že prístup ku kvalitnému rozhodcovskému konaniu je dôležitou súčasťou systému vymožitelnosti práva. „Slovensko má v tejto oblasti vytvorené dobré základy v podobe kvalitnej legislatívy a množstva skúsených arbitrov z radov advokátov. Priestor pre zlepšenie vidíme v celkovej dôveryhodnosti, posilňovaní princípov etiky výkonu funkcie rozhodcov a v partnerskom dialógu so súdmi,“ dodal.

Slovenská advokátska komora je zriaďovateľom stáleho Rozhodcovského súdu SAK. Základným poslaním tohto súdu je slúžiť stranám v spravodlivom riešení sporov pri dôslednom rešpektovaní rovnosti strán konania. Rozhodcovský súd SAK nie je zaťažovaný reštančnými vecami. Dĺžka konania od podania žaloby po vydanie konečného rozhodnutia je v bežných veciach menej ako štyri mesiace. Právoplatné rozhodnutie rozhodcovského senátu je vymožitelné ako rozhodnutie všeobecného súdu.

Mgr. Alexandra Donevová
kancelária SAK
foto ZVJS

Vyhlásenie publikačnej súťaže Bulletinu slovenskej advokácie

Redakčná rada Bulletinu slovenskej advokácie
v spolupráci s Predsedníctvom Slovenskej advokátskej komory
vyhlásila pre rok 2021

XX. ročník publikačnej súťaže Bulletinu slovenskej advokácie pre študentov právnických fakúlt, advokátskych koncipientov a mladých advokátov do 35 rokov.

Konkrétnu **tému si účastníci súťaže zvolia** sami. Podmienkou je aktuálnosť témy z teórie alebo praxe slovenského, európskeho alebo medzinárodného práva. Súťažný príspevok nesmie mať popisný charakter. Príspevky v rozsahu maximálne 34 000 znakov (vrátane medzier, literatúry, CV aj textu pod čiarou) treba poslať e-mailom na adresu **ondrisova@sak.sk** alebo **darina.stracinova@sak.sk**.

Termín uzávierky je **30. novembra 2021**.

Článok bude zaradený do súťaže v tom roku, v ktorom bude publikovaný. Porota zložená z členov redakčnej rady Bulletinu slovenskej advokácie publikované príspevky vyhodnotí do konca decembra 2021. Pre autorov sú pripravené finančné ceny, porota má právo cenu neudelieť, resp. zvýšiť odmenu. Ceny prvým trom autorom budú odovzdané na tradičnom Novoročnom stretnutí právnikov v januári 2022.

Zo zasadnutí Predsedníctva SAK

V marci zasadlo Predsedníctvo Slovenskej advokátskej komory dištančne dvakrát – na riadnom rokovaní **11. – 12.** a na mimoriadnom **19. marca 2021**. Dňa **2. apríla 2021** sa konalo mimoriadne rokovanie venované prezentácii výsledkov prvého kola volieb do orgánov komory.

Predseda SAK JUDr. Karas, PhD. na úvod riadneho rokovania informoval o **pracovnej ceste vedenia komory do Košíc** a o **stretnutí s predsedom Ústavného súdu SR, predsedom Najvyššieho súdu SR a generálnym prokurátorom** k aktuálnym právnym otázkam. Podrobnejšie informácie sú uverejnené na webovej stránke komory.

Predseda schválilo **zmenu pozície vo vzťahu advokáta ako externého registrátora pri zápisoch do obchodného registra** v porovnaní s doterajším stavom v tom smere, že **SAK má záujem, aby advokát mohol vykonávať funkciu registrátora**. Nemalo by ísť o právnu službu, agenda by bola štrukturálne oddelená od činnosti advokáta ako poskytovateľa právnych služieb, čím by sa eliminovalo riziko ohrozenia jeho nezávislosti v súvislosti s poskytovaním právnych služieb. Malo by ísť o doplnkovú a dobrovoľnú inú činnosť advokáta, kde by došlo k prebratiu a kombinácii (po náležitom prispôbení) už inštitucionalizovaných pravidiel zakotvených v súvislosti s činnosťou advokátov ako správcov konkurznej podstaty, s autorizáciou zmlúv o prevode nehnuteľností advokátmi a s výkonom činnosti advokátov ako oprávnených osôb v kontexte registra partnerov verejného sektora. Vec nie je uzatvorená, pozícia bude komunikovaná na úrovni rezortu spravodlivosti a následne v pripomienkovom konaní.

V rámci aktuálnych informácií o **legislatívnych aktivitách** rezonovali najmä nasledovné témy: **reforma súdnej mapy**, legislatívny zámer **rekodifikácie práva obchodných spoločností**, návrh opatrení na **efektívne fungovanie obchodného registra**, návrh **úpravy škody** v Trestnom zákone, pripravovaná **novelizácia Trestného zákona a Trestného poriadku**, návrh **zákonu o súdnej ochrane vo verejnom obstarávaní** a **zákonu o katastri nehnuteľností** a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam.

Odznela aj informácia o pretrvávajúcej relatívne kritickej situácii vzhľadom na meniace sa okolnosti z hľadiska núdzového stavu a možností prezenčných stretnutí, kam spadajú aj **advokátske skúšky**. Bude potrebné reprofilovať niektoré činnosti, aby bol systém nastavovania termínov prehľadnejší a vytváral štandardnú dispozíciu, najmä vzhľadom na počet záujemcov o vykonanie skúšky. V kontexte pandemického vývoja sa ako vhodné javí vytvoriť dlhodobu udržateľnú situáciu prechodom na elektronickú formu výkonu advokátskej

skúšky v časti, kde to možné je, minimálne pokiaľ ide o účasť členov skúšobných senátov. Momentálne sú obsadené termíny do konca mája 2021, do úvahy treba brať personálne kapacity členov skúšobných senátov a kancelárie komory, ak by malo dôjsť k znásobeniu počtu termínov.

Predseda schválilo na vedomie **výročnú správu Centra právnej pomoci za rok 2020**. Schválilo odporúčaný **postup advokáta pri klientovi, ktorý prejaví záujem spolupracovať s orgánmi činnými v trestnom konaní**; odporúčanie je ako stanovisko k niektorým aktuálnym či medializovaným otázkam týkajúcim sa stavovskej etiky výkonu obhajoby zverejnené na webovej stránke komory. Ďalej schválilo predĺženie rámcovej zmluvy na **zvýhodnený predaj automobilov Škoda s benefitmi pre advokátov**.

V časti rokovania venovanej **ekonomickým otázkam** členovia P SAK rozhodli o **doručených žiadostiach**, vzali na vedomie **zoznam advokátov, ktorí do 28. februára 2021 nezaplatili príspevok na vzdelávanie advokátskych koncipientov**, informáciu o **čerpaní rozpočtu SAK za rok 2020** a **porovnanie výnosov a nákladov vzdelávacích podujatí** v septembri až decembri 2020. Určili **zvýhodnené predajné ceny publikácií** o dejinách advokácie bez poštovného.

V rámci správy o **mediálnej prezentácii komory** zaznela informácia o výstupoch komory k rôznym témam v médiách aj v komorových komunikačných prostriedkoch (webová stránka a sociálne siete). Kancelária SAK informovala o **stave priprav mediálnej kampane zameranej proti domácemu násiliu** a o pripravovaných **prieskumoch medzi advokátmi**.

Poverení zástupcovia komory informovali o **dianí na pôde CCBE** a o **Európskej prezidentskej konferencii**, ktorá sa vo februári 2021 prvýkrát v histórii konala online. Predsedníctvo komory schválilo **zámer zapojiť sa** ako pridružená partnerská inštitúcia **do projektu LAWYEREX II**.

Na riadnom marcovom zasadnutí predsedníctvo rozhodlo o žiadostiach súvisiacich s **matričnými zoznamami vedenými komorou** a o **statusových veciach advokátov** podľa osobitných ustanovení zákona o advokácii.

Pripravovaná konferencia advokátov si s prihliadnutím na svoj význam zasluhuje samostatnú kapitolu. Na riadnom rokovaní odznela informácia o **spustení elektronického volebného systému 1. marca 2021**. Externý dodávateľ sa zamerával na to, aby bol systém na technológii Microsoft 365 čo najjednoduchší a funkčný a aby poskytoval kompletne užívateľské rozhranie umožňujúce v online voľbách hlasovať každému užívateľovi z tabletu, počítača alebo mobilného telefónu pri absolútnom zachovaní transparentnosti. Pre všetkých 6 500 užívateľských kont boli vygenerované bezpečné heslá. Systém bol koncipovaný tak, že každý advokát si po prvom prihlásení vytvoril vlastné bezpečné heslo. Systém bol ako štandard doplnený pre Microsoft 365 platformu s tým, že komora ho môže využiť aj v budúcnosti (napr. v druhom kole volieb do orgánov komory).

Vzhľadom na závažnosť tém bola **príprava konferencie advokátov** vyčlenená na **mimoriadne rokovanie Predsed-**

níctva SAK 19. marca 2021. Členovia P SAK v kontexte prebiehajúcich procesov a plynúcich lehôt po starostlivej úvahe ustálili, že **stanovený termín konferencie 11. júna 2021 sa nemení** a platí, že konferencia sa uskutoční **prezenčnou formou v bratislavskej Inchebe**. Komora musí mať k dispozícii dostatočne veľký priestor – napr. pre prípad potreby dodržania fyzických odstupov či iných epidemiologických nariadení. Nemožno vylúčiť, že na mieste bude potrebné vykonávať pre záujemcov o fyzickú účasť (ktorých počet sa v súčasnosti nedá odhadnúť) antigénové testovanie. Predsedníctvo musí zabezpečiť dôstojný priebeh konferencie bez toho, aby bol komukoľvek vstup na konferenciu znemožnený.

Komora v **privátnej sekcii webovej stránky** v časti *Vzdelávanie a podujatia* v dohľadnej dobe zverejní **prihlášku**, v ktorej si advokáti vyznačia **svoje preferencie**. Komora intenzívne pracuje na príprave **elektronického hlasovania do orgánov SAK aj v druhom kole volieb**; vzhľadom na špecifiká voľby bude potrebné niektoré technické nastavenia upraviť. Čistá online forma konferencie nie je možná; vzhľadom na neistý vývoj pandemickej situácie sa pracuje aj s náhradným **scenárom hybridnej formy konferencie** (technicky softvérovovo aj hardvérovovo), ktorá by umožnila časti advokátov, ktorí sa nemôžu, resp. nechcú z rôznych dôvodov zúčastniť fyzicky, ale majú záujem o dištančnú účasť, hlasovať o návrhoch predpisov a vykonať voľbu do orgánov SAK v online prostredí. Treba postupovať tak, aby sa konferencia uskutočnila nad akúkoľvek pochybnosť. Predsedníctvo schválilo jej program **počas jedného rokovacieho dňa**; bude uverejnený v **mimoriadnom čísle Bulletinu slovenskej advokácie venovanom výhradne konferencii advokátov**. Preventívne však zrušilo konanie pokonferenčného rautu, ktorý sa od roku 2010 konal v hoteli Bôrik. V prípade zmeny epidemiologickej situácie bude komora operatívne hľadať **alternatívne možnosti večerného spoločenského podujatia**.

Na **mimoriadnom rokovaní 2. apríla 2021** boli prezentované **výsledky prvého kola volieb do orgánov SAK** nemeckou spoločnosťou POLYAS. Termín síce pripadol na Veľký piatok, bolo však potrebné dodržať dikciu § 2 ods. 5 Volebného poriadku, podľa ktorého obálky s návrhom kandidátov otvára Predsedníctvo SAK verejne do 3 dní odo dňa uplynutia lehoty na ich predloženie (táto uplynula 1. apríla 2021 o 23.59.59 hod.). Podmienka bola splnená tým, že P SAK otvorilo výsledky elektronického hlasovania v prvom kole volieb orgánov SAK, ktoré boli k dispozícii iba v systémoch spoločnosti POLYAS bez prístupu inej strany. Na rokovaní sa zúčastnila projektová manažérka spoločnosti POLYAS, ktorá uviedla, že od začiatku nominačný proces prebiehal plynulo a bez problémov v zmysle nastavení SAK a osvedčila, že do systému POLYAS nemali prístup iné osoby ako zástupcovia spoločnosti POLYAS. Na rokovaní bol prítomný aj zástupca externého partnera, ktorý integroval prepojenie komory cez účty sak.cloud so spoločnosťou POLYAS. V stredu 31. marca a vo štvrtok 1. apríla 2021 bola služba podpory help desk zabezpečená v predĺženom čase do 18.00 hod. Kompletná no-

minačná perióda trvala od 1. marca 2021 od 13:00:00 hod. do 1. apríla 2021 o 23.59.59 hod., voľby boli ukončené automatizovaným šifrovacím systémom. Systém zabezpečoval všetky časti spoľahlivo, počas mesiaca nebol zaznamenaný technický výpadok technológie ani problémy s dostupnosťou. Telefónická linka podpory podporila viac ako 311 dopytov a elektronických volebných lístkov. Vo väčšine prípadov bolo predmetom podpory užívateľské správanie užívateľov, často boli poskytnuté jednoduché rady pri generovaní alebo resetovaní hesla.

Proces **otvárania zašifrovaného súboru vygenerovaného spoločnosťou POLYAS** bol Predsedníctvom SAK na mimoriadnom rokovaní schválený nasledovne: proces odoslania údajov sa uskutoční automaticky po schválení zo strany predsedníctva komory. Systém automaticky vygeneruje dokumenty zabezpečené hašom na zabránenie neoprávnených modifikácií a 2. apríla 2021 ich počas mimoriadneho rokovania pošle na oficiálne e-mailové adresy aj na adresy v tvare *priezvisko@sak.cloud* predsedu a podpredsedov komory, predsedníčky revíznej komisie, tajomníka a vybraných pracovníčok kancelárie komory, ktoré v súčinnosti s externým partnerom koordinovali prepojenie systému s matrikou komory. Informácie budú šifrované pomocou hesla, ktoré je dvojfaktorovo overené a zaslané SMS správou z SMS-servis centra na spárované e-mailové kontakty.

Zástupca externého slovenského dodávateľa informoval, že z celkového počtu 6 046 oprávnených voličov nominácie odovzdalo 1 227 advokátov a advokátok (20,26 %). Spolu 9 nominácií bolo odvolaných. Každý advokát mal po ukončení nominačnej časti možnosť stiahnuť si vo volebnom systéme POLYAS svoje hlasy tak, ako boli odoslané. Systém overil odoslanie výsledkov na zadané adresy a SMS rutina odoslala šifrované heslá na telefónne čísla zadané v systéme. Predseda komory JUDr. Karas, PhD. potvrdil, že e-mail bol doručený, rovnako aj SMS správa s heslami. Následne túto informáciu potvrdili aj podpredsedovia komory a predsedníčka revíznej komisie. Tajomník SAK JUDr. Popovec po potvrdení zadal heslo a otvoril súbor, ktorý zdieľal s prítomnými na obrazovke. Zástupcovia SAK, ktorým bol dokument doručený, porovnaním potvrdili, že ide o identické dokumenty. Prezentované boli dva dokumenty: prvý obsahoval všetky nespočítané anonymizované odovzdané hlasy, druhý obsahoval sumarizáciu hlasov s poradím podľa počtu hlasov, ktoré boli nominovaným odovzdané. **Sumarizácia hlasov bola celková bez aplikovania pravidiel Volebného poriadku, ktoré bude realizované až na nasledujúcom rokovaní Predsedníctva SAK.**

Ďalší postup a lehoty upravuje platný Volebný poriadok. Predsedníctvo SAK konštatovalo, že ak aj boli isté počiatočné obavy vzhľadom na to, že týmto spôsobom sa prvé kolo volieb uskutočnilo prvýkrát, výsledok sa dá hodnotiť vysoko pozitívne. Nominácie bolo možné urobiť rýchlo, k dispozícii bol help desk, podpora bola advokátom ochotne poskytnutá obratom. Komora bude v budúcnosti pracovať na vylepšení elektronického hlasovania.

Z DISCIPLINÁRNYCH ROZHODNUTÍ SAK

Predžalobná výzva zaslaná advokátom protistrane klienta

Advokát, ktorý pri zastupovaní klienta v predžalobnej výzve zaslanej protistrane neoznačí klienta, ktorého zastupuje, ani k výzve nepripojí splnomocnenie na zastupovanie, pričom v predmetnej výzve bez podkladu odsudzujúceho rozhodnutia trestného súdu konštatuje, že konanie protistrany je trestným činom, dopúšťa sa disciplinárneho previnenia podľa § 56 ods. 1 ZoA, pretože takýmto konaním porušuje povinnosti mu uložené v § 18 ods. 3 ZoA.

Odkaz na možnosť trestného stíhania, respektíve na možnosť, že dané konanie je spôsobilé naplniť skutkovú podstatu trestného činu je akceptovateľnou formuláciou predžalobných výziev, avšak výhradne za predpokladu dodržiavania zásady prezumpcie neviny, s čím je nezlučiteľné konštatovanie advokáta, že protistrana sa dopustila trestného činu.

*Rozhodnutie I. odv. disc. senátu SAK z 25. júna 2018, sp. zn. I.ODS-9/18:2575/2015
Rozhodnutie VIII. disc. senátu SAK z 28. októbra 2016, sp. zn. DS VIII.-38/16:2575/2015*

Dotknuté ustanovenia:

- § 18 ods. 3 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v platnom znení (ďalej len „ZoA“)

Rozhodnutím VIII. disciplinárneho senátu SAK z 28. októbra 2016, sp. zn. DS VIII.-38/16:2575/2015 v spojení s rozhodnutím I. odvolacieho disciplinárneho senátu SAK z 25. júna 2018, sp. zn. I.ODS-9/18:2575/2015 bol DO advokát

uznaný za vinného

z disciplinárneho previnenia podľa § 56 ods. 1 ZoA, pretože zavinené závažným spôsobom porušil povinnosti advokáta podľa § 18 ods. 3 ZoA

tým, že

ako advokát a konateľ advokátskej kancelárie A. s. r. o., ktorá advokátska kancelária na základe splnomocnenia zo dňa 23. 8. 2015 zastupovala klienta A. B., vo výzve zo dňa 24. 8. 2015 adresovanej C. D.

- a) neoznačil klienta, ktorého v danej právnej veci zastupuje ani k tejto výzve nepriložil splnomocnenie udeľené klientom,
- b) uviedol, že „Podľa oznámenia majiteľov pozemkov KN 6281 až 6285 ste v lokalite D. odviezol asi 20 m³ dreva bez toho, aby ste mali súhlas majiteľov pozemkov. Týmto ste sa jednoducho dopustili trestného činu krádeže a spôsobili ste aj škodu majiteľovi predmetného dreva.“,

za čo mu bolo uložené

podľa § 56 ods. 2 písm. a) ZoA disciplinárne opatrenie – **písomné napomenutie**.

Podľa § 57 ods. 5 zákona o advokácii bola DO advokátovi uložená povinnosť zaplatiť na účet SAK paušálne náklady disciplinárneho konania vo výške **435 eur** v lehote do 15 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozhodnutia.

Z odôvodnenia:

Rozhodnutím VIII. disciplinárneho senátu SAK z 28. októbra 2016, sp. zn. DS VIII.-38/16:2575/2015 bol DO advokát uznaný za vinného z disciplinárneho previnenia v súlade

s podaným návrhom na začatie disciplinárneho konania, za čo mu prvostupňový disciplinárny senát uložil podľa § 56 ods. 2 písm. c) ZoA peňažnú pokutu vo výške 200 eur.

Z obsahu predmetnej výzvy zaslanej sťažovateľovi senát zistil, že nie je zrejmé, že DO advokát zastupuje svojho klienta, respektíve niektorú osobu, ktorá je majiteľom pozemkov. Taktiež DO advokát k predmetnej výzve nepriložil splnomocnenie, ktoré by mohlo byť považované za náhradu údajov o zastúpení klienta absentujúcich v predmetnej výzve.

Z vyjadrenia DO advokáta zo dňa 3. 6. 2016 k návrhu na začatie disciplinárneho konania vyplýva, že jeho klient si výslovne neželal, aby bolo jeho meno uvádzané v predmetnej výzve. Skutočnosti tvrdené DO advokátom neboli preukázané žiadnymi listinnými dôkazmi, a zároveň táto požiadavka klienta nevyplýva z predloženého splnomocnenia na zastupovanie. Dôležitým aspektom v tomto prípade je obsahová a formálna zložka predmetnej výzvy, konkrétne skutočnosť, že z výzvy nie je jasné, že DO advokát zastupuje vôbec nejakú osobu. Senát ďalej uviedol, že odsudzujúci rozsudok v trestnom konaní sú oprávnené vynášať iba

všeobecné súdy SR. Advokát, viac ako iné povolania, musí rešpektovať zásadu prezumpcie nevinoty ako jednu zo základných zásad trestného konania. Vzhľadom na skutočnosť, že DO advokát nepredložil žiaden listinný dôkaz, ktorý by preukazoval právoplatné odsúdenie sťažovateľa za predmetný skutok, na ktorý poukazoval, je potrebné sa takejto formulácii vo výzve bezpodmienečne vyhnúť. Odkaz na možnosť trestného stíhania, respektíve na možnosť, že dané konanie je spôsobilé naplniť skutkovú podstatu trestného činu je akceptovateľnou formuláciou predžalobných výziev, avšak výhradne za predpokladu dodržiavania zásady prezumpcie nevinoty, k čomu v tomto prípade nedošlo. Tvrdenie formulované ako v predmetnej výzve môže dotknutá strana oprávnene považovať za nenáležitú a urážlivú. A takéto konanie zo strany advokáta, ktorý je osobou znalou práva je neprípustné a nedôstojné.

Rozhodnutím I. odvolacieho disciplinárneho senátu SAK z 25. júna 2018 bolo na základe odvolania DO advokáta prvostupňové disciplinárne rozhodnutie v časti výroku o uložení disciplinárnom opatrení zmenené tak, že DO advokátovi sa ukladá podľa § 56 ods. 2 písm. a) ZoA disciplinárne opatrenie – písomné napomenutie.

Odvolací senát pri posudzovaní viny neakceptoval ani obranu DO chýbajúcou, resp. nedostatočnou normatívnou úpravou. Prvostupňový senát uviedol aj to, ako mohol a mal DO postupovať. Ukázal, že aj v takýchto špecifických situáciách je možná komunikácia, ktorá neprekračuje mieru vhodnosti, t. j. zachovania pomeru naliehavosti výzvy (výčitky, varovania) voči adresátovi pri zachovaní základných pravidiel úcty a rešpektu a bez nepodloženého znižovania vážnosti alebo povesti adresáta. Skutočnosť, že sa tak deje v niektorých masmédiách, resp. diskusiách na internetových sociálnych sieťach nemôže ovplyvniť úroveň nárokov kladených na vystupovanie a komunikáciu advokáta. Pri voľbe zodpovedajúceho disciplinárneho opatrenia podľa § 56 ZoA a § 26 ods. 2 DP SAK odvolací senát v prospech DO vzal do úvahy nezištný motív konania DO, nižšiu intenzitu zníženia povesti advokácie voči „verejnosti“, ako aj dĺžku výkonu advokácie v spojení so skutočnosťou, že DO ešte nebolo právoplatne uložené disciplinárne opatrenie.

Rozhodnutie je redakčne krátené, upravované a doplnené o odkazy na citované ustanovenia pod textom.

Právnu vetu a rozhodnutie spracovala
Mgr. Tatiana Frištková
advokátka

Pýta(j)te sa predsedníctva

Klient ma požiadal po skončení zastupovania o odovzdanie spisovej agendy kuriérom. Som povinný tejto forme odovzdania spisovej agendy vyhovieť?

Podľa § 13 Advokátskeho poriadku SAK je advokát po skončení zastúpenia povinný bez zbytočného odkladu vec s klientom písomne finančne vysporiadať a vrátiť mu všetky doklady, ktoré mu zveril, alebo ktoré v mene klienta počas zastupovania prevzal; povinnosť sa nevzťahuje na vzájomnú elektronickú komunikáciu a považuje sa za splnenú, ak je preukázané, že klient opakovanne neposkytol súčinnosť. Vrátenie dokladov zverených klientom nesmie byť viazané na uhradenie odmeny za poskytovanie právnych služieb.

Vydanie listín zo spisu nie je viazané na konkrétny spôsob a je výsledkom dohody medzi advokátom a klientom. Okrem osobného prevzatia klientom je obvyklým spôsobom odoslanie poštou, kuriérom.

Pokiaľ však klient trvá na vrátení spisovej dokumentácie jej zaslaním prostredníctvom kuriéra, domnievame sa, že je v záujme advokáta, s prihliadnutím na dodržanie ustanovení o odbornej starostlivosti, aby tejto požiadavke vyhovel, čím si splní povinnosť mu uloženú v § 13 Advokátskeho poriadku.

Komentáre v ASPI

VIAC AKO

150+

AKTUALIZOVANÝCH
KOMENTÁROV

Judikatúry v ASPI

VIAC AKO

62+

VYBRANÝCH, KNIŽNE
PUBLIKOVANÝCH
JUDIKATÚR

Jednotka na trhu právnych informácií

Nielen tento, ale aj mnoho ďalšieho
autorského obsahu nájdete v ASPI

+421 2 58 10 20 14 | +421 911 360 782
www.aspi.sk | obchod@aspi.sk

Wolters Kluwer
Keď si potrebujete byť istý

Výber z aktuálneho diania na európskej a medzinárodnej úrovni

■ CCBE

CCBE – **Rada advokátskych komôr Európy** (*Conseil des Barreaux Européens*) je organizácia združujúca advokátske komory z 32 krajín a ďalších 13 pridružených a pozorovateľských krajín. Zastupuje tak záujmy vyše jedného milióna európskych advokátov. Pravidelne vystupuje v mene svojich členov na úrovni Európskej únie, vypracováva stanoviská, štúdie, zapája sa do projektov a chráni základné piliere advokácie. Slovenská advokátska komora je jej plnohodnotným členom.

CCBE zasadá on-line už presne rok

CCBE usporiadala 26. marca 2021 svoje ďalšie zasadnutie stáleho výboru v on-line prostredí. Problematika využívania on-line nástrojov sa zároveň prelínala cez mnohé z tém diskusie. Predsedníctvo CCBE okrem iného predstavilo návrh stratégie činnosti a cieľov organizácie na nasledujúce tri roky, ktorými reflektuje aktuálny vývoj. Zameriava sa okrem

vnútorných otázok na definovanie zrozumiteľných a spoľahlivých parametrov pre technologickú inováciu advokátskych služieb, zjednodušenie prístupu k fondom EÚ pre vzdelávanie advokátov a nadviazanie intenzívnejších kontaktov a spolupráce medzi CCBE a Radou EÚ.

Digitalizácia justície v EÚ

CCBE v súvislosti s problematikou digitalizácie justície navrhuje zriadenie skupiny expertov na úrovni EÚ, v ktorej by bolo zastúpené celé spektrum povolání z oblasti spravodlivosti; podľa CCBE by efektívne prispeli k riešeniu výziev spojených s digitalizáciou z pohľadu teoretického, etického, ale aj praktického. Delegácie schválili znenie stanoviská, ktorými bude CCBE v mene európskych advokátov reagovať na viaceré aktuálne iniciatívy v Európskej únii z oblasti digitalizácie: stanovisko k európskemu návrhu nariadenia o počítačovom systéme na komunikáciu v cezhraničných občianskych súdnych konaniach a trestných konaniach (systém e-CODEX), stanovisko k oznámeniu Európskej komisie s názvom *Digitalizácia justície v Európskej únii – Súbor príležitostí* a pripomienky k dvom návrhom nariadení, tzv. aktu o digitálnych trhoch a aktu o digitálnych službách. V súvislosti s posledným návrhom CCBE verí, že výrazne prispeje k boju proti neoprávnenému poskytovaniu právnych služieb v on-line prostredí.

Konzultácie k správe Európskej komisie o stave právneho štátu v EÚ

Delegácie CCBE schválili stanovisko CCBE k verejnej konzultácii Európskej komisii, ktorá slúži ako základ pre vypracovanie druhej správy o stave právneho štátu v jednotlivých štátoch EÚ. Zameraný je predovšetkým na otázky súvisiace s princípom nezávislosti advokátov a advokátskych komôr.

Predsedníctvo CCBE informovalo o stretnutí so zástupcami Výboru Európskeho parlamentu pre spravodlivosť (LIBE) v rámci príprav na prijatie druhej Správy Európskej komisie o stave právneho štátu 2021 (parlament ju má schváliť na júnovom zasadnutí). Zástupcovia CCBE okrem iného vyjadrili obavy z vplyvu pandémie Covid-19 na prístup k spravodlivosti a na jej kvalitu, na ochranu demokratických štandardov, zásad právneho štátu a ľudských práv.

Stretnutie CCBE so zástupcami Európskej prokuratúry

CCBE aktívne sleduje a pripomienkuje legislatívny rámec a zriadenie Európskej prokuratúry, ktorá má naplno spustiť svoje fungovanie v priebehu roka 2021 v Luxemburgu. Pod-

ADVOKÁTI DAVISTI – Vladimír Clementis, Ján Poničan, Daniel Okáli

Slovenská advokátska komora vydala v rámci svojej edičnej činnosti zameranej na významné osobnosti slovenského kultúrneho života z radov advokátov knihu **JUDr. Petra Kerecmana**, autora, ktorý už niekoľko rokov mapuje históriu slovenskej advokácie. Rozsiahla publikácia (460 strán) s bohatým obrazovým materiálom je k dispozícii **ZADARMO**.

V prípade záujmu kontaktujte e-mailom na adrese: darina.stracinova@sak.sk alebo ondrisova@sak.sk.

predseda SAK Ondrej Laciak ako predseda výboru CCBE pre trestné právo zastupoval CCBE na prvom oficiálnom stretnutí so zástupcami Európskej prokuratúry 31. 3. 2021. Obsahom bola výmena informácií a diskusia o možnej spolupráci CCBE a EPPO. CCBE upozorňuje na potrebu zabezpečiť garancie procesných práv obvinených osôb, ktorá by mala spĺňať minimálne štandardy vo všetkých členských štátoch EÚ ako aj pred EPPO.

„Niet spravodlivosti bez nezávislosti advokátov“

Stály výbor schválil návrh témy Európskeho dňa advokácie 2021 – „Niet spravodlivosti bez nezávislosti advokátov“. CCBE by chcela v tomto roku najmä vyzdvihnúť dôležitosť nezávislosti advokácie pre výkon spravodlivosti a pre právny štát, upozorniť na problematiku rôznych foriem útokov voči advokátom a dať dôraz na potrebu záväzného európskeho dohovoru o advokácii (keďže Rada Európy má tento rok prijať rozhodnutie o príprave dohovoru a otázka jeho budúcej záväznosti zatiaľ nie je jasná). Európsky deň advokácie si pripomenieme naprieč Európou 25. októbra 2021.

Stratégia EÚ k vzdelávaniu

sudcov, advokátov a prokurátorov

Stály výbor schválil návrh stanoviska CCBE k Stratégii európskej odbornej justičnej prípravy na roky 2021 – 2024. Komisia stanovuje kvantitatívne ciele, vrátane preškolenia minimálne 15% advokátov v oblasti práva EÚ, ktoré by chcela pri vzdelávaní právnických povolání dosiahnuť. CCBE upozorňuje, že kvalita by mala mať prednosť pred kvantitou. CCBE priebežne informuje členov o rôznych možnostiach vzdelávania. V tej súvislosti vyzýva na úplnú implementáciu Európskej vzdelávacej platformy. Tiež upozorňuje, že je potrebné zjednodušiť postupy pri získavaní prostriedkov na vzdelávanie z grantov EÚ pre advokátov, čo by iste prispelo k dosahovaniu cieľov Komisie predstavených v stratégii.

CCBE sa priebežne venuje vývoju AML legislatívy

CCBE v roku 2020 reagovala na oznámenie Európskej komisie o akčnom pláne v oblasti komplexnej politiky EÚ na predchádzanie praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu. Výbor pre boj proti praniu špinavých peňazí priebežne sleduje ďalšie kroky EÚ v tejto oblasti a neustále pripomína význam zásady mlčanlivosti, ktorá Aby bola CCBE v budúcnosti pripravená pohotovo reagovať na vývoj situácie, výbor odporúča prijať spoločnú stratégiu advokátskych komôr.

■ AIJA

AIJA – **Medzinárodná asociácia mladých advokátov** (*Association internationale des jeunes avocats*) je celosvetová asociácia mladých právnikov vo veku do 45 rokov. Venuje sa organizovaniu seminárov a výročných stretnutí zameraných na výmenu know-how, ponúka prednášky nielen na právnické témy – svoje nezastupiteľné miesto majú otázky osobného rozvoja, soft skills a manažmentu advokátskej kancelárie. Slovenská advokátska komora je kolektívnym členom AIJA.

Podujatie AIJA Women Network malo úspech

V roku 2020 AIJA začala s iniciatívou s názvom *AIJA Women Network* (Sieť žien AIJA) na podporu a pokrok v kariérom postupe žien v oblasti advokácie.

Dňa 31. marca 2021 sa uskutočnil webinár s názvom *Napredovať k pozícii spoločníka*, ktorého sa zúčastnilo aj 22 účastníčok zo Slovenska. Panelistky – zastupujúce krajiny troch kontinentov – diskutovali o prekážkach na základe pohlavia, s ktorými sa ženy stretávajú pri snahe o kariérny postup, aj o tom, aké sú aktuálne trendy pri ich odstraňovaní. Dotkli sa aj postavenia žien – advokátok v súčasnej pandémie, kedy sa do domáceho prostredia často presúva nielen ich práca, ale tiež školské a pracovné povinnosti ostatných členov rodiny. Výskumy v mnohých krajinách potvrdili, že ženy majú v porovnaní s mužmi náročnejšiu úlohu pri vysporiadaní sa s touto situáciou a často to riešia obmedzením práce alebo odchodom z profesie. Prednášajúce dali účastníkom rady v podobe overených stratégií kariérneho rastu. Kariérna poradkyňa odporučila predovšetkým ujasniť si vlastnú motiváciu a stavať na svojej individualite, osobnom prínose. Panelistky sa podelili aj o svoje skúsenosti ako úspešné advokátky.

Záznam webinára je možné pozrieť si na kanáli Youtube pod titulom *AIJA Women Network webinar: Progressing towards partnership*.

POZVÁNKA

Prihláste sa do „AIJA ACADEMY“

V termíne **od 13. apríla do 24. júna 2021** AIJA ponúka nový vzdelávací program *Akadémia AIJA*, ktorý je celý realizovaný v on-line prostredí. Pozostáva zo série 12 lekcí a workshopov (s dĺžkou max. 1,5 hodiny) zameraných na zlepšovanie profesijných zručností, rozširovanie vedomostí z viacerých oblastí práva a získanie zaujímavých informácií o najnovších technológiách a službách. Lekcie vedú odborníci z AIJA aj mimo nej a sú rovnomerne rozvrhnuté počas 10 týždňov.

Keďže príležitosti pre networking boli vždy dôležitým aspektom podujatí AIJA, priestor pre nadviazovanie kontaktov nechýba ani v on-line prostredí. Raz za mesiac majú účastníci Akadémie možnosť spojiť sa priamo s ostatnými zúčastnenými kolegami z celého sveta v rámci moderovaných tematických on-line stretnutí. Okrem toho je prostredie Akadémie platformou na individuálne alebo skupinové konverzácie a videokonferenčné hovory. Viac informácií o AIJA akadémii na www.academy.aija.org.

Pripomínáme, že v zmysle kolektívneho členstva SAK v AIJA na každé podujatie AIJA môžu traja advokáti alebo koncipienti SAK získať zvýhodnený registračný poplatok vo výške určenej pre riadneho člena AIJA. V prípade záujmu kontaktuje chladkova@sak.sk.

Mgr. Lucia Strečanská

Odbor medzinárodných vzťahov SAK

Akadémia európskeho práva

Vzdelávanie advokátov s európskym rozmerom

Účasť na kvalitnom vzdelávacom podujatí na témy z oblasti práva EÚ spolu s možnosťou budovania siete profesionálnych kontaktov na medzinárodnej úrovni prispieva k rozvíjaniu európskej právnej kultúry, zvyšovaniu porozumenia a cezhraničnej spolupráce medzi advokátmi. Jednou z organizácií, ktoré **vytvárajú priestor na stretnutia právnikov za účelom vzdelávania a výmeny skúseností**, je Akadémia európskeho práva.

Vznik a ciele Akadémie európskeho práva

Akadémia európskeho práva (nemecky *Europäische Rechtsakademie, ERA*) bola ako mimovládna organizácia založená v marci 1992 v nemeckom meste **Trier** (spolková krajina Porýnie-Falcko), kde sídli dodnes. Jej vzniku predchádzala v roku 1990 iniciatíva Európskeho parlamentu, ktorý adresoval Európskej komisii odporúčanie zriadiť centrum pre celoživotné vzdelávanie právnikov. V čase rýchlo postupujúcej európskej integrácie bolo jasné, že zástupcovia celého spektra právnických povolání budú potrebovať pravidelné vzdelávanie a fórum pre odbornú diskusiu na podporu efektívnejšej aplikácie komunitárneho práva.

ERA napokon vznikla mimo inštitucionálneho rámca EÚ. Svoj cieľ napĺňa organizovaním kurzov, konferencií, seminárov a odborných sympózií, predovšetkým na účely priebežného odborného vzdelávania, ako aj vydávaním publikácií. V rámci ERA bola vytvorená aj špecializovaná knižnica, ktorá obsahuje publikácie o všetkých oblastiach komunitárneho a úniijného práva z európskej aj vnútroštátnej perspektívy a je zaradená do siete Európskych dokumentačných centier.

SAK a ERA – ako spolupracujeme

Slovenská advokátska komora prostredníctvom svojich komunikačných kanálov priebežne prináša advokátskej verejnosti informácie o vzdelávacích podujatiach z dielne ERA.

V uplynulých rokoch sa SAK aj podieľala na niekoľkých spoločných projektoch. Keďže sa stretli s pozitívnym ohlasom, SAK v spolupráci s ERA pokračuje a už teraz môžeme avizovať ďalšie zaujímavé vzdelávacie príležitosti pre našich advokátov a advokátskych koncipientov.

Vzhľadom na pandemickú situáciu sa vzdelávacie podujatia v súčasnosti organizujú výlučne online (prípadne zmiešanou formou) tak, aby sa umožnila maximálna interakcia medzi účastníkmi. Ak to situácia dovolí, ERA plánuje postupne prejsť na prezenčné podujatia s menším počtom účastníkov.

Young Lawyers Contest

V rokoch 2018 až 2021 realizovali ERA, Rada advokátskych komôr Európy (CCBE) a Varšavská advokátska komora súťaž umožňujúcu advokátskym koncipientom z rôznych európskych krajín zlepšiť sa v správnej a jednotnej aplikácii práva EÚ a rozvíjať cezhraničné pracovné zručnosti v európskom kontexte. Tri ročníky súťaže sa uskutočnili vďaka finančnej podpore Európskej komisie v rámci *Programu spravodlivosti*.

Súťaže sa zúčastnili aj koncipienti nominovaní SAK, pričom sa dostali v rámci svojich tímov až do finále. Správy slovenských účastníkov zo súťaže si môžete prečítať v *Bulletine slovenskej advokácie* č. 3/2021 a č. 3/2020. Predsedníctvo SAK rozhodlo o podpore úspešných kandidátov v podobe úhrady registračného poplatku.

Podmienkou účasti bola plynulá znalosť anglického jazyka. Vybratí účastníci boli zaradení do 12 trojčlenných tímov zložených z príslušníkov rôznych členských štátov EÚ a mali na starosti spoločne vypracovať dištančne písomné zadanie. Následne sa stretli osobne vo februári v nemeckom meste Trier, kde prebehlo záverečné ústne kolo súťaže.

S cieľom pokračovať v úspešnom projekte, ERA a CCBE sa opätovne uchádzajú o získanie grantu z európskych fondov v rámci výzvy pre oblasť justičného vzdelávania na budúce tri roky. Majú v úmysle zapojiť viac partnerských komôr, pričom by sa tiež zvýšila miera ich zapojenia nielen pri nominovaní účastníkov, ale tiež pri organizovaní súťažných podujatí. Európsky rozmer a prestíž podujatia má byť v nasledovných ročníkoch posilnená aj tým, že záverečné finále sa uskutoční na Všeobecnom súde Súdneho dvora EÚ so sudcami v úlohe porotcov.

Plánujeme aj ďalšie podujatia

● Zastupovanie pred Súdnyim dvorom EÚ (*EU Litigation*)

Projekt určený pre advokátov a koncipientov ponúkne na výber dve formy vzdelávania. Základný kurz bude pozostávať z dvojdenného semináru pre advokátov a koncipientov, ktorí doteraz nemali skúsenosť s konaním pred Súdnyim dvorom. Pokročilý kurz budú tvoriť workshopy pre advokátov, ktorí už majú základné vedomosti o konaní a/alebo už majú skúsenosti so zastupovaním pred Súdnyim dvorom EÚ. Semináre budú realizované od septembra 2021 do decembra 2022. Ak to pandemická situácia dovoľí, súčasťou by mala byť návšteva Súdneho dvora EÚ.

● Interaktívne jazykové kurzy k cezhraničnej mediácii (*Interactive language training events on cross-border mediation*)

Cieľom projektu je zvýšiť a zlepšiť úroveň znalosti anglického jazyka u advokátov, mediátorov a sudcov v oblasti justič-

nej spolupráce pri cezhraničnej mediácii. Súčasťou bude 9 trojdňových seminárov v rôznych mestách v období od septembra 2021 do decembra 2022.

O oboch podujatiach budeme informovať prostredníctvom komunikačných prostriedkov SAK. **V prípade záujmu kontaktujte odbor medzinárodných vzťahov SAK.**

Štipendijný program ERA

Pre koncipientov a advokátov, ktorých by odradila od účasti na finančne náročnejších vzdelávacích seminároch výška poplatku a cestovných nákladov, ERA ponúka možnosť využiť svoj štipendijný program. Štipendium môžu získať advokáti, sudcovia, prokurátori a úradníci z členských štátov, kandidátskych krajín a ostatných krajín EÚ.

Štipendium môže pokrývať príspevok na cestovné výdavky a/alebo ubytovanie počas seminára a/alebo účastnícky poplatok. Nevzťahuje sa len na jazykové kurzy. Účastník mô-

POZVÁNKA

Aplikácia antidiskriminačnej legislatívy EÚ

ERA sa obrátila na SAK s ponukou spolupráce pri organizácii semináru na tému *Antidiskriminačná legislatíva EÚ a jej aplikácia v praxi*. Seminár zaradený do portfólia ERA už niekoľko rokov (www.era.int/anti-discrimination) je financovaný z grantov Európskej komisie. ERA navrhla, aby SAK bola jedným z hostiteľov podujatia v júni 2021. S ohľadom na pandemickú situáciu sme prezenčné podujatie zmenili na dištančné.

Pozývame advokátov a koncipientov zúčastniť sa na tomto seminári, ktorý sa uskutoční online
24. – 25. júna 2021

Pracovným jazykom bude angličtina a slovenčina. Ide o 1,5 denný seminár pre 50 osôb s 10 prednášajúcimi. Pre členov Slovenskej advokátskej komory je vyhradených 20 miest, zvyšnými účastníkmi budú advokáti z iných členských štátov EÚ.

Cieľom podujatia je zvýšiť povedomie a schopnosť správnej aplikácie antidiskriminačnej legislatívy EÚ vo vnútroštátnych sporoch. Jednotlivé prednášky budú trvať 30 minút a zámerom je umožniť aj interaktívnu výmenu medzi účastníkmi v rámci priestoru vyhradeného na diskusie, čím sa umožní dynamický a pútavý priebeh semináru.

Obsahom bude predstavenie právneho rámca, kľúčových konceptov, okolností určujúcich bremeno dokazovania, aplikácia a interpretácia Charty základných práv EÚ na vnútroštátnej úrovni, judikatúra Súdneho dvora EÚ, problematika nenávisťných prejavov, diskriminácie z dôvodu sexuálnej orientácie či náboženského vyznania, ako i dopady využívania umelej inteligencie, algoritmov a automatizácie na právo na rovnaké zaobchádzanie.

V prípade záujmu o účasť sledujte komunikačné prostriedky SAK alebo kontaktujte odbor medzinárodných vzťahov SAK (chladekova@sak.sk).

Už vám neuniknú žiadne informácie!

Dôležité informácie a aktuality z diania v advokácii a na komore nájdete na našich sociálnych sieťach:

www.facebook.com/advokatinavasejstrane
pridajte sa do uzavretej skupiny pre advokátov
Advokáti spolu - SAK

www.linkedin.com/company/sak-sk
sledujte aj našu oficiálnu stránku na profesnej
sieti LinkedIn

že štipendium získať iba na jeden seminár; opätovné získanie štipendia je možné len za výnimočných okolností. Absolventi seminára následne napíšu krátku správu o využití štipendia pri svojej práci a prezentujú svoju skúsenosť s ERA na domácej pôde.

Žiadosť o poskytnutie štipendia so životopisom a motivačným listom je potrebné podať najneskôr dva mesiace pred konaním prezenčného podujatia a najneskôr 1 mesiac pred termínom on-line seminára. V súčasnosti ERA prijíma žiadosti k letným podujatiam organizovaným do konca júna 2021.

Bohatá ponuka vzdelávacích podujatí, ako aj podrobnejšie informácie o štipendiu, sú pre záujemcov uverejnené na stránkach ERA (<https://era-comm.eu/era-scholarship/>).

Mgr. Lucia Strečanská

Odbor medzinárodných vzťahov SAK

Foto ERA

Nekorunovaný kráľ Justičného paláca

Slovenská advokátska komora vydala o svojom členovi, nezabudnuteľnej postave slovenskej advokácie **JUDr. Jánovi Eugenovi Kováčovi** publikáciu, ktorá nadväzuje na doterajšiu edičnú činnosť zameranú na významné osobnosti advokátskeho života a práce na Slovensku v dávnejšej minulosti.

V prípade záujmu kontaktujte:
Cena: 5 eur
stracinova@sak.sk alebo ondrisova@sak.sk

Z DISCIPLINÁRNYCH ROZHODNUTÍ ČAK

Vystavenie nepravdivého potvrdenia advokátom o prijatí zálohy

Je disciplinárnym previnením, ak advokát vystaví potvrdenku o prijatí zálohy, ktorú však neprijal.

Rozhodnutie disciplinárneho senátu disciplinárnej komisie ČAK zo 17. februára 2017, sp. zn. K 100/2016¹

Dotknuté ustanovenia:

- § 17 zákona č. 85/1996 Sb., o advokácii
- čl. 4 ods. 1 a 3 uznesenia predstavenstva Českej advokátskej komory č. 1/1997 Vestníka zo dňa 31. 10. 1996, ktorým sa stanoví pravidlá profesionálnej etiky a pravidiel súťaže advokátov Českej republiky (etický kódex) v platnom znení (ďalej len „Etický kódex“)
- **obdobné ustanovenia slovenských právnych predpisov:** § 18 ods. 3 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii v platnom znení, § 2 ods. 2, 4 Advokátskeho poriadku SAK schváleného konferenciou advokátov 10. júna 2017

Disciplinárne obvinený advokát sa dopustil disciplinárneho previnenia

tým, že

potom, čo 18. 8. 2015 prevzal plnú moc na obhajobu J. L. v jeho trestnej veci stíhaného pre trestný čin podľa § 283 ods. 1, ods. 2 písm. b) t.j. zákonníka a v súvislosti s tým informoval J. L. o predpokladanej výške odmeny za poskytnuté právne služby cca 50 000 Kč a v ten istý deň od J. L. prijal proti písomnému potvrdeniu zálohu vo výške 20 000 Kč, 18. 8. 2015 vystavil J. L. potvrdenku na zostávajúcu sumu 30 000 Kč ako prijatú platbu na úhradu preddavku na odmenu za poskytnuté právne služby bez toho, aby mu však J. L. túto sumu zložil, a to v úmysle, aby J. L. na základe tohto falošného dokladu získal peniaze na úhradu jeho odmeny za poskytnuté právne služby od tretej osoby a následne mu ju odovzdal,

čím porušil

§ 16 ods. 2, § 17 zákona o advokácii v spojení s čl. 4 ods. 1 a 3 Etického kódexu.

Podľa § 32 ods. 3 písm. c) zákona o advokácii disciplinárne obvinenému za to bolo uložené disciplinárne opatrenie – pokuta vo výške **20 000 Kč**.

Z odôvodnenia:

Disciplinárne obvinený k veci uviedol, že celú záležitosť ľutuje. Uviedol, že nechápe, ako sa po toľkých rokoch praxe nechal presvedčiť a vystavil potvrdenie o prevzatí peňažných prostriedkov bez toho, aby ich v skutočnosti prevzal. Disciplinárne obvinený taktiež vyjadril úprimnú ľútosť, že poškodil tak advokátsky stav ako i sám seba. Disciplinárne obvinený na svoju obranu taktiež uviedol, že sa vec pokúsil so sťažovateľom J. L. vyriešiť, bol za ním aj vo väzbe, kedy sťažovateľ uviedol, že peňažné prostriedky podľa potvrdenia vystaveného disciplinárne obvineným síce použil na vlastné účely, ale nie je to schopný nijako riešiť. Sťažovateľ disciplinárne obvinenému taktiež oznámil, že peniaze vo väzbe nemá, preto mu ich dať nemôže, a nemôže mu vrátiť ani potvrdenie, pretože ho nemá.

Disciplinárny senát dospel k zisteniu, že dňa 18. 8. 2015 disciplinárne obvinený prevzal obhajobu sťažovateľa J. L. v jeho trestnej veci. V tejto súvislosti sťažovateľ J. L. zložil disciplinárne obvinenému zálohu na odmenu za poskytnuté právne služby zo strany disciplinárne obvineného vo výške 20 000 Kč. Disciplinárne obvinený sťažovateľa informoval o tom, že náklady obhajoby odhaduje na sumu vo výške 50 000 Kč, takže bude požadovať ešte doplatenie sumy 30 000 Kč. Na toto oznámenie reagoval sťažovateľ, že ďalšie peniaze si zaistiť,

avšak za tým účelom potrebuje, aby mu disciplinárne obvinený vystavil ďalšie potvrdenie na túto sumu, ktorú si na základe vystaveného potvrdenia zo strany disciplinárne obvineného požičia. Disciplinárne obvinený sťažovateľovi uveril a potvrdenie mu (bez uvedenia čísla dokladu) na sumu 30 000 Kč skutočne 18. 8. 2015 vystavil, hoci sťažovateľ mu túto sumu v skutočnosti vôbec nezložil, a to ani čiastočne.

V priebehu konania disciplinárne obvinený sťažovateľa opakovane a bezvýsledne žiadal o zloženie zálohy alebo o vrátenie vopred vystaveného potvrdenia na sumu 30 000 Kč, a to pri viacerých rokovaníach so sťažovateľom vo svojej advokátskej kancelárii, v telefonických rozhovoroch s ním a neskôr aj pri väzobnom zasadnutí, kedy bol sťažovateľ vzatý do väzby. Dňa 13. 11. 2015 disciplinárne obvinený sťažovateľa navštívil vo väzbe a informoval ho o tom, že doterajšie zložená záloha je vyčerpaná, a ak sťažovateľ nezloží sľúbenú zálohu, nebude ho naďalej obhajovať. Vzhľadom na to, že sťažovateľ disciplinárne obvinenému zálohu vo výške 30 000 Kč nezložil, disciplinárne obvinený mu 16. 11. 2015 vypovedal plnú moc.

Dňa 16. 11. 2015 potom disciplinárne obvinený vystavil sťažovateľovi faktúru s uvedením vykonaných úkonov právnej služby a cestovných nákladov a započítaním zloženej zálohy vo výške 20 000 Kč s tým, že k úhrade už nezostáva nič.

Disciplinárny senát starostlivo posúdil jednotlivé dôkazy vo veci, konkrétne okolnosti prípadu a vzal do úvahy aj do-

terajší spôsob výkonu advokácie disciplinárne obvineným a ďalej vzal na vedomie osobné a majetkové pomery disciplinárne obvineného. Disciplinárny senát sa stotožnil s názorom disciplinárneho žalobcu a rozhodol, že disciplinárne obvinený vyššie popísaným konaním porušil povinnosti advokácie v spojení s čl. 4 ods. 1, 3 Etického kódexu, a to závažne v zmysle § 32 ods. 2 zákona o advokácii.

Pri úvahe o uložení disciplinárneho opatrenia disciplinárny senát predovšetkým vylúčil možnosť upustenia od uloženia disciplinárneho opatrenia po prerokovaní veci a po zvážení návrhu disciplinárneho žalobcu na potrestanie formou napomenutia toto vylúčil taktiež, pretože v tomto prípade nejde o menej závažné porušenie povinností. Po zrelej úvahe disciplinárny senát uložil vyššie uvedené disciplinárne opatrenie, a to s prihliadnutím na všetky uvedené skutočnosti.

Rozhodnutie je redakčne krátené, upravované a doplnené o odkazy na citované ustanovenia pod textom.

Poznámka

1 Preložené a spracované podľa Syka, J.: *Z kárnej praxe*. In: *Bulletin advokacie*, č. 1-2/2018, s. 75 – 76.

Právnu vetu a rozhodnutie preložila a spracovala
Mgr. Tatiana Frištková, advokátka

Bulletin advokacie prináša...

Vyberáme z čísla 3/2021 českého *Bulletinu advokacie*

V **úvodníku** s názvom *Apolitická advokacie* sa podpredsnička ČAK JUDr. Monika Novotná vyjadruje k snahe ČAK byť apolitickou inštitúciou. „Napriek tomu však – čas od času – bude nevyhnutné vyjadriť dôrazný právny názor, ak opäť dôjde k ohrozeniu základných princípov právneho štátu. Súčasná pandemická situácia nahráva odporcom právnych riešení – zjednodušene povedané, právo riešime, až vyriešime epidémiu. Takýto prístup je nebezpečný. Opatrenia štátu musia bezpodmienečne zodpovedať právu. Ak sa právom nebude riadiť štát, nemôže očakávať, že sa ním budú riadiť občania. Úcta k právu ide ruka v ruke s úctou k právnikom – a to je aj jeden z cieľov Českej advokátskej komory,“ uzatvára svoj príhovor JUDr. Novotná.

V rámci **Aktualít** komora pozýva na svoj 8. snem a vyzýva advokátov k navrhovaniu kandidátov do predstavenstva, kontrolnej rady, kárnej komisie a odvolacej kárnej komisie pre voľby počas 8. snemu ČAK v priebehu roku 2021. Ďalej ČAK informuje o podpise memoranda o porozumení medzi ČAK a Barcouncil of England and Wales, pričom ČAK sa stala

prvou advokátskou komorou, ktorá takéto memorandum podpísala.

V Rubrike **Z odbornej literatúry** sú obsiahnuté recenzie publikácií *Insolvenční řízení v kontextu mezinárodního práva soukromého* (J. Brodec), *Zákon o Státním pozemkovém úřadu (503/2012 Sb.)*. *Komentář* (J. Hanák, J. Tkáčiková), *Nahlížení do spisu podle občanského soudního řádu, trestního řádu, soudního řádu správního, správního řádu a daňového řádu* (P. Mates, P. Černý, T. Lechner, P. Skalka), *Právo na informace o životním prostředí ve středoevropském kontextu* (J. Hak, O. Vícha).

Časť **Z kárnej praxe** obsahuje Rozhodnutie kárného senátu Kárnej komisie ČAK z 24. 1. 2019, sp. zn. K 80/2018, podľa ktorého sa advokát dopustil disciplinárneho previnenia tým, že hoci právne zastupoval L. K. ako otca v opatrovníckej veci vedenej na Okresnom súde v K. o návrhu matky S. K. na úpravu pomerov rodičov k maloletému synovi K., ktorá bola právomocne skončená 11. 4. 2017, a v rámci tohto zastupovania získal od L. K. informácie o osobných, majetkových a finančných pomeroch jeho rodiny, dňa 9. 10. 2017 prevzal právne zastúpenie S. K. v jej trestnej veci, v ktorej L. K. je jedným z poškodených, keď S. K. sa mala 16. 1. 2015 dopustiť prečinu poškodenia cudzích práv podľa § 181 ods. 1 písm. a) Tr. zákonníka a prečinu podvodu podľa § 209 ods. 1 Tr. zákonníka zneužitím osobných údajov L. K., čím ho vystavila riziku náhrady škody a vymáhaniu poškodenou spoločnosťou, a ďalej v čase najmenej od 17. 10. 2015 do 20. 10. 2015 sa mala dopustiť prečinu krádeže podľa § 205 ods. 1 písm. a) tr. zákoníka a prečinu ne-

oprávneného získania, falšovania a pozmenenia platobného prostriedku podľa § 234 ods. 1 Tr. zákonníka zneužitím osobných údajov L. K., otca svojho druhá L. K.

Časť **Z advokacie** sa venuje vnútroštátnym únosom neplnoletých detí. Únos je protiprávne premiestnenie maloletého dieťaťa jedným rodičom proti vôli či bez súhlasu rodiča druhého a je porušením rodičovskej zodpovednosti upravenej v § 865 až 980 Občianskeho zákonníka. Rodinní advokáti sa s národnými únosmi stretávajú stále častejšie, preto sa tejto téme intenzívne venujú.

Príspevky z právnej teórie a praxe sú venované nasledovným problémom:

Mgr. Petra Vrábliková

Veľká novela AML zákona: Identifikácie klienta advokátom

Článok publikovaný v minulom čísle *Bulletinu advokacie* týkajúci sa novely zákona č. 253/2008 Zb. vyvolal veľký ohlas, pričom vo väčšine prípadov zaznievali požiadavky na komplexný pohľad a opis procesu identifikácie a kontroly klienta advokátom v jeho dnešnej podobe. Táto téma je z dnešného pohľadu popísateľná iba v základnom rámci, vo vzťahu k jednotlivým krokom, k jednotlivým zákonným povinnostiam a k možným úvahám, ktoré nutne musia jednotlivé kroky sprevádzať. S ohľadom na nevyhnutnú individualizáciu každého procesu nemôže byť žiadny vopred nastavený postup vyčerpávajúci. Na čo je potrebné sa prioritne zamerať?

JUDr. Martin Hobza, Ph.D.,

Korporátni dlhopisy: černé ovce kapitálového trhu?

Ponúkanie korporátnych dlhopisov neprofesionálnym, retailovým investorom je pokračujúcim trendom na českom kapitálovom trhu. Súvisiace riziká prehlbuje aj existujúce regulačné prostredie. Cieľom článku je identifikovať problematické oblasti regulácie, analyzovať, do akej miery môže prispieť k zníženiu rizík, a poskytnúť výklad nejednoznačných otázok so zameraním na distribúciu korporátnych dlhopisov finančnými sprostredkovateľmi vrátane dlhopisových platforiem. Ukazuje sa totiž, že je to práve oblasť distribúcie, kde má využitie existujúcich inštitútov, prípadne výklad pôsobnosti regulácie, medzery.

Mgr. Stanislav Cik

Právo poškodeného na účinné vyšetrovaní ve svete najnovější judikatury Ústavního soudu

Tento článok reaguje na názorový obrat Európskeho súdu pre ľudské práva v otázke práva poškodeného na účinné vyšetrovanie, ktoré podľa najnovšej judikatury priznáva len určitej skupine poškodených. Článok si kladie za cieľ zhodnotiť dôsledky zmeny uvažovania Európskeho súdu pre ľudské práva na samotných poškodených a najmä na zmenu rozhodovacej praxe Ústavného súdu.

Mgr. Petra Lavická

K vybraným otázkám vedlejší intervence (vedlejšího účastenství)

Inštitút vedľajšej intervencie je obsahom troch odsekov § 93 Občianskeho súdneho poriadku (zák. č. 99/1963 Zb.). Táto skromná právna úprava môže viesť k myšlienke, že ide o mar-

ginálnu oblasť civilného procesného práva. Cieľom článku je ukázať, že to tak zďaleka nie je, lebo aj jednoduché právne ustanovenia môžu byť rozvinuté bohatou judikatúrou a námetom odborných článkov. Z historických, ale i praktických dôvodov sa v tomto článku autorka venuje vedľajšej intervencii a tiež porovnaniu s rakúskou právnou úpravou.

Mgr. Patrik Provazník

Hranice mezi kvalifikací žalob ze smlouvy a z deliktu pro účely alternativních jurisdikčních pravidel bruselského systému

Článok je reakciou na rozhodnutie Súdneho dvora EÚ vo veci Wikingerhof (C-59/19). Toto rozhodnutie predstavuje ďalší príspevok v rozhodovacej praxi, ktorá riešila problematiku nachádzania pomyslenej kvalifikačnej hranice medzi žalobami zo zmluvy a z deliktu na účely pravidiel tzv. Osobitnej právomoci bruselského systému, pokiaľ možno vytykané konanie hodnotiť ako porušenie zmluvného záväzku a súčasne ako porušenie zákonnej povinnosti. Práve toto rozhodnutie vyjasnilo výkladové problémy vyplývajúce z nejasných záverov predchádzajúcich rozhodnutí, a stalo sa tak cenným príspevkom Súdneho dvora EÚ na ceste za právnou istotou vo fáze určovania medzinárodnej súdnej právomoci vo veciach občianskych a obchodných.

Mgr. David Jochman

Recidiva jako okolnost zakládající trestní odpovědnost a rovnost před zákonem

Článok poukazuje na problematiku recidivy ako podmienky zakladajúcej trestnú zodpovednosť. V súčasnej dobe je jedinou skutkovou podstatou, v ktorej recidiva pôsobí ako okolnosť zakladajúca trestnú zodpovednosť, skutková podstata krádeže podľa § 205 ods. 2 zákona č. 40/2009 Zb., Trestný zákonník. Dané ustanovenia dlhodobo – a žiaľ, bez záujmu odbornej verejnosti – produkujú absurdné rozhodnutia, ktoré evokujú zásadu subsidiarity trestnej represie. Teraz sa toto ustanovenie dostáva do pozornosti odbornej i laickej verejnosti nepriamo cez kvalifikovanú skutkovú podstatu krádeže podľa § 205 ods. 4 Tr. zákonníka (krádež v „núdzovom stave“), avšak hlavná pozornosť je venovaná otázke, či je „núdzový stav dostatočne núdzový“ pre naplnenie kvalifikovanej skutkovej podstaty krádeže podľa § 205 ods. 4 Tr. zákonníka. Aj naďalej sa zabúda na jadro problému, a to skutočnosť, že § 205 ods. 2 Tr. zákonníka je v kolízii so zásadou rovnosti pred zákonom. Podľa autora nie je táto kolízia ospravedliteľná a § 205 ods. 2 Tr. zákonníka by mal byť zrušený, prípadne primerane novelizovaný.

Mgr. Zdeněk Vojtášek

Soudní přezkum postupu správního orgánu při nezhájení řízení z moci úřední

Článok sa zaoberá otázkou prípustnosti súdneho preskúmania postupu správnych orgánov v prípade, že nenašli dôvod na začatie správneho konania z úradnej moci podľa § 42 správneho poriadku na základe podnetu fyzickej alebo právnickej osoby.

Ing. Nikoleta Macinská
kancelária SAK

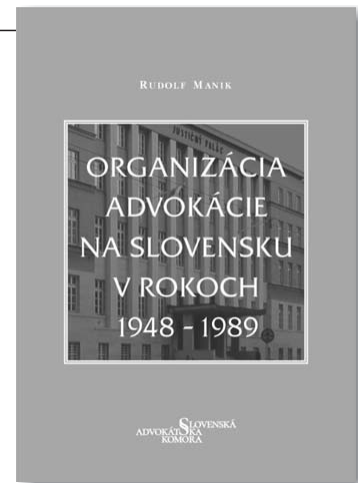
DO VAŠEJ KNIŽNICE

Organizácia advokácie na Slovensku v rokoch 1948 – 1989

JUDr. PhDr. Rudolf Manik, PhD. MBA, MHA:

Organizácia advokácie na Slovensku v rokoch 1948 – 1989

Bratislava : Slovenská advokátska komora 2020, 287 s. ISBN 978-80-99913-02-9

Z tretieho tohtoročného čísla nášho časopisu *Bulletin slovenskej advokácie* sme sa dozvedeli, že kniha **Rudolfa Manika** *Organizácia advokácie na Slovensku v rokoch 1948 – 1989* je už čitateľom k dispozícii.

Po určitom oneskorení, ktoré vyvolali obmedzenia spôsobené vznikom pandémie COVID-19, sa nám dostáva do rúk dielo, ktoré obsahovo i rozsahom nadväzuje na publikáciu *Advokátske komory na Slovensku v rokoch 1875 – 1948* a spolu s knihami *História advokácie na Slovensku* a *Slovenská advokátska komora v rokoch 1990 – 2020* dáva nahliadnúť do pôsobenia a života advokátov po viac desaťročí v rozdielnych spoločenských a politických podmienkach.

Autor obdobie 40. rokov rozčlenil do kapitol:

- „Februárové víťazstvo pracujúceho ľudu“ a advokácia,
- Päťdesiate roky XX. storočia a advokácia,
- Vývoj postavenia advokácie od začiatku 60. rokov minulého storočia
- Slovenská advokácia v časoch normalizácie a prestavby.

Podrobne a výstižne popísal, ako ťažko a zložito po vytvorení Akčného výboru Advokátskej komory na Slovensku – od marca 1948 až do prijatia zákona o advokácii (zákon č. 132/1990 Zb.) – advokáti vykonávali svoje povolanie.

V každej kapitole je popis zákonných predpisov, na základe ktorých bola v jednotlivých obdobiach uskutočnená nová organizácia advokácie. Prehľad v tomto období prijímaných zákonov dáva ucelený obraz o vývoji a zmenách, ktorými advokácia prechádzala a ktoré advokáti museli akceptovať. Údaje sú doplnené v prílohe, obsahujúcej podrobné prehľady, napr. advokátskych podaní, počtu advokátov v jednotlivých poradniach i personálneho zloženia orgánov advokácie v priebehu rokov.

Veľmi dôležitú časť tvoria údaje o niektorých politických procesoch, ako aj o osudoch mnohých perzekvovaných advokátov po roku 1948.

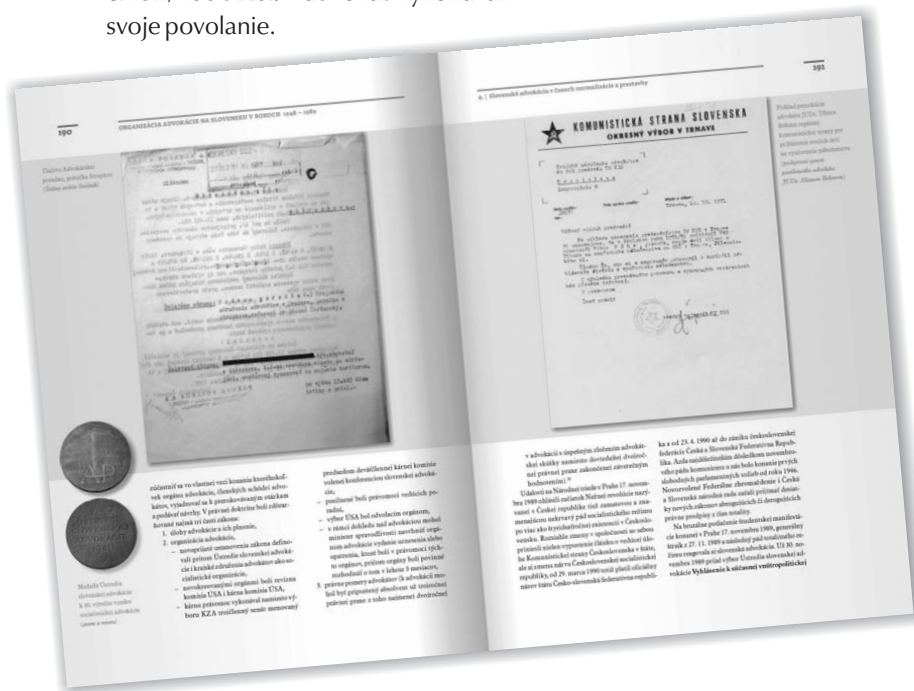
Rozsiahly faktografický materiál môže prispieť k lepšiemu poznaniu postojov čelných predstaviteľov advokácie i mnohých advokátov k závažným problémom, ktoré v danom čase a v daných podmienkach ako obhajcovia a právni zástupcovia museli riešiť tak, aby čo najlepšie poskytli právnu pomoc tým, ktorí ju potrebovali.

Dielo podáva komplexný obraz veľmi zložitého obdobia advokácie, ktoré mladšia generácia advokátov z vlastných skúseností už nemala možnosť poznať. Autor vychádzal z početných archívnych prameňov, monografií, časopisov a, ako sám uvádza, „aj z orálnej histórie, sprostredkovej pamätí dôb nedávno minulých, ktorých sú ešte na Slovensku desiatky“.

Autor v predslove hovorí, že monografia prevedie čitateľa budovateľským obdobím našej štátnosti spojeným s perzekúciou advokátov po roku 1948, aj časom označeným za dobu dogmatizmu a kultu osobnosti, obdobím normalizácie a vznikom samostatnej slovenskej advokácie v rámci ČSSR a obdobím posledných zmien pred novembrom 1989.

Slová autora sú pravdivé. Poznanie tohto 40-ročného mimoriadne zložitého obdobia advokácie je pre všetkých advokátov dôležité a dôsledkom poznania má byť aj snaha o to, aby bolo pre advokátov vždy už iba smutnou minulosťou.

JUDr. Eva Bušová
advokátka

Perzekúcie slovenských advokátov komunistickým režimom (1948 – 1989)

Motto: „Právo vůbec a právníci zejména jsou retardačním činitelem,
komplikujícím a zpomalujícím naši cestu k socialismu.“
(Zprávy advokacie č. 5/1965, s. 37)

Proskripcie v radoch zástupcov advokátskeho stavu

Obdobie tretej Československej republiky predstavovalo u nás prechod od národnej a demokratickej revolúcie z roku 1945 k revolúcii socialistickej teda „Februárovému víťazstvu pracujúceho ľudu“ z roku 1948. Už pomery v tejto dobe ľudovej demokracie mohli advokátom avizovať ohrozenie ich budúcej nezávislej existencie a ďalšie proskripcie v ich radoch napriek značnému zníženiu počtu členov advokátskeho stavu počas druhej svetovej vojny. Existencia obmedzeného počtu politických strán, ich organizovanie v rámci Národného frontu spolu so spoločenskými organizáciami, zavedenie systému národných výborov podobných sovietskej nepochybne výrazný vplyv Sovietskeho zväzu na politicko-hospodársky systém Československa evokovali odklon od demokratických pomerov prvej ČSR. Neblahé predtuchy advokátov, z ktorých sa len nemnohí stali členmi Komunistickej strany Československa, boli naplnené po komunistickom prevrate z februára 1948.

Tak ako v iných organizáciách politického, hospodárskeho i spoločenského života ČSR, aj v advokátskych komorách došlo vzápätí po „Víťaznom februári“ k ustanoveniu akčných výborov. Na čele Akčného výboru advokátskej komory na Slovensku v Bratislave ako predseda pôsobil JUDr. Ivan Horváth, jeho podpredsedami sa stali posledný predseda Advokátskej komory v Bratislave z rokov 1947 až 1948 JUDr. Štefan Král a JUDr. Dalibor Hanes.

Akčný výbor mal preverovať do budúca spoľahlivých advokátov s predpokladanou menšou či väčšou mierou oddanosti novému režimu. *Pro futuro* advokáciu mohol vykonávať len ten, kto bol preverený miestnym akčným výborom Národného frontu (MAV NF) zloženým z maximálne 12 zástupcov všetkých zložiek Národného frontu, t. j. politických strán (Komunistickej strany Slovenska, obrodenej krajinkej organizácie Československej strany sociálnodemokratickej na Slovensku, obrodenej Strany slobody a obrodenej Strany slovenskej obrody, ktorá vznikla z Demokratickej strany), vyššie uvedených spoločenských organizácií (Slovenskej odborovej rady, Jednotného zväzu slovenských roľníkov, Zväzu vojakov SNP, Zväzu slovenských partizánov, Zväzu protifašistických väzňov, Združenia zahraničných vojakov,

Zväzu slovenskej mládeže a Zväzu slovenských žien) a prípadne ďalších zložiek pôsobiacich v danom meste či obci.

K výkonu advokácie na základe Obežníka generálneho sekretariátu ÚAV NF č. 4 z 15. marca 1948 boli pripustení od 12. 3. 1948 iba advokáti s dočasnou legitimáciou vydanou akčným výborom advokátskej komory s fotografiou a podpisom predsedu či podpredsedu tohto výboru. Toto tzv. „vyakčnenie advokátov“ sa stalo prvým politickým postihom advokátov po prevzatí moci v Československu komunistickou stranou. V roku 1948 sa stali predmetom perzekúcie na Slovensku predovšetkým advokáti, ktorí boli členmi či sympatizantmi bývalej Demokratickej strany, ako aj tí, ktorých kritizovali za členstvo v dozorných či správnych radách podnikov, ďalej právni zástupcovia továrníkov a veľkopodnikateľov ako aj domnelí nepriatelia nového ľudovodemokratického režimu.

Už 20. marca 1948 hlásil prednosta III. (bezpečnostného) odboru Povereníctva vnútra pplk. NB Rudolf Viktorin povereníkovi vnútra a ex advokátovi JUDr. Danielovi Okálimu, že za krátke obdobie od prevratu (25. 2. 1948) bol 21 osobám zakázaný výkon advokátskej praxe. Vo veciach rozhodovania o ďalšom stave advokátov došlo ku kreovaniu trojčlennej komisie v zložení Daniel Okáli (povereník SNR pre veci vnútorné), Július Viktory (povereník SNR pre spravodlivosť) a Štefan Gažík (podpredseda Krajského národného výboru v Bratislave). Pritom vo februári 1948 pôsobil na Slovensku len 461 advokátov, no prvými previerkami po februári 1948 prešlo úspešne iba 40 advokátov. Z 394 advokátov na Slovensku v roku 1949 bol len dva týždne po prijatí nového zákona o advokácii č. 322/1948 Zb. dňa 5. januára 1950 prerokovaný sekretariátom Ústredného výboru Komunistickej strany Slovenska predbežný zoznam advokátov vhodných na ďalšie pôsobenie v advokácii, s definitívou bol schválený 11. mája 1950. Po 15. apríli 1950 v rozsiahlej čistke až 145 advokátov vyčiarkli zo zoznamu advokátov, pretože po zamietnutí ich žiadosti neboli prevzatí do novovytvorených krajských združení advokátov. Navyše, ďalším 22 advokátom z Bratislavy a 11 z iných miest Slovenska boli vystavené tzv. umiestnenky do kancelárií často podstatne vzdialených od

ich pôvodného bydliska. Čistky pokračovali tak, že napríklad z 213 advokátov v okresoch Bratislava a Nitra bolo 60 vyškrtnutých zo zoznamu advokátov, 23 preložených na iné miesto a 10 malo byť ešte raz preverovaných.

Klasifikácia nevyhovujúcich advokátov bola nasledovná:

1. advokáti mladší než 40 rokov dostali zaradenie na manuálne práce do podniku Československé stavebné závody, národný podnik, Praha,

2. advokáti vo veku 40 až 55 rokov podliehali umiestneniu do administratívy v národných podnikoch,

3. advokáti starší ako 55 rokov boli zaradení na kancelársku prácu v závodoch.

Mnohí advokáti boli povinní vykonávať ťažkú fyzickú prácu v rámci akcie „77 000 z administratívy do výroby“, ktorá pre množstvo dovtedy intelektuálne pracujúcich znamenala prechod k manuálnej práci. Výsledkom vyššie uvedených perzekúcií bola skutočnosť, že v roku 1961 počet advokátov na Slovensku klesol na historické minimum (144 advokátov. Počet advokátov na Slovensku v uvedenom období dosiahol svoje historické minimum) v 20. storočí.

Okrem trestných stíhaní, či vyakčnenia advokátov pristupovala vládna moc aj k ich postihovaniu vysťahovaním mimo veľkých miest, v ktorých mali svoje advokátske kancelárie. Ako prvá akcia na deložovanie zástupcov advokátskeho stavu slúžil ešte v roku 1948 výnos povereníka SNR pre veci vnútorné Daniela Okáliho o očiste Bratislavy v rámci „odnímania bytov hospodárskym rozvratníkom, šmelinárom a osobám štátu nespolačlivým“.

Ďalšou perzekúciou bola Akcia T-43 z augusta 1949 týkajúca sa vyčistenia veľkých miest od reakcie, postihnutí boli odoslaní do táborov nútej práce a ich rodinní príslušníci zase vysťahovaní na vidiek. Pri v poradí tretej Akcii B z rokov 1952 – 3 týkajúcej sa väčších miest Slovenska platilo, že „jej hlavným cieľom bolo poskytnúť ubytovanie stovkám rodín najlepších budovateľov socializmu“ ako aj to, že „uvoľňovanie bytov sa dialo formou presťahovania rôznych nepriateľských živlov do náhradných bytov mimo Bratislavu“.

Presťahovanie sa týkalo asi 600 rodín, medzi ktorými boli aj advokáti. Patril k nim napr. JUDr. Ondrej Benický, ktorý pôsobil aj ako policajný trestný sudca a počas existencie Slovenskej republiky vykonával funkciu šéfa sekcie úradu Slovenského snemu i poradcu prezidenta Msgr. ThDr. Jozefa Tisa. V júli 1952 bol vysťahovaný aj exadvokát JUDr. Albert Koloman Bazovský (1905 – 1977) syn advokáta a prvého popravného novohradského župana Ľudovíta Bazovského de Leliwa. Už v roku 1950 nebol krajským združením advokátov v Bratislave do advokácie prevzatý Ľudovít Bazovský ml. (1901 – 1968) – obdobne ako jeho brat – a jeho ďalším bydliskom sa mali stať Dolné Příbelce, kde dostal umiestnenku do tamjšieho kameňolomu. Ďalší bratislavský advokát JUDr. Ivan Pietor (1904 – 1977) bol v roku 1952 vysťahovaný do Žikavy a zamestnaný ako robotník v Ponitrianskych tehelniach Zlaté Moravce.

Z bratislavských advokátov postihlo vysťahovanie v rámci akcie B aj JUDr. Júliusa Paloviča (1890 – 1953), JUDr. Karola Sitára (1885 – 1970) a JUDr. Cyrila Slezáka (1905 – 1971),

z Turčianskeho Svätého Martina bol zase vysťahovaný JUDr. Ladislav Šimko (1904 – 1979).

Advokáti súdení trestnými súdmi

JUDr. Vladimír Clementis (1902 – 1952) bol jediným popraveným exadvokátom zo Slovenska. Ako advokát pôsobil v rokoch 1931 – 1939 v Bratislave. Politicky sa výrazne exponoval po oslobodení, keď v období 1945 – 1948 zastával post štátneho tajomníka ministerstva zahraničných vecí ČSR a následne šéfoval československej diplomacii ako minister zahraničných vecí (1948 – 1950). V procese s vedením protištátneho sprisahaneckého centra na čele s Rudolfom Slánským (1952) bol prokurátorom Josefom Urválkom označený za „renegáta, zaprisáhlého slovenského buržoásneho nacionalistu a starého agenta americké, anglické a francouzské špionážní služby“. Údajne „jako trockisticko-titovský nacionalistický zrádca československého ľudu, ľudovědemokratického zřízení a socializmu oslaboval jednotu československého ľudu a republiky, aby ji odtrhli od pevného spojenectví a přátelství se Sovětským svazem“. V predmetnom procese bol odsúdený na trest smrti a popravený.

Bývalí advokáti boli odsúdení aj v roku 1954 v procese so slovenskými buržoásnymi nacionalistami z Komunistickej strany Slovenska (proces s Gustávom Husákom a spoločníkmi). V súdnom konaní odsúdili v Bratislave na doživotie **JUDr. Gustáva Husáka** (1913 – 1991), ktorý bol zapísaný ako advokát so sídlom v Bratislave v rokoch 1943 – 1945. V správe o frakčnej protistraníckej skupine buržoásnych nacionalistov v KSS bolo obvinenie z buržoásneho nacionalizmu formulované takto: „Výpoveď Clementisa a posledné výsledky vyšetrovania ukazujú, že ani u skupiny Husák – Novomeský nešlo teda o chyby a úchyľky, ale že tu máme dočinenia s organizovanou protistraníckou frakcionárskou bandou, ktorá svojou separatistickou, podvratnou prácou vedome a úmyselne rozbíjala jednotu republiky a snažila sa v jej rámci fakticky udržať tzv. samostatný slovenský štát, aby vo vhodnej chvíli odtrhla Slovensko od republiky a ktorá zámerne hamovala vývin k socializmu a orientovala sa v podstate na reštaurovanie kapitalizmu.“ V Husákovej osobnej charakteristike sa tvrdilo, že „s. Husák sa stal výrazným predstaviteľom buržoásneho nacionalizmu a k strane a k robotníckej triede mal dlho povýšenecký pomer individuálnosti“. Po prepustení z väzenia v roku 1960 a rehabilitácii v roku 1963 pôsobil následne vo funkciách generálneho tajomníka ÚV KSČ (1969 – 1987) a prezidenta Československa v rokoch 1975 – 1989.

Ďalší odsúdený z uvedeného procesu **JUDr. Daniel Okáli** (1903 – 1987) začal vykonávať samostatnú advokátsku činnosť vo svojej advokátskej kancelárii v Skalici v roku 1932. Po februári 1948 zastával post povereníka Slovenskej národnej rady pre veci vnútorné až do roku 1950. Ako buržoásny nacionalista bol v roku 1954 odsúdený na trest odňatia slobody na 18 rokov. Podľa člena Zväzu československých spisovateľov Juraja Špitza „buržoásne-nacionalistické názory Okáliho zakotvili v době fašistického pašalíku na Slovensku

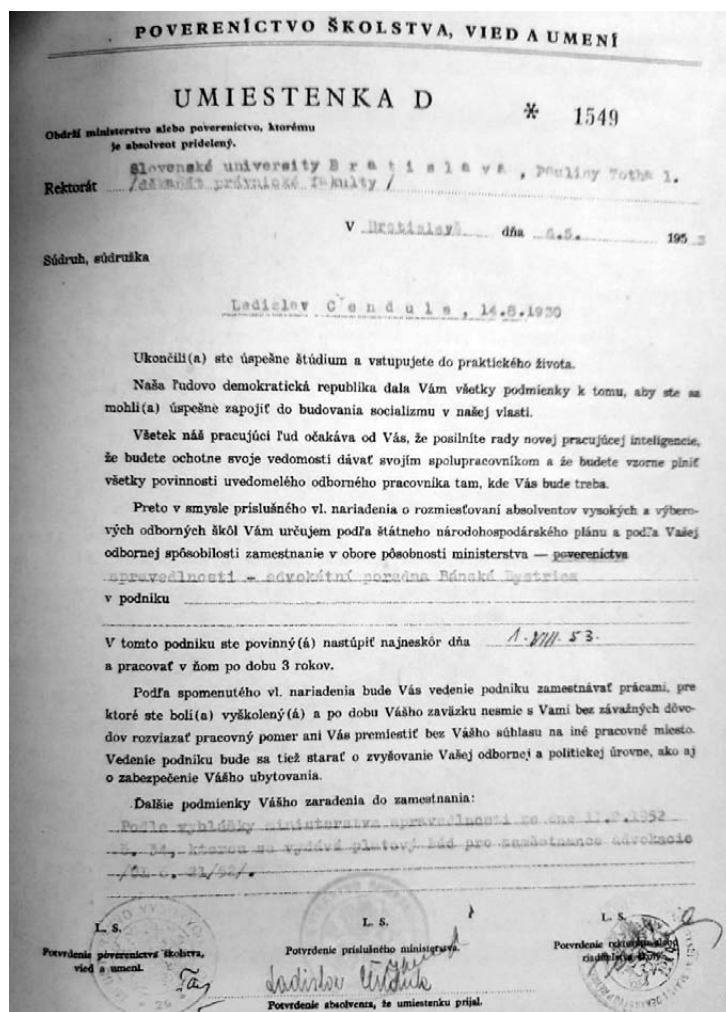
v náboženskom blouznení“. Prepustený z väzenia bol v roku 1960, rehabilitovaný o tri roky neskôr. V rokoch 1963 – 1972 sa zamestnal v Ústave slovenskej literatúry Slovenskej akadémie vied.

Bývalý advokát **JUDr. Ivan Horváth** (1904 – 1960) pôsobil ako advokát v Senici (1939 – 1945) a v Bratislave (1945 – 1948). V roku 1945 vykonával funkciu podpredsedu Slovenskej národnej rady i poverenika SNR pre sociálnu starostlivosť, následne bol veľvyslancom ČSR v Maďarsku. Aj on bol v roku 1954 odsúdený na dlhoročný trest odňatia slobody (22 rokov) a prepustený bo až v roku 1959. Podľa obžaloby vraj „*byl aktivním společníkem Clementise při vytváření a budování špiónážních sítí v lidově demokratickém Maďarsku, o které měly zájem imperialistické agentury*“.

Všetci uvedení a z buržoázneho nacionalizmu obvinení bývalí slovenskí advokáti boli predmetom až neskutočného odsudzovania: „*Povyšenectvo, bohorovný dešpekt k masám, a tým aj k strane, pohrdanie a prezieranie učenia marxizmu-leninizmu, posmeškovanie a neúprimný, farizejský pomer k Sovietskemu zväzu a k sovietskej vede, to všetko výstižne charakterizuje právnikov „veľkého formátu“, akými sa chceli zdať Clementis i Husák. Oni masy nepotrebovali, nemali sa vraj čomu učiť od nás. Odtiaľ vyvierajú ich trockisticko – titovská téza o vedúcej roli inteligencie, najmä právnikov, ktorí vraj majú viesť drobných ľudí, ako to napísal Husák. Táto platforma bola základňou aj Husákom rozvíreného, umele nafukovaného, cirkusáckeho „ústavnoprávneho“ boja o predstieranú obranu výdobytkov slovenského národného povstania proti „pražskému centralizmu“, ktorým Husák a spol. maskovali svoje kolaborantstvo s buržoáznu reakciou a obhajovali pozície vlastnej „národnej“ buržoázie. Stačí pripomenúť, koľko neplodných, za to však tým „učenejších“ talmudistických dišputácií viedli niektorí naši právnici pri diskusiách o Ústave 9. mája. Boli to tí, ktorí s Husákom a spol. verili, že sa im podarí zo Slovenska vytvoriť akúsi separovanú buržoáznu rezerváciu proti Sovietskemu zväzu, na spôsob tisoovského Schutzstaatu. Nevideli a nechceli vidieť, že republiku stavia v nerozlučnom sväzku český a slovenský robotník.*“

V poradí posledným veľkým monstreprocesom, v ktorom bol odsúdený bývalý advokát, bolo trestné konanie s exguvernárom Slovenskej národnej banky Imrichom Karvašom a spol. z roku 1959. V rámci konania bol odsúdený aj bratislavský advokát **JUDr. Juraj Sinay** (1909), ktorý ako advokátsky kandidát pôsobil v kancelárii JUDr. Ferdinanda Ďurčanského a do roku 1949 vykonával advokátsku prax vo vlastnej kancelárii. Od roku 1940 mal za manželku sudkyňu Emmu Déerovú, príbuznú JUDr. Ivana Dére, ktorá bola rovnako obžalovaná v procese s Karvašom a spol. Po odsúdení za velezradu v súvislosti s údajnou snahou zmeniť spoločensko-politické pomery v ČSR v rámci pripravovanej Kresťansko-demokratickej strany bol Emme Sinayovej uložený trest odňatia slobody v dĺžke 3 roky a jej manželovi Jurajovi Sinayovi 10 rokov spolu s vedľajším trestom zákazu výkonu advokátkeho povolania na dobu 5 rokov.

Posledný prefebruárový povereník spravodlivosti na Slovensku **JUDr. Andrej Búza** (1908 – 1987) svoju právnickú

prax začal práve ako kandidát advokácie, dlhodobo však pôsobil ako prednosta Okresného súdu v Spišskej Novej Vsi (1935 – 1945). Neskôr mu bolo vytykané, že počas Druhej svetovej vojny bol „členom Hlinkovej gardy, právnym poradcom HG, členom slovensko – nemeckej spoločnosti, jeho brat je ako Maďar zaistený v ZSSR, druhý žije vo Viedni a zobral si Nemku – nacistku. Za Slovenskej republiky bol za falšovanie spisov disciplinárne potrestaný, stýkal sa len s Maďarmi, ako obžalobca Okresného ľudového súdu v Košiciach vzal späť obžaloby proti 170 bohatým Maďarom“. Po vojne zastával post hlavného štátneho zástupcu a v rokoch 1947 – 1948 poverenika SNR pre spravodlivosť. Už v roku 1949 po uložení trestu odňatia slobody na 18 mesiacov sa za ním zavreli brány väznice v Leopoldove. Následne bol od roku 1950 väznený aj v Bratislave tak, že výkon trestu si odpykával v rokoch 1952 – 1953 a počas ďalšieho 1,5-ročného trestu aj v období 1958 – 1960. V čase medzi uväznením počas päťdesiatych rokov pracoval ako stavebný robotník, po definitívnom prepustení z výkonu trestu odňatia slobody študoval v rokoch 1960 – 1962 na Strednej priemyselnej škole stavebnej v Bratislave. V roku 1962 ako 54-ročný začal pracovať vo funkcii stavebného technika.

JUDr. Matej Murtin (1905 – 1979) v rokoch Druhej svetovej vojny vykonával advokátsku prax a počas Slovenského národného povstania ako člen prezídia Povereníctva Sloven-

skej národnej rady pre financie i vedúci banky zabezpečil prevoz zásob zlata do Banskej Bystrice. Od júla do septembra 1945 bol poverenikom Slovenskej národnej rady pre financie a v rokoch 1945 – 1958 členom dočasnej správy, respektíve revidujúceho výboru Národnej banky československej. Po prevzatí moci v komunistami pracoval v období 1948 – 1956 v pozícii námestníka hlavného riaditeľa Investičnej banky v Prahe. Rok 1958 mu však priniesol zatknutie po vykonštruovanom obvinení z buržoázneho nacionalizmu a o rok neskôr odsúdenie za podvracanie republiky. Na slobodu sa dostal po rehabilitácii v roku 1969.

JUDr. Vladimír Slávik (1902 – 1980) od roku 1929 pôsobil ako advokát v Michalovciach. Počas Slovenského národného povstania sa zapojil do tohto protifašistického vystúpenia slovenského ľudu a stal sa prezidiálnym šéfom Poverenia Slovenskej národnej rady pre veci vnútorné. Koncom vojny bol vymenovaný za námestníka povereníka SNR pre národnú obranu a v marci 1945 za vedúceho úradu poverenia SNR, kde pracoval až do septembra toho istého roka. V období tretej Československej republiky sa exponoval ako námestník ministra zahraničného obchodu (1945 – 1948). Po Víťaznom februári bol zbavený funkcií, pri pokuse o prechod hraníc zadržaný a potom väznený 7,5 roka. Keďže bol komunistickému režimu nepohodlný, po prepustení pracoval manuálne ako skladník – hospodár vo vývojom stredisku Inžinierskych stavieb Košice v decéniu 1960 – 1970. Až v roku 1972 bol právne rehabilitovaný.

JUDr. Miloš Bugár (1899 – 1959) vykonával advokáciu vo svojej advokátskej kancelárii v Bratislave. Od roku 1946 zastával post generálneho tajomníka Demokratickej strany.

V máji 1948 bol odsúdený na trest odňatia slobody na 1 rok za údajné sprisahanie s ľudáckou emigráciou proti Československej republike.

Keďže aj v Československu platila téza francúzskeho revolucionára Vergniauda o tom, že revolúcia požíra vlastné deti, postihnutí boli aj ďalší zástupcovia advokátskeho stavu, ktorí sa exponovali v socialistickej justícii. Svoju právnickú prax vykonával v roku 1937 ako advokátsky osnovník v Rožňave **JUDr. Juraj Vieska** (1913 – 1965), pôvodným menom Juraj Weisz. V roku 1949 bol ustanovený do funkcie námestníka štátneho prokurátora v Prahe a v období 1950 – 1951 bol námestníkom vrchného vojenského prokurátora v hodnosti plukovníka. JUDr. Vieska vystupoval aktívne v procese s M. Horákovou a spol., gen. Kutlvašrom, pplk. Siegerom-Sokom či mjr. Nechanským. Zomrel ho však, ako mnoho iných, mlyn, ktorý sám pomáhal roztočiť. V októbri 1951 bol zatknutý a v roku 1953 odsúdený rozsudkom Najvyššieho súdu – vojenského kolégia za násilie pri vyšetrovaní obvinených, formálne za sabotáž (preberanie dôkazov vynútených násilím) na 7 rokov žalára. Vo februári 1956 bol z väzenia prepustený a neskoršie aj rehabilitovaný, pracoval ďalej ako vedúci odboru, resp. námestník riaditeľa Právnického ústavu Ministerstva spravodlivosti. V období 1958 – 1965 bol sudcom trestného úseku Najvyššieho súdu ČSR.

JUDr. Ján Čarnogurský (1944) v období 1970 – 1981 pôsobil najskôr ako advokátsky čakateľ a následne ako advokát v Advokátskej poradni č. 1 v Bratislave. Bol členom občianskoprávnej a pracovnoprávnej sekcie pri Ústredí slovenskej advokácie. V roku 1981 bol vylúčený z advokácie za obhajobu Drahomíry Šinglovej obvinenej z poburovania pred

Advokácia v spomienkach advokátov

Dávame do pozornosti všetkým advokátom, že v knižnici Slovenskej advokátskej komory sú k dispozícii posledné výtlačky reprezentatívnej veľkoformátovej publikácie v tvrdej väzbe, ktorá na vyše 300 stranách formou rozhovorov s kolegami advokátmi mapuje dianie v advokácii od začiatku 70. rokov minulého storočia až po dnešok.

Zvýhodnená cena pre advokátov 10 eur

Kontakt: PhDr. Ondrišová, tel.: 0903 600 805, ondrisova@sak.sk

Štátnou bezpečnosťou Brno, Okresným súdom Znojmo a Krajským súdom Brno. V ďalšom období tak nemal možnosť získať akékoľvek právnické zamestnanie a pracoval ako šofér v rokoch 1981 – 1982 v podniku Doprastav Bratislava. V období 1982 – 1985 sa zamestnal ako právnik v podniku Domáce potreby Bratislava a v rokoch 1985 – 1986 ako robotník v Jednotnom roľníckom družstve Slatinské Lazy. V rokoch 1987 – 1989 bol nezamestnaný, od 14. 8. do 25. 11. 1989 sa z dôvodu perzekúcie vtedajším režimom nachádzal vo vyšetrovacej a súdnej väzbe v Bratislave za podvracanie republiky. Po Nežnej revolúcii ako prvý podpredseda federálnej vlády ČSSR, resp. ČSFR, pôsobil v rokoch 1989 – 1990. Následne sa politicky exponoval na poste prvého podpredsedu vlády SR (1990 – 1991) a napokon predsedu vlády SR v období 1991 – 1992. V rokoch 1998 – 2002 zastával funkciu ministra spravodlivosti SR a od roku 2003 začal opätovne vykonávať vlastnú advokátsku prax.

Zaradení do výroby

JUDr. Ladislav Brežný (1914), brat advokáta JUDr. Aurela Brežného, si advokátsku kanceláriu otvoril v roku 1943 v Bratislave. Po skončení Druhej svetovej vojny pôsobil krátko v Gelnici (1945), ešte v tomto roku však presídlil naspäť do Bratislavy. V období 1946 – 1947 bol predsedom Slovenského hokejového zväzu. Po februári 1948 bola jeho kancelária likvidovaná a následne bol zaradený do výroby v Trenčíne a vo Svite, väčšinou v stavebných podnikoch (Československé stavebné závody n. p., Pozemné stavby n. p., Hydrostav n. p., Doprastav n. p., Okresný priemyselný kombinát Trenčín) a vo Veľkoobchode s potravinami Bratislava. Ešte v roku 1956 si podal žiadosť o prijatie do advokácie, ktorá však bola zamietnutá. V roku 1968 sa rozhodol pre emigráciu a býval v Biersfeldene vo Švajčiarsku. Rozsudkom z roku 1973 ho Mestský súd v Bratislave odsúdil na trest odňatia slobody v dĺžke 22 mesiacov a na konfiškáciu jeho celého majetku za opustenie republiky. Dňa 18. septembra 1990 Obvodný súd v Bratislave rozhodol, že podľa zákona č. 119/1990 Zb. o súdnej rehabilitácii jeho odsúdenie ako aj všetky ďalšie rozhodnutia v tej istej veci boli zrušené *ex tunc*.

JUDr. Vojtech Okoličány (1913 – 1975) pochádzal zo šľachtickej rodiny, v roku 1945 bol zapísaný do zoznamu advokátov a advokáciu vykonával do roku 1949. Na poste prvého náčelníka Slovenského hokejového zväzu od roku 1938 bol hlavou slovenského hokeja a ako náčelník Slovenskej ústrednej športovej rady (1942 – 1945) pôsobil vo funkcii najvyššieho predstaviteľa športu na Slovensku. Počas komunistického režimu bol za svoje aktivity z vojnového obdobia zaradený do výroby.

JUDr. Ivan Pietor (1904 – 1977) si v roku 1932 otvoril advokátsku kanceláriu v Bratislave. Podľa vlastnej výpovede z Krajského veliteľstva Štátnej bezpečnosti v Bratislave zo 4. februára 1949 jeho advokátska prax „až do vojny išla veľmi slabo, takže do značnej miery žil som z platu mojej ženy“. Počas Druhej svetovej vojny sa ako člen ilegálneho odboja po-

dieľal na prípravách Slovenského národného povstania, stal sa poslancom povstaleckej Slovenskej národnej rady a poverenikom SNR pre pravosúdie spolu s komunistom Jozefom Šoltészom, ktorého neskôr zastupoval. Z dôvodu absencie v mieste sídla svojej kancelárie bol ako člen odboja vymazaný v januári 1945 zo zoznamu advokátov. Od apríla 1945 zastával post člena prvej slobodnej československej vlády vo funkcii ministra vnútorného obchodu a od roku 1946 ministra dopravy. V Demokratickej strane pôsobil od Aprílovej dohody z roku 1946 ako člen jej užšieho výkonného výboru. Dňa 20. februára 1948 podal spolu s ďalšími nekomunistickými ministrami demisiu a následne sa zamestnal v podniku Technokov n. p. Bratislava a potom v podniku Kovorobné a strojárenské závody Bratislava, kde bol zaradený do výroby. Bol šikanovaný pre neplnenie si pracovných povinností, lebo „kazí prácu a vyhovára sa, že zle vidí“. Ešte v roku 1948 sa zamestnal na 4 roky ako právnik v bratislavskom podniku Technomat n. p., no v roku 1952 v rámci Akcie B Pietrovi znárodnili majetok, vysťahovali ho s rodinou a ubytovali v dedinke Žikava v dome obecného pastiera bez elektriny a dokonca aj bez podlahy. V rokoch 1952 – 1955 musel pracovať v robotníckej profesii v Ponitrianskych tehelniach Zlaté Moravce. Roky 1955 – 1959 pre Pietorovu životnú púť zase priniesli prácu podnikového právnika u zamestnávateľa Odevné závody Viliama Širokého Trenčín n. p.

JUDr. Ernest Žabka (1910 – 1996) si v roku 1938 otvoril advokátsku kanceláriu v Žiline a počas Druhej svetovej vojny zastupoval ľudí perzekvovaných režimom vrátane, Židov. Pretože na povojnových súdoch zase obhajoval bývalých členov HSLŠ (keďže disponoval oprávnením zastupovať obžalovaných pred Národným súdom a okresnými ľudovými súdmi), bol ešte v roku 1945 vylúčený z KSČ. Obhajoval tak v retribučných procesoch vrátane trestného konania proti katolíckym kňazom – ThDr. Jozefovi Tisovi (1946) či poslancovi Slovenského snemu Eugenovi Filkornovi (1947). Práve z dôvodu obhajovania pred ľudovým súdom nebol v roku 1950 prevzatý do krajského združenia advokátov a následne musel začať pracovať ako robotník a potom ako administratívny pracovník v Košiciach, Martine i v Žiline. Od roku 1954 sa zamestnal až do odchodu do dôchodku ako podnikový právnik v podnikoch ČSAD Žilina a ČSAD Martin.

JUDr. Vojtech Telek (1909 – 1987) získal v roku 1942 z rasových dôvodov prezidentskú výnimku, aby mohol vykonávať advokátsku prax. V roku 1945 bol internovaný v Seredi a následne deportovaný do koncentračného tábora v Terezíne. Po februári 1948 vykonával funkciu tajomníka Akčného výboru advokátskej komory v Bratislave. Advokátsku prax vykonával v Čadci, Hurbanove i v Bratislave. Keďže nebol prevzatý krajským združením advokátov, pracoval v období 1951 – 1953 ako vedúci hospodárskeho oddelenia podniku Bratislavský obchod s domácimi potrebami. V roku 1953 ho prijali do Advokátskej poradne č. 2 v Bratislave. V rokoch 1959 – 1960 pôsobil ako vedúci Advokátskej poradne č. 1 v Bratislave, následne 3 roky predsedal Západoslovenskému združeniu advokátskych poradní. Po kreovaní Slovenského výboru Ústredia československej advokácie bol zvolený za

jeho predsedu pre obdobie 1963 – 1968, federalizácia štátu predstavovala vrchol jeho kariéry na poste prvého predsedu výboru novovzniknutého Ústredia slovenskej advokácie (1969 – 1972). Normalizácia sa dotkla aj osoby JUDr. Teleka, ktorý už v roku 1972 nebol do najvyššej funkcie v slovenskej advokácii zvolený.

Doc. JUDr. Štefan Král' (1904 – 1991) počas Druhej svetovej vojny obhajoval v trestných konaniach komunistov V. Širokého, J. Ďuriša, J. Osohu, L. Benadu a v povojnových retribučných procesoch zase ministrov F. Ďurčanského, F. Čatloša, J. Stana, A. Kočiša, G. Medrického a M. Pružinského. V rokoch 1947 – 1948 zastával post podpredsedu Advokátskej komory v Bratislave a v roku 1948 podpredsedu Akčného výboru tejto komory. Po vzniku Ústredného združenia advokátov v Prahe v roku 1949 sa stal podpredsedom jeho správnej komisie. Po roku 1951 bol vylúčený z Krajského združenia advokátov pre kraje Bratislava a Nitra a po preradení do výroby pracoval ako elektrozvárač v podniku Československé stavebné závody,

Exulanti z radov advokátov

JUDr. Jozef Lettrich (1905 – 1969) pracoval ako advokátsky osnovník vo Zvolene v rokoch 1931 – 1935. Následne sa v období 1935 – 1937 zamestnal ako právny referent Slovenskej všeobecnej úverovej banky. Počas vojnovaj Slovenskej republiky pracoval Jozef Lettrich v rokoch 1941 – 1944 ako advokát v Bratislave. Mal dobre známu a zavedenú advokátsku kanceláriu, zastupoval aj Zväz hospodárskych družstiev. Podieľal sa aj na prípravách ozbrojeného boja a na území, kde Slovenská národná rada prevzala v septembri 1944 moc, sa stal poverenikom SNR pre školstvo a osvetu. Po skončení vojny bol Lettrich predsedom Slovenskej národnej rady v rokoch 1945 – 1948 a predsedom Demokratickej strany. Dňa 27. februára 1948 boli na Jozefa Lettricha Štátnou bezpečnosťou podané trestné oznámenie za prejavy počas jesennej politickej krízy, v ktorých poukazoval na nebezpečenstvo nástupu politickej moci komunistov. Jozef Lettrich rezignoval na funkciu predsedu SNR 26. februára 1948 a odstúpil aj z postu predsedu Demokratickej strany. Dňa 11. marca 1948 tajne prekročil rakúske hranice a emigroval do Veľkej Británie a následne do Spojených štátov amerických. Bol spoluzakladateľom exilovej Rady slobodného Československa, Výboru pre slobodné Československo i Stálej konferencie slovenských demokratických exulantov. Zomrel v roku 1969 a po novembri 1989 jeho telesné pozostatky previezli na Národný cintorín v Martine.

JUDr. Samuel Belluš (1916 – 1998) pôsobil počas Druhej svetovej vojny ako advokát vo Zvolene a v Bratislave až do roku 1946. Ako člen Demokratickej strany bol v rokoch 1946 – 1947 poverenikom SNR pre informácie. Po februári 1948 emigroval do Veľkej Británie a v roku 1949 sa stal vedúcim študijného oddelenia centrálnej CIO i členom Rady slobodného Československa. V emigrácii sa odklonil od podpory skupiny demokratického politika Martina Kvetka a inklinoval

k ľudáckemu exponentovi a exadvokátovi Ferdinandovi Ďurčanskému. Počas vynúteného zahraničného pobytu v Nemeckej spolkovej republike pracoval od roku 1960 ako spoluriaditeľ československého oddelenia rozhlasovej stanice Rádio Slobodná Európa v Mníchove, v rokoch 1975 – 1982 bol vedúcim československého oddelenia rádia. Samuel Belluš sa dožil pádu totalitného režimu a zomrel v Mníchove, ale pochovaný je v rodnej Slovenskej Ľupči.

JUDr. Michal Zibrín (1899 – 1968), syn advokáta JUDr. Michala Zibrína, pôsobil ako advokát v Brezne a v rokoch 1940 – 1941 v Topoľčanoch. Po skončení Druhej svetovej vojny pôsobil v Demokratickej strane, zastával aj funkciu jej podpredsedu Okresného národného výboru v Brezne. Za Demokratickú stranu bol poslancom Slovenskej národnej rady v roku 1945 a Národného zhromaždenia v rokoch 1945 – 1948. Po februári 1948 emigroval do zahraničia a publicisticky i organizačne sa angažoval proti komunistickej moci v Československu. Doma bol pritom v roku 1949 odsúdený za velezradu i údajné zorganizovanie Americko-slovenskej spoločnosti na zvrhnutie ľudovodemokratického zriadenia v ČSR a to v procese s predsedom Najvyššieho kontrolného dvora F. Thurzom a spol. Po odchode zo západného Nemecka pracoval od roku 1950 ako robotník v Chicagu.

JUDr. Aurel Brežný (1913 – 1999) si po oslobodení ČSR otvoril advokátsku kanceláriu v Bratislave, ale angažoval sa obdobne ako jeho brat advokát JUDr. Ladislav Brežný aj v športovom hnutí a to ako predseda Slovenského krasokorčuľarskeho zväzu v období 1947 – 1948. Po prevzatí moci komunistami sa v roku 1949 nevrátil zo služobnej cesty do Dánska, ktorého honorárnym konzulom v ČSR bol. Krajské združenie advokátov v Bratislave ho následne vylúčilo z advokácie a in absentia bol aj odsúdený za zločin velezrady spočívajúci v jeho odmietnutí vrátiť sa späť do republiky. V roku 1956 Krajský súd v Bratislave v rámci tohto trestného stíhania skonfiškoval jeho majetok nachádzajúci sa v ČSR.

Namiesto záveru

V období socializmu sa mnohí advokáti vykonávajúci svoje povolanie prezentovali odporom k štátnej moci a zastávali sa odporcov komunistického režimu. Viacerí z nich boli za to aj perzekvovaní, ako napr. už spomenutý JUDr. Ján Čarnogurský, či JUDr. Tibor Böhms. Predseda výboru Ústredia slovenskej advokácie (1986 – 1990) a prvý zároveň predseda Slovenskej advokátskej komory (1990) JUDr. Anton Blaha, CSc. prejavil zase v roku 1988 nesúhlas s trestným stíhaním signatárov známej protestnej akcie Bratislava nahlas a po novembri 1989 navrhol rehabilitáciu všetkých postihnutých advokátov, ako aj ich prijatie do advokácie. Zostáva veriť, že dobu podobnú rokom neslobody z vyššie uvedeného obdobia 1948 – 1989 už slovenská advokácia nikdy nezažije a že ju čakajú už iba „zlaté“ roky výkonu tohto noblesného povolania jednotlivými advokátmi a advokátskymi koncipientmi.

JUDr. PhDr. Rudolf Manik, PhD. MBA, MHA

Advokáti v sieti

Tenisový turnaj v štvorhre pod záštitou Slovenskej advokátskej komory

18. – 19. júna 2021

sa uskutoční 34. ročník tradičného turnaja advokátov v štvorhre, ktorý sa koná pod záštitou Slovenskej advokátskej komory.

Miesto konania:

HS CENTRUM, Hlboká 92, 921 01 Piešťany, www.hsc.sk

Štartovné je vo výške 35 eur/osoba. V prípade potreby vykonania antigénového testu na mieste bude štartovné primerane navýšené.

Prihlásiť sa je potrebné **do 11. júna 2021** na **info@mularcikpartners.sk**

Organizátor odporúča ubytovanie si zabezpečiť individuálne v **Pension Hellene Relax Club***** v Piešťanoch, Hlboká 98 na stránke **www.hellene.sk** z dôvodu bezprostrednej blízkosti penziónu k HS CENTRUM (susediaci areál). Pri objednávaní ubytovania treba uviesť odkaz na turnaj *Advokáti v sieti*.

V HS CENTRUM sa uskutoční slávnostné vyhlásenie výsledkov a spoločenské posedenie pre účastníkov turnaja.

PROGRAM

PIATOK 18. júna 2021

8.30 – 9.00

Prezencia v HS CENTRUM, Hlboká 92, Piešťany

9.00 – 18.00

Zápasy, 6 antukových tenisových kurtov

19:00

Večera, spoločenské posedenie a vyhodnotenie športových výkonov

SOBOTA 19. júna 2021

Individuálny program s možnosťou dohodnúť si dodatočné zápasy

Ladislav Čendula: Mojich šesť desaťročí v banskobystrickej advokácii

Slovenská advokátska komora nadväzuje na už skôr vydané knihy o niektorých významných slovenských advokátoch pôsobiacich v dávnejšej minulosti, či v druhej polovici 20. storočia. Vydala ďalšiu knihu spomienok, tentoraz banskobystrického advokáta Ladislava Čendulu.

Kniha Mojich šesť desaťročí v banskobystrickej advokácii vznikla v spolupráci s banskobystrickým redaktorom Jozefom Habočíkom. Spomienky Ladislava Čendulu približujú čitateľom nielen jeho život v advokácii, ale aj život banskobystrickej advokácie. Súčasťou knihy sú aj spomienkové texty viacerých súčasných advokátov z Banskej Bystrice a Zvolena, ktorých profesijný život bol so životom staršieho kolegu úzko spätý.

Publikácia je k dispozícii za 5 eur.

V prípade záujmu kontaktujte: ondrisova@sak.sk

Bulletin slovenskej advokácie

CENNÍK INZERCIE platný od 1. januára 2021

Charakteristika

Bulletin slovenskej advokácie je **odborný recenzovaný časopis pre právnu vedu a prax** vydávaný Slovenskou advokátskou komorou.

V tlačenej podobe je distribuovaný do všetkých advokátskych kancelárií na Slovensku, poslancom NR SR, na súdy a ďalšie inštitúcie.

V elektronickej podobe je zasielaný advokátom s pozastavenou činnosťou, ako aj budúcim advokátom – advokátskym koncipientom.

Mesačný náklad je 5 000 ks, spolu s elektronickej podobou **zasahuje takmer 8 000 osôb**. Z marketingového hľadiska je *Bulletin slovenskej advokácie* **najväčším právnickým médiom s dobre definovanou cieľovou skupinou**.

Špecifikácia

Periodicita: mesačník (8 čísel + 2 dvojčísla)

Náklad: mesačne 5 000 ks výtlačkov + 3 000 ks zasielaných elektronickej

Formát: A4 (210 × 297 mm)

Rozsah: 64 – 96 strán + obálka

Ceny inzercie

Vnútorne strany

– vid' obrazové schémy

2./3. strana obálky – 1 000 eur

rozмеры: 210 × 297 mm

(+ 3 mm dookola na orez)

Farebnosť inzerátu nerozhoduje.

4. strana obálky – 1 400 eur

rozмеры: 210 × 297 mm

(+ 3 mm dookola na orez)

Farebnosť inzerátu nerozhoduje.

Vkladaná inzercia – 0,15 eura/ks

Ide o distribúciu inzerentom dodaných tlačovín spolu s bulletinom.

Maximálna veľkosť je A4.

Špeciálny inzerát – 17 eur

Výlučne pre advokátov a advokátske kancelárie, ktorého účelom

je ponuka práce pre koncipienta/koncipientku, má jednotnú úpravu a rozmer štvrtiny strany (kvadrant).

Inzerát pre koncipientov/ky,

ak si hľadajú prácu v AK – zadarmo

Riadková inzercia sa neuvěřňuje.

Zľavy z opakovania

Ceny sú uvedené bez DPH 20 %

a sú zmluvné, pre množstevné zľavy sa informujte na ondrisova@sak.sk alebo telefonicky: **02 204 227 28**.

Podklady

v elektronickej podobe musia byť definitívne spracované pre tlač vo formátoch EPS, PDF, JPG, TIF... a spĺňať **technické parametre**:

nedegradované fotografie s rozlíšením cca 300 dpi, farebnosť CMYK, texty v krivkách. Pri osobitnej požiadavke na vernosť reprodukcie musí inzerent dodať nátláčok.

Materiál na vkladajúcu inzerciu si zabezpečí inzerent a doručí ho na adresu, ktorú mu oznámi redakcia. Inzerent zodpovedá za obsah inzerátu i za kvalitu podkladov.

Osmina strany
83 x 58 mm (š x v)

čb 50 eur
cmyk 100 eur

Štvrtina strany
– kvadrant
83 x 123 mm
(š x v)

čb 100 eur
cmyk 200 eur

Štvrtina strany – vodorovný pás
174 x 58 mm (š x v)

čb 100 eur
cmyk 200 eur

Vodorovná
polovica strany
spadavka
210 x 145 mm
(š x v)

+3 mm dookola na orez

čb 200 eur
cmyk 400 eur

Vodorovná
polovica strany
zrkadlo
174 x 123 mm
(š x v)

čb 200 eur
cmyk 400 eur

Zvislá
polovica strany
zrkadlo
83 x 254 mm
(š x v)

čb 200 eur
cmyk 400 eur

Zvislá
polovica strany
spadavka
101 x 297 mm
(š x v)

+3 mm dookola na orez

čb 200 eur
cmyk 400 eur

Celá strana
zrkadlo
174 x 254 mm
(š x v)

čb 400 eur
cmyk 800 eur

Celá strana
spadavka
210 x 297 mm
(š x v)

+3 mm dookola na orez

čb 400 eur
cmyk 800 eur

Získejte

mezinárodně uznávaný titul

LL.M.
Master of Laws

na tradiční
prestižní vysoké škole

V akademickém roce 2021/2022

nabízíme kurzy v českém jazyce v těchto oborech:

- **SPORTOVNÍ PRÁVO**
- **ZDRAVOTNICKÉ PRÁVO**

Třísemestrální kurz vyučovaný v kombinované formě je určen uchazečům s ukončeným vysokoškolským vzděláním, kteří mají zájem prohloubit si znalosti ve vybrané právní oblasti a rozšířit svůj profesní záběr.

Přednáší přední čeští i zahraniční odborníci z akademické sféry i praxe.

Termín podání přihlášek: **30. srpna 2021**

Podmínky studia a podrobné informace:

www.prf.cuni.cz/llmcz

e-mail: llmcz@prf.cuni.cz

tel.: +420 775 854 820

**PRÁVNICKÁ
FAKULTA**
Univerzita Karlova